ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកស្កាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកដប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានរៀបចំធ្វើឡើងដោយ គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ បូជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ផ្តល់សៀវភៅគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចណៃ ។

គ្រប់គ្រងគម្រោង (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ។

ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ។

ថតស្កានដោយ
ប្អូនប្រុស ម៉ាន់ សារ៉េត

www.5000-years.org

ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងក្រៃលែងអំពី៖

- ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចណៃ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ផុត លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សរ ចន និង ឧបាសិកា អ៊ូច សាទៀង ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ីវត្ថានា និងឧបាសិកា ឃុន សូនីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រី ជា សុមេធាធីតា (ស.រ.អ)
- លោក ជីម-ជា និងលោកស្រី រតនី ស្រីមុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ផែង យឿន (កូរ៉េ)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេរី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា រ៉ានី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភៈ (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ប៉ាន សុគន្ធានីន និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់
ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធារនីរាជ, ចាន់ណា សុធារនិរោធ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង យូហេង (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូរ៉េ)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និងលោក ទូត សេរីស័ក ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា ស៊ែ សុផារី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យឿម សុផានី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ តន្ធា និងលោកស្រី ធៀង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សារុ៉ម (បាត់ដំបង)
- ព្រះតេជព្រះគុណ ជុំ សារៈ (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)

ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ថេរគាថា
ថេរីគាថា
សម្ពភាគ
៥៧

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ
ព.ស ២៥០២

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្តង់ស្មារតីសូត្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។

ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។

ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានសូត្រចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

It is with a deep sense of gratitude that I present the translation of the complete TRIPITAKA to Cambodian Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.

អារម្ភកថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាទីរាប់អាន !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាទីគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន " ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក " នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យនៅភ្នំពេញ បកប្រែពីភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់វប្បធម៌ខាងផ្នែកបោះពុម្ពរបស់ជនជាតិខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិកជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរក៏នឹងរុងរឿងឡើងវិញដែរ ។

នេះគឺជាអំណោយពីជម្រៅដួងចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំងមនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏ត្រូវអន្តរាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឈានជើងកន្លងផុតពីសេចក្តីទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើឃោរឃៅ បញ្ចប់គំនុំគុំគួន ដើរតាមពុទ្ធដីកាព្រះបរមគ្រូ ខិតខំព្យាយាមធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជានិមិត្តរូបនៃការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាភស្តុតាងនៃចំណងមេត្រីភាព និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និងប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនក្ខត្តឫក្ស កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ The Rev. Seikyo Muchaku

ប្រធានការិយាល័យ The Rev. Eiitsu Shinohara

អ្នកចាត់ការ

The Rev. Zendo Matsunaga The Rev. Jitsujo Arima The Rev. Yoshimichi Ito
The Rev. Keiichi Watai The Rev. Gijun Sugitani The Rev. Shincho Shigeta
The Rev. Risho Maeda The Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！
敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未曾有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗りこえ、瞋りを離れ、怨みを恕し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共々に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年7月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

世話人代表	無着　成恭	世話人	松永　然道	有馬　実成
事務局長	篠原　鋭一		伊藤　佳通	渡井　奎一
			杉谷　義純	茂田　真澄
			前田　利勝	中島　教之
			永　六輔	

Acknowledgment

Dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community,

It is a matter of great joy that the translation into Cambodian of the Pali Tripitaka has been completed and published. The Tripitaka Commisson of the Buddhist Institute, Phnom Penh, launched the translation project in 1930 and completed the translation, after 39 years of effort, in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but will also be an important milestone in the history of publication in Cambodia.

The revival and prosperity of Buddhism in Cambodia are the ardent wish of the Japanese Buddhist community, it is in this spirit that we have completed this important project and now present the entire work to the Cambodian Buddhist community, it is a gift not only to the Buddhist community in Cambodia but also to all Cambodian people and all peace-loving people in the world.

Cambodia experienced great tragedies in modern times, and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount grief and anger, to forgive, and to start working again for world peace.

This great work is a symbol of the Japanese Buddhist community's resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and is a testimony to the friendship between our people.

With hands joined in reverence.
July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE
Project Manager : The Rev. Seikyo Muchaku
Secretary General : The Rev. Eiitsu Shinohara
Management Team :
The Rev. Zendo Matsunaga The Rev. Jitsujo Arima The Rev. Yoshimichi Ito
The Rev. Keiichi Watai The Rev. Gijun Sugitani The Rev. Shincho Shigeta
The Rev. Risho Maeda The Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ថេរគាថា ថេរីគាថា

ចតុត្ថភាគ

៥៧

ថេរគាថាយ សត្តកនិបាតោ

(២២៥) អលង្កតា សុវសនា មាលការី វិភូសិតា
អលត្តកកតា បាទា បាទុការុយ្ហ វេសិកា
បាទុកា ឱរុហិត្វាន បុរតោ បញ្ជលីកតា
សា មំ សណ្ហេន មុទុនា មិត្តបុព្វម(១) អភាសថ
យុវាសិ ត្វំ បព្វជិតោ តិដ្ឋាហិ មម សាសនេ
ភុញ្ជ មានុសកេ កាមេ អហំ វិត្តំ ទទាមិ តេ ។
សច្ចន្តេ បដិជានាមិ អគ្គឹ វា តេ ហរាមហំ(២) ។
យទា ជិណ្ណា ភវិស្សាម ឧភោ ទណ្ឌបរាយនា
ឧភោបិ បព្វជិស្សាម ឧភយត្ថ កដគ្គហោ ។
តញ្ច ទិស្វាន យាចន្តឹ វេសិកំ បញ្ជលីកតំ
អលង្កតំ សុវសនំ មច្ចុបាសំវ ឱឌ្ឌិតំ
តតោ មេ មនសីការោ យោនិសោ ឧទបជ្ជថ
។ បេ (៣) ។

សុន្ទរសមុទ្ទោ ថេរោ ។

(២២៦) បរេ អម្ពាដការាមេ វនសណ្ឌម្ហិ ភទ្ទិយោ
សមូលំ តណ្ហំ អព្ពុយ្ហ តត្ថ ភទ្ទោ ឈិយាយតិ ។

---

១ ម. មិត្តបុព្វំ អភាសថ ។ ២ ម. ហរាមហំ ។ ៣ ឆក្កនិបាតេ ទដ្ឋព្វំ ។

ថេរគាថា សត្តកនិបាត

(២២៥) ស្រីផ្កាមាស តាក់តែង ស្លៀកពាក់ល្អ ទ្រទ្រង់កម្រងផ្កា ស្អិតស្អាង ហើយ មានជើងស្រឡាបដោយទឹកល័ខ ពាក់ស្បែកជើង លុះដោះស្បែកជើងចេញហើយ ក៏ធ្វើអញ្ជលីចំពោះមុខ ស្រីផ្កាមាសនោះ និយាយនូវពាក្យជាប្រធាននៃមិត្ត(១) នឹងខ្ញុំ ដោយសំដីដ៏ទន់ពីរោះថា លោកនៅកំឡោះហើយបួស លោកចូរវិលនៅក្នុងពាក្យប្រដៅរបស់ខ្ញុំ លោកចូរបរិភោគកាមជារបស់មនុស្សចុះ ខ្ញុំនឹងឲ្យសម្បត្តិដ៏ពេញចិត្តដល់លោក ។ ខ្ញុំប្ដេជ្ញាពាក្យពិតដល់លោក ឬនឹងនាំភ្លើងដល់លោក(២) ។ កាលណាយើងទាំងពីរនាក់ ជាមនុស្សចាស់កាន់ឈើច្រត់ហើយ យើងនឹងបួសទាំងពីរនាក់ នឹងកាន់យកនូវជ័យជំនះក្នុងលោកទាំងពីរ ។ ខ្ញុំបានឃើញស្រីផ្កាមាសនោះ មកធ្វើអញ្ជលី តាក់តែង ស្លៀកពាក់ល្អដូចជាជាប់អន្ទាក់មច្ចុ លំដាប់នោះ ខ្ញុំក៏បានធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយនៃបញ្ញា ។

។ បេ(៣) ។

សុន្ទរសមុទ្ទត្ថេរោ ។

(២២៦) ព្រះភទ្ទិយត្ថេរ នៅក្នុងអម្ពាដការាម ដ៏ប្រសើរ ក្បែរដងព្រៃ បានដកតណ្ហា ព្រមទាំងឫស គោលអស់ហើយ ជាអ្នកប្រសើរ ចំរើនឈាន ក្នុងអារាមនោះ ។

---

១ ពាក្យបែបង់ ។ ២ ស្បថនឹងភ្លើង ។ ៣ គប្បីមើលក្នុងឆក្កនិបាត ។

រមន្តេកេ មុទិង្គេហិ វីណាហិ បណវេហិ ច

អហញ្ច រុក្ខមូលស្មឹ រតោ ពុទ្ធស្ស សាសនេ ។

ពុទ្ធោ ច មេ វរំ ទជ្ជា សោ ច លព្ភេថ មេ វរោ

គណ្ហេហំ សព្វលោកស្ស និច្ចំ កាយគតាសតឹ ។

យេ មំ រូបេន បាមឹសុ យេ ច ឃោសេន អន្វគូ(១)

ឆន្ទរាគវសូបេតា ន មំ ជានន្តិ តេ ជនា ។

អជ្ឈត្តញ្ច ន ជានាតិ ពហិទ្ធា ច ន បស្សតិ

សមន្តាវរណោ ពាលោ ស វេ ឃោសេន វុយ្ហតិ ។

អជ្ឈត្តញ្ច ន ជានាតិ ពហិទ្ធា ច វិបស្សតិ(២)

ពហិទ្ធាផលទស្សាវី សោបិ ឃោសេន វុយ្ហតិ ។

អជ្ឈត្តញ្ច បជានាតិ ពហិទ្ធា ច វិបស្សតិ

អនាវរណទស្សាវី ន សោ ឃោសេន វុយ្ហតីតិ ។

លកុណ្ឌកោ ថេរោ ។

[៦២៧] ឯកបុត្តោ អហំ អាសឹ បិយោ មាតុ បិយោ បិតុ

ពហូហិ វតចរិយាហិ លទ្ធោ អាយាចនាហិ ច ។

---

១ ម. អន្វគូ ។ ២ ម. ន បស្សតិ ។

ជនពួកខ្លះ ត្រេកអរដោយសម្ភោរ ដោយពិណ ដោយស្គរជ័យ ក៏មាន បំណែកខ្ញុំនៅទៀបគល់ឈើ ត្រេកអរតែក្នុងពុទ្ធសាសនា ។ មួយទៀត ព្រះពុទ្ធទ្រង់ប្រទានពរដល់ខ្ញុំ ៗ បាននូវពរនោះ ខ្ញុំកាន់យកនូវកាយគតាសតិ ជានិច្ច ដើម្បីលោកទាំងអស់ ។ ពួកជនណា មើលងាយខ្ញុំដោយរូបក្ដី ពួកជនណា តាមខ្ញុំទៅដោយសំឡេងក្ដី[១] ពួកជនទាំងនោះសុទ្ធតែលុះអំណាចនៃឆន្ទរាគ មិនស្គាល់ខ្ញុំទេ ។ បុគ្គលណា មិនដឹងធម៌ខាងក្នុង ទាំងមិនឃើញធម៌ខាងក្រៅ បុគ្គលនោះឯង ជាមនុស្សពាល មានធម៌ជាគ្រឿងកំពងជុំវិញ តែងត្រូវសំឡេងនាំបន្សាត់ទៅ ។ បុគ្គលណាមិនដឹងធម៌ខាងក្នុង ប៉ុន្តែឃើញច្បាស់នូវធម៌ខាងក្រៅ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ឃើញផលខាងក្រៅ ក៏ត្រូវសំឡេងបន្សាត់ទៅដែរ ។ បុគ្គលណាដឹងច្បាស់នូវធម៌ខាងក្នុង ទាំងឃើញច្បាស់នូវធម៌ខាងក្រៅ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាជាអ្នកឃើញធម៌ដែលគ្មានអ្វីកំងក តែងមិនត្រូវសំឡេងបន្សាត់ទៅឡើយ ។

លកុណ្ដកត្ថេរ ។

(២២៧) ខ្ញុំជាកូនប្រុសតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ របស់មាតា ជាទីស្រឡាញ់ របស់បិតា ដែលមាតាបិតា បានហើយ ដោយការប្រព្រឹត្តិវ័ត ដ៏ច្រើនផង ដោយការបន់ស្រន់ផង ។

---

១ ឃោសតា ។

ថេរគាថាយ សត្តកនិបាតោ

តេន មំ អនុកម្បាយ អត្ថកាមា ហិតេសិនោ
ឧភោ បិតា ច មាតា ច ពុទ្ធស្ស ឧបនាមយុំ ។
កិច្ឆា លទ្ធោ អយំ បុត្តោ សុខុមាលោ សុខេធិតោ
ឥមំ ទទាម តេ នាថ ជិនស្ស បរិចារកំ ។
សត្ថា ច មំ បដិគ្គយ្ហ អានន្ទំ ឯតទព្រវិ
បព្វាជេហិ ឥមំ ខិប្បំ ហេស្សត្យាជានិយោ អយំ ។
បព្វាជេត្វាន មំ សត្ថា វិហារំ បាវិសី ជិនោ
អនោគ្គតស្មឹ សុរិយស្មឹ តតោ ចិត្តំ វិមុច្ចិ មេ ។
តតោ សត្ថា និរង្កត្វា បដិសល្លានវុដ្ឋិតោ
ឯហិ ភទ្ទាតិ មំ អាហ សា មេ អាសូបសម្បទា ។
ជាតិយា សត្តវស្សេន លទ្ធា មេ ឧបសម្បទា
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា អហោ ធម្មសុធម្មតាតិ ។

ភទ្ទោ ថេរោ ។

(២២៨) ទិស្វា បាសាទឆាយាយំ ចង្កមន្តំ នរុត្តមំ
តត្ថ នំ ឧបសង្កម្ម វន្ទិស្សំ បុរិសុត្តមំ ។

ឯមាតានិងបិតាទាំងពីរនោះ ជាអ្នកប្រាថ្នាសេចក្ដីចំរើន ស្វែងរកប្រយោជន៍ ទើបនាំខ្ញុំទៅថ្វាយព្រះពុទ្ធ ព្រោះសេចក្ដីអនុគ្រោះ (ដោយពាក្យថា) កូននេះធ្លាប់សុខ ចំរើនដោយសេចក្ដីសុខ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដោយលំបាក បពិត្រព្រះលោកនាថ យើងខ្ញុំសូមថ្វាយកូននេះ ឲ្យជាអ្នកបំរើព្រះអង្គ អ្នកទ្រង់ឈ្នះមារ ។ ទើបព្រះសាស្ដាទទួលខ្ញុំ ហើយត្រាស់ពាក្យនេះនឹងព្រះអានន្ទថា អ្នកចូរបំបួសកុមារនេះឲ្យឆាប់ កុមារនេះនឹងបានជាបុរសអាជានេយ្យ ។ លុះព្រះសាស្ដាអ្នកឈ្នះមារ ទ្រង់ឲ្យបំបួសខ្ញុំរួចហើយ ក៏ស្ដេចចូលទៅកាន់វិហារ នាកាលព្រះអាទិត្យមិនទាន់លិច លំដាប់នោះ ចិត្តរបស់ខ្ញុំក៏ផុតចាកអាសវៈ ។ តពីនោះមក ព្រះសាស្ដាទ្រង់ចេញចាកទីសម្ងំ លះបង់ ហើយត្រាស់នឹងខ្ញុំថា ម្នាលភទ្ទៈ អ្នកចូរមក ព្រះវាចានោះបានជាឧបសម្បទារបស់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំបានឧបសម្បទា ក្នុងអាយុ ៧ ឆ្នាំ អំពីកំណើត ខ្ញុំបានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ហើយ ឱ! ព្រះធម៌ល្អណាស់តើ ។

ភទ្ទត្ថេរ ។

(២២៨) ខ្ញុំបានឃើញព្រះសាស្ដា ព្រះអង្គឧត្តមជាងជន ដែលកំពុងចង្ក្រម ក្នុងម្លប់ប្រាសាទគឺគន្ធកុដិ ក៏បានចូលទៅគាល់ព្រះសាស្ដានោះក្នុងទីនោះ ហើយថ្វាយបង្គំនូវព្រះអង្គ ជាបុរសដ៏ឧត្តម ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ថេរគាថា

ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា សង្ឃរិត្វាន(១) បាណិយោ
អនុចង្កមិស្សំ វិរជំ សព្វសត្តានមុត្តមំ ។
តតោ បញ្ហេ អាបុច្ឆិ មំ បញ្ហានំ កោវិទោ វិទូ
អច្ឆម្ភិ ច អភីតោ ច ព្យាកាសឹ សត្ថុនោ អហំ ។
វិស្សជ្ជិតេសុ បញ្ហេសុ អនុមោទិ តថាគតោ
ភិក្ខុសង្ឃំ វិលោកេត្វា ឥមមត្ថំ អភាសថ ។
លាភា អង្គមគធានំ យេសាយំ បរិភុញ្ជតិ
ចីវរំ បិណ្ឌបាតញ្ច បច្ចយំ សយនាសនំ ។
បច្ចុដ្ឋានញ្ច សាមីចឹ តេសំ លាភាតិ ចាព្រវិ ។
អជ្ជតគ្គេ មំ សោបាក ទស្សនាយោបសង្កម
ឯសា ចេវ តេ សោបាក ភវតុ ឧបសម្បទា ។
ជាតិយា សត្តវស្សោហំ លទ្ធាន ឧបសម្បទំ
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ អហោ ធម្មសុធម្មតាតិ ។

សោបាកោ ថេរោ ។

---

១ ខ. សំហរិត្វាន ។

ខ្ញុំធ្វើនូវចីវរ ឆៀងស្មាម្ខាង ហើយផ្គុំដៃ បានដើរចង្ក្រមតាមព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គប្រាសចាកធុលីគឺរាគៈ ឧត្តមជាងសព្វសត្វ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាព្រះអង្គទ្រង់ឈ្លាសវៃ ជ្រាបនូវប្រស្នា បានសួរប្រស្នា ចំពោះខ្ញុំ ៗ ក៏មិនតក់ស្លុត មិនភិតភ័យ បានឆ្លើយប្រស្នាថ្វាយព្រះសាស្តា ។ កាលដែលខ្ញុំឆ្លើយប្រស្នាចប់ហើយ ព្រះតថាគតក៏ទ្រង់អនុមោទនា ហើយទ្រង់ទតមើលភិក្ខុសង្ឃ បានត្រាស់សេចក្តីនេះថា ។ សោបាកៈនេះ ប្រើប្រាស់បច្ច័យ គឺចីវរ បិណ្ឌបាត ទីដេកទីនិងទីអង្គុយ របស់ពួកអ្នកដែនអង្គៈមគធៈណា ពួកជនអ្នកដែនអង្គៈមគធៈនោះ ហៅពេញជាមានលាភ ។ មួយទៀត ព្រះសាស្តាត្រាស់នូវការក្រោកទទួល និងការប្រព្រឹត្តិសមគួរ ថាជាលាភរបស់ពួកជនអ្នកដែនអង្គៈមគធៈនោះ ។ (ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា) ម្នាលសោបាកៈ តាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ អ្នកចូរមកចួបនឹងតថាគតចុះ ម្នាលសោបាកៈ ការដោះស្រាយប្រស្នានេះឯង ចូរជាឧបសម្បទារបស់អ្នកចុះ ។ ខ្ញុំមានអាយុ ៧ ឆ្នាំ អំពីកំណើត ក៏បានឧបសម្បទាទ្រទ្រង់រាងកាយជាទីបំផុត ឱ ! ព្រះធម៌ល្អណាស់តើ ។

(២២៩) សរេ ហត្ថេហិ ភញ្ជិត្វា កត្វាន កុដិមច្ឆិសំ
តេន មេ សរភង្គោតិ នាមំ សម្មុតិយា(១) អហុ ។
ន មយ្ហំ កប្បតេ អជ្ជ សរេ ហត្ថេហិ ភញ្ជិតុំ
សិក្ខាបទា នោ បញ្ញត្តា គោតមេន យសស្សិនា ។
សកលំ សមត្តំ រោគំ សរភង្គោ នាទ្ទសំ បុព្វេ
សោយំ រោគោ ទិដ្ឋោ វច នករេនាតិទេវស្ស ។
យេនេវ មគ្គេន គតោ វិបស្សី
យេនេវ មគ្គេន សិខី ច វេស្សភូ
កកុសន្ធកោណាគមនោ ច កស្សបោ
តេនញ្ជសេន អគមាសិ គោតមោ ។
វីតតណ្ហា អនាទានា សត្ត ពុទ្ធា ខយោគធា
យេហាយំ ទេសិតោ ធម្មោ ធម្មភូតេហិ តាទិហិ
ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ អនុកម្បាយ បាណិនំ
ទុក្ខំ សមុទយោ មគ្គោ និរោធោ ទុក្ខសង្ខយោ ។

---

១ ឱ. ម. សម្មុតិយា ។

(២២៩) ខ្ញុំ (កាលនៅជាតាបស) បានប្រួតស្បូវដោយដៃឯងធ្វើកុដិសម្រាប់នៅ ព្រោះហេតុនោះ បានជាឈ្មោះរបស់ខ្ញុំថា សរភង្គ ដោយសម្មតិ ។ ការប្រួតស្បូវដោយដៃ មិនគួរដល់ខ្ញុំក្នុងថ្ងៃនេះទេ ព្រោះសិក្ខាបទទាំងឡាយ ព្រះគោតមដ៏មានយសបានបញ្ញត្តហើយដល់យើង ។ ខ្ញុំឈ្មោះសរភង្គ មិនបានឃើញរោគ ដែលពេញពោរទាំងអស់ ក្នុងកាលមុន រោគនោះដែលសរភង្គអ្នកធ្វើតាមនូវពាក្យ នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាទេវតាដ៏ប្រសើរ បានឃើញហើយ ។

ព្រះវិបស្សី ទ្រង់យាងទៅហើយ តាមផ្លូវណា ព្រះសិខី ព្រះវេស្សភូ ព្រះកកុសន្ធៈ ព្រះកោនាគមនៈ នឹងព្រះកស្សបៈ ទ្រង់យាងទៅតាមផ្លូវណា ព្រះគោតមទ្រង់យាងទៅតាមផ្លូវនោះដែរ ។ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ៧ ព្រះអង្គ ប្រាសចាកតណ្ហា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ យាងចុះកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គមានធម្មកាយកើតហើយ ប្រកបដោយតាទិគុណ ទ្រង់សំដែងនូវធម៌នេះគឺអរិយសច្ចៈ ៤ បានដល់ទុក្ខ សមុទ័យ មគ្គ និរោធ ជាទីអស់ទៅនៃទុក្ខ ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ពួកសត្វ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ថេរគាថា

យស្មឹ និវត្តេ ទុក្ខំ សំសារស្មឹ អនន្តកំ
ភេទា ឥមស្ស កាយស្ស ជីវិតស្ស ច សង្ខយា
អញ្ញោ បុនព្ភវោ នត្ថិ សុវិមុត្តោម្ហិ សព្វធីតិ ។

សរភង្គោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

សុន្ទរសមុទ្ទោ ថេរោ ថេរោ លកុណ្ឌកភទ្ទិយោ
ភទ្ទោ ថេរោ ច សោបាកោ សរភង្គោ មហាឥសិ
សត្តកេ បញ្ចកា ថេរា គាថាយោ បញ្ចតឹសតីតិ ។

សត្តកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

ទុក្ខក្នុងសង្សារ មិនមានទីបំផុត ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយណា អំពីការបែកធ្លាយនៃកាយនេះក្តី ការអស់ទៅនៃជីវិតក្តី ភពថ្មីដទៃទៀតមិនមាន ខ្ញុំផុតស្រឡះហើយចាកកិលេសទាំងអស់ៗ

សរភង្គត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈ ៥ អង្គ គឺសុន្ទរសមុទ្ទត្ថេរ ១ លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរ ១ ភទ្ទត្ថេរ ១ សោបាកត្ថេរ ១ សរភង្គមហាឥសី ១ ពោលនូវគាថា ៣៥ ក្នុងសត្តកនិបាត ។

ចប់ សត្តកនិបាត ។

ថេរគាថាយ អដ្ឋកនិបាតោ

(២៣០) កម្មំ ពហុកំ ន ការយេ
បរិវជ្ជេយ្យ ជនំ ន ឧយ្យមេ
សោ ឧស្សុក្កោ រសានុគិទ្ធោ
អត្ថំ រិញ្ចតិ យោ សុខាធិវាហោ ។
បង្កោតិ ហិ នំ អវេទយុំ
យាយំ វន្ទនបូជនា កុលេសុ
សុខុមំ សល្លំ ទុរុព្ពហំ
សក្ការោ កាបុរិសេន ទុជ្ជហោ ។

ន បរស្សុបនិធាយ កម្មំ មច្ចស្ស បាបកំ(១)
អត្តនា តំ ន សេវេយ្យ កម្មពន្ធូ ហិ មាតិយា ។
ន បរេ វចនា ចោរោ ន បរេ វចនា មុនិ
អត្តានញ្ញ(២) យថាវេទិ ទេវាបិ នំ តថា វិទូ ។
បរេ ច ន វិជានន្តិ មយមេត្ថ យមាមសេ
យេ ច តត្ថ វិជានន្តិ តតោ សម្មន្តិ មេធគា ។
ជីវតេវាបិ សប្បញ្ញោ អបិ វិត្តបរិក្ខយា
បញ្ញាយ ច អលាភេន វិត្តវាបិ ន ជីវតិ ។

---

១ ម. អប្ពយោជាបកំ ។ ២ អដ្ឋកថាយំ អត្តាបនត្តិ ទិស្សតិ ។

ថេរគាថា អដ្ឋកនិបាត

(២៣០) បព្វជិតមិនគប្បីធ្វើនូវកម្មច្រើនទេ គប្បីលះបង់ជន (បាបមិត្ត) មិនគប្បីខ្វល់ខ្វាយ (ដើម្បីលាភទេ) ព្រោះបព្វជិតអ្នកខ្វល់ខ្វាយ ជាប់ចិត្តក្នុងរស រមែងលះបង់ប្រយោជន៍ ដែលនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។ ការថ្វាយបង្គំនិងការបូជាណា ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ពួកព្រះអរិយៈ ដឹងច្បាស់នូវការថ្វាយបង្គំ និងការបូជានោះ ថាដូចជាភក់ ទាំងដឹងថាជាសរដ៏ឆ្មារ គេកម្រដកបាន ជាគ្រឿងសក្ការៈ ដែលបុរសអាក្រក់ លះបង់បានដោយកម្រ ។

បុគ្គលមិនគប្បីសេពនូវអំពើអាក្រក់ដោយខ្លួនឯង ព្រោះបំពេញ(ទុក្ខ) ដល់សត្វដទៃ (ទាំងមិនញុំាងបុគ្គលដទៃឲ្យសេពនូវអំពើអាក្រក់នោះ) ព្រោះថាសត្វទាំងឡាយ មានកម្មជាផៅពង្ស ។ បុគ្គលជាចោរ ព្រោះពាក្យអ្នកដទៃក៏ទេ បុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញ ព្រោះពាក្យអ្នកដទៃក៏ទេ បុគ្គលដឹងខ្លួនឯង យ៉ាងណា សូម្បីពួកទេវតាក៏ដឹងបុគ្គលនោះដូច្នោះដែរ ។ ពួកជនផ្តេសផ្តាស រមែងមិនដឹងច្បាស់ថា យើងទាំងឡាយនឹងលំបាកក្នុងលោកនេះ តែពួកជនណា ដឹងច្បាស់ក្នុងដំណើរនោះ ការជំលោះតែងស្ងប់រម្ងាប់ទៅ អំពីសំណាក់ពួកជននោះ ។ បុគ្គលប្រកបដោយបញ្ញា បើទុកជាអស់សម្បត្តិរលីងគេង ក៏ឈ្មោះថារស់នៅ ឯបុគ្គលមានសម្បត្តិ ឈ្មោះថា មិនរស់នៅ ព្រោះការមិនបាននូវបញ្ញា ។

សព្វំ សុណាតិ សោតេន សព្វំ បស្សតិ ចក្ខុនា
ន ច ទិដ្ឋំ សុតំ ធីរោ សព្វំ ឧជ្ឈិតុមរហតិ ។
ចក្ខុមស្ស យថា អន្ធោ សោតវា ពធិរោ យថា
បញ្ញវស្ស យថា មូគោ ពលវា ទុព្វលោរិវ
អថ អត្ថេ សមុប្បន្នេ សយេថ(១) មតសាយិកន្តិ ។

មហាកច្ចាយនោ ថេរោ ។

(២៣១) អក្កោធនោ អនុបនាហី អមាយោ រិត្តបេសុណោ
ស វេ តាទិសកោ ភិក្ខុ ឯវំ បេច្ច ន សោចតិ ។
អក្កោធនោ អនុបនាហី អមាយោ រិត្តបេសុណោ
គុត្តទ្វារោ សទា ភិក្ខុ ឯវំ បេច្ច ន សោចតិ ។
អក្កោធនោ អនុបនាហី អមាយោ រិត្តបេសុណោ
កល្យាណសីលោ យោ ភិក្ខុ ឯវំ បេច្ច ន សោចតិ ។

---

១ ម. បស្យេថ ។

បុគ្គលរមែងស្តាប់នូវសំឡេងទាំងអស់បាន ដោយសារត្រចៀក បុគ្គលមានចក្ខុរមែងឃើញរូបគ្រប់យ៉ាង បំណែកអ្នកប្រាជ្ញមិនគួរលះបោល (ឬប្រកាន់) នូវអារម្មណ៍ទាំងពួងដែលខ្លួនឃើញហើយ ឮហើយឡើយ ។ បុគ្គលអ្នកមានភ្នែក គប្បីធ្វើដូចជាខ្វាក់ បុគ្គលអ្នកមានត្រចៀក គប្បីធ្វើដូចជាថ្លង់ បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញា គប្បីធ្វើដូចជាគ បុគ្គលអ្នកមានកំឡាំង គប្បីធ្វើដូចជាអ្នកខ្សោយកំឡាំង តែកាលបើហេតុ (មិនគួរធ្វើ) កើតឡើងហើយ ត្រូវដេកដូចជាដេកស្លាប់ ។

មហាកច្ចាយនត្ថេរ ។

(២៣១) ភិក្ខុណា គ្មានសេចក្តីក្រោធ មិនចងសេចក្តីក្រោធទុក មិនមានមាយា ប្រាសចាកសេចក្តីញុះញង់ ភិក្ខុមានសភាពដូច្នោះនោះឯង រមែងមិនសោយសោកក្នុងខាងមុខ ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុណា គ្មានសេចក្តីក្រោធ មិនចងសេចក្តីក្រោធទុក មិនមានមាយា ប្រាសចាកសេចក្តីញុះញង់ មានទ្វារគ្រប់គ្រងហើយគ្រប់កាល ភិក្ខុនោះ រមែងមិនសោយសោកក្នុងខាងមុខ ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុណា គ្មានសេចក្តីក្រោធ មិនចងសេចក្តីក្រោធទុក មិនមានមាយា ប្រាសចាកសេចក្តីញុះញង់ មានសីលល្អ ភិក្ខុនោះ រមែងមិនសោយសោកក្នុងខាងមុខ ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ។

ថេរគាថាយ អដ្ឋកនិបាតោ

អក្កោធនោ អនុបនាហី អមាយោ រិត្តបេសុណោ
កល្យាណមិត្តោ យោ ភិក្ខុ ឯវំ បេច្ច ន សោចតិ ។
អក្កោធនោ អនុបនាហី អមាយោ រិត្តបេសុណោ
កល្យាណបញ្ញោ យោ ភិក្ខុ ឯវំ បេច្ច ន សោចតិ ។
យស្ស សទ្ធា តថាគតេ អចលា សុបតិដ្ឋិតា
សីលញ្ច យស្ស កល្យាណំ អរិយកន្តំ បសំសិតំ
សង្ឃេ បសាទោ យស្សត្ថិ ឧជុភូតញ្ច ទស្សនំ
អទលិទ្ទោតិ តំ អាហុ អមោឃន្តស្ស ជីវិតំ ។
តស្មា សទ្ធញ្ច សីលញ្ច បសាទំ ធម្មទស្សនំ
អនុយុញ្ជេថ មេធាវី សរំ ពុទ្ធាន សាសនន្តិ ។

សិរីមិត្តោ ថេរោ ។

(២៣២) យទា បឋមមទ្ទក្ខឹ សត្ថារមកុតោភយំ
តតោ មេ អហុ សំវេគោ បស្សិត្វា បុរិសុត្តមំ ។
សិរឹ ហត្ថេហិ បាទេហិ យោ បណាមេយ្យ អាគតំ

ភិក្ខុណា គ្មានសេចក្ដីក្រោធ មិនចងសេចក្ដីក្រោធទុក មិនមានមាយា ប្រាសចាកសេចក្ដីញុះញង់ មានមិត្តល្អ ភិក្ខុនោះ រមែងមិនសោកស្ដាយ ក្នុងកាលខាងមុខ ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុណា គ្មានសេចក្ដីក្រោធ មិនចងសេចក្ដីក្រោធទុក មិនមានមាយា ប្រាសចាកសេចក្ដីញុះញង់ មានបញ្ញាល្អ ភិក្ខុនោះ រមែងមិនសោកស្ដាយ ក្នុងកាលខាងមុខ ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ។ បុគ្គលណា មានសទ្ធាមិនញាប់ញ័រ បានដំកល់ស៊ប់ក្នុងព្រះតថាគតផង បុគ្គលណា មានសីលល្អ ជាទីត្រេកអរនៃព្រះអរិយៈ ដែលព្រះអរិយៈសរសើរហើយផង បុគ្គលណា មានសេចក្ដីជ្រះថ្លា ក្នុងសង្ឃផង បុគ្គលណា មានការយល់ឃើញត្រង់ផង អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលនោះថា ជាអ្នកមិនខ្សត់ ជីវិតរបស់បុគ្គលនោះ មិនមែនជាមោឃៈទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ មេធាវីបុគ្គល កាលរលឹកនូវពាក្យប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ គួរប្រកបរឿយៗនូវសទ្ធាផង សីលផង សេចក្ដីជ្រះថ្លាផង ការយល់ធម៌ផង ។

សិរិមិត្តត្ថេរ ។

(២៣២) កាលណា ខ្ញុំឃើញព្រះសាស្ដា ព្រះអង្គគ្មានភ័យអំពីទីណាជាដម្បូង ក្នុងកាលនោះ សេចក្ដីសង្វេគក៏មានដល់ខ្ញុំ ព្រោះឃើញព្រះសាស្ដា ជាឧត្តមបុរស ។ អ្នកណា ប្រានសិរីដែលមក(រកខ្លួន)ដោយដៃឬជើង

ឯតាទិសំ សោ សត្ថារំ អារាធេត្វា វិរាធយេ ។
តទាហំ បុត្តទារញ្ច ធនធញ្ញញ្ច ឆឌ្ឌយឹ
កេសមស្សូនិ ឆេទេត្វា បព្វជឹ អនគារិយំ ។
សិក្ខាសាជីវសម្បន្នោ ឥន្ទ្រិយេសុ សុសំវុតោ
នមស្សមានោ សម្ពុទ្ធំ វិហាសឹ អបរាជិតោ ។
តតោ មេ បណិធី អាសិ ចេតសោ អភិបត្ថិតោ
ន និសីទេ មុហុត្តម្បិ តណ្ហាសល្លេ អនូហតេ ។
តស្ស មេវំ វិហរតោ បស្ស វីរិយបរក្កមំ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ
អរហា ទក្ខិណេយ្យោម្ហិ វិប្បមុត្តោ និរូបធិ ។
តតោ រត្យា វិវសានេ សុរិយស្សុគ្គមនំ បតិ
សព្វំ តណ្ហំ វិសោសេត្វា បល្លង្កេន ឧបាវិសឹ ។

មហាបន្ថកោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

មហាកច្ចាយនោ ថេរោ សិរិមិត្តោ មហាបន្ថកោ
តយោ(១) អដ្ឋនិបាតម្ហិ គាថាយោ ចតុវីសតិ ។

អដ្ឋកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

១ ឱ. ម. ឯតេ ។

អ្នកនោះឈ្មោះថា ញុំាងព្រះសាស្តាបែបនេះឲ្យត្រេកអរ ហើយឲ្យប្រោសហាក់សេចក្តីត្រេកអរវិញ ។ ក្នុងកាលនោះខ្ញុំលះបោលកូននិងប្រពន្ធផង ទ្រព្យនិងស្រូវផង កោរសក់និងពុកចង្កា ហើយបួសទៅកាន់ផ្នួស ។ ខ្ញុំបរិបូណ៌ដោយសិក្ខានិងសាជីវៈ សង្រួមនូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនចាលចាញ់កិលេស តែងនមស្ការព្រះសម្ពុទ្ធ សម្រាន្តនៅ ។ ខណៈនោះ សេចក្តីតាំងចិត្ត ខ្ញុំបានតម្កល់ហើយថា កាលបើខ្ញុំមិនទាន់ដកសរគឺតណ្ហាបានទេ ខ្ញុំមិនអង្គុយសូម្បីមួយរំពេច ។ អ្នកចូរមើលសេចក្តីព្យាយាម និងការប្រើប្រែងរបស់ខ្ញុំនោះ យ៉ាងនេះ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ពុទ្ធ-សាសនាខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ ខ្ញុំដឹងនូវបុព្វេនិវាស ទិព្វចក្ខុខ្ញុំក៏បានជម្រះហើយ ខ្ញុំជាព្រះអរហន្ត គួរទទួលនូវទក្ខិណាទាន មានចិត្តរួចស្រឡះហើយ មិនមានឧបធិ ។ លំដាប់នោះ ក្នុងកាលរាត្រីអស់ទៅ ព្រះអាទិត្យក៏រះឡើង ខ្ញុំបានធ្វើតណ្ហាទាំងអស់ឲ្យរីងស្ងួត ហើយអង្គុយដោយភ្នែន ។

មហាបន្ថកត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈ ៣ អង្គ គឺមហាកច្ចាយនត្ថេរ ១ សិរិមិត្តត្ថេរ ១ មហា-បន្ថកត្ថេរ ១ បានសំដែងគាថាទាំងឡាយ ២៤ ក្នុងអដ្ឋកនិបាត ។

ចប់ អដ្ឋកនិបាត ។

ថេរគាថាយ នវកនិបាតោ

(២៣៣) យទា ទុក្ខំ ជរាមរណន្តិ បណ្ឌិតោ
អវិទ្ទសូ យត្ថ សិតា បុថុជ្ជនា
ទុក្ខំ បរិញ្ញាយ សតោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។
យទា ទុក្ខស្សាវហនឹ វិសត្តិកំ
បបញ្ចសង្ឃាតទុក្ខាធិវាហនឹ
តណ្ហំ បហន្ត្វាន សតោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។
យទា សិវំ ទ្វេចតុរង្គគាមិនំ
មគ្គុត្តមំ សព្វកិលេសសោធនំ
បញ្ញាយ ផុសិត្វា(១) សតោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។
យទា អសោកំ វិរជំ អសង្ខតំ
សន្តំ បទំ សព្វកិលេសសោធនំ
ភាវេតិ សញ្ញោជនពន្ធនច្ឆិទំ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។

---

១ ឱ. ម. បស្សិត្វា ។

ថេរគាថា នវកនិបាត

(២៣៣) ពួកបុថុជ្ជន មិនដឹងថា ជរាមរណៈជាទុក្ខ ហើយជាប់ចំពាក់ ក្នុងទុក្ខបាទានក្ខន្ធណា អ្នកប្រាជ្ញមានស្មារតី បានកំណត់ដឹង (នូវទុក្ខបាទានក្ខន្ធនោះ) ថាជាទុក្ខ ហើយចំរើនឈាន ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្ដីត្រេកអរលើសលុបជាងឈាននោះឡើយ ។ បណ្ឌិតលុះលះបង់នូវតណ្ហា ដែលនាំមកនូវសេចក្ដីទុក្ខ ជាធម្មជាតិផ្សាយទៅក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងៗ នាំមកនូវកិលេសជាគ្រឿងនាំសត្វឲ្យយឺតយូរ នឹងសេចក្ដីទុក្ខដូចជាឃ្នាប មានស្មារតីចំរើនឈាន ក្នុងកាលណា កាលនោះរមែងមិនបាននូវសេចក្ដីត្រេកអរដ៏លើសលុបជាងឈាននោះឡើយ ។ បុគ្គលពាល់ត្រូវមគ្គដ៏ឧត្ដមប្រកបដោយអង្គ៨ពីរដង ដ៏ក្សេម ជាគ្រឿងជម្រះនូវកិលេសទាំងអស់ ដោយបញ្ញា ជាអ្នកមានស្មារតី ចំរើនឈាន ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្ដីត្រេកអរដ៏ក្រៃលែងជាងឈាននោះឡើយ ។ បុគ្គលចំរើននូវសន្តបទ ដែលឥតមានសោក ប្រាសចាកធុលីគឺកិលេស ឥតមានបច្ច័យតាក់តែង ជាគ្រឿងជម្រះនូវកិលេសទាំងអស់ ផ្ដាច់នូវចំណងគឺសញ្ញោជនៈ ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្ដីត្រេកអរដ៏ក្រៃលែង ជាងការចំរើននូវសន្តបទនោះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ថេរគាថា

យទា នភេ គជ្ជតិ មេឃទុន្ទុភិ
ធារាកុលា វិហង្គបថេ សមន្តតោ
ភិក្ខុ ច បព្ភារគតោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។

យទា នទីនំ កុសុមាកុលានំ
វិចិត្តវានេយ្យវដំសកានំ
តីរេ និសិន្នោ សុមនោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។

យទា និសីថេ(១) រហិតម្ហិ កាននេ
ទេវេ គឡន្តម្ហិ នទន្តិ ទាឋិនោ
ភិក្ខុ ច បព្ភារគតោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។

យទា វិតក្កេ ឧបរុន្ធិយត្តនោ
នគន្តរេ នគវិវរំ សមស្សិតោ
វីតទ្ទរោ វិគតខិលោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។

---

១ ឱ. និសីពេ ។ ប. និសីទេ ។

ផ្គរលាន់ក្នុងអាកាស ទឹកភ្លៀងពាសពេញ ដោយជុំវិញ ក្នុងអាកាសក្នុងកាលណា កាលនោះ ភិក្ខុចូលទៅនៅក្នុងញកភ្នំបំពេញឈាន រមែងមិនបាននូវសេចក្តីត្រេកអរជាងឈាននោះឡើយ ។ ភិក្ខុអង្គុយក្បែរច្រាំងស្ទឹងទាំងឡាយ ដ៏ដេរដាសដោយផ្កា មានផ្កាឈើក្នុងព្រៃដ៏វិចិត្រជាគ្រឿងប្រដាប់ មានចិត្តល្អ បំពេញឈាន ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្តីត្រេកអរដ៏លើសលុបជាងឈាននោះឡើយ ។ កាលបើភ្លៀងធ្លាក់ចុះក្នុងព្រៃស្ងាត់ ពេលយប់ ពួកសត្វមានចង្កូមបន្លឺឡើង ចំណែកភិក្ខុចូលទៅកាន់ញកភ្នំហើយបំពេញឈានក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្តីត្រេកអរដ៏លើសលុបជាងឈាននោះឡើយ ។ ភិក្ខុអាស្រ័យនូវចន្លោះភ្នំ ក្នុងកណ្តាលនៃភ្នំ បិទនូវវិតក្កៈទាំងឡាយរបស់ខ្លួន ប្រាសចាកសេចក្តីខ្វល់ ប្រាសចាកសេចក្តីរឹងត្អឹងនៃចិត្ត ហើយបំពេញឈាន ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្តីត្រេកអរដ៏លើសលុបជាងឈាននោះឡើយ ។

ថេរគាថាយ នវកនិបាតោ

យទា សុខី មលខិលសោកនាសនោ
និរគ្គឡោ និព្ពនថោ វិសល្លោ
សព្វាសវេ ព្យន្តិកតោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។

ភូតោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

ភូតោ តថទ្ទសោ ថេរោ ឯកោ ខគ្គវិសាណវា
នវកម្ហិ និបាតម្ហិ គាថាយោបិ ឥមា នវាតិ ។

នវកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

(ភិក្ខុ) ជាអ្នកមានសេចក្ដីសុខ ជាអ្នកធ្វើសេចក្ដីរឹងត្អឹងជាមន្ទិល ទឹងសេចក្ដីសោកឲ្យវិនាស ជាអ្នកគ្មានសន្ទះទ្វារគឺអវិជ្ជា គ្មានតណ្ហា ប្រាសចាកសរគឺរាគាទិក្កិលេស ធ្វើនូវអាសវៈទាំងអស់ឲ្យវិនាស បំរើនឈាន ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្ដីត្រេកអរដ៏លើសលុប ជាងឈាននោះឡើយ ។

ភូតត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះភូតត្ថេរ តែមួយអង្គឯង ដូចជាកុយរមាស ជាអ្នកឃើញពិត បានសំដែងគាថា ៩ ដែលមកក្នុងនវកនិបាត ។

ចប់ នវកនិបាត ។

ថេរគាថាយ ទសកនិបាតោ

(២៣៤) អង្គារិនោ ទានិ ទុមា ភទន្តេ
ផលេសិនោ ឆទនំ វិប្បហាយ
តេ អច្ចិមន្តោវ បភាសយន្តិ
សមយោ មហាវីរ ភគីរសានំ ។
ទុមានិ ផុល្លានិ មនោរមានិ
សមន្តតោ សព្វទិសា បវន្តិ
បត្តំ បហាយ ផលមាសសានា(១)
កាលោ ឥតោ បក្កមនាយ វីរ ។
នេវាតិសីតំ ន បនាតិឧណ្ហំ
សុខា ឧតុ អទ្ធនិយា ភទន្តេ
បស្សន្តុ តំ សាកិយា កោឡិយា ច
បច្ឆាមុខំ រោហិណិយំ(២) តរន្តំ ។
អាសាយ កសតេ ខេត្តំ ពីជំ អាសាយ វប្បតិ
អាសាយ វាណិជា យន្តិ សមុទ្ទំ ធនហារកា ។
យាយ អាសាយ តិដ្ឋាមិ សា មេ អាសា វិបច្ចតុ(៣) ។

---

១ ម. ផលមាសមានា ។ ២ ម. [illegible] ។ ៣ ឱ. ម. សមិជ្ឈតុ ។

ថេរគាថា ទសកនិបាត

(២៣៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ពួកឈើមានពណ៌ដូចរងើកភ្លើង ផិតផ្លែហើយ ជម្រុះស្លឹកចាស់ចោល ឈើទាំងនោះរុងរឿង ដូចជាអណ្តាតភ្លើង បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ កាលនេះ ជាកាលគួរបានចំណែកធម្មរសហើយ ។ ឈើទាំងឡាយ ជាទីគាប់ចិត្ត មានផ្លែ ផ្សាយក្លិនសព្វទិស ដោយជុំវិញ ជម្រុះស្លឹកចាស់ចោល ប្រុងនឹងចេញផ្លែថ្មីទៀត បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាម កាលនេះជាកាលគួរដើម្បីចេញទៅអំពីទីនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន រដូវដែលមិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក ក៏សុខស្រួល គួរដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយបាន ពួកសក្យៈ និងពួកកោលិយៈ សូមជួបព្រះអង្គ ដែលមានព្រះភក្ត្របែរត្រឡប់មកខាងក្រោយ កំពុងឆ្លងស្ទឹងរោហិណី ។ អ្នកស្រែភ្ជួរស្រែ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា ក៏ព្រោះពូជ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា ពួកឈ្មួញ អ្នកនាំទ្រព្យឆ្លងសមុទ្រ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា ។ ខ្ញុំព្រះអង្គ ឋិតនៅ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នាណា សេចក្តីប្រាថ្នា របស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ សូមឲ្យសម្រេច ។

បុនប្បុនញ្ចេវ វបន្តិ ពីជំ
បុនប្បុនំ វស្សតិ ទេវរាជា
បុនប្បុនំ ខេត្តំ កសន្តិ កស្សកា
បុនប្បុនំ ធញ្ញមុបេន្តិ រដ្ឋំ ។
បុនប្បុនំ យាចនកា ចរន្តិ
បុនប្បុនំ ទានបតី ទទន្តិ
បុនប្បុនំ ទានបតី ទទិត្វា
បុនប្បុនំ សគ្គមុបេន្តិ ឋានំ ។
ធីរោ(១) ហវេ សត្តយុគំ បនេតិ(២)
យស្មឹ កុលេ ជាយតិ ភូរិបញ្ញោ
មញ្ញាមហំ សក្កតិ ទេវទេវោ
តយា ហិ ជាតោ មុនិ សច្ចនាមោ ។
សុទ្ធោទនោ នាម បិតា មហេសិនោ
ពុទ្ធស្ស មាតា បន មាយា មហេសី(៣)
យា(៤) ពោធិសត្តំ បរិហារិយ កុច្ឆិនា
កាយស្ស ភេទា តិទិវម្ហិ មោទតិ ។

---

១ ឱ. ម. វីរោ ។ ២ បុនេតិ សោធេតីតិ អដ្ឋកថាយំ ។
៣ ឱ. មាយនាមា ។ ម. មាយាគោតមស្ស ។ ៤ ម. យាតិ នត្ថិ ។

ថេរគាថា ទសកនិបាត

អ្នកស្រែទាំងឡាយ ព្រោះពូជរឿយៗ[១] ទេវកជ បង្អុរភ្លៀងក៏រឿយៗ ពួកអ្នកស្រែ ភ្ជួរស្រែរឿយៗ ពួកអ្នកស្រែនោះនាំស្រូវចូលទៅកាន់ដែនក៏រឿយៗ ។ ពួកសូមត្រាច់សូមរឿយៗ អ្នកម្ចាស់ទាន តែងឲ្យក៏រឿយៗ ពួកម្ចាស់ទានលុះឲ្យរឿយៗ ហើយតែងទៅកាន់ឋានសួគ៌ក៏រឿយៗដែរ ។ អ្នកប្រាជ្ញមានបញ្ញាដូចផែនដី កើតក្នុងត្រកូលណា រមែងញុំាងគូនៃបុរស ៧ ជួរ ក្នុងត្រកូលនោះឲ្យស្អាត ខ្ញុំព្រះអង្គសំគាល់ថា (ព្រះមានព្រះភាគ) ជាទេវតាប្រសើរជាងទេវតា អាច (ធ្វើសត្វដទៃឲ្យស្អាតបាន) ព្រោះអ្នកប្រាជ្ញមានព្រះនាមដ៏ពិត កើតហើយអំពីព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទសុទ្ធោទនៈជាបិតារបស់ព្រះពុទ្ធព្រះអង្គស្វែងរកគុណដ៏ធំ ឯព្រះមហេសីព្រះនាមមាយា ជាពុទ្ធមាតា ដែលរក្សាព្រះពោធិសត្វដោយផ្ទៃ លុះរំលាយខន្ធទៅ ត្រេកអរក្នុងតុសិតទេវលោក ។

១ បាលីថា "បុនប្បុនំ" ប្រែថា "រឿយៗ, ញយៗ, ដដែលៗ, ញឹកញាប់, ប៉ុកប៉ុន"។

សា គោតមី កាលកតា ឥតោ ចុតា
ទិព្វេហិ កាមេហិ សមង្គិភូតា
សា មោទតិ កាមគុណេហិ បញ្ចហិ
បរិវារិតា ទេវគណេហិ តេហិ ។
ពុទ្ធស្ស បុត្តោម្ហិ អសយ្ហសាហិនោ
អង្គីរសស្សប្បដិមស្ស តាទិនោ
បិតុ បិតា មយ្ហំ តុវំសិ សក្ក
ធម្មេន មេ[១] គោតម អយ្យកោសិ តិ ។

កាឡុទាយី ថេរោ ។

(២៣៩) បុរតោ បច្ឆតោ វាបិ អបរោ ចេ ន វិជ្ជតិ
អតីវ ផាសុ ភវតិ ឯកស្ស វសតោ វនេ ។
ហន្ទ ឯកោ គមិស្សាមិ[២] អរញ្ញំ ពុទ្ធវណ្ណិតំ
ផាសុំ ឯកវិហារិស្ស បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ ។
យោគីបីតិករំ រម្មំ មត្តកុញ្ជរសេវិតំ
ឯកោ អត្ថវសី ខិប្បំ បវិសិស្សាមិ កាននំ ។
សុបុប្ផិតេ សីតវនេ សីតលេ គិរិកន្ទរេ
គត្តានិ បរិសិញ្ចិត្វា ចង្កមិស្សាមិ ឯកកោ ។

---
១ ម. តេ ។ ២ ម. ភវិស្សាមិ ។

ព្រះនាងទេវីនោះ ជាគោតមគោត្រ លុះទិវង្គតច្យុតចាកលោកនេះទៅ បានស្កប់ស្កល់ដោយកាមជាទិព្វទាំងឡាយ ព្រះនាងទ្រង់រីករាយ ដោយកាមគុណទាំង៥ មានពពួកទេវតាទាំងនោះចោមរោមហើយ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គជាបុត្រនៃព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គមិនមានបុគ្គលដទៃគ្របសង្កត់បាន ព្រះនាមអង្គីរស: មិនមានបុគ្គលដទៃប្រៀបបាន ប្រកបដោយតាទិគុណ បពិត្រព្រះអង្គជាសក្យ: ព្រះអង្គជាបិតានៃបិតារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះគោតម ព្រះអង្គជាជីតា របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយធម៌ ។

កាឡុទាយិត្ថេរ ។

[២៣៥] បើបុគ្គលដទៃ មិនមានអំពីមុខក្តី ក្រោយក្តី សេចក្តីសប្បាយក្រៃពេក រមែងមានដល់បុគ្គលម្នាក់ឯងនៅក្នុងព្រៃ ។ បើដូច្នោះ អាត្មាអញតែម្នាក់ឯង នឹងទៅកាន់ព្រៃ ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សរសើរហើយ ជាទីសប្បាយរបស់ភិក្ខុអ្នកមានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាអ្នកនៅតែម្នាក់ឯង ។ អាត្មាអញតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកស្ទាត់ក្នុងប្រយោជន៍ នឹងចូលយ៉ាងឆាប់ទៅកាន់ព្រៃ ជាទីធ្វើឲ្យកើតបីតិដល់យោគាវចរ ជាទីរីករាយ ដែលដំរីចុះប្រេង សេពគប់ហើយ ។ អាត្មាអញ ម្នាក់ឯង នឹងស្រោចស្រប់ខ្លួន ហើយចង្ក្រម ក្នុងព្រៃត្រជាក់ មានផ្កាកើតស្គុះស្គាយ ក្បែរជ្រោះភ្នំ ដ៏ត្រជាក់ ។

ថេរគាថាយ ទសកនិបាតោ

ឯកាកិយោ អទុតិយោ   រមណីយេ មហាវនេ
កទាហំ វិហរិស្សាមិ   កតកិច្ចោ អនាសវោ ។
ឯវំ មេ កត្តុកាមស្ស   អធិប្បាយោ សមិជ្ឈតុ
សាធយិស្សាមហំយេវ   នាញ្ញោ អញ្ញស្ស ការកោ ។
ឯស ពន្ធាមិ សន្នាហំ   បវិសិស្សាមិ កាននំ
ន តតោ និក្ខមិស្សាមិ   អប្បត្តោ អាសវក្ខយំ ។
មាលុតេ ឧបវាយន្តេ   សីតេ សុរភិគន្ធិកេ
អវិជ្ជំ ទាលយិស្សាមិ   និសិន្នោ នគមុទ្ធនិ ។
វនេ កុសុមសញ្ឆន្នេ   បព្ភារេ នូន សីតលេ
វិមុត្តិសុខេន សុខិតោ   រមិស្សាមិ គិរិព្វជេ ។
សោហំ បរិបុណ្ណសង្កប្បោ   ចន្ទោ បណ្ណរសោ យថា
សព្វាសវបរិក្ខីណោ   នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោតិ ។

ឯកវិហារិយោ ថេរោ ។

(២៣៦) អនាគតំ យោ បដិកច្ច បស្សតិ
ហិតញ្ច អត្ថំ អហិតញ្ច តំ ទ្វយំ
វិទ្ទេសិនោ តស្ស ហិតេសិនោ វា
រន្ធំ ន បស្សន្តិ សមេក្ខមានា ។

អ្នកស្រាល់ណា អាត្មាអញនឹងទៅជាបុគ្គលម្នាក់ឯង មិនមានបុគ្គលជាគំរប់ពីរ មានសោឡសកិច្ចធ្វើហើយ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នៅក្នុងព្រៃធំ ដែលគួរកែកាយ ។ សូមសេចក្ដីប៉ុនប៉ងរបស់អាត្មាអញ ដែលប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើសេចក្ដីព្យាយាមយ៉ាងនេះ បានសម្រេច អាត្មាអញនឹងធ្វើឲ្យសម្រេច (ព្រោះថា)អ្នកដទៃ ធ្វើជួសអ្នកដទៃពុំបានទេ ។ ឥឡូវនេះ អាត្មាអញនោះនឹងចងក្រោះគឺព្យាយាម ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃ បើអាត្មាអញមិនទាន់សម្រេចនូវធម៌ជាគ្រឿងអស់អាសវៈទេ នឹងមិនចេញពីព្រៃនោះឡើយ ។ កាលបើខ្យល់ត្រជាក់ មានក្លិនក្រអូបបក់ផ្សាយទៅ អាត្មាអញនឹងអង្គុយលើកំពូលភ្នំ ហើយទំលាយអវិជ្ជាឲ្យបាន ។ អាត្មាអញទទួលសេចក្ដីសុខ ដោយវិមុត្តិសុខក្នុងព្រៃ មានផ្កាដេរដាស ក្បែរញកភ្នំត្រជាក់ រួចហើយនឹងត្រេកអរ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ មានភ្នំព័ទ្ធជុំវិញដូចក្រោលគោ ។ អាត្មាអញនោះ មានតម្រិះគ្រប់គ្រាន់ ដូចព្រះចន្ទ្រក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើត អស់អាសវៈទាំងពួងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទេ ។

ឯកវិហារិយត្ថេរ ។

(២៣៦) បុគ្គលណា ពិចារណាឃើញ នូវកិច្ចជាប្រយោជន៍នឹងមិនជាប្រយោជន៍ទាំងពីរនោះ ដែលមិនទាន់មកដល់ទុកជាមុន ជនទាំងឡាយ ជាសត្រូវក្តី ជាអ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ក្តី កាលគេយកគន់មើល រមែងមិនឃើញ នូវទោសនៃបុគ្គលនោះឡើយ ។

អានាបានស្សតី យស្ស បរិបុណ្ណា សុភាវិតា
អនុបុព្វំ បរិចិតា យថា ពុទ្ធេន ទេសិតា
សោមំលោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។

ឱទាតំ វត មេ ចិត្តំ អប្បមាណំ សុភាវិតំ
និពទ្ធំ បគ្គហីតញ្ច សព្វា ឱភាសតេ ទិសា ។

ជីវតេវាបិ សប្បញ្ញោ អបិ វិត្តបរិក្ខយា
បញ្ញាយ ច អលាភេន វិត្តវាបិ ន ជីវតិ ។

បញ្ញា សុតវិនិច្ឆិនី បញ្ញា កិត្តិសិលោកវឌ្ឍនី
បញ្ញាសហិតោ នរោឥធ អបិទុក្ខេសុ សុខានិ វិន្ទតិ ។

នាយំ អជ្ជតនោ ធម្មោ នច្ឆេរោ នបិ អព្ភុតោ
យត្ថ ជាយេថ មីយេថ តត្ថ កឹ វិយ អព្ភុតំ ។

អនន្តរំ ហិ ជាតស្ស ជីវិតា មរណំ ធុវំ
ជាតា ជាតា មរន្តីធ ឯវំ ធម្មា ហិ បាណិនោ ។

អានាបានស្សតិ ដែលព្រះយោគាវចរណា បានចំរើនល្អគ្រប់គ្រាន់ ហើយ បានសន្សំហើយ តាមលំដាប់ ដូចព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងមក ព្រះយោគាវចរនោះ រមែងញុំាងលោកនេះ ឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទផុតចាកពពក ។ ឱ ចិត្តរបស់អញ ស រកប្រមាណមិនបាន អាត្មាអញ បានអប់រំល្អហើយផង បានផ្គងជាទិដ្ឋផង ញុំាងទិសទាំងពួងឲ្យភ្លឺផង ។ បុគ្គលប្រកបដោយប្រាជ្ញា បើទុកជាអស់ទ្រព្យរលីង ក៏ឈ្មោះថា រស់នៅ ឯបុគ្គលអ្នកមានទ្រព្យ មិនឈ្មោះថារស់នៅ ព្រោះគិរិយាមិនបាននូវប្រាជ្ញា ។ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងវិនិច្ឆ័យនូវសុតៈ ប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងញុំាងកិត្តិសព្ទនឹងសេចក្តីសសើរឲ្យចំរើន នរជនប្រកបដោយប្រាជ្ញា រមែងបាននូវសេចក្តីសុខ សូម្បីក្នុងសភាវៈដែលជាទុក្ខ ។ ធម៌នេះមិនមែនជាធម៌ទើបនឹងមាន ក្នុងថ្ងៃនេះទេ ជាធម៌មិនអស្ចារ្យ មិនមែនជាធម៌ចំឡែកទេ សត្វកើតស្លាប់ ក្នុងលោកណា ហេតុតិចតួចក៏មិនចំឡែក ក្នុងលោកនោះ ។ សេចក្តីពិតថា បន្ទាប់អំពីការកើតមក មានសេចក្តីស្លាប់ចាកជីវិត ជាធម្មជាតទៀងទាត់ សត្វទាំងឡាយ ដែលកើតហើយៗ រមែងស្លាប់ ក្នុងលោកនេះ ព្រោះថា សត្វទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង ។

ថេរគាថាយ ទសកនិបាតោ

ន ហេតមត្ថាយ មតស្ស ហោតិ
យំ ជីវិតត្ថំ បរពោរិសកំ
មត្ថិ រុណ្ណំ ន យសោ ន សោក្យំ(១)
ន វណ្ណិតំ សមណព្រាហ្មណេហិ ។
ចក្ខុំ សរីរំ ឧបហន្តិ រោណ្ណំ(២)
និហិយ្យតិ វណ្ណពលំ មតី ច(៣)
អានន្ទិនោ តស្ស ទិសា ភវន្តិ
ហិតេសិនោ ចស្ស(៤) ទុក្ខី ភវន្តិ ។
តស្មា ហិ ឥច្ឆេយ្យ កុលេ វសន្តេ
មេធាវិនោ ចេវ ពហុស្សុតេ ច
យេសំ ហិ បញ្ញាវិភវេន កិច្ចំ
តរន្តិ នាវាយ នទីវ បុណ្ណន្តិ ។

មហាកប្បិនោ ថេរោ ។

(២៣៧) ទន្ធា មយ្ហំ គតី អាសិ   បរិភូតោ បុរេ អហំ
ភាតា ច មំ បណាមេសិ   គច្ឆ ទានិ តុវំ ឃរំ ។
សោហំ បណាមិតោ(៥) សន្តោ   សង្ឃារាមស្ស កោដ្ឋកេ
ទុម្មនោ តត្ថ អដ្ឋាសិំ   សាសនស្មឹ អបេក្ខវា ។

---

១ ឱ. ម. លោក្យំ ។ ២ ម. តេន ។ ៣ ម. មហី ច ។ ៤ ឱ. នាស្ស ។ ម. នស្ស ។ ៥ ម. បតិតោ ។

សេចក្តីសោកស្តាយណា របស់បុរសបុគ្គល ទាំងឡាយដទៃ ដើម្បីជីវិត សេចក្តីសោកស្តាយនុ៎ះ មិនមែនដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់សត្វដែលស្លាប់ទៅហើយទេ ការយំចំពោះសត្វ ដែលស្លាប់ ហើយ មិនមែនជាយស មិនមែនជាការល្អទេ សមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងឡាយ មិនសរសើរការយំឡើយ ។ ការយំ រមែងបៀតបៀននូវ ចក្ខុនិងសរីរៈ (របស់បុគ្គលអ្នកយំ) ពណ៌សម្បុរក្តី កំឡាំងក្តី ប្រាជ្ញាក្តី នៃអ្នកយំរមែងសាបសូន្យ ពួកសត្រូវរបស់បុគ្គលអ្នកយំនោះ ក៏មាន សេចក្តីត្រេកអរ ពួកបុគ្គលអ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ ឲ្យបុគ្គលអ្នកយំ នោះបាននូវសេចក្តីទុក្ខ ។ ព្រោះហេតុនោះ ពួកជនឆ្លងនូវកិច្ច (របស់ខ្លួន) ដោយកំឡាំងប្រាជ្ញា របស់អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយណា ដូចពួកជនឆ្លងនូវទន្លេមានទឹកពេញដោយទូក បុគ្គលគប្បីប្រាជ្ញ នូវអ្នកប្រាជ្ញ ជាពហុស្សូតនោះ ឲ្យនៅក្នុងត្រកូល (របស់ខ្លួន) ។

មហាកប្បិនត្ថេរ ។

(២៣៧) ញាណគតិ របស់អាត្មាអញទន់ខ្សោយ ក្នុងកាលមុន អាត្មាអញ ភ្លេចភ្លាំងស្មារតី ថែមទាំងបងប្រុស ក៏បណ្តេញអាត្មាអញថា ឥឡូវនេះ អ្នកចូរទៅផ្ទះចុះ ។ អាត្មាអញនោះ ត្រូវបងបណ្តេញ ហើយក៏តូចចិត្ត តែនៅមានអាឡោះអាល័យ ក្នុងសាសនា ក៏ឈរនៅជិតក្លោងទ្វារ នៃអារាម របស់សង្ឃនោះ ។

ភគវា តត្ថ អាគច្ឆិ   សីសំ មយ្ហំ បរាមសិ
ពាហាយំ មំ គហេត្វាន   សង្ឃារាមំ បវេសយិ ។
អនុកម្បាយ មេ សត្ថា   បាទាសិ បាទបុញ្ឆនឹ
ឯតំ សុទ្ធំ អធិដ្ឋេហិ   ឯកមន្តំ ស្វធិដ្ឋិតំ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា   វិហាសឹ សាសនេ រតោ
សមាធឹ បដិបាទេសឹ   ឧត្តមត្ថស្ស បត្តិយា ។
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ   ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
សហស្សក្ខត្តុមត្តានំ   និម្មិនិត្វាន បន្ថកោ
និសីទិ អម្ពវនេ រម្មេ   យាវ កាលប្បវេទនំ ។
តតោ មេ សត្ថា បាហេសិ   ទូតំ កាលប្បវេទកំ
បវេទិតម្ហិ កាលម្ហិ   វេហាសានុបសង្កមឹ ។
វន្ទិត្វា សត្ថុនោ បាទេ   ឯកមន្តំ និសីទហំ
និសិន្នំ មំ វិទិត្វាន   អថ សត្ថា បដិគ្គហិ ។
អាយាគោ សព្វលោកស្ស   អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
បុញ្ញក្ខេត្តំ មនុស្សានំ   បដិគ្គណ្ហិត្ថ ទក្ខិណន្តិ ។

ចូឡបន្ថកោ ថេរោ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងមកក្នុងទីនោះ បានស្ទាបអង្អែលក្បាល របស់អាត្មាអញ ហើយក៏ចាប់អាត្មាអញត្រង់ដើមដៃ ឲ្យចូលទៅកាន់អារាមនៃសង្ឃ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រទាននូវសំពត់សម្រាប់ជូតជើង ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះដល់អាត្មាអញថា អ្នកចូរអធិដ្ឋាននូវសំពត់ស្អាតនេះ ធ្វើឲ្យជាសំពត់ដែលខ្លួនអធិដ្ឋានល្អហើយ ក្នុងទីដ៏សមគួរចុះ ។ លុះអាត្មាអញបានស្តាប់ព្រះបន្ទូល របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះហើយ ក៏ត្រេកអរក្នុងសាសនា បានញុំាងសមាធិឲ្យសម្រេច ដើម្បីបាននូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម អាត្មាអញដឹងនូវបុព្វេនិវាស ទិព្វចក្ខុ អាត្មាអញបានជម្រះហើយ ត្រៃវិជ្ជា អាត្មាអញបានដល់ដោយលំដាប់ហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនា អាត្មាអញបានធ្វើហើយ ៗ បន្ថកភិក្ខុនិម្មិតខ្លួន ជាមួយពាន់ ហើយអង្គុយក្នុងអម្ពវនជាទីរីករាយ ដរាបដល់ការប្រាប់នូវភត្តកាល ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់បើទូតឲ្យទៅប្រាប់ភត្តកាលដល់អាត្មាអញ កាលទូតមកប្រាប់ភត្តកាល អាត្មាអញក៏មកតាមអាកាស ។ អាត្មាអញថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះសាស្តារួចហើយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ជ្រាបថា អាត្មាអញអង្គុយហើយ ទើបបានទ្រង់ទទួល (ទក្ខិណោទក) ។ ព្រះអង្គជាទីបូជារបស់សត្វលោក ជាបដិគ្គាហកៈរបស់បុគ្គលអ្នកបូជាទាំងឡាយ ជាបុញ្ញក្ខេត្តរបស់មនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់ទទួលនូវទក្ខិណាទាន ។

ចូឡបន្ថកត្ថេរ ។

ថេរគាថាយ ទសកនិបាតោ

(៥៣៨) នានាកុលមលសម្បុណ្ណោ មហាឧក្ការសម្ភវោ
ចន្ទនិកំវ បរិបក្កំ មហាគណ្ឌោ មហាវណោ
បុព្វរុហិរសម្បុណ្ណោ គូថកូបេន គាឡ្ហិតោ
អាបោបគ្ឃរណី កាយោ សទា សន្ទតិ បូតិកំ ។
សដ្ឋិកណ្ឌរសម្ពទ្ធោ(១) មំសលេបនលេបិតោ
ចម្មកញ្ចុកសន្នទ្ធោ បូតិកាយោ និរត្ថកោ
អដ្ឋិសង្ឃាដឃដិតោ ន្ហារុសុត្តនិពន្ធនោ
នេកេសំ សង្គតិភាវា កប្បេតិ ឥរិយាបថំ ។
ធុវប្បយាតោ មរណស្ស មច្ចុរាជស្ស សន្តិកេ
ឥធេវ ឆឌ្ឌយិត្វាន យេន កាមង្គមោ នរោ ។
អវិជ្ជាយ និវុតោ កាយោ ចតុគន្ថេន គន្ថិតោ
ឱឃសំសីទនោ កាយោ អនុសយជាលមោត្ថតោ
បញ្ចនីវរណេ យុត្តោ វិតក្កេន សមប្បិតោ
តណ្ហាមូលេនានុគតោ មោហច្ឆាទនឆាទិតោ
ឯវាយំ វត្តតី កាយោ កម្មយន្តេន យន្តិតោ ។
សម្បត្តិ ច វិបត្យន្តា នានាភាវោ វិបជ្ជតិ ។

១ ម. សដ្ឋិកណ្ឌរសម្ពន្ធោ ។

(២៣៨) កាយដ៏ពេញដោយមន្ទិល មានចំណែកផ្សេង ៗ កើតក្នុងរណ្ដៅលាមកធំ គឺផ្ទៃមាតា ដូចជ្រាំចាស់ដែលគាប់គួរខ្ពើម ដូចបូសធំ ដំបៅធំ ជាកាយដ៏ពេញដោយខ្ទុះនឹងឈាម ពេញព្រៀបក្នុងរណ្ដៅលាមក ជាទីហូរចេញនៃទឹក រមែងហូរចេញនូវគូថមិនស្អាត សព្វ ៗ កាល ៗ កាយដែលចងភ្ជាប់ដោយសរសៃធំ ៦០ លាបដោយគ្រឿងលាប គឺសាច់ ប្រដាប់ដោយអាវគឺស្បែក ជាកាយស្អុយ រកប្រយោជន៍គ្មាន តភ្ជាប់គ្នាដោយពង្គឹង ចងស្រាក់ដោយខ្សែគឺសរសៃ សម្រេចកិរិយាបថបាន ព្រោះប្រជុំនៃអាការមិនតែមួយ ៗ កាយមានដំណើរទៅកាន់សេចក្ដីស្លាប់ដ៏ទៀងទាត់ (បិតនៅ) ក្នុងសំណាក់នៃមច្ចុរាជ ឯនរជនតែងទំលាក់ចោលនូវកាយ ក្នុងលោកនេះ ហើយទៅតាមយថាកម្ម ៗ កាយត្រូវអវិជ្ជាដោតក្រងហើយ ត្រូវគ្រឿងចាក់ស្រេះ ៤ យ៉ាងចាក់ស្រេះហើយ កាយក៏លិចចុះក្នុងឱឃៈ ត្រូវបណ្ដាញនៃអនុស័យៈ គ្របសង្កត់ហើយ ប្រកបក្នុងនីវរណៈ ៥ ពេញដោយមិច្ឆាវិតក្កៈ ជាប់ដោយមូលនៃភព គឺតណ្ហា ត្រូវដំបូលគឺមោហៈបិទបាំងហើយ កាយនេះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដូចពោលមកនេះ អន្ទោលទៅតាមយន្តគឺកម្ម ៗ ធម្មតាសម្បត្តិ តែងមានវិបត្តិជាទីបំផុត ភាវៈផ្សេង ៗ រមែងវិនាសទៅវិញ ៗ

យេមំ កាយំ មមាយន្តិ អន្ធពាលា បុថុជ្ជនា
វឌ្ឍេន្តិ កដសឹ ឃោរំ អាទិយន្តិ បុនព្ភវំ ។
យេមំ កាយំ វិវជ្ជេន្តិ គូថលិត្តំវ បន្នគំ
ភវមូលំ វមិត្វាន បរិនិព្វិស្សន្តិនាសវា ។

កប្បោ ថេរោ ។

(២៣៩) វិវិត្តំ អប្បនិគ្ឃោសំ វាឡមិគនិសេវិតំ
សេវេ សេនាសនំ ភិក្ខុ បដិសល្លានការណា ។
សង្ការបុញ្ជា អាហត្វា សុសានា រថិយាហិ ច
តតោ សង្ឃាដិកំ កត្វា លូខំ ធារេយ្យ ចីវរំ ។
នីចំ មនំ ករិត្វាន សបទានំ កុលា កុលំ
បិណ្ឌិកាយ ចរេ ភិក្ខុ គុត្តទ្វារោ សុសំវុតោ ។
លូខេនបិ ច សន្តុស្សេ នាញ្ញំ បត្ថេ រសំ ពហុំ
រសេសុ អនុគិទ្ធស្ស ឈានេ ន រមតី មនោ ។
អប្បិច្ឆោ ចេវ សន្តុដ្ឋោ បវិវិត្តោ វសេ មុនិ
អសំសដ្ឋោ គហដ្ឋេហិ អនាគារេហិ ចូភយំ ។

ពួកជនណា ជាអន្ធពាលបុថុជ្ជន កប់អានកាយនេះ ពួកជននោះ រមែងញ៉ាំងសង្គ្រាមដ៏គួរខ្លាចឲ្យចំរើន តែងកាន់យកនូវភពថ្មីទៀត ។ ពួកជនណា វៀរបង់នូវកាយនេះ ដូចបុគ្គលវៀរបង់នូវអាសិរពិស ដែលប្រឡាក់ដោយលាមក ពួកជននោះ រមែងខ្ជាក់ចោលនូវអវិជ្ជា និងតណ្ហាដែលជាមូលនៃភព ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

កប្បត្ថេរ ។

(២៣៩) ភិក្ខុគប្បីសេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ ដែលមានសំឡេងតិចកងតិច ដែលម្រឹគសាហាវអាស្រ័យនៅហើយ ព្រោះហេតុនៃការពួនសម្ងំ ។ ភិក្ខុគប្បីនាំមក (នូវកំណាត់សំពត់) អំពីគំនរនៃសម្រាម ឬព្រៃស្មសាន ឬចន្លោះនៃផ្លូវ ធ្វើជាសង្ឃាដី ដោយកំណាត់សំពត់ដែលខ្លួននាំមកនោះ ហើយទ្រទ្រង់នូវចីវរដ៏សៅហ្មង ។ ភិក្ខុគប្បីធ្វើចិត្តឲ្យទាប គ្រប់គ្រងនូវទ្វារ សង្រួមដោយប្រពៃ ហើយត្រាច់ទៅកាន់ផ្ទះជាលំដាប់ គឺចេញអំពីត្រកូល ១ ទៅកាន់ត្រកូល ១ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ម្យ៉ាងទៀត ភិក្ខុត្រូវសន្តោស ដោយវត្ថុសៅហ្មង មិនគប្បីប្រាថ្នានូវរសឯទៀតឲ្យច្រើនទេ ចិត្តរបស់ភិក្ខុអ្នកជាប់ញ៉ាមក្នុងរសទាំងឡាយ រមែងមិនត្រេកអរក្នុងឈាន ។ មុនីគប្បីជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ជាអ្នកសន្តោស ជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ នៅមិនច្រឡូកច្រឡំ ដោយបុគ្គលពីរពួក គឺគ្រហស្ថនិងបព្វជិត ។

ថេរគាថាយ ទសកនិបាតោ

យថា ជឡោ ច មូគោ ច អត្តានំ ទស្សយេ តថា
នាតិវេលំ បភាសេយ្យ សង្ឃមជ្ឈម្ហិ បណ្ឌិតោ ។
ន សោ ឧបវទេ កញ្ចិ ឧបឃាតំ វិវជ្ជយេ
សំវុតោ បាតិមោក្ខស្មឹ មត្តញ្ញូ ចស្ស ភោជនេ ។
សុគ្គហីតនិមិត្តស្ស ចិត្តស្សុប្បាទកោវិទោ
សមថំ អនុយុញ្ជេយ្យ កាលេន ច វិបស្សនំ ។
វីរិយសាតច្ចសម្បន្នោ យុត្តយោគោ សទា សិយា
ន ច អប្បត្វា ទុក្ខន្តំ(១) វិស្សាសំ ឯយ្យ បណ្ឌិតោ
ឯវំ វិហរមានស្ស សុទ្ធិកាមស្ស ភិក្ខុនោ
ខិយ្យន្តិ អាសវា សព្វេ និព្វុតិញ្ចាធិគច្ឆតីតិ ។

ឧបសេនោ វង្គន្តបុត្តោ ថេរោ ។

(២៤០) វិជានេយ្យ សកំ អត្ថំ អវលោកេយ្យាថ បាវចនំ
យញ្ចេត្ថ អស្ស បតិរូបំ សាមញ្ញំ អជ្ឈុបគតស្ស ។
មិត្តំ ឥធ ច កល្យាណំ សិក្ខាវិបុលំ សមាទានំ

១ ឱ. ម. ទុក្ខស្សន្តំ ។

មនុស្សល្ងើល្ងើ ទាំងមនុស្សគ្រ យ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីសំដែងខ្លួន យ៉ាងនោះ មិនគប្បីពោលឲ្យហួសប្រមាណ ក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ។ បណ្ឌិតនោះ មិនគប្បីតិះដៀលបុគ្គលណាមួយ គប្បីវៀរបង់នូវការបៀតបៀនផង សង្រួមក្នុងបាដិមោក្ខផង ដឹងប្រមាណក្នុងភោជនផង ។ បណ្ឌិតគប្បីជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងការកើតឡើងនៃចិត្តដែលមាននិមិត្តកំណត់ល្អហើយ គប្បីប្រកបរឿយ ៗ នូវសមថៈនឹងវិបស្សនាតាមកាលគួរ គប្បីជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅរឿយ ៗ ប្រកបក្នុងធម៌ដ៏គួរ សព្វ ៗ កាល បើមិនទាន់ដល់នូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតនៃទុក្ខក្នុងវដ្តៈទេ កុំអាលដល់នូវសេចក្តីទុកចិត្តឡើយ ។ កាលភិក្ខុព្រហ្មចារីនូវសេចក្តីបរិសុទ្ធ សង្រួមនៅយ៉ាងនេះ អាសវៈទាំងពួងរមែងអស់ទៅ ភិក្ខុនោះរមែងដល់នូវការរលត់ទុក្ខ ។

ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរ ។

(២៤០) បុរសគប្បីដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួន គប្បីរមិលមើលនូវពាក្យជាប្រធានគឺសាសនា ម្យ៉ាងទៀត អំពើណា របស់កុលបុត្រអ្នកបួសកាន់ផ្នួសជាសមណភាព ជាអំពើមានសភាពដ៏សមគួរ ក្នុងសាសនានេះ (បុគ្គលគប្បីរមិលមើលនូវអំពើនោះផង) ។ ក្នុងសាសនានេះ (ការសេពគប់) នូវកល្យាណមិត្រ ១ ការសមាទាននូវសិក្ខាដ៏ធំទូលាយ ១

សុស្សូសា ច គរូនំ ឯតំ សមណស្ស បដិរូបំ ។

ពុទ្ធេសុ សគារវតា ធម្មេ អបចិតិ យថាភូតំ

សង្ឃេ ច ចិត្តិការោ ឯតំ សមណស្ស បដិរូបំ ។

អាចារគោចរេ យុត្តោ អាជីវោ សោធិតោ អគារយ្ហោ

ចិត្តស្ស ច សណ្ឋបនំ ឯតំ សមណស្ស បដិរូបំ ។

ចារិត្តំ អថ វារិត្តំ ឥរិយាបថិយំ បសាទនិយំ

អធិចិត្តេ ច អាយោគោ ឯតំ សមណស្ស បដិរូបំ ។

អារញ្ញកានិ សេនាសនានិ បន្តានិ អប្បសទ្ទានិ

ភជិតព្វានិ មុនិនា ឯតំ សមណស្ស បដិរូបំ ។

សីលញ្ច ពាហុសច្ចញ្ច ធម្មានំ បវិចយោ យថាភូតំ

សច្ចានំ អភិសមយោ ឯតំ សមណស្ស បដិរូបំ ។

ភាវេយ្យ ច អនិច្ចន្តិ អនត្តសញ្ញំ អសុភសញ្ញញ្ច

លោកម្ហិ ច អនភិរតិំ ឯតំ សមណស្ស បដិរូបំ ។

ភាវេយ្យ ច ពោជ្ឈង្គេ ឥទ្ធិបាទានិ ឥន្ទ្រិយានិ ពលានិ

អដ្ឋង្គមគ្គមរិយំ ឯតំ សមណស្ស បដិរូបំ ។

ការប្រុងស្តាប់ (នូវឱវាទ) នៃគ្រូទាំងឡាយ ១ ទាំង ៣ យ៉ាងនេះ ជា អំពើសមគួរដល់សមណៈ ។ សេចក្តីគោរពក្នុងព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ១ ការកោតក្រែងក្នុងព្រះធម៌គួរតាមពិត ១ ការកោតក្រែងក្នុងព្រះសង្ឃ ១ ទាំង ៣ យ៉ាងនេះ ជាអំពើសមគួរដល់សមណៈ ។ កិច្ចប្រកបក្នុង អាចារៈនិងគោចរៈ ១ មានអាជីវៈដ៏បរិសុទ្ធដែលអ្នកប្រាជ្ញមិនគប្បីតិះ ដៀលបាន ១ ការតំកល់ចិត្តទុកដោយប្រពៃ ១ ទាំង ៣ យ៉ាង នេះ ជាអំពើសមគួរដល់សមណៈ ។ ចារិតសីល វារិតសីល ១ សម្បជញ្ញៈដែលអាស្រ័យនិងឥរិយាបថជាទីនាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា ១ ការប្រកបរឿយ ៗ ក្នុងអធិចិត្ត ១ ទាំង៣យ៉ាងនេះ ជាអំពើសមគួរ ដល់សមណៈ ។ សេនាសនៈតាំងនៅក្នុងព្រៃស្ងាត់ មានសំឡេងតិច ដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីគប់រក នេះជាទីសមគួរដល់សមណៈ ។ សីល ១ ភាពជាពហុស្សូត ១ ការពិចារណានូវធម៌ទាំងឡាយ គួរតាមពិត ១ ការត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈទាំងឡាយ ១ ទាំង៤ យ៉ាងនេះ ជាអំពើសមគួរ ដល់សមណៈ ។ កិច្ចគប្បីចំរើននូវអនិច្ចសញ្ញាផង អនត្តសញ្ញាផង អសុភសញ្ញាផង អនភិរតិសញ្ញាក្នុងលោកនេះផង ទាំង ៤ យ៉ាងនេះ ជាអំពើសមគួរដល់សមណៈ ។ កិច្ចគប្បីចំរើន នូវពោជ្ឈង្គទាំងឡាយ ផង ឥទ្ធិបាទទាំងឡាយផង ឥន្ទ្រិយនិងពលៈទាំងឡាយផង អរិយមគ្គ មានអង្គ ៨ ផង ទាំង ៥ យ៉ាងនេះ ជាអំពើសមគួរដល់សមណៈ ។

ថេរគាថាយ ទសកនិបាតោ

តស្មាំ បជហេយ្យ មុនី សមូលកោ អាសវេ បទាលេយ្យ
វិហរេយ្យ វិប្បមុត្តោ ឯតំ សមណស្ស បដិរូបន្តិ ។

គោតមោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

កាឡុទាយី ច សោ ថេរោ ឯកវិហារី ច កប្បិនោ
ចូឡបន្ថកោ កប្បោ ច ឧបសេនោ ច គោតមោ
សត្តិមេ ទសកេ ថេរា គាថាយោ ចេត្ថ សត្តតីតិ ។

ទសកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

មុនិគប្បីលះបង់នូវតណ្ហា គប្បីទំលុះទំលាយនូវអាសវៈទាំងឡាយ ព្រមទាំងឫសគល់ គប្បីជាអ្នករួចស្រឡះ (ចាកកិលេសទាំងពួង) ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ នេះជាអំពើដ៏សមគួរដល់សមណៈ ។

គោតមត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈទាំងឡាយ ៧ អង្គនេះគឺ កាឡុទាយិត្ថេរ ១ ឯកវិហារិត្ថេរ ១ មហាកប្បិនត្ថេរ ១ ចូឡបន្ថកត្ថេរ ១ កប្បត្ថេរ ១ ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរ ១ គោតមត្ថេរ ១ (បានពោល) នូវគាថាទាំងឡាយ ៧០ ក្នុងទសកនិបាតនេះ ។

ចប់ ទសកនិបាត ។

ថេរគាថាយ ឯកាទសកនិបាតោ

[២៤១] កិន្តវត្ថោ វនេ តាត ឧជ្ជុហានោវ បាវុសេ
វេរម្ភា រមណីយា តេ បវិវេកោ ហិ ឈាយិនំ ។
យថា អព្ភានិ វេរម្ភោ វាតោ នុទតិ បាវុសេ
សញ្ញា មេ អភិកីរន្តិ វិវេកបដិសញ្ញុតា ។
អបណ្ឌរោ អណ្ឌសម្ភវោ សីវថិកាយ និកេតចារិកោ
ឧប្បាទយតេវ មេ សតឹ សន្ទេហស្មឹ វិរាគនិស្សិតំ ។
យញ្ច អញ្ញេ ន រក្ខន្តិ យោ ច អញ្ញេ ន រក្ខតិ
ស វេ ភិក្ខុ សុខំ សេតិ កាមេសុ អនបេក្ខវា ។
អច្ឆោទិកា បុថុសិលា គោណង្គុលមិគាយុតា
អម្ពុសេវាលសញ្ឆន្នា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
វសិតំ មេ អរញ្ញេសុ កន្ទរាសុ គុហាសុ ច
សេនាសនេសុ បន្តេសុ វាឡមិគនិសេវិតេ ។

ថេរគាថា ឯកាទសកនិបាត

(៤៤១) ម្នាលសាមណេរ ប្រយោជន៍គឺដល់អ្នក (ដែលនៅ)ក្នុងព្រៃក្តី ឈ្មោះឧជ្ជុហានៈ (មិនជាប់ទីសប្បាយ) ក្នុងរដូវភ្លៀង ខ្យល់ឈ្មោះវេរម្ភៈ(ខ្យល់ព្យុះ)ជាទីកើតភយដល់អ្នកឬ ព្រោះថាសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ រមែងមានដល់បុគ្គលទាំងឡាយអ្នកមានឈាន ។ ខ្យល់ឈ្មោះវេរម្ភៈ រមែងបក់ផាត់នូវពពកទាំងឡាយ ក្នុងរដូវភ្លៀង យ៉ាងណា សញ្ញារបស់ខ្ញុំ ដែលប្រកបដោយវិវេក ក៏រមែងពយមាយ យ៉ាងនោះដែរ ។ សត្វដែលកើតអំពីពង មានសម្បុរខ្មៅ (ក្អែក) ត្រាច់ទៅកាន់លំនៅក្នុងទីស្មសាន ក៏ញុំាងសតិនៃខ្ញុំដែលអាស្រ័យនូវការប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមឲ្យកើតឡើង ។ ជនទាំងឡាយដទៃ មិនរក្សានូវភិក្ខុណា ភិក្ខុណា មិនរក្សានូវជនទាំងឡាយដទៃ ភិក្ខុនោះជាអ្នកមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យក្នុងកាមទាំងឡាយ រមែងដេកជាសុខ ។ ភ្នំទាំងឡាយនោះ មានទឹកថ្លា មានថ្មក្រាស់ ប្រកបដោយសត្វកានកន្ទុយដូចគោ មានទឹកដេរដាសដោយសារាយ រមែងញុំាងអាត្មាឲ្យរីករាយ ។ អាត្មាក៏ធ្លាប់នៅក្នុងព្រៃទាំងឡាយផង ក្នុងជ្រកភ្នំទាំងឡាយផង ក្នុងគុហាទាំងឡាយផង ក្នុងសេនាសនៈទាំងឡាយដ៏ស្ងាត់ផង ក្នុងព្រៃដែលសត្វម្រឹគសាហាវអាស្រ័យនៅផង ។

ថេរគាថាយ ឯកាទសកនិបាតោ

ន មេ ហញ្ញន្តុ វជ្ឈន្តុ ទុក្ខំ បប្បោន្តុ បាណិនោ
សង្កប្បំ នាភិជានាមិ អនរិយំ ទោសសំហិតំ ។

បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតា ។

យស្សត្ថាយ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ សព្វសំយោជនក្ខយោ ។

នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ និព្វិសំ ភតកោ យថា ។

នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ សម្បជានោ បតិស្សតោតិ ។

សង្កិច្ចោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

សង្កិច្ចត្ថេរោ ឯកោវ កតកិច្ចោ អនាសវោ
ឯកាទសនិបាតម្ហិ គាថា ឯកាទសេវ តាតិ ។

ឯកាទសកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

អាត្មាមិនធ្លាប់ដឹងនូវសេចក្តីត្រេកអរ មិនប្រសើរ ប្រកបដោយទោស យ៉ាងនេះថា ពួកសត្វទាំងនេះ ចូរលំបាក ចូរស្លាប់ ចូរដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ (ដូច្នេះឡើយ) ។ ព្រះសាស្តា អាត្មាបានបម្រើហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនា អាត្មាបានធ្វើហើយ ភារៈដ៏ធ្ងន់ គឺខន្ធ អាត្មាបានដាក់ចុះហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព អាត្មាក៏បានដកចោលហើយ ។ បព្វជិតចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួស ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំងពួងនោះ អាត្មាក៏បានដល់ហើយ ។ អាត្មាមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីស្លាប់ មិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ អាត្មារង់ចាំតែកាលនឹងបរិនិព្វាន ដូចជាអ្នកស៊ីឈ្នួល ទន្ទឹងតែអស់ថ្ងៃ ។ អាត្មាមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីស្លាប់ មិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ អាត្មាជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតីតាំងមាំ រង់ចាំតែកាលនឹងបរិនិព្វាន ។

សង្កិច្ចត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

អំពីសង្កិច្ចត្ថេរ តែមួយអង្គឯង លោកមានកិច្ចធ្វើស្រេចហើយ មិនមានអាសវៈ ពោលនូវគាថា ១១ នោះ ក្នុងឯកាទសកនិបាត ។

ចប់ ឯកាទសកនិបាត ។

ថេរគាថាយ ទ្វាទសកនិបាតោ

(២៤២) សីលមេវិធ សិក្ខេថ អស្មិំ លោកេ សុសិក្ខិតំ
សីលំ ហិ សព្វសម្បត្តិំ ឧបនាមេតិ សេវិតំ ។
សីលំ រក្ខេយ្យ មេធាវី បត្ថយានោ តយោ សុខេ
បសំសំ វិត្តិលាភញ្ច បេច្ច សគ្គេ បមោទនំ ។
សីលវា ហិ ពហូ មិត្តេ សញ្ញមេនាធិគច្ឆតិ
ទុស្សីលោ បន មិត្តេហិ ធំសតេ បាបមាចរំ ។
អវណ្ណញ្ច អកិត្តិញ្ច ទុស្សីលោ លភតេ នរោ
វណ្ណំ កិត្តិំ បសំសញ្ច សទា លភតិ សីលវា ។
អាទិ សីលំ បតិដ្ឋា ច កល្យាណានញ្ច មាតុកំ
បមុខំ សព្វធម្មានំ តស្មា សីលំ វិសោធយេ ។
វេលា ច សំវរំ សីលំ ចិត្តស្ស អភិហាសនំ (១)
តិត្ថញ្ច សព្វពុទ្ធានំ តស្មា សីលំ វិសោធយេ ។
សីលំ ពលំ អប្បដិមំ សីលំ អាវុធមុត្តមំ
សីលំ អាភរណំ សេដ្ឋំ សីលំ កវចមព្ភុតំ ។

១ ឧ. អភិភាសនំ ។

ថេរគាថា ទ្វាទសកនិបាត

(២៤២) បុគ្គលគប្បីសិក្សានូវសីល ឲ្យជាសីលដែលខ្លួនសិក្សាល្អហើយ ក្នុងលោកនេះ ព្រោះថា សីលដែលបុគ្គលសេពហើយ រមែងបង្អោនមកនូវសម្បត្តិទាំងពួង ។ ជនអ្នកមានប្រាជ្ញា កាលចង់បាននូវសេចក្តីសុខ៣យ៉ាង គឺសេចក្តីសរសើរ ១ ការបាននូវសេចក្តីត្រេកអរ ១ ការលះលោកនេះទៅហើយ រីករាយក្នុងឋានសួគ៌ ១ គប្បីរក្សានូវសីល ។ ពិតណាស់ បុគ្គលអ្នកមានសីល រមែងបាននូវមិត្តទាំងឡាយច្រើន ដោយការសង្រួម ចំណែកបុគ្គលទ្រុស្តសីល កាលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ រមែងឃ្លាតចាកមិត្តទាំងឡាយ ។ ជនទ្រុស្តសីល រមែងបាននូវទោសផង នូវដំណេះដំនៀលផង ឯជនអ្នកមានសីល រមែងបាននូវគុណផង នូវកិត្តិសព្ទផង នូវសេចក្តីសរសើរផង សព្វៗកាល ។ សីលជាខាងដើម ជាទីតាំង ជាមាតានៃកល្យាណធម៌ ទាំងជាប្រធាននៃធម៌ទាំងពួង ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីជម្រះសីល ។ សីលជាព្រំដែន ជាទំនប់ ជាគ្រឿងញុំាងចិត្តឲ្យរីករាយ ទាំងជាកំពង់របស់ព្រះពុទ្ធគ្រប់ព្រះអង្គ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីជម្រះនូវសីល ។ សីលជាកម្លាំងរកអ្វីប្រៀបផ្ទឹមពុំបាន សីលជាអាវុធដ៏ឧត្តម សីលជាគ្រឿងអាភរណៈដ៏ប្រសើរ សីលជាគ្រឿងក្រោះយ៉ាងអស្ចារ្យ ។

បេរាណាឃាយ ទ្វាទសកនិបាតោ

សីលំ សេតុ មហេសក្ខោ សីលំ គន្ធោ អនុត្តរោ
សីលំ វិលេបនំ សេដ្ឋំ យេន វាតិ ទិសោ ទិសំ ។
សីលំ សម្ពលមេវគ្គំ សីលំ បាថេយ្យមុត្តមំ
សីលំ សេដ្ឋោ អតិវាហោ យេន វាតិ ទិសោ ទិសំ ។
ឥធេវ និន្ទំ លភតិ បេច្ចាបាយេ ច ទុម្មនោ
សព្វត្ថ ទុម្មនោ ពាលោ សីលេសុ អសមាហិតោ ។
ឥធេវ កិត្តឹ លភតិ បេច្ច សគ្គេ ច សុមនោ
សព្វត្ថ សុមនោ ធីរោ សីលេសុ សុសមាហិតោ ។
សីលមេវ ឥធ អគ្គំ បញ្ញវា បន ឧត្តមោ
មនុស្សេសុ ច ទេវេសុ សីលបញ្ញាណតោ ជយន្តិ ។

សីលវត្ថេរោ ។

(២៤៣) នីចេ កុលម្ហិ ជាតោហំ ទលិទ្ទោ អប្បភោជនោ
ហីនំ កម្មំ មមំ អាសិ អហោសឹ បុប្ផឆឌ្ឌកោ ។
ជិគុច្ឆិតោ មនុស្សានំ បរិភូតោ ច វម្ភិតោ
នីចំ មនំ ករិត្វាន វន្ទិស្សំ ពហុកំ ជនំ ។
អថទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតំ
បវិសន្តំ មហាវីរំ មគធានំ បុរុត្តមំ ។

សីល ជាស្ពានមានសក្តិធំ សីលជាគ្រឿងក្រអូបដ៏ប្រសើរ សីលជាគ្រឿងលាបដ៏ប្រសើរ តែងបក់ទៅ សព្វៗទិស ។ សីលជាកញ្ចប់បាយដ៏ប្រសើរ សីលជាស្បៀងដ៏ឧត្តម សីលជាពាហនៈដ៏ប្រសើរ សម្រាប់ទៅកាន់ទិសទាំងពួង ។ បុគ្គលពាល មានចិត្តអាក្រក់ ក្នុងទីទាំងពួង មិនតាំងមាំក្នុងសីលទាំងឡាយ រមែងបាននូវសេចក្តីនិន្ទាក្នុងលោកនេះផង លុះលះលោកនេះទៅហើយ រមែងមានចិត្តជាទុក្ខក្នុងអបាយផង ។ អ្នកប្រាជ្ញ មានចិត្តល្អ ក្នុងទីទាំងពួង តាំងមាំក្នុងសីលទាំងឡាយ រមែងបាន នូវកិត្តិសព្ទ ក្នុងលោកនេះផង លុះលះលោកនេះទៅ រមែងមានចិត្តរីករាយក្នុងឋានសួគ៌ផង ។ សីលជាកំពូលក្នុងលោកនេះ ចំណែកបុគ្គលមានប្រាជ្ញាជាក៏ឧត្តមដែរ ជ័យជំនះក្នុងមនុស្សលោកនឹងទេវលោក ព្រោះសីលនឹងបញ្ញា ។

សីលវត្ថេរ ។

(២៤៣) ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលទាប ជាអ្នកក្រីក្រ មានភោជនតិច ការងាររបស់ខ្ញុំ ក៏ថោកទាប ខ្ញុំជាអ្នកចាក់ចោល នូវផ្កាគឺលាមក ។ មនុស្សទាំងឡាយស្អប់ខ្ពើម មើលងាយ បន្ទះបង្អាប់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំបានធ្វើចិត្តឲ្យទាប សំពះនូវជនជាច្រើន ។ គ្រានោះ ខ្ញុំបានឃើញនូវព្រះសម្ពុទ្ធមានភិក្ខុសង្ឃហែហមហើយ ព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ កំពុងយាងចូលទៅ កាន់បុរីដ៏ឧត្តម របស់ជនអ្នកមគធៈ ។

និក្ខិបិត្វាន ព្យាភង្គឹ វន្ទិតុំ ឧបសង្កមឹ
មមេវ អនុកម្បាយ អដ្ឋាសិ បុរិសុត្តមោ ។
វន្ទិត្វា សត្ថុនោ បាទេ ឯកមន្តំ ឋិតោ តទា
បព្វជ្ជំ អហមាយាចឹ សព្វសត្តានមុត្តមំ ។
តតោ ការុណិកោ សត្ថា សព្វលោកានុកម្បកោ
ឯហិ ភិក្ខូតិ មំ អាហ សា មេ អាសូបសម្បទា ។
សោហំ ឯកោ អរញ្ញស្មឹ វិហរន្តោ អតន្ទិតោ
អកាសឹ សត្ថុ វចនំ យថា មំ ឱវទី ជិនោ ។
រត្តិយា បឋមំ យាមំ បុព្វជាតិមនុស្សរឹ
រត្តិយា មជ្ឈិមំ យាមំ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធយឹ(១)
រត្តិយា បច្ឆិមេ យាមេ តមោក្ខន្ធំ បទាលយឹ ។
តតោ រត្យា វិវសានេ សុរិយស្សុគ្គមនំ បតិ
ឥន្ទោ ព្រហ្មា ច អាគន្ត្វា មំ នមស្សឹសុ បញ្ជលី
នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ នមោ តេ បុរិសុត្តម
យស្ស តេ អាសវា ខីណា ទក្ខិណេយ្យោសិ មារិស ។

១ ម. វិសោធិតំ ។

ខ្ញុំក៏ដាក់នូវអម្រែកចូលទៅដើម្បីថ្វាយបង្គំ ព្រះសម្ពុទ្ធជាបុរសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ទ្រង់ឋិតនៅដើម្បីអនុគ្រោះខ្ញុំ ។ ខ្ញុំថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះសាស្តា ហើយឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ គ្រានោះ ខ្ញុំសូមបព្វជ្ជានឹងព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គឧត្តម ជាងសព្វសត្វទាំងឡាយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាព្រះអង្គប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ទ្រង់អនុគ្រោះដល់លោកទាំងមូល ត្រាស់ហៅខ្ញុំថា អ្នកចូរចូលមកជាភិក្ខុចុះ ដូច្នេះ ព្រះវាចានោះ ជាឧបសម្បទារបស់ខ្ញុំ ។ ព្រះជិនស្រី ទ្រង់ទូន្មានខ្ញុំយ៉ាងណា ខ្ញុំនោះជាបុគ្គលម្នាក់ឯង នៅក្នុងព្រៃ មិនខ្ជិលច្រអូស ក៏បានធ្វើតាមព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះសាស្តាយ៉ាងនោះ ។ ខ្ញុំរលឹកឃើញនូវបុព្វជាតិ ក្នុងបឋមយាមនៃរាត្រី ជម្រះនូវទិព្វចក្ខុ ក្នុងមជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី បានទំលាយនូវគំនរនៃងងឹត គឺអវិជ្ជា ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រី ។ លំដាប់នោះ កាលដែលរាត្រីអស់ទៅ ព្រះអាទិត្យជិតរះឡើង ព្រះឥន្ទ្រនឹងព្រះព្រហ្ម មកផ្គងអញ្ជលីនមស្ការចំពោះខ្ញុំថា បពិត្រលោកជាបុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំចំពោះលោក បពិត្រលោកជាបុរសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំចំពោះលោក បពិត្រលោកនិទ្ទុក អាសវៈទាំងឡាយរបស់លោកណាអស់ហើយ លោកនោះជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ។

តតោ ទិស្វាន មំ សត្ថា ទេវសង្ឃបុរក្ខតំ
សិតំ បាតុករិត្វាន ឥមមត្ថំ អភាសថ
តបេន ព្រហ្មចរិយេន សញ្ញមេន ទមេន ច
ឯតេន ព្រាហ្មណោ ហោតិ ឯតំ ព្រាហ្មណមុត្តមន្តិ(១) ។

សុនីតោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

សីលវា ច សុនីតោ ច ថេរា ទ្វេតេ មហិទ្ធិកា
ទ្វាទសម្ហិ និបាតម្ហិ គាថាយោ ចតុវីសតីតិ ។

ទ្វាទសកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

---

១ អដ្ឋកថាយំ ព្រាហ្មណមុត្តមន្តិ ទិស្សតិ តំ យុត្តតរំ ។

លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ទតឃើញខ្ញុំ ដែលមានពួកទេវតាហែហមទ្រង់ក៏ធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ហើយទ្រង់ត្រាស់សេចក្តីនេះថា បុគ្គលឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ ព្រោះធម៌ ៤ ប្រការនេះ គឺតបៈ ១ ព្រហ្មចរិយៈ ១ សញ្ញមៈ ១ ទមៈ ១ នេះជាព្រាហ្មណ៍ដ៏ឧត្តម ។

សុនីតត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈទាំងឡាយពីរអង្គនេះ គឺសីលវត្ថេរ ១ សុនីតត្ថេរ ១ សុទ្ធតែមានឫទ្ធិច្រើន បានពោលនូវគាថា ២៨ ក្នុងទ្វាទសកនិបាត ។

ចប់ ទ្វាទសកនិបាត ។

ថេរគាថាយ តេរសកនិបាតោ

(៦៤៤) យាហុ រដ្ឋេ សមុក្កដ្ឋោ រញ្ញោ អង្គស្ស បទ្ធគូ
ស្វាជ្ជ ធម្មេសុ (១) ឧក្កដ្ឋោ សោណោ ទុក្ខស្ស បារគូ ។
បញ្ច ឆិន្ទេ បញ្ច ជហេ បញ្ច ចុត្តរិ ភាវយេ
បញ្ចសង្គាតិគោ ភិក្ខុ ឱឃតិណ្ណោតិ វុច្ចតិ ។
ឧន្នឡស្ស បមត្តស្ស ពាហិរាសស្ស ភិក្ខុនោ
សីលំ សមាធិ បញ្ញា ច បារិបូរឹ ន គច្ឆតិ ។
យញ្ហិ កិច្ចំ តទបវិទ្ធំ អកិច្ចំ បន ករីយតិ
ឧន្នឡានំ បមត្តានំ តេសំ វឌ្ឍន្តិ អាសវា ។
យេសញ្ច សុសមារទ្ធា និច្ចំ កាយគតា សតិ
អកិច្ចន្តេ ន សេវន្តិ កិច្ចេ សាតច្ចការិនោ
សតានំ សម្បជានានំ អត្ថំ គច្ឆន្តិ អាសវា ។
ឧជុមគ្គម្ហិ អក្ខាតេ គច្ឆថ មា និវត្តថ
អត្តនា ចោទយត្តានំ និព្វានមភិហារយេ ។

---

១ ប. សជ្ជ ធម្មេសុ ។

ថេរគាថា តេរសកនិបាត

(២៤៤) ព្រះសោណៈណា ជាអ្នកប្រសើរ ល្បីក្នុងដែនអង្គៈ ព្រះសោណៈនោះ ជាអ្នកប្រសើរ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ បានដល់នូវត្រើយនៃទុក្ខក្នុងថ្ងៃនេះ ។ ភិក្ខុកាត់នូវសំយោជនៈ (ខាងក្រោម) ៥ ផង លះបង់នូវសំយោជនៈ (ខាងលើ) ៥ ផង ចំរើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ តទៅទៀតផង ជាអ្នកកន្លងនូវធម៌ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ ៥ យ៉ាងផង ទើបហៅថាអ្នកឆ្លងនូវអន្លង់បាន ។ សីល សមាធិ និងបញ្ញា នៃភិក្ខុអ្នកមានមានះដូចបបុះ ជាអ្នកប្រមាទ មានសេចក្ដីប្រាថ្នាខាងក្រៅ រមែងមិនដល់នូវការពេញលេញឡើយ ។ ព្រោះថា អំពើណាដែលត្រូវធ្វើ អំពើនោះ ពួកភិក្ខុណាបោះបង់ចោល ត្រឡប់ធ្វើអំពើដែលមិនត្រូវធ្វើវិញ អាសវៈទាំងឡាយ នៃពួកភិក្ខុទាំងនោះ ដែលជាអ្នកមានមានះដូចបបុះ ជាអ្នកប្រមាទ រមែងចំរើនឡើង ។ លុះតែកាយគតាសតិ ភិក្ខុទាំងឡាយណា ប្រារព្ធល្អជានិច្ច ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ជាអ្នកមានកិរិយាធ្វើរឿយ ៗ ក្នុងអំពើដែលត្រូវធ្វើ មិនសេពនូវអំពើដែលមិនត្រូវធ្វើ អាសវៈទាំងឡាយ នៃភិក្ខុទាំងឡាយមានស្មារតី ជាអ្នកដឹងខ្លួន រមែងដល់នូវសេចក្ដីវិនាសទៅ ។ ផ្លូវត្រង់ព្រះសាស្ដាបានប្រាប់ហើយ អ្នកទាំងឡាយចូរដើរទៅចុះ កុំត្រឡប់វិញឡើយ កុលបុត្រគប្បីដាស់តឿនខ្លួនដោយខ្លួនឯង គប្បី (នាំខ្លួន) ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។

ថេរគាថាយ តេរសកនិបាតោ

អច្ចារទ្ធម្ហិ វីរិយម្ហិ   សត្ថា លោកេ អនុត្តរោ
វីណោបមំ ករិត្វាន   ធម្មំ ទេសេសិ ចក្ខុមា ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា   វិហាសិំ សាសនេ រតោ
សមថំ បដិបាទេសិំ   ឧត្តមត្ថស្ស បត្តិយា
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
នេក្ខម្មេ អធិមុត្តស្ស   បវិវេកញ្ច ចេតសោ
អព្យាបជ្ឈាធិមុត្តស្ស   ឧបាទានក្ខយស្ស ច
តណ្ហាក្ខយាធិមុត្តស្ស   អសម្មោហញ្ច ចេតសោ
ទិស្វា អាយតនុប្បាទំ   សម្មា ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ។
តស្ស សម្មា វិមុត្តស្ស   សន្តចិត្តស្ស ភិក្ខុនោ
កតស្ស បដិចយោ នត្ថិ   ករណីយំ ន វិជ្ជតិ ។
សេលោ យថា ឯកឃនោ   វាតេន ន សមីរតិ
ឯវំ រូបា រសា សទ្ទា   គន្ធា ផស្សា ច កេវលា
ឥដ្ឋា ធម្មា អនិដ្ឋា ច   នប្បវេធេន្តិ តាទិនោ

កាលខ្ញុំប្រាថ្នាសេចក្តីព្យាយាម យ៉ាងតឹងរឹង ព្រះសាស្តា ជាបុគ្គលប្រសើរក្នុងលោក ព្រះអង្គមានបក្ខុ ទ្រង់បានសំដែងធម៌ ធ្វើនូវសេចក្តីឧបមាដោយពិណ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគនោះ ក៏ត្រេកអរក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានញុំាងសមថៈឲ្យសំរេច ដើម្បីបាននូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម វិជ្ជាទាំង៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយដោយលំដាប់ ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ ព្រោះឃើញនូវសេចក្តីស្ងាត់របស់ចិត្ត ដែលបង្អោនទៅ ក្នុងការចេញចាកកាមផង នូវការមិនវង្វេងព្រមរបស់ចិត្ត ដែលបង្អោនទៅ ក្នុងការមិនព្យាបាទ ទាំងបង្អោនទៅ ក្នុងការអស់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះការអស់ទៅនៃឧបា-ទានផង នូវការកើតឡើងនៃអាយតនៈផង ចិត្តក៏រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ។ កាលភិក្ខុនោះ មានចិត្តរួចដោយប្រពៃ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ការសន្សំកុសល ឬអកុសល ដែលធ្វើរួចហើយ មិនមានទេ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើ ក៏មិនមាន ។ ភ្នំថ្មតាន់មួយដុំ មិនរំកើបដោយខ្យល់ យ៉ាងណា រូប រស សំឡេង ក្លិន សម្ផស្ស ទាំងអស់នេះ ទាំងពួកធម្មារម្មណ៍ ដែលគួរប្រាថ្នា និងមិនគួរប្រាថ្នា ក៏ញុំាងចិត្តភិក្ខុ ជាតាទិបុគ្គល ឲ្យញាប់ញ័រមិនបាន យ៉ាងនោះដែរ

ឋិតំ ចិត្តំ វិសញ្ញុត្តំ វយញ្ចស្សានុបស្សតីតិ ។

សោណោ កោឡិវិសោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

សោណោ កោឡិវិសោ ថេរោ ឯកោយេវ មហិទ្ធិកោ

តេរសម្ហិ និបាតម្ហិ គាថាយោ ចេត្ថ តេរសាតិ ។

តេរសកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

ចិត្តដែលតាំងនៅនឹង ទាំងប្រាសចាកសំយោជនៈ រមែងឃើញ

ច្បាស់ នូវការសូន្យទៅនៃអារម្មណ៍នោះ ។

សោណកោឡិវិសត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះសោណកោឡិវិសត្ថេរ តែម្នាក់ឯង ជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន

ពោលនូវគាថា ១៣ ដែលមកក្នុងតេរសកនិបាតនេះ ។

ចប់ តេរសកនិបាត ។

ថេរគាថាយ ចុទ្ទសកនិបាតោ

(៦៤៥) យទា អហំ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ
នាភិជានាមិ សង្កប្បំ អនរិយំ ទោសសំហិតំ ។
ឥមេ ហញ្ញន្តុ វជ្ឈន្តុ ទុក្ខំ បប្បោន្តុ បាណិនោ
សង្កប្បំ នាភិជានាមិ ឥមស្មឹ ទីឃមន្តរេ ។
មេត្តញ្ច អភិជានាមិ អប្បមាណំ សុភាវិតំ
អនុបុព្វំ បរិចិតំ យថា ពុទ្ធេន ទេសិតំ ។
សព្វមិត្តោ សព្វសខោ សព្វភូតានុកម្បកោ
មេត្តំ ចិត្តញ្ច ភាវេមិ អព្យាបជ្ជរតោ សទា ។
អសំហីរំ អសំកុប្បំ ចិត្តំ អាមោទយាមហំ
ព្រហ្មវិហារំ ភាវេមិ អកាបុរិសសេវិតំ ។
អវិតក្កំ សមាបន្នោ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ
អរិយេន តុណ្ហីភាវេន ឧបេតោ ហោតិ តាវទេ ។
យថាបិ បព្វតោ សេលោ អចលោ សុប្បតិដ្ឋិតោ
ឯវំ មោហក្ខយា ភិក្ខុ បព្វតោវ ន វេធតិ ។
អនង្គណស្ស បោសស្ស និច្ចំ សុចិគវេសិនោ
វាលគ្គមត្តំ បាបស្ស អព្ភាមត្តំវ ខាយតិ ។

ថេរគាថា ចុទ្ទសកនិបាត

(៦៤៩) ខ្ញុំចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួស ក្នុងកាលណា កាលណោះ ខ្ញុំមិនដែលនឹកនូវសេចក្តីត្រិះរិះមិនប្រសើរ ដែលប្រកបដោយទោសទេ ៗ ក្នុងចន្លោះកាលដ៏វែងនេះ ខ្ញុំមិនដែលនឹកនូវសេចក្តីត្រិះរិះថា ពួកសត្វទាំងនេះចូរលំបាកចុះ ចូរស្លាប់ចុះ ចូរដល់នូវសេចក្តីទុក្ខចុះ ដូច្នេះទេ ៗ ប៉ុន្តែខ្ញុំធ្លាប់នឹកនូវមេត្តាគេប្រមាណមិនបាន ដែលបានចំរើនល្អហើយ បានសន្សំហើយ តាមលំដាប់ ដូចព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ ៗ ខ្ញុំមានសត្វទាំងពួងជាមិត្រ មានសត្វទាំងពួងជាសំឡាញ់ ជាអ្នកអនុគ្រោះដល់សត្វទាំងពួង បានចំរើននូវមេត្តចិត្ត ត្រេកអរក្នុងការមិនបៀតបៀនសព្វកាល ៗ ខ្ញុំត្រេកអរចំពោះចិត្តដែលមិនងឹកងោក មិនកម្រើក ខ្ញុំចំរើនព្រហ្មវិហារធម៌ ដែលព្រះអរិយៈជាបុរសមិនថោកទាបគប់រកហើយ ៗ សាវ័ករបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដល់នូវឈានមិនមានវិតក្កៈ រមែងជាអ្នកប្រកបដោយតុណ្ហីភាពដ៏ប្រសើរ ក្នុងខណៈនោះ ៗ ភ្នំថ្មមិនកំរើក តាំងនៅស៊ប់ យ៉ាងណាមិញ ភិក្ខុរមែងមិនញាប់ញ័រដូចជាភ្នំព្រោះអស់ទៅនៃមោហៈ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ៗ សម្បុរសមិនមានទីទួលគឺកិលេស អ្នកស្វែងរកនូវសេចក្តីស្អាតជានិច្ច ទុកជាមានបាបបន្តិចបន្តួច ប៉ុនចុងរោមកន្ទុយសត្វ ក៏ប្រាកដដូចជាប៉ុនមេឃ ៗ

នគរំ យថា បច្ចន្តំ គុត្តំ សន្តរពាហិរំ
ឯវំ គោបេថ អត្តានំ ខណោ វោ មា ឧបច្ចគា ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ និព្វិសំ ភតកោ យថា ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ សម្បជានោ បតិស្សតោ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតា ។
យស្ស ចត្ថាយ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ សព្វសំយោជនក្ខយោ ។
សម្បាទេថប្បមាទេន ឯសា មេ អនុសាសនី
ហន្ទាហំ បរិនិព្វិស្សំ វិប្បមុត្តោម្ហិ សព្វធិ ។

រេវតោ ថេរោ ។

(២៤៦) យថាបិ ភទ្ទោ អាជញ្ញោ ធុរេ យុត្តោ ធុរស្សហោ
មថិតោ អតិភារេន សំយុគំ នាតិវត្តតិ

ទន្តរោជាទីបំផុតនៃដែន ដែលគេគ្រប់គ្រងហើយ ទាំងខាងក្នុងខាងក្រៅ យ៉ាងណាមិញ អ្នកទាំងឡាយ ចូរគ្រប់គ្រងខ្លួនយ៉ាងនោះ ខណៈកុំកន្លង នូវអ្នកទាំងឡាយឡើយ ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីស្លាប់ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅទេ ខ្ញុំរង់ចាំតែកាល (បរិនិព្វាន) ប៉ុណ្ណោះ ដូចអ្នកស៊ីឈ្នួល ទន្ទឹងតែអស់ថ្ងៃ ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីស្លាប់ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ ខ្ញុំជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតីតាំងមាំ រង់ចាំតែកាល (បរិនិព្វាន) ប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រះសាស្តាខ្ញុំបានបម្រើហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្ញុំបានធ្វើហើយ ភារៈធ្ងន់ខ្ញុំបានដាក់ចុះហើយ តណ្ហាគ្រឿងនាំសត្វទៅកាន់ភព ខ្ញុំបានដកចោលហើយ ។ ខ្ញុំចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួស ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍គឺការអស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំងពួងនោះ ខ្ញុំបានដល់ហើយ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរឲ្យដល់ព្រម ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទចុះ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ខ្ញុំ ណ្ហើយចុះ ខ្ញុំនឹងបរិនិព្វាន ខ្ញុំជាអ្នកមានចិត្តរួចស្រឡះហើយចាកកិលេសទាំងពួង ។

រេវតត្ថេរ ។

(២៤៦) គោអាជានេយ្យដ៏ចំរើន ដែលបុគ្គលទឹមហើយក្នុងនឹម ជាសត្វនាំទៅនូវធុរៈ ទុកជាម្ចាស់ញាំញីដោយភារៈដ៏លើសលុបក៏ដោយ ក៏មិនរលាស់ចោល នូវនឹមដែលម្ចាស់ទឹមឡើយ យ៉ាងណាមិញ

ថេរគាថាយ ចុទ្ទសកនិបាតោ

ឯវំ បញ្ញាយ យេ តិត្តា   សមុទ្ទោ វារិនា យថា
ន បរេ អតិមញ្ញន្តិ   អរិយធម្មោវ បាណិនំ ។
កាលេ កាលវសម្បត្តា   ភវាភវវសំ គតា
នរា ទុក្ខំ និគច្ឆន្តិ   តេធ(១) សោចន្តិ មាណវា ។
ឧន្នតា សុខធម្មេន   ទុក្ខធម្មេន ចោនតា
ទ្វយេន ពាលា ហញ្ញន្តិ   យថាភូតំ អទស្សិនោ ។
យេ ច ទុក្ខេ សុខស្មិំ ច   មជ្ឈេ សិព្វិនិមច្ចគូ(២)
ឋិតា តេ ឥន្ទខីលោវ   ន តេ ឧន្នតឱនតា ។
ន ហេវ លាភេ នាលាភេ   ន យសេ ន ច កិត្តិយា
ន និន្ទាយ បសំសាយ   ន តេ ទុក្ខេ សុខម្ហិ ច
សព្វត្ថ តេ ន លិម្បន្តិ   ឧទពិន្ទុវ បោក្ខរេ

---
១ ឱ. តេធ ។ ២ ឱ. សិព្វិនិ មច្ចគូ ។

បុគ្គលទាំងឡាយណា ឆ្អែតហើយដោយស្រូវ ដូចជាសមុទ្រដែលឆ្អែតហើយដោយទឹក បុគ្គលទាំងឡាយនោះ រមែងមិនមើលងាយនូវពួកជនដទៃ ដូចជាបុគ្គលមានធម៌ប្រសើរ មិនមើលងាយនូវសត្វទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ មាណពទាំងឡាយ អ្នកលុះនូវអំណាចនៃកាល (លោកធម៌ មានលាភជាដើម) ក្នុងកាល (ដែលបរិបូណ៌ដោយលោកធម៌ មានលាភជាដើម) លុះអំណាចនៃសេចក្ដីចំរើន និងសេចក្ដីវិនាស រមែងដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខ មាណពទាំងឡាយនោះ រមែងសោកសៅ ។ បុគ្គលពាលទាំងឡាយជាអ្នកមិនឃើញតាមពិត ប៉ោងឡើង ដោយហេតុនៃសេចក្ដីសុខ ស្រោមចុះដោយហេតុនៃសេចក្ដីទុក្ខ រមែងលំបាក ដោយហេតុទាំងពីរ ។ ចំណែកបុគ្គលទាំងឡាយណា បានកន្លងនូវតណ្ហាជាគ្រឿងចាក់ស្រែះ ព្រោះសុខទុក្ខ និងឧបេក្ខា បុគ្គលទាំងឡាយនោះឈ្មោះថាតាំងនៅនឹង ដូចជាសសរខឿន មិនប៉ោងឡើង ទាំងមិនស្រោមចុះ ។ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយមិនបានជាប់ចំពាក់ក្នុងលាភ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងអលាភ មិនជាប់ចំពាក់ ក្នុងអយស មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងកិត្តិយស មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងនិន្ទា និងសេចក្ដីសរសើរ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងទុក្ខ និងសុខ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយនោះ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងទីទាំងពួង ដូចជាដំណក់នៃទឹក ដែលមិនជាប់នឹងស្លឹកឈូក

សព្ភ សុចិតា ធីក(១) សព្ភ អបកដិតា ។

ធម្មេន ច អលាភោ យោ យោ ច លាភោ អធម្មិកោ

អលាភោ ធម្មិកោ សេយ្យោ យញ្ចេ លាភោ អធម្មិកោ ។

យសោ ច អប្បពុទ្ធីនំ វិញ្ញូនំ អយសោ ច យោ

អយសោ ច សេយ្យោ វិញ្ញូនំ ន យសោ អប្បពុទ្ធិនំ ។

ទុម្មេធេហិ បសំសា ច វិញ្ញូហិ គរហា ច យា

គរហាវ សេយ្យោ វិញ្ញូហិ យញ្ចេ ពាលប្បសំសនា ។

សុខញ្ច កាមមយិកំ ទុក្ខញ្ច បវិវេកិយំ

បវិវេកិយំ ទុក្ខំ សេយ្យោ យញ្ចេ កាមមយំ សុខំ ។

ជីវិតញ្ច អធម្មេន ធម្មេន មរណញ្ច យំ

មរណំ ធម្មិកំ សេយ្យោ យញ្ចេ ជីវេ អធម្មិកំ ។

---

១ ឱ. ធីក ។

បានសេចក្ដីសុខក្នុងទីទាំងពួង មិនចាលចាញ់ក្នុងទីទាំងពួង ។ ការមិនមានលាភ (ប្រកប) ដោយធម៌ណា ហើយនឹងលាភមិនប្រកបដោយធម៌ណា ការមិនមានលាភដែលប្រកបដោយធម៌នោះប្រសើរ ឯលាភមិនប្រកបដោយធម៌ ពុំប្រសើរឡើយ ។ យសរបស់បុគ្គលមិនមានប្រាជ្ញាទាំងឡាយណា នឹងការមិនមានយស របស់អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយណា ការមិនមានយស របស់អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយនោះប្រសើរ ឯយសរបស់អ្នកមិនមានប្រាជ្ញាទាំងឡាយ ពុំប្រសើរឡើយ ។ ការសរសើរ អំពីបុគ្គលមិនមានបញ្ញាទាំងឡាយណា នឹងសេចក្ដីតិះដៀល អំពីបុគ្គលមានបញ្ញាទាំងឡាយណា សេចក្ដីតិះដៀល អំពីបុគ្គលមានបញ្ញាទាំងឡាយនោះ ប្រសើរ ឯការសរសើរ របស់បុគ្គលពាល ពុំប្រសើរឡើយ ។ សេចក្ដីសុខកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាម នឹងសេចក្ដីទុក្ខកើតឡើង អំពីសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ សេចក្ដីទុក្ខដែលកើតអំពីសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ប្រសើរ ឯសេចក្ដីសុខ ដែលកើតអំពីកាម ពុំប្រសើរឡើយ ។ ការរស់នៅមិន(ប្រកប) ដោយធម៌ណា នឹងសេចក្ដីស្លាប់ប្រកបដោយធម៌ណា សេចក្ដីស្លាប់ប្រកប ដោយធម៌នោះ ប្រសើរ ឯបុគ្គលរស់នៅមិនប្រកបដោយធម៌ ពុំប្រសើរសោះឡើយ ។

កាមកោធប្បហីនា យេ សន្តចិត្តា ភវាភវេ
ចរន្តិ លោកេ អសិតា នត្ថិ តេសំ បិយាបិយំ ។
ការយិត្វាន ពោជ្ឈង្គេ ឥន្ទ្រិយានិ ពលានិ ច
បប្បុយ្យ បរមំ សន្តិំ បរិនិព្វន្តិ អនាសវាតិ ។

គោទត្តោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

រេវតោ ចេវ គោទត្តោ ថេរា ទ្វេ តេ មហិទ្ធិកា
ចុទ្ទសម្ហិ និបាតម្ហិ គាថាយោ អដ្ឋវីសតីតិ ។

ចុទ្ទសកនិបាតោ និដ្ឋិតោ

បុគ្គលទាំងឡាយណា មានកាមនឹងសេចក្ដីក្រោធលះបង់ហើយ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ហើយ រមែងត្រាច់ទៅ ក្នុងភពតូចនឹងភពធំ មិនអាស្រ័យនឹងលោក (មានខន្ធលោកជាដើម) សេចក្ដីស្រឡាញ់ឬមិនស្រឡាញ់ របស់ជនទាំងឡាយនោះ មិនមានសោះឡើយ ។ បុគ្គលទាំងឡាយ បានចំរើនពោជ្ឈង្គទាំងឡាយផង ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយផង ពលៈទាំងឡាយផង រមែងដល់នូវសេចក្ដីស្ងប់ យ៉ាងក្រៃលែង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

គោទត្តត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈពីរអង្គនេះ គឺរេវត ១ គោទត្ត ១ ជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន បានពោលនូវគាថា ២៨ ដែលមកក្នុងចុទ្ទសកនិបាត ។

ចប់ ចុទ្ទសកនិបាត

ថេរគាថាយ សោឡសកនិបាតោ

(២៤៧) ឯវំ ភិយ្យោ បសីទាមិ សុត្វា ធម្មំ មហារសំ
វិរាគោ ទេសិតោ ធម្មោ អនុបាទាយ សព្វសោ ។
ពហូនិ លោកេ ចិត្រានិ អស្មឹ បថវិមណ្ឌលេ(១)
មថេន្តិ មញ្ញេ សង្កប្បំ សុភំ រាគូបសំហិតំ ។
រជមុហតំ វាតេន យថា មេឃោ បសាមយេ
ឯវំ សម្មន្តិ សង្កប្បា យទា បញ្ញាយ បស្សតិ ។
សព្វេ សង្ខារា អនិច្ចាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្វិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។
សព្វេ សង្ខារា ទុក្ខាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្វិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។
សព្វេ ធម្មា អនត្តាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្វិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។
ពុទ្ធានុពុទ្ធោ យោ ថេរោ កោណ្ឌញ្ញោ តិព្វនិក្កមោ(២)
បហីនជាតិមរណោ ព្រហ្មចរិយស្ស កេវលី ។

១ ឱ. បុថុវិមណ្ឌលេ ។ ២ ឱ. តិព្វនិក្ខមោ ។

ថេរគាថា សោឡសកនិបាត

(៦៤៧) ខ្ញុំនេះបានស្តាប់ធម៌មានរសច្រើន ជ្រះថ្លាក្រៃលែង វិរាគធម៌ដែលលោកសំដែងហើយ មិនកាន់យក (ធម៌ណាមួយ) ដោយប្រការទាំងពួង ៗ អារម្មណ៍ទាំងឡាយច្រើន ដ៏វិចិត្រក្នុងលោក លើមណ្ឌលនៃផែនដីនេះ ទំនងជាញាំញីនូវសេចក្តីត្រេកអរថា ល្អ ដែលប្រកបដោយកាមៈ ៗ អរិយសាវ័ក ពិចារណាឃើញ ដោយប្រាជ្ញា ក្នុងកាលណា សេចក្តីត្រេកអរទាំងឡាយ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ក្នុងកាលណោះ ដូចជាភ្លៀងរម្ងាប់នូវធូលី ដែលហុយឡើងដោយខ្យល់ ៗ អរិយ-សាវ័ក ពិចារណាឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួង មិនទៀង ក្នុងកាលណា រមែងនឿយណាយក្នុងសេចក្តីទុក្ខ ក្នុងកាលណោះ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ៗ អរិយសាវ័ក ពិចារណាឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួង ជាទុក្ខ ក្នុងកាលណា រមែងនឿយណាយក្នុងទុក្ខ ក្នុងកាលណោះ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ៗ អរិយសាវ័ក ពិចារណាឃើញ ដោយប្រាជ្ញាថា ធម៌ទាំងពួង មិនមែនជារបស់ខ្លួន ក្នុងកាលណា រមែងនឿយណាយក្នុងទុក្ខ ក្នុងកាលណោះ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ៗ ព្រះថេរៈឈ្មោះកោណ្ឌញ្ញ ត្រាស់ដឹងតាមព្រះពុទ្ធ ដែលមានសេចក្តីព្យាយាមដ៏ក្លៀវក្លា មានជាតិនិងមរណៈលះបង់ហើយ បរិបូណ៌ដោយព្រហ្មចរិយធម៌ ៗ

ឱឃបាសោ ទឡ្ហខីលោ បព្វតោ ទុប្បទាលយោ
ឆេត្វា ខីលញ្ច បាសញ្ច សេលំ ភេត្វាន ទុព្ភិទំ
តិណ្ណោ បារង្គតោ ឈាយី មុត្តោ សោ មារពន្ធនា ។
ឧទ្ធតោ ចបលោ ភិក្ខុ មិត្តេ អាគម្ម បាបកេ
សំសីទតិ មហោឃស្មិំ ឩមិយា បដិកុជ្ជិតោ ។
អនុទ្ធតោ អចបលោ និបកោ សំវុតិន្ទ្រិយោ
កល្យាណមិត្តោ មេធាវី ទុក្ខស្សន្តករោ សិយា ។
កាលបព្វង្គសង្កាសោ កិសោ ធមនិសន្ថតោ
មត្តញ្ញូ អន្នបានស្មិំ អទីនមនសោ(១) នរោ
ផុដ្ឋោ ឌំសេហិ មកសេហិ អរញ្ញស្មិំ ព្រហាវនេ
នាគោ សង្គាមសីសេវ សតោ តត្រាធិវាសយេ ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ និព្វិសំ ភតកោ យថា ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ សម្បជានោ បតិស្សតោ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ

១ [illegible]

អន្ទាក់គឺឧបាយៈក្ដី ចិត្តរវើរស្វាយក្ដី មោហៈដូចគ្នំ ដែលទំលាយបាន ដោយកម្រក្ដី ព្រះអញ្ញាកោណ្ឌញ្ញានោះ បានកាត់នូវចិត្តរវើរស្វាយផង នូវអន្ទាក់គឺឧបាយៈផង នូវគ្រឿងគឺមោហៈដែលបុគ្គលបំបែកបានដោយកម្រផង បានឆ្លងទៅដល់ត្រើយ ជាអ្នកមានឈាន រួចចាកបំណងនៃមារ ។ ភិក្ខុអ្នកមានចិត្តរាយមាយ យ្វើងយ្វាង អាស្រ័យនឹងពួកបាបមិត្រ រមែងត្រូវរលកគឺទុច្ចាយនៃសេចក្ដីក្រោធជ្រមុជ ហើយលិចចុះក្នុងអន្លង់ធំ ។ ឯភិក្ខុមានប្រាជ្ញា មានចិត្តមិនរាយមាយ មិនយ្វើងយ្វាង មានប្រាជ្ញាល្អិត សង្រួមឥន្ទ្រិយល្អ មានកល្យាណមិត្រ តែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។ ជនអ្នកមានអវយវៈក្រាកស្មើដោយថ្នាំងវល្លិ ស្គម រវើមរវាមដោយសរសៃ ជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងបាយនឹងទឹក មានចិត្តមិនរួញរា ត្រូវបោមនឹងមូសទាំងឡាយខាំហើយ ក្នុងព្រៃតូចនឹងព្រៃធំ ជាអ្នកមានស្មារតី គង់អត់ទ្រាំនៅក្នុងព្រៃនោះបាន ដូចដំរីដ៏ប្រសើរ (អត់ទ្រាំ) ក្នុងប្រធាននៃសង្គ្រាម ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្ដីស្លាប មិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ ខ្ញុំរង់ចាំតែកាល (បរិនិព្វាន) ដូចអ្នកធ្វើការឈ្នួលទន្ទឹងតែអស់ថ្ងៃ ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្ដីស្លាប់ មិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ ខ្ញុំជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី រង់ចាំតែបរិនិព្វានកាល ។ ព្រះសាស្ដាខ្ញុំបានបម្រើហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ

ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតា ។
យស្សត្ថាយ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ កឹ មេ សទ្ធិវិហារិនាតិ[១] ។

អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញោ ថេរោ ។

(២៨៤) មនុស្សភូតំ សម្ពុទ្ធំ អត្តទន្តំ សមាហិតំ
ឥរិយមានំ ព្រហ្មបថេ ចិត្តស្សូបសមេ រតំ
យំ មនុស្សា នមស្សន្តិ សព្វធម្មាន បារគុំ
ទេវាបិ តំ នមស្សន្តិ ឥតិ មេ អរហតោ សុតំ
សព្វសំយោជនាតីតំ វនា និព្វនមាគតំ
កាមេហិ នេក្ខម្មរតំ មុត្តំ សេលាវ កញ្ចនំ
ស វេ អច្ចរុចិ[២] នាគោ ហិមវាញ្ញេ សិលុច្ចយេ
សព្វេសំ នាគនាមានំ សច្ចនាមោ អនុត្តរោ
នាគំ តេ កិត្តយិស្សាមិ ន ហិ អាគុំ ករោតិ សោ ។

---

១ ឱ. សទ្ធិវិហារិនោតិ ។ ២ ឱ. អព្ភុន្តុបី ។ ម. អព្ភុន្តុបិ ។

ភារៈដ៏ធ្ងន់ ខ្ញុំបានដាក់ចុះហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំដកចោលហើយ ។ កុលបុត្រអ្នកចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួស ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍នោះ ខ្ញុំបានដល់ហើយ ខ្ញុំមានប្រយោជន៍អ្វី ដោយសទ្ធិវិហារិក ។

អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរ ។

(៨៨៨) មនុស្សទាំងឡាយ តែងនមស្ការ នូវព្រះសម្ពុទ្ធ ដែលទ្រង់មានព្រះជាតិជាមនុស្ស ទ្រង់បានបង្ហឹកព្រះអង្គត្រឹមត្រូវឥតមានចន្លង មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ទ្រង់ប្រព្រឹត្តក្នុងគន្លងដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ពេញព្រះទ័យចំពោះឈានជាគ្រឿងស្ងប់ចិត្ត ព្រះអង្គបានដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ធ្វើរលងនូវសំយោជនៈទាំងពួងហើយ ទ្រង់(ចេញផុត)ចាកព្រៃគឺកិលេស ស្តេចមកដល់ព្រះនិព្វានហើយ ទ្រង់ពេញព្រះទ័យក្នុងការចេញចាកកាមទាំងឡាយ ដូចមាសចេញផុតចាកធាតុថ្មហើយ ទោះបីពួកទេវតាក៏នមស្ការព្រះអង្គដែរ ពាក្យដូច្នេះនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ (ក្នុងសំណាក់) នៃព្រះអរហន្ត ឯព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមថា នាគនោះឯង ព្រះអង្គរុងរឿងក្រៃពេក ដូចភ្នំហិមពាន្តដែលរុងរឿងកន្លងនូវពួកភ្នំឯទៀត ព្រះអង្គមានព្រះនាមពិតប្រាកដ ប្រសើរបំផុតជាងជនទាំងពួង ដែលមានឈ្មោះថា នាគដែរ ខ្ញុំនឹងថ្លែងនូវពុទ្ធនាគដល់អ្នកទាំងឡាយ ព្រះពុទ្ធនាគនោះ មិនធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ឡើយ ។

ថេរគាថាយ សោឡសកនិបាតោ

សោរច្ចំ អវិហឹសា ច បាទា នាគស្ស តេ ទុវេៗ
សតិ ច សម្បជញ្ញញ្ច ចរណា នាគស្ស តេបរេៗ
សទ្ធាហត្ថោ មហានាគោ ឧបេក្ខាសេតទន្តវា ៗ
សតិ គីវា សិរោ បញ្ញា វីមំសា ធម្មចិន្តនា
ធម្មកុច្ឆិ សមាវាសោ វិវេកោ តស្ស វាលធិៗ
សោ ឈាយី អស្សាសរតោ អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតោ
គច្ឆំ សមាហិតោ នាគោ ឋិតោ នាគោ សមាហិតោ
សយំ សមាហិតោ នាគោ និសិន្នោបិ សមាហិតោ
សព្វត្ថ សំវុតោ នាគោ ឯសា នាគស្ស សម្បទាៗ
ភុញ្ជតិ អនវជ្ជានិ សាវជ្ជានិ ន ភុញ្ជតិ
ឃាសំ អច្ឆាទនំ លទ្ធា សន្និធឹ បរិវជ្ជយំ
សំយោជនំ អណុំ ថូលំ សព្វំ ឆេត្វាន ពន្ធនំ
យេន យេនេវ គច្ឆតិ អនបេក្ខោវ គច្ឆតិ ៗ
យថាបិ ឧទកេ ជាតំ បុណ្ឌរីកំ បវឌ្ឍតិ
នោបលិប្បតិ តោយេន សុចិគន្ធំ មនោរមំ

ថេរគាថា សោឡសកនិបាត

សោរច្ចៈ និងអហិង្សា ទាំងពីរនោះ ជាបាទា (ខាងមុខ) របស់ព្រះពុទ្ធ-នាគ ។ សតិ និងសម្បជញ្ញៈទាំងពីរនោះ ជាបាទាខាងក្រោយរបស់ព្រះពុទ្ធនាគ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធជាមហានាគ ទ្រង់មានសទ្ធាជាប្រមោយ មានឧបេក្ខាជាភ្លុកស ។ ព្រះពុទ្ធនាគនោះ មានសតិជាក បញ្ញាជាសិរប្រទេស គំនិតសម្រាប់គិតគូធម៌ ជាចុងប្រមោយ ធម៌ជាផ្ទៃសម្រាប់ដាក់នូវគ្រឿងបំអែត វិវេកជាកន្ទុយ ។ ព្រះពុទ្ធនាគនោះមានឈាន ទ្រង់រីករាយចំពោះខ្យល់ដកដង្ហើម គឺព្រះនិព្វាន មានព្រះទ័យតាំងមាំខាងក្នុង ព្រះពុទ្ធនាគ កាលបើទ្រង់ស្តេចយាត្រា ក៏មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ព្រះពុទ្ធនាគទ្រង់ឋិត ក៏មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ព្រះពុទ្ធនាគទ្រង់ផ្ទំ ក៏មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ទ្រង់គង់ ក៏មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ព្រះពុទ្ធនាគ ទ្រង់សង្រួមរក្សាទ្វារទាំងអស់ នេះជាសម្បទារបស់ព្រះពុទ្ធនាគ ។ ព្រះពុទ្ធនាគ ទ្រង់សោយតែភោជនដែលឥតទោស មិនសោយនូវភោជន ដែលប្រកបដោយទោស (កាលបើ) ទ្រង់បាននូវចង្ហាន់ និងគ្រឿងស្លៀកដណ្តប់ ទ្រង់វៀរនូវការសន្សំទុក ទ្រង់កាត់នូវសំយោជនៈ ដែលជាចំណងតូចធំទាំងអស់ ហើយទ្រង់យាងទៅណា ៗ ក៏ស្តេចទៅដោយឥតមានព្រះទ័យអាឡោះអាល័យ ។ ឈូកស ដុះចំរើនឡើងក្នុងទឹក មិនជាប់ប្រឡាក់ដោយទឹក មានក្លិនក្រអូប ជាទីរីករាយចិត្ត យ៉ាងណាមិញ

តថេវ ច លោកេ ជាតោ ពុទ្ធោ លោកេ វិហរតិ
នោបលិប្បតិ លោកេន តោយេន បទុមំ យថា ។
មហាគ្គិនិ បជ្ជលិតោ អនាហារោបសម្មតិ
អង្គារេសុ ច សន្តេសុ និព្វុតោតិ បវុច្ចតិ ។
អត្ថស្សាយំ វិញ្ញាបនី ឧបមា វិញ្ញូហិ ទេសិតា
វិញ្ញិស្សន្តិ មហានាគា នាគំ នាគេន ទេសិតំ
វីតរាគោ វីតទោសោ វីតមោហោ អនាសវោ
សរីរំ វិជហំ នាគោ បរិនិព្វិស្សត្យនាសវោតិ ។

ឧទាយី ថេរោ ។

ឥត្រុទ្ទានំ ភវតិ

កោណ្ឌញ្ញោ ច ឧទាយី ច ថេរា ទ្វេ តេ មហិទ្ធិកា
សោឡសម្ហិ និបាតម្ហិ គាថាយោ ទ្វេ ច តឹស ចាតិ ។

សោឡសកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់កើតក្នុងលោក គង់នៅក្នុងលោក មិនប្រឡាក់ដោយលោក ដូចជាឈូក មិនជាប់ប្រឡាក់ដោយទឹកដូច្នោះឯង ។ គំនរភ្លើងធំ ដែលឆេះសន្ធោ មិនមានចំណី រមែងរលត់ បើទុកជារងើកទាំងឡាយ មាននៅ ក៏គេនិយាយថា ភ្លើងរលត់ហើយ ។ ពាក្យឧបមានេះ ជាគ្រឿងបញ្ជាក់នូវសេចក្តី ដែលពួកវិញ្ញូជនបានសំដែងហើយ មហានាគ គឺព្រះខីណាស្រពទាំងឡាយ គង់ដឹងច្បាស់ នូវព្រះពុទ្ធនាគ ដែលខ្ញុំជានាគសំដែងរួចមកហើយនេះ ថា ព្រះពុទ្ធនាគ ទ្រង់ប្រាសចាករាគៈ ទោសៈ មោហៈហើយ អស់អាសវៈហើយ លះបង់សរីរៈ មិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

ឧទាយិត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន មានក្នុងសោឡសកនិបាតនោះ

ព្រះថេរៈពីរអង្គ អ្នកមានបុទ្ធិច្រើននោះ គឺ ព្រះកោណ្ឌញ្ញ ១ ព្រះឧទាយី១ ពោលនូវគាថា ៣២ ក្នុងសោឡសកនិបាត ។

ចប់ សោឡសកនិបាត ។

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

[២៤៩] យញ្ញត្ថំ វា ធនត្ថំ វា យេ ហនាម មយំ បុរេ
អវសេសំ ភយំ ហោតិ វេធន្តិ វិលបន្តិ ច ។
តស្ស តេ នត្ថិ ភីតត្តំ ភិយ្យោ វណ្ណោ បសីទតិ
កស្មា ន បរិទេវេសិ ឯវរូបេ មហព្ភយេ ។
នត្ថិ ចេតសិកំ ទុក្ខំ អនបេក្ខស្ស គាមណិ
អតិក្កន្តា ភយា សព្វេ ខីណសំយោជនស្ស វេ ។
ខីណាយ ភវនេត្តិយា ទិដ្ឋេ ធម្មេ យថាតថា[១]
ន ភយំ មរណេ ហោតិ ភារនិក្ខេបនេ យថា ។
សុចិណ្ណំ ព្រហ្មចរិយំ មេ មគ្គោ ចាបិ សុភាវិតោ
មរណេ មេ ភយំ នត្ថិ រោគានមិវ សង្ខយេ ។
សុចិណ្ណំ ព្រហ្មចរិយំ មេ មគ្គោ ចាបិ សុភាវិតោ
និរស្សាទា ភវា ទិដ្ឋា វិសំ បិត្វាន ឆឌ្ឌិតំ ។

---

១ ឱ. ម. យថាតថេ ។

ថេរគាថា វីសតិនិបាត

(២៤៩) (ចោរពោលថា) ក្នុងកាលមុន យើងខ្ញុំទាំងឡាយ សម្លាប់សត្វពួកណា ដើម្បីយញ្ញ ឬដើម្បីទ្រព្យ ភ័យក៏កើតមាន (ដល់សត្វពួកនោះ) ឥតមានសេសសល់ សត្វទាំងនោះ រមែងញាប់ញ័រផង សោកសៅផង ៗ សេចក្ដីតក់ភ័យនៃលោកមិនមាន ទាំងសម្បុរ (មុខលោក) ក៏ស្រស់បស់ក្រៃពេក ហេតុអ្វីក៏លោកមិនខ្សឹកខ្សួល ព្រោះភ័យធំ មានសភាពយ៉ាងនេះ ៗ

(ព្រះអធិមុត្តត្ថេរពោលថា) ម្នាលចោរជាធំ សេចក្ដីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកមិនមានសេចក្ដីអាឡោះអាល័យ មិនមានទេ បុគ្គលអ្នកមានសំយោជនៈអស់ហើយ បានកន្លងផុតនូវភ័យទាំងពួង ៗ កាលបើតណ្ហា ជាគ្រឿងនាំសត្វទៅកាន់ភពក្នុងបច្ចុប្បន្នអស់ហើយ ដោយហេតុណាមួយ ភ័យចំពោះសេចក្ដីស្លាប់ ក៏មិនមានឡើយ ដូចការមិនមានភ័យ ក្នុងកិរិយាដាក់ចុះនូវភារៈចេញ (អំពីក្បាល) ៗ ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាបានសន្សំល្អហើយ ទាំងមគ្គ អាត្មាក៏បានចំរើនល្អហើយ ភ័យចំពោះសេចក្ដីស្លាប់ នៃអាត្មា មិនមានទេ ដូចការមិនមានភ័យ ក្នុងកិរិយាអស់ទៅនៃរោគទាំងឡាយ ៗ ព្រហ្ម-ចរិយធម៌ អាត្មាបានសន្សំល្អហើយ ទាំងមគ្គ អាត្មាក៏បានចំរើនល្អហើយ ភពទាំងឡាយដែលមិនមានសេចក្ដីត្រេកអរ អាត្មាក៏បានឃើញហើយ ដូចបុគ្គលផឹកថ្នាំពិស ហើយខ្ជាក់ចោលវិញ ៗ

បារគូ អនុបាទានោ   កតកិច្ចោ អនាសវោ
តុដ្ឋោ អាយុក្ខយា ហោតិ មុត្តោ អាឃាតនា យថា ។
ឧត្តមំ ធម្មតំ បត្តោ   សព្វលោកេ អនត្ថិកោ
អាទិត្តាវ ឃរា មុត្តោ   មរណស្មឹ ន សោចតិ ។
យទត្ថិ សង្គតំ កិញ្ចិ   ភវោ វា យត្ថ លព្ភតិ
សព្វំ អនិស្សរំ ឯតំ   ឥតិ វុត្តំ(១) មហេសិនា ។
យោ តំ តថា បជានាតិ   យថា ពុទ្ធេន ទេសិតំ
ន គណ្ហាតិ ភវំ កិញ្ចិ   សុតត្តំវ អយោគុឡំ ។
ន មេ ហោតិ អហោសិន្តិ   ភវិស្សន្តិ ន ហោតិ មេ
សង្ខារា វិគមិស្សន្តិ   តត្ថ កា បរិទេវនា ។
សុទ្ធំ ធម្មសមុប្បាទំ   សុទ្ធំ សង្ខារសន្តតឹ
បស្សន្តស្ស យថាភូតំ   ន ភយំ ហោតិ គាមណិ ។
តិណកដ្ឋសមំ លោកំ   យទា បញ្ញាយ បស្សតិ

---

១ ឱ. ម. ឥតិ វុត្តំ ។

បុគ្គលអ្នកដល់នូវត្រើយ គឺព្រះនិព្វាន មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ មានសោឡសកិច្ចធ្វើហើយ មិនមានអាសវៈ រមែងជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងកិរិយាអស់ទៅនៃអាយុ ដូចបុគ្គលរួចហើយចាកការសម្លាប់ ។ បុគ្គលបានដល់នូវធម៌ដ៏ឧត្តម ជាអ្នកមិនត្រូវការ ក្នុងលោកទាំងអស់ រមែងមិនសោកសៅ ព្រោះសេចក្តីស្លាប់ ដូចបុគ្គលស្ទុះផុតចាកផ្ទះដែលភ្លើងឆេះ ។ ការជួបជុំដោយសត្វនឹងសង្ខារឯណានីមួយក្តី ការកើតមានក្នុងពួកសត្វឯណាក្តី ទាំងអស់នុ៎ះ មិនមែនជាធំឡើយ ពាក្យនេះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ អ្នកស្វែងរកនូវគុណធំបានសំដែងហើយ ។ បុគ្គលណា បានដឹងច្បាស់នូវព្រះពុទ្ធដីកាតាមដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយនោះ បុគ្គលនោះមិនប្រកាន់នូវភពនីមួយឡើយ ដូចបុរសមិនកាន់ដុំដែកដែលក្តៅសព្វ ។ អាត្មាមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះថាខ្លួនអញបានមានហើយទេ អាត្មាមិនមានគិតថា ខ្លួនអញនឹងមានតទៅទេ (ព្រោះថា) សង្ខារទាំងឡាយ ទៀងតែវិនាសទៅវិញ ហេតុនោះសេចក្តីខ្សឹកខ្សួលក្នុងសង្ខារទាំងនោះដូចម្តេចកើត ។ ម្នាលចោរជាធំ បុគ្គលដែលឃើញច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវការប្រជុំកើតនៃធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ នឹងដំណនៃសង្ខារៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ភ័យមិនមានឡើយ ។ បុគ្គលដែលឃើញច្បាស់ ដោយបញ្ញា នូវលោក ប្រាកដស្មើដោយស្មៅ នឹងកំណាត់ឈើ ក្នុងកាលណា

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

មមត្តំ សោ អសំវិន្ទំ នត្ថិ មេតិ ន សោចតិ ។

ឧក្កណ្ឋាមិ សរីរេន ភវេនម្ហិ អនត្ថិកោ

សោយំ ភិជ្ជិស្សតិ កាយោ អញ្ញោ ច ន ភវិស្សតិ ។

យំ វោ កិច្ចំ សរីរេន តំ ករោថ យទិច្ឆថ

ន មេ តប្បច្ចយា តត្ថ ទោសោ បេមំ ច ហេហិតិ ។

តស្ស តំ វចនំ សុត្វា អព្ភុតំ លោមហំសនំ

សត្ថានិ និក្ខិបិត្វាន មាណវា ឯតទព្រុំ

កឹ ភទន្តេ ករិត្វាន កោ វា អាចរិយោ តវ

កស្ស សាសនមាគម្ម លព្ភតេ តំ អសោកតា ។

សព្វញ្ញូ សព្វទស្សាវី ជិនោ អាចរិយោ មម

មហាការុណិកោ សត្ថា សព្វលោកតិកិច្ឆកោ ។

តេនាយំ ទេសិតោ ធម្មោ ខយគាមី អនុត្តរោ

តស្ស សាសនមាគម្ម លព្ភតេ តំ អសោកតា ។

ក្នុងកាលនោះ បុគ្គលនោះ ក៏មិនបាននូវសេចក្ដីប្រកាន់ ថារបស់អញ រមែងមិនសោកសៅថា ភ័យមិនមានដល់អាត្មាឡើយ ។ អាត្មាធុញទ្រាន់នឹងសរីរៈ ជាអ្នកមិនត្រូវការដោយភព ព្រោះថា កាយនេះនឹងបែកធ្លាយទៅ ទាំងកាយដទៃទៀត ក៏នឹងមិនមានដែរ ។ កិច្ចណាដោយសរីរៈមានដល់ពួកអ្នក ពួកអ្នកប្រាថ្នានូវកិច្ចណា ចូរធ្វើនូវកិច្ចនោះចុះ សេចក្ដីទោមនស្សក្ដី សេចក្ដីស្រឡាញ់ក្ដី នៃអាត្មានឹងមិនមានក្នុងអំពើទាំងនោះ ព្រោះបច្ច័យនៃកិច្ចនោះ ។

ពួកចោរ បានស្ដាប់ពាក្យនៃព្រះអធិមុត្តត្ថេរនោះ ជាពាក្យចម្លែកអស្ចារ្យ គួរឲ្យព្រឺរោម ហើយក៏ទម្លាក់ចោល នូវគ្រឿងសាស្ត្រាទាំងឡាយ បានពោលពាក្យនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន លោកបានធ្វើតបោកម្មដូចម្ដេច ឬអ្នកណាជាអាចារ្យរបស់លោក សេចក្ដីមិនសោកសៅ លោកបានព្រោះអាស្រ័យពាក្យប្រដៅ របស់អ្នកណា ។

ព្រះថេរៈឆ្លើយថា ព្រះជិនស្រីព្រះអង្គជាសព្វញ្ញូ ទ្រង់ឃើញនូវធម៌ទាំងពួង ជាសាស្ដាប្រកបដោយករុណាដ៏ធំ ទ្រង់រក្សានូវសត្វលោកទាំងអស់ ជាអាចារ្យរបស់អាត្មា ។ ព្រះធម៌នេះ ជាធម៌ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅនៃកិលេស ជាធម៌ដ៏ប្រសើរ ព្រះជិនស្រីនោះបានសំដែងហើយ សេចក្ដីមិនសោកសៅ ដែលអាត្មាបានព្រោះអាស្រ័យនូវធម៌ជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះជិនស្រីនោះ ។

សុត្វាន ចោរា ឥសិនោ សុភាសិតំ
និក្ខិប្ប សត្ថានិ ច អាវុធានិ ច
តម្ហា ច កម្មា វិរមឹសុ ឯកេ
ឯកេ ច បព្វជ្ជមរោចយឹសុ ។
តេ បព្វជិត្វា សុគតស្ស សាសនេ
ភាវេត្វា ពោជ្ឈង្គពលានិ បណ្ឌិតា
ឧទគ្គចិត្តា សុមនា កតិន្ទ្រិយា
ផុសឹសុ និព្វានបទំ អសង្ខតន្តិ ។

អធិមុត្តោ ថេរោ ។

(២៨០) សមណស្ស អហុ ចិន្តា [១]បារាសរិយស្ស ភិក្ខុនោ
ឯកកស្ស និសិន្នស្ស បវិវិត្តស្ស ឈាយិនោ
កិមានុបុព្វំ បុរិសោ កិំ វត្តំ កិំ សមាចារំ
អត្តនោ កិច្ចការិស្ស ន ច កិញ្ចិ វិហេឋយេ ។
ឥន្ទ្រិយានិ មនុស្សានំ ហិតាយ អហិតាយ ច
អរក្ខិតានិ អហិតាយ រក្ខិតានិ ហិតាយ ច ។
ឥន្ទ្រិយានេវ សារក្ខំ ឥន្ទ្រិយានិ ច គោបយំ
អត្តនោ កិច្ចការិស្ស ន ច កិញ្ចិ វិហេឋយេ ។

---

១ ឱ. ម. បារាបរិយស្ស ។

ចោរទាំងឡាយ បានស្តាប់នូវសុភាសិតនៃឥសី (អធិមុត្តត្ថេរ)ក៏ទម្លាក់ចោល នូវគ្រឿងសាស្ត្រាទាំងឡាយផង នូវអាវុធទាំងឡាយផង ពួកខ្លះក៏វៀរចាកចោរកម្មនោះ ពួកខ្លះក៏ពេញចិត្តនឹងបព្វជ្ជា ។ ចោរទាំងនោះក៏ចូលទៅបួសក្នុងសាសនានៃព្រះសុគត ចំរើននូវពោជ្ឈង្គ និងពលៈទាំងឡាយ ជាបណ្ឌិតមានចិត្តខ្ពស់ឡើង មានចិត្តល្អ មានឥន្ទ្រិយចំរើនហើយ ក៏បានពាល់ត្រូវនូវនិព្វានបទ ជាអសង្ខតធម៌ ។

អធិមុត្តត្ថេរ ។

(២៤០) ភិក្ខុឈ្មោះបារាសរិយៈ ជាសមណៈ អង្គុយតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ ចំរើនឈាន មានគំនិតថា បុរសគប្បីប្រតិបត្តិដោយលំដាប់ ដូចម្តេច គប្បីប្រព្រឹត្តនូវវត្ត ដូចម្តេច នូវសមាចារៈដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថាជាអ្នកធ្វើនូវកិច្ចរបស់ខ្លួន ទាំងមិនបៀតបៀននូវអ្នកណាមួយ ។ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ របស់ពួកមនុស្សមានដើម្បីជាប្រយោជន៍ផង មិនជាប្រយោជន៍ផង ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយដែលគេមិនរក្សា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដែលគេរក្សាហើយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ ។ បុគ្គលកាលរក្សានូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយផង គ្រប់គ្រងនូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយផង ឈ្មោះថាជាអ្នកធ្វើនូវកិច្ចរបស់ខ្លួន ទាំងមិនបៀតបៀន នូវអ្នកណាមួយ ។

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

ចក្ខុន្ទ្រិយញ្ចេ រូបេសុ គច្ឆន្តំ អនិវារយំ
អនាទីនវទស្សាវី សោ ទុក្ខា ន ហិ មុច្ចតិ ។
សោតិន្ទ្រិយញ្ច សទ្ទេសុ គច្ឆន្តំ អនិវារយំ
អនាទីនវទស្សាវី សោ ទុក្ខា ន ហិ មុច្ចតិ ។
អនិស្សរណទស្សាវី គន្ធេ ចេ បដិសេវតិ
ន សោ មុច្ចតិ ទុក្ខម្ហា គន្ធេសុ អធិមុច្ឆិតោ ។
អម្ពិលមធុរគ្គញ្ច តិត្តកគ្គមនុស្សរំ
រសតណ្ហាយ គធិតោ ហទយំ នាវពុជ្ឈតិ ។
សុភានយប្បដិកុលានិ (១) ផោដ្ឋព្វានិ អនុស្សរំ
រត្តោ រាគាធិករណំ វិវិធំ វិន្ទតេ ទុក្ខំ ។
មនញ្ចេតេហិ ធម្មេហិ យោ ន សក្កោតិ រក្ខិតុំ
តតោ នំ ទុក្ខមន្វេតិ សព្វេហេតេហិ បញ្ចហិ ។
បុព្វលោហិតសម្បុណ្ណំ ពហុស្ស កុណបស្ស ច
នរវីរកតំ វគ្គុំ សមុគ្គមិវ ចិត្តិតំ ។

---

១ សុភាន្យប្បដិកូលានីតិ យុត្តតរំ ។

បើបុគ្គលណា មិនឃាត់នូវចក្ខុន្ទ្រិយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងរូបទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនឃើញនូវទោសទេ បុគ្គលនោះ មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។ មួយទៀត បុគ្គលណា មិនឃាត់នូវសោតិន្ទ្រិយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងសំឡេងទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនឃើញនូវទោសទេ បុគ្គលនោះ មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។ បើបុគ្គលណា មិនឃើញនូវការរលាស់ចេញ ជាអ្នកជ្រប់ទៅក្នុងក្លិនទាំងឡាយ ហើយសេពបំពោះនូវក្លិនទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ មិនរួចចាកទុក្ខទេ ។ បុគ្គលណា រលឹករឿយ ៗ នូវរសជូរនឹងចំណែកនៃរសផ្អែមផង នូវចំណែកនៃរសល្វីងផង ជាអ្នកជាប់ទៅក្នុងរសតណ្ហា បុគ្គលនោះ រមែងមិនដឹងច្បាស់នូវបេះដូងនៃសាសនា ។ បុគ្គល កាលរលឹករឿយ ៗ នូវផោដ្ឋព្វៈទាំងឡាយ ដែលស្អាត មិនគួរខ្ពើម ជាអ្នកត្រេកអរ (ក្នុងផស្សនោះ) រមែងបាននូវសេចក្ដីទុក្ខផ្សេង ៗ ដែលមានរាគៈជាហេតុ ។ បុគ្គលណា មិនអាចរក្សានូវចិត្ត ដោយធម៌ទាំងឡាយនេះ ព្រោះហេតុតែមិនបានរក្សានោះឯង ទុក្ខរមែងជាប់តាមបុគ្គលនោះដោយខ្សែទាំងពួង មានប្រមាណ ៥ គឺអារម្មណ៍ទាំង ៥ ។ សរីរៈនេះ ពេញដោយខ្ទុះនឹងឈាមផង ពេញដោយសាកសព ដ៏ច្រើនផង ដូចស្មុគ្រដែលបុគ្គលមានព្យាយាមធ្វើឲ្យរលីង វិចិត្រហើយ ។

កដុកំ មធុរស្សាទំ   បិយនិពន្ធនំ ទុក្ខំ
ខុរំវ មធុនា លិត្តំ   ឧល្លិហំ នាវពុជ្ឈតិ ។
ឥត្ថិរូបេ ឥត្ថិសរេ   ផោដ្ឋព្ពេបិ ច ឥត្ថិយា
ឥត្ថិគន្ធេសុ សារត្តោ   វិវិធំ វិន្ទតេ ទុក្ខំ ។
ឥត្ថិសោតានិ សព្ពានិ   សន្ទន្តិ បញ្ច បញ្ចសុ
តេសមាវរណំ កាតុំ   យោ សក្កោតិ វីរិយវា
សោ អត្ថវា សោ ធម្មដ្ឋោ   សោ ទក្ខោ សោ វិចក្ខណោ
ករេយ្យ រមមានោបិ   កិច្ចំ ធម្មត្ថសំហិតំ ។
អថោ សីទតិ សញ្ញុត្តំ(១)   វជ្ជេ កិច្ចំ និរត្ថកំ
ន តំ កិច្ចន្តិ មញ្ញិត្វា   អប្បមត្តោ វិចក្ខណោ ។
យញ្ច អត្ថេន សញ្ញុត្តំ   យា ច ធម្មគតា រតិ
តំ សមាទាយ វត្តេថ   សា ហិ វេ ឧត្តមា រតិ ។
ឧច្ចាវចេហុបាយេហិ   បរេសមភិជិគីសតិ
ហន្ត្វា វធិត្វា អថ សោចយិត្វា
អាលោបតិ សាហសា យោ បរេសំ ។

---

១ អថោបិ រតិសំយុត្តន្តិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

បុគ្គលរមែងមិនដឹងនូវសេចក្តីទុក្ខ ក្តៅក្រហាយ តែមានរសផ្អែមឆ្ងាញ់ពី-សា ដែលមានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាបំណង ដូចកាំបិតកោរដែលគេលាបប្រលាក់ដោយទឹកឃ្មុំ ។ បុគ្គលអ្នកត្រេកអរក្រៃពេក ក្នុងរូបស្ត្រីផង ក្នុងរសនៃស្ត្រីផង ក្នុងការប៉ះពាល់នូវកាយនៃស្ត្រីផង ក្នុងក្លិននៃស្ត្រីផង រមែងបាននូវសេចក្តីទុក្ខផ្សេង ៗ ។ ខ្សែនៃតណ្ហាទាំង៥ របស់ស្ត្រីទាំងអស់រមែងហូរទៅក្នុងទ្វារនៃបុរសទាំង៥ដែរ បុគ្គលណាមានការព្យាយាមអាចធ្វើនូវការបំបាត់នូវខ្សែតណ្ហាទាំងនោះ (មិនឲ្យកើតឡើងបាន) បុគ្គលនោះឈ្មោះថាជាអ្នកមានប្រយោជន៍ជាអ្នកឋិតនៅក្នុងធម៌ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ជាអ្នកមានបញ្ញាជាគ្រឿងពិចារណា បុគ្គលនោះគប្បីត្រេកអរធ្វើនូវកិច្ចប្រកបដោយធម៌និងអត្ថ ។ ម្យ៉ាងទៀត កិច្ចដែលប្រកបដោយសេចក្តីត្រេកអរ រមែងលិចចុះ បុគ្គលគប្បីវៀរនូវកិច្ចដែលមិនមានប្រយោជន៍ អ្នកប្រាជ្ញ មិនមានសេចក្តីប្រមាទ តែងសំគាល់នូវកិច្ចនោះថាជាអំពើមិនគួរធ្វើ ។ មួយទៀត កិច្ចណាប្រកបដោយប្រយោជន៍ក្តី សេចក្តីត្រេកអរណាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងធម៌ក្តី បុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្តកាន់យកនូវប្រយោជន៍និងសេចក្តីត្រេកអរនោះ ព្រោះថា សេចក្តីត្រេកអរនោះជាគុណជាតិដ៏ឧត្តម ។

បុគ្គលណាសម្លាប់វាយ ឬធ្វើឲ្យអ្នកដទៃសោកសៅ ហើយប្លន់ដណ្តើម (យកទ្រព្យ) នៃពួកជនដទៃដោយការកំហែង បុគ្គលនោះរមែងនាំទៅនូវទ្រព្យជារបស់ពួកជនដទៃ ដោយឧបាយទាំងតូចទាំងធំបាន ។

តច្ឆន្តោ អាណិយា អាណឹ និហន្តិ ពលវា យថា
ឥន្ទ្រិយានិន្ទ្រិយេហេវ និហន្តិ កុសលា តថា ។
សទ្ធំ វិរិយំ សមាធិញ្ច សតិបញ្ញញ្ច ភាវយំ
បញ្ច បញ្ចហិ ហន្ត្វាន អនីឃោ យាតិ ព្រាហ្មណោ ។
សោ អត្ថវា សោ ធម្មដ្ឋោ កត្វា វាក្យានុសាសនឹ
សព្វេន សព្វំ ពុទ្ធស្ស សោ នរោ សុខមេធតីតិ ។

បារាសរិយោ ថេរោ ។

(២៥៣) ចិររត្តំ វតាតាបី ធម្មំ អនុវិចិន្តយំ
សមំ ចិត្តស្ស នាលត្ថំ បុច្ឆំ សមណព្រាហ្មណេ
កោ សោ បារគតោ លោកេ កោ បត្តោ អមតោគធំ
កស្ស ធម្មំ បដិច្ឆាមិ បរមត្ថវិជាននំ ។
អន្តោវង្កគតោ អាសិ មច្ឆោវ ឃសមាមិសំ
ពទ្ធោ មហិន្ទបាសេន វេបចិត្យាសុរោ យថា ។

ជនអ្នកមានកំឡាំង កាលតាំងឈើ រមែងនាំចេញនូវដែកគោល ដោយដែកគោល យ៉ាងណាមិញ ពួកជនអ្នកឈ្លាស រមែងរម្ងាប់នូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ដោយឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលណាចំរើននូវសទ្ធា វីរិយៈ សមាធិ សតិ និងបញ្ញា សម្ងាប់នូវឥន្ទ្រិយ ៥ (មានចក្ខុន្ទ្រិយជាដើម) ដោយឥន្ទ្រិយ ៥ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមិនមានទុក្ខ ប្រព្រឹត្តទៅ ។ បុគ្គលណាធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធ ដោយសព្វគ្រប់ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាជាអ្នកមានប្រយោជន៍ ជាអ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ នរជននោះ តែងដល់នូវសេចក្ដីសុខ ។

បារាសរិយត្ថេរ ។

(២៥១) ខ្ញុំមានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស កាលគិតរកនូវធម៌អស់កាលមានរាត្រីដ៏យូរណាស់ តែមិនបាននូវការស្ងប់រម្ងាប់នៃចិត្ត ទើបសួរនូវសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយថា បុគ្គលណាសោតដែលបានដល់នូវត្រើយក្នុងលោក អ្នកណាដែលបានដល់នូវព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ខ្ញុំនឹងប្រតិបត្តិនូវធម៌ ជាគ្រឿងដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តមរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ ខ្ញុំលុះក្នុងកិលេសជាគ្រឿងវៀចខាងក្នុងដូចត្រីស៊ីនុយ ឬដូចអសុរឈ្មោះវេបចិត្តិ ជាប់ចំណងព្រះឥន្ទ្រ ។

អញ្ញាមិ នំ ច មុញ្ញាមិ អស្មា លោកា បរិត្វរា
កោ មេ ពន្ធំ មុញ្ចំ លោកេ សម្ពោធិំ វេទយិស្សតិ ។
សមណំ ព្រាហ្មណំ វា តំ អាទិសន្តំ បភង្គុណំ
កស្ស ធម្មំ បដិច្ឆាមិ ជរាមច្ចុបវាហនំ ។
វិចិកិច្ឆាកង្ខាគន្ថិតំ សារម្ភពលសញ្ញុតំ
កោធប្បត្តមនត្ថទ្ធំ អភិជប្បបទារណំ
តណ្ហាធនុសមុដ្ឋានំ ទ្វេ ច បន្នរសាយុតំ
បស្ស ឱរសិកំ ពាឡំ ភេត្វាន យទិ(១) តិដ្ឋតិ ។
អនុទិដ្ឋីនំ អប្បហានំ សង្កប្បសរតេជិតំ
តេន វិទ្ធោ បវេធាមិ បត្តំវ មាលុតេរិតំ ។
អជ្ឈត្តំ មេ សមុដ្ឋាយ ខិប្បំ បច្ចេតិ មាមកំ(២)
ឆផស្សាយតនី កាយោ យត្ថ សរតិ សព្វទា ។

---

១ ឱ. យទិដ្ឋតិ ។ ២ ឱ. ម. បច្ចតិ មាមកំ ។

ខ្ញុំទាញដកអន្ទាក់គឺកិលេសនោះ តែមិនរួចចាកសេចក្តីសោកនិងការខ្សឹកខ្សួលនេះទេ អ្នកណាអាចស្រាយនូវចំណងនៃខ្ញុំក្នុងលោក រួចប្រាប់នូវធម៌ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹងដល់ខ្ញុំបាន ។ ខ្ញុំ(គប្បីបាន)នូវសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា ដែលអាចប្រាប់ធម៌ជាគ្រឿងកំចាត់បង់កិលេសបាន ខ្ញុំនឹងទទួលនូវធម៌ជាគ្រឿងបន្សាត់បង់នូវជរានិងមច្ចុ អំពីសំណាក់នៃបុគ្គលណា ។ (សរគឺទិដ្ឋិណា) ដែលមាននិស្ស័យជាប់ក្នុងទ្រូង អាចទំលាយយ៉ាងខ្លាំង ហើយបិតទៅក្នុងហឫទ័យ អ្នកចូរមើលនូវសរគឺទិដ្ឋិនោះ ដែលធ្លាក់ចុះក្នុងសេចក្តីសង្ស័យនិងសេចក្តីជឿងឆ្ងល់ ប្រកបដោយកម្លាំងនៃសេចក្តីប្រណាំងប្រជែង មានសេចក្តីរឹងត្អឹងនៃចិត្ត ដែលផ្សំដោយសេចក្តីក្រោធ មានតណ្ហាជាគ្រឿងទំលាយ កើតព្រមអំពីធ្នូគឺតណ្ហា មានប្រភេទ ១៥ ពីរដង[១] ។ ការដែលមិនបានលះបង់នូវទិដ្ឋិបន្ទាប់បន្សំទាំងឡាយ ត្រូវសរគឺសេចក្តីត្រិះរិះខុសឲ្យក្លាហានហើយ អាត្មាអញឈ្មោះថាត្រូវសរគឺទិដ្ឋិនោះមុតហើយ រមែងញាប់ញ័រដូចស្លឹកឈើ ដែលត្រូវខ្យល់បក់ដូច្នោះ ។ កាយប្រកបដោយផស្សាយតនៈ៦ តាំងឡើងក្នុងសន្តាន របស់អាត្មាអញ ហើយក៏ដុតយ៉ាងឆាប់ នូវអត្តភាព ដែលគេរាប់ថាជារបស់នៃខ្លួន (កាយនោះ) កើតឡើងក្នុងភពណា ក៏ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភពនោះ សព្វកាល ។

---

១ ប្រភេទ ១៥ ពីរដង គឺសក្កាយទិដ្ឋិ ២០ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ១០ (អដ្ឋកថា) ។

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

តំ ន បស្សាមិ តេកិច្ឆំ   យោ មេ តំ សល្លមុទ្ធរេ
នានារជ្ជេន សត្ថេន   នាញ្ញេន វិចិកិច្ឆិតំ ។
កោ មេ អសត្ថោ អវណោ   សល្លមព្ភន្តរបស្សយំ
អហឹសំ សព្វគត្តានិ   សល្លំ មេ ឧទ្ធរិស្សតិ ។
ធម្មប្បតិ ហិ សោ សេដ្ឋោ   វិសទោសបវាហកោ
គម្ភីរេ បតិតស្ស មេ   ថលំ បាណឹ ច ទស្សយេ ។
រហទេហមស្មិ ឱគាឡ្ហោ   អហារិយរជមត្តិកេ
មាយាឧសុយ្យសារម្ភ–   ថីនមិទ្ធមបត្ថដេ ។
ឧទ្ធច្ចមេឃថនិតំ   សំយោជនវលាហកំ
វាហា វហន្តិ កុទិដ្ឋី   សង្កប្បា រាគនិស្សិតា ។
សវន្តិ សព្វធិ សោតា   លតា ឧព្ភិជ្ជ តិដ្ឋតិ
តេ សោតេ កោ និវារេយ្យ   តំ លតំ កោ ហិ ឆេច្ឆតិ ។

អាត្មាអញ ក៏មិនឃើញនូវពេទ្យ ដែលគប្បីដកឡើងនូវសរ គឺសេចក្ដីសង្ស័យនោះ របស់អាត្មាអញដោយដង្កាប់សម្រាប់ដកផ្សេងៗ ឬដោយកាំបិត មិនមែនដោយមន្តដទៃឡើយ ។ បុគ្គលណាមិនមានកាំបិត (កាត់) នូវសរ មិនឲ្យមានដំបៅដល់អាត្មាអញ មិនបានបៀតបៀននូវខ្លួនតាំងមូល ហើយដកនូវសរគឺកិលេស ដែលអាស្រ័យនូវហឫទ័យរបស់អាត្មាអញបាន ។ ព្រោះថា កាលបើអាត្មាអញធ្លាក់ចុះក្នុងសង្សារដ៏ជ្រៅហើយ (បុគ្គលណា) គប្បីបង្ហាញនូវដៃដែលញ៉ាំងអាត្មាអញឲ្យដល់ទីគោក គឺព្រះនិព្វានបាន បុគ្គលនោះឈ្មោះថាជាធំហេតុធម៌ ជាអ្នកប្រសើរ ជាអ្នកបន្សាត់បង់នូវពិសគឺទោសៈ ។ អាត្មាអញជាអ្នកលិចចុះក្នុងអន្លង់គឺសង្សារវដ្ដ មានធូលី គឺកិលេសនៅខាងក្នុង ដែលគេមិនអាចនឹងនាំចេញបាន ជាទីផ្សាយទៅដោយមាយា ដោយសេចក្ដីច្រណែន ដោយការប្រណាំងប្រជែងនិងថីនមិទ្ធៈ ។ សេចក្ដីត្រិះរិះទាំងឡាយ ដែលអាស្រ័យនូវរាគៈ ប្រាកដស្មើដោយទឹកដែលហូរទៅ តែងបន្សាត់ទៅនូវបុគ្គលអ្នកមានទិដ្ឋិអាក្រក់ ដែលមានឧទ្ធច្ចៈជាមេឃគ្រហឹម មានសំយោជនៈជាភ្លៀង ។ ខ្សែតណ្ហា រមែងហូរទៅក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង តណ្ហាដូចជាវល្លិ៍ រមែងដុះបែកខ្នែង តើបុគ្គលណា ឃាត់នូវខ្សែតណ្ហានោះបាន ចុះបុគ្គលណាកាត់ផ្ដាច់នូវតណ្ហា ដូចជាវល្លិ៍នោះបាន ។

វេលំ ការេថ ភទ្ទន្តេ សោតានំ សន្និវារណំ

មា តេ មនោមយោ សោតោ រុក្ខំវ សហសា លុវេ។

ឯវំ មេ ភយជាតស្ស អបារា បារមេសតោ

តាណោ បញ្ញាវុធោ សត្ថា ឥសិសង្ឃនិសេវិតោ

សោបាណំ សុកតំ សុទ្ធំ ធម្មសារមយំ ទឡ្ហំ

បាទាសិ វុយ្ហមានស្ស មា ភាយីតិ ច មព្រវី។

សតិបដ្ឋានបាសាទំ អារុយ្ហ បច្ចវេក្ខិសំ

យន្តំ បុព្វេ អមញ្ញិស្សំ សក្កាយាភិរតំ បជំ។

យទា ច មគ្គមទ្ទក្ខឹ នាវាយ អភិរូហនំ

អនធិដ្ឋាយ អត្តានំ តិត្ថមទ្ទក្ខិមុត្តមំ ។

សល្លំ អត្តសមុដ្ឋានំ ភវនេត្តិបភាវិតំ

ឯតេសំ អប្បវត្តាយ ទេសេសិ មគ្គមុត្តមំ។

បវិត្រអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន អ្នកទាំងឡាយចូរធ្វើនូវទំនប់ជាគ្រឿងទប់នូវខ្សែតណ្ហាទាំងឡាយ ខ្សែតណ្ហាដែលសម្រេចអំពីចិត្ត កុំគប្បីញ៉ាំងអ្នកឲ្យវិនាសដោយរហ័ស ដូចជាខ្សែទឹក (ប្រស់) នូវដើមឈើ (ឲ្យរលំ) ដូច្នោះឡើយ ។ កាលអាត្មាអញមានភ័យកើតហើយ កំពុងស្វែងរកត្រើយខាងនាយគឺព្រះនិព្វានចាកត្រើយខាងអាយគឺសង្សារ-វដ្តយ៉ាងនេះ ព្រះសាស្តាមានបញ្ញាជាអាវុធ ជាទីពឹងនៃសត្វលោក ព្រះអង្គត្រូវពួកនៃបុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវគុណ សេពគប់ហើយ ទ្រង់ប្រទាន (ដល់ខ្ញុំ) នូវដំណើរគឺវិបស្សនា ដែលទេសនាញាណធ្វើល្អហើយ ជាដំណើរដ៏ស្អាត សម្រេចអំពីធម៌មានខ្លឹមដ៏មាំ កាលខ្ញុំកំពុងត្រូវជំនន់ធំគ្របទៅ ព្រះអង្គក៏បានត្រាស់ថា អ្នកកុំភ័យឡើយ ។ ខ្ញុំបានឡើងកាន់ប្រាសាទគឺសតិប្បដ្ឋាន ហើយក្រឡេកមើល ក៏សំគាល់នូវសត្វដែលត្រេកអរក្នុងសក្កាយក្នុងកាលមុន ៗ អាត្មាអញបានឃើញនូវផ្លូវគឺវិបស្សនា ជាទីឡើងកាន់ទូក គឺអរិយមគ្គ ក្នុងកាលណា កាលនោះអាត្មាអញមិនបានតាំងចិត្ត ក៏បានឃើញនូវអរិយមគ្គដ៏ឧត្តម ជាកំពង់(នៃនិព្វាន)ៗ សរ គឺទិដ្ឋិមានះជាដើម ដែលមានខ្លួនជាសមុដ្ឋាន មានតណ្ហាជាគ្រឿងនាំសត្វទៅកាន់ភពជាដែនកើត ព្រះសាស្តាទ្រង់សំដែងមគ្គដ៏ឧត្តមដើម្បីមិនឲ្យប្រព្រឹត្តទៅនៃបាបធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ៗ

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

ទីឃរត្តានុសយិតំ ចិររត្តបតិដ្ឋិតំ
ពុទ្ធោ មេ បានុទី គណ្ឋិំ វិសទោសបវាហនោតិ ។

តេលុកានិ[១] ថេរោ ។

[២៥២] បស្ស ចិត្តកតំ ពិម្ពំ អរុកាយំ សមុស្សិតំ
អាតុរំ ពហុសង្កប្បំ យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ ។
បស្ស ចិត្តកតំ រូបំ មណិនា កុណ្ឌលេន ច
អដ្ឋិតចេន ឱនទ្ធំ សហ វត្ថេហិ សោភតិ ។
អលត្តកកតា បាទា មុខំ ចុណ្ណកមក្ខិតំ
អលំ ពាលស្ស មោហាយ នោ ច បារគវេសិនោ ។
អដ្ឋាបទកតា កេសា នេត្តា អញ្ជនមក្ខិតា
អលំ ពាលស្ស មោហាយ នោ ច បារគវេសិនោ ។

---

១ ឱ. ម. តេលកានិ ។

ថេរគាថា វីសតិនិបាត

ព្រះពុទ្ធបនក្រាត់បង់នូវទោសៈជាពិស ទ្រង់បន្ទោបង់នូវកិលេស ជាគ្រឿងចាក់ស្រេះ របស់អញ ដែលត្រាំនៅក្នុងចិត្ត អស់ពេលដ៏វែង ដែលតាំងសិ៊ប់ហើយក្នុងសន្តាន អស់កាលដ៏យូរ ។

តេលុកានិត្ថេរ ។

(២៥២) អ្នកចូរមើលនូវអត្តភាព ដែលធ្វើឲ្យវិចិត្រ ជាទីប្រជុំនៃដំបៅដែលតាំងឡើងព្រមហើយ (ដោយឆ្អឹង ៣០០កំណាត់) ជាអត្តភាពក្តៅក្រហាយ ដែលជនពាលត្រិះរិះដោយច្រើន ជាអត្តភាពមិនទៀងទាត់ឋិតថេរ ។ អ្នកចូរមើលនូវរូប ដែលធ្វើឲ្យវិចិត្រដោយកែវមណី នឹងកណ្ឌល ដែលឆ្អឹងនឹងស្បែករួបរឹតហើយ (រូបនោះ) រមែងល្អដោយសារសំពត់ទាំងឡាយ ។ ជើងទាំងឡាយលាបដោយល័ខស្រស់ មុខលាបដោយគ្រឿងលំអិត អាចញុំាងជនពាលឲ្យវង្វេង តែមិនអាចញុំាងបុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវត្រើយគឺព្រះនិព្វានឲ្យវង្វេងបានទេ ។ សក់ទាំងឡាយដែលគេបនាដូចជាក្រឡាចតុរង្គ ភ្នែកទាំងឡាយលាបដោយថ្នាំសម្រាប់បន្តក់ភ្នែក អាចញុំាងជនពាលឲ្យវង្វេង តែមិនអាចញុំាងបុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវត្រើយគឺព្រះនិព្វានឲ្យវង្វេងបានឡើយ ។ កាយស្អុយដែលគេតាក់តែងហើយ ដូចជានាឡិសម្រាប់ដាក់ថ្នាំបន្តក់ ដែលគេវិចិត្រហើយថ្មីៗ អាចញុំាងជនពាលឲ្យវង្វេង តែមិនអាចញុំាងបុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវត្រើយគឺព្រះនិព្វានឲ្យវង្វេងបានឡើយ ។

អញ្ជនីវ នវា ចិត្តា   បូតិកាយោ អលង្កតោ
អលំ ពាលស្ស មោហាយ   នោ ច បារគវេសិនោ ។
ឱទហិ មិគវោ បាសំ   នាសទា វាគុរំ មិគោ
ភុត្វា និវាបំ គច្ឆាម   កន្ទន្តេ មិគពន្ធកេ ។
ឆិន្នា បាសា មិគវស្ស   នាសទា វាគុរំ មិគោ
ភុត្វា និវាបំ គច្ឆាម   សោចន្តេ មិគលុទ្ទកេ ។

បស្សាមិ លោកេ សធនេ មនុស្សេ
លទ្ធាន វិត្តំ ន ទទន្តិ មោហា ។
លុទ្ធា ធនំ សន្និចយំ ករោន្តិ
ភិយ្យោ ច កាមេ អភិបត្ថយន្តិ ។
រាជា បសយ្ហប្បថវឹ វិជេត្វា
សសាគរន្តំ មហិមាវសន្តោ
ឱរំ សមុទ្ទស្ស អតិត្តរូបោ
បារំ សមុទ្ទស្សបិ បត្ថយេថ ។
រាជា ច អញ្ញេ ច ពហូ មនុស្សា
អវីតតណ្ហា មរណំ ឧបេន្តិ
ឩនាវ ហុត្វាន ជហន្តិ ទេហំ
កាមេហិ លោកម្ហិ ន ហត្ថិ តិត្តិ ។

ព្រានម្រឹគដាក់នូវអន្ទាក់ ម្រឹគក៏មិនបានប៉ះពាល់នូវអន្ទាក់ ហើយស៊ីនូវចំណី កាលដែលព្រានម្រឹគកំពុងកន្ទក់កន្ទេញ (ក៏បោលចេញទៅយ៉ាងណាមិញ) ពួកយើងក៏ដើរចេញទៅ (យ៉ាងនោះដែរ) ។ អន្ទាក់របស់ព្រានម្រឹគដាច់ហើយ ម្រឹគក៏មិនប៉ះពាល់នូវអន្ទាក់ ហើយស៊ីនូវចំណី កាលព្រានម្រឹគកំពុងសោកស្តាយ (ក៏បោលចេញទៅយ៉ាងណាមិញ) ពួងយើងក៏ដើរចេញទៅ (យ៉ាងនោះដែរ) ។

អាត្មា បានឃើញនូវមនុស្សទាំងឡាយ បរិបូណ៌ដោយទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងលោក (ពួកមនុស្សទាំងនោះ) លុះបានទ្រព្យគាប់ចិត្តហើយ មិនឲ្យ (ដល់បុគ្គលណាមួយឡើយ) ព្រោះតែសេចក្តីវង្វេង ៗ ពួកមនុស្សបានទ្រព្យហើយ ក៏ធ្វើនូវការសន្សំទុក ទាំងប្រាថ្នាក្នុងកាមដ៏លើសលុប ។ ព្រះរាជាឈ្នះនូវផែនដីដែលព្រះអង្គរឹបជាន់បានហើយ នៅគ្រប់គ្រងផែនដី មានសាគរជាទីបំផុត មានសភាពមិនឆ្អែតនឹងត្រើយសមុទ្រខាងអាយ ក៏ប្រាថ្នានូវត្រើយសមុទ្រខាងនាយ ។ ព្រះរាជាក្តី ពួកមនុស្សដទៃច្រើននាក់ក្តី មិនទាន់ប្រាសចាកតណ្ហា រមែងដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ គឺជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វះខាត លះបង់រាងកាយព្រោះថាសេចក្តីឆ្អែតដោយកាមទាំងឡាយក្នុងលោកមិនមានទេ

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

កន្ទន្តិ នំ ញាតី បកិរិយ កេសេ
អហោ វតា នោ អមរាតិ ចាហុ
វត្ថេន នំ បារុតំ នីហរិត្វា
ចិតំ សមោធាយ តតោ ឌហន្តិ ។
សោ ឌយ្ហតិ សូលេហិ តុជ្ជមានោ
ឯកេន វត្ថេន[១] បហាយ ភោគេ
ន មិយ្យមានស្ស ភវន្តិ តាណា
ញាតី ច មិត្តា អថ វា សហាយា ។
ទាយាទកា តស្ស ធនំ ហរន្តិ
សត្តោ បន គច្ឆតិ យេន កម្មំ
ន មីយមានំ ធនមន្វេតិ កិញ្ចិ
បុត្តា ច ទារា ច ធនញ្ច រដ្ឋំ ។
ន ទីឃមាយុំ លភតេ ធនេន
ន ចាបិ វិត្តេន ជរំ វិហន្តិ
អប្បញ្ហិ ទំ ជីវិតមាហុ ធីរា
អសស្សតំ វិបរិណាមធម្មំ ។
អឌ្ឍា ទលិទ្ទា ច ផុសន្តិ ផស្សំ

---

១ ម. ឯតេន គត្តេន ។

ពួកញាតិ រំសាយសក់កន្ទក់កន្ទេញ ចំពោះបុគ្គលដែលស្លាប់ ហើយនោះ តាំងបាននិយាយថា ធ្វើម្ដេចហ្ន៎ ញាតិរបស់យើងទាំងឡាយ កុំស្លាប់វិញ ក៏នាំខ្មោចនោះដែលរុំដោយសំពត់ ទៅកាន់ដើនថ្ករ ប្រជុំគ្នាដុតក្នុងទីនោះ ។ បុគ្គលដែលស្លាប់ នោះ ត្រូវពួកអ្នកដុតចាក់ដោយឈើសូលដុត បុគ្គលនោះលះបង់នូវភោគៈទាំងឡាយ មានតែសំពត់មួយស្លាប់ទៅ ញាតិទាំងឡាយក្ដី មិត្រទាំងឡាយក្ដី ឬសំឡាញ់ទាំងឡាយក្ដី ជាទីពឹងមិនមានទេ ។ ពួកទាយាទ (អ្នកត្រូវទទួលមត៌ក) រមែងនាំទៅនូវទ្រព្យរបស់សត្វដែលស្លាប់នោះ ចំណែកសត្វ ដែលស្លាប់នោះ ក៏ទៅតាមយថាកម្ម ទ្រព្យតិចតួច កូនប្រពន្ធ មាសប្រាក់ ទឹងដែន ក៏មិនមែនជាប់តាមសត្វដែលស្លាប់នោះ ទេ ។ បុគ្គលមិនមែនបាននូវអាយុវែង ដោយសារទ្រព្យទេ ទាំងមិនមែនកំចាត់បង់នូវជរាដោយសារទ្រព្យបានទេ ព្រោះថា អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយបានពោលនូវជីវិតនោះថា តិច មិនទៀង មានការប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា ។ ជនទាំងឡាយ អ្នកស្ដុកស្ដម្ភ ទាំងអ្នកទាល់ក្រ រមែងប៉ះពាល់នូវផស្សៈ(មិនជាទីប្រាថ្នា)

ពាលោ ច ធីរោ ច តថេវ ផុដ្ឋា
ពាលោ ហិ ពាល្យា វធិតោវ សេតិ
ធីរោ ច ន វេធតិ ផស្សផុដ្ឋោ ។
តស្មា ហិ បញ្ញាវ ធនេន សេយ្យោ
យាយ វោសានមិធាធិគច្ឆតិ
អព្យោសិតត្តា ហិ ភវាភវេសុ
បាបានិ កម្មានិ ករោន្តិ មោហា ។
ឧបេតិ គព្ភញ្ច បរញ្ច លោកំ
សំសារមាបជ្ជ បរម្បរាយ
តស្សប្បបញ្ញោ អភិសទ្ទហន្តោ
ឧបេតិ គព្ភញ្ច បរញ្ច លោកំ ។
ចោរោ យថា សន្ធិមុខេ គហីតោ
សកម្មុនា ហញ្ញតិ បាបធម្មោ
ឯវំ បជា បេច្ច បរម្ហិ លោកេ
សកម្មុនា ហញ្ញតិ បាបធម្មោ ។
កាមា ហិ ចិត្រា មធុរា មនោរមា
វិរូបរូបេន មថេន្តិ ចិត្តំ

បុគ្គលពាលនឹងអ្នកប្រាជ្ញ រមែងប៉ះពាល់ដូចគ្នា ប៉ុន្តែបុគ្គលពាល បើមានសេចក្តីទុក្ខបៀតបៀនហើយ រមែងដេក (សោកស្តាយ) ព្រោះភាវៈនៃខ្លួនពាល ឯអ្នកប្រាជ្ញ បើទុកជាប៉ះពាល់នូវផស្សៈ ក៏មិនបានញាប់ញ័រ ។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបាននូវព្រះនិព្វាន ជាទីបំផុតនៃភព ក្នុងលោកនេះ ដោយបញ្ញាណា បញ្ញានោះ ជាធម្មជាតិប្រសើរជាងទ្រព្យ ដ្បិតបុគ្គលទាំងឡាយមិនទាន់បាន សម្រេចប្រយោជន៍ រមែងធ្វើនូវបាបកម្មទាំងឡាយ ក្នុងភពតូច និងភពធំ ព្រោះតែមោហៈ ។ បុគ្គលណា (បានធ្វើបាបកម្ម) ក៏ដល់នូវការអន្ទោលទៅមក រមែងចូលទៅកាន់គភ៌និងបរលោក បុគ្គលអ្នកអប្បប្រាជ្ញ (ឯទៀត) កាលបើជឿបុគ្គលអ្នកធ្វើបាបកម្ម នោះ ក៏ទៅកាន់គភ៌និងបរលោក ។ ចោរអ្នកមានធម៌ដ៏លាមក ដែលគេចាប់បានត្រង់មុខដំណា[១] (នៃផ្ទះ) រមែងក្តៅក្រហាយ ដោយកម្មរបស់ខ្លួន យ៉ាងណាមិញ សត្វអ្នកមានធម៌ដ៏លាមក លុះស្លាប់ទៅ រមែងក្តៅក្រហាយ ក្នុងលោកខាងមុខ ដោយកម្ម របស់ខ្លួន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ កាមទាំងឡាយដ៏វិចិត្រ មានរស ឆ្ងាញ់ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត តែងញាំញីចិត្តដោយសភាពផ្សេង ៗ

---

១ គេចាប់បានត្រង់កន្លែងជញ្ជាំងដែលខ្លួនចោះឬកាត់នោះ ។

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

អាទីនវំ កាមគុណេសុ ទិស្វា
តស្មា អហំ បព្វជិតោម្ហិ រាជ ។
ទុមប្ផលានេវ បតន្តិ មាណវា
ទហរា ច វុឌ្ឍា ច សរីរភេទា
ឯតម្បិ ទិស្វា បព្វជិតោម្ហិ រាជ
អបណ្ណកំ សាមញ្ញមេវ សេយ្យោ ។

សទ្ធាយាហំ បព្វជិតោ ឧបេតោ ជិនសាសនេ
អវជ្ជា មយ្ហំ បព្វជ្ជា អនណោ ភុញ្ជាមិ ភោជនំ ។
កាមេ អាទិត្តតោ ទិស្វា ជាតរូបានិ សត្ថតោ
គព្ភេ វក្កន្តិតោ ទុក្ខំ និរយេសុ មហព្ភយំ ។
ឯតមាទីនវំ ទិស្វា សំវេគំ អលភឹ តទា
សោហំ វិទ្ធោ តទា សន្តោ សម្បត្តោ អាសវក្ខយំ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតា ។

បពិត្រមហារាជ ហេតុនោះ អាត្មាភាពឃើញទោសក្នុងកាម-
គុណទាំងឡាយ ទើបចេញទៅបួស ។ សត្វទាំងឡាយ
ទោះក្មេងក្តី ចាស់ក្តី តែងបែកធ្លាយនូវសរីរៈ ដូចជាផ្លែឈើ
ជ្រុះ (ចាកដើម) បពិត្រមហារាជ អាត្មាភាពបានឃើញនូវ
របស់មិនទៀងនេះឯង បានជាចេញបួស ភាពជាសមណៈ
មិនសូវខុសក្លាត់ ជារបស់ប្រសើរលើសលុប ។

អាត្មាភាពបួសដោយសទ្ធា បានប្រកបសេចក្តីប្រតិបត្តិ ក្នុងសាសនា
នៃព្រះជិនស្រី បព្វជ្ជា របស់អាត្មាភាព មិនមានទោស អាត្មាភាព
បរិភោគភោជន មិនមានបំណុលទេ ។ អាត្មាភាពឃើញនូវកាម
ទាំងឡាយ ហាក់ដូចជាភ្លើងឆេះសព្វហើយ ឃើញនូវជាតរូប
ហាក់ដូចជាគ្រឿងសស្ត្រាវុធ ឃើញហេតុនាំមកនូវទុក្ខ តាំងតែអំពី
ការចុះចាប់បដិសន្ធិក្នុងគភ៌ ឃើញនូវភ័យធំ ក្នុងនរកទាំងឡាយ ។
អាត្មាភាពឃើញនូវទោសនេះឯង ក៏បាននូវសេចក្តីសំវេគ ក្នុងកាល
នោះ អាត្មាភាពហ្នឹងឯង ជាអ្នកត្រូវសរមុតហើយ ក្នុងកាលនោះ
(ឥឡូវនេះ)បានដល់ហើយនូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ។ ព្រះសាស្តា
អាត្មាភាពបានបម្រើហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនា អាត្មាភាពក៏បាន
ធ្វើហើយ ភារៈដ៏ធ្ងន់ អាត្មាភាពបានដាក់ចុះហើយ តណ្ហាជា
គ្រឿងនាំសត្វទៅកាន់ភព អាត្មាភាព បានដកចោលហើយ ។

យស្ស ចត្ថាយ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ សព្វសំយោជនក្ខយោតិ ។

វឌ្ឍមានោ ថេរោ ។

(២៨៣) រូបំ ទិស្វា សតិ មុដ្ឋា បិយំ និមិត្តំ មនសិករោតោ
សារត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច អជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា អនេកា រូបសម្ភវា
អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច ចិត្តមស្សូបហញ្ញតិ
ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ អារា និព្វាន វុច្ចតិ ។
សទ្ទំ សុត្វា សតិ មុដ្ឋា បិយំ និមិត្តំ មនសិករោតោ
សារត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច អជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា អនេកា សទ្ទសម្ភវា
អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច ចិត្តមស្សូបហញ្ញតិ
ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ អារា និព្វាន វុច្ចតិ ។

កុលបុត្របានចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍នោះ គឺការអស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំងពួង អាត្មាភាព បានដល់ហើយ ។

រដ្ឋបាលត្ថេរ ។

(៤៩៣) បុគ្គលកាលឃើញរូបហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតីរមែងភ្លាំងភ្លាត់ បុគ្គលនោះរមែងមានចិត្តត្រេកអរ ទទួលយក លេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ វេទនាទាំងឡាយជាច្រើន មានរូបជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងបង្អៀតបង្អល់ ព្រោះអភិជ្ឈា (ការសំឡឹងរំពៃ)ផង ព្រោះវិហេសា (ការបៀតបៀន)ផង កាលបុគ្គល សន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលកាលឮសំឡេងហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតី រមែងភ្លាំងភ្លាត់ បុគ្គលនោះ រមែងមានចិត្តត្រេកអរ ទទួលយក លេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ វេទនាទាំងឡាយជាច្រើន មានសំឡេងជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងបង្អៀតបង្អល់ ព្រោះអភិជ្ឈាផង ព្រោះវិហេសាផង បុគ្គលកាលសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ។

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

គន្ធំ ឃត្វា សតិ មុដ្ឋា បិយំ និមិត្តំ មនសិករោតោ
សារត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច អជ្ឈោស្ស តិដ្ឋតិ ។
តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា អនេកា គន្ធសម្ភវា
អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច ចិត្តមស្សូបហញ្ញតិ
ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ អារា និព្វាន វុច្ចតិ ។

រសំ ភោត្វា សតិ មុដ្ឋា បិយំ និមិត្តំ មនសិករោតោ
សារត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច អជ្ឈោស្ស តិដ្ឋតិ ។
តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា អនេកា រសសម្ភវា
អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច ចិត្តមស្សូបហញ្ញតិ
ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ អារា និព្វាន វុច្ចតិ ។

ផស្សំ ផុស្ស សតិ មុដ្ឋា បិយំ និមិត្តំ មនសិករោតោ
សារត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច អជ្ឈោស្ស តិដ្ឋតិ ។
តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា អនេកា ផស្សសម្ភវា
អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច ចិត្តមស្សូបហញ្ញតិ
ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ អារា និព្វាន វុច្ចតិ ។

បុគ្គលកាលធុំក្លិនហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតីរមែងភ្លាំងភ្លាត់ បុគ្គលនោះ រមែងមានចិត្តត្រេកអរ ទទួលយក លេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ៗ វេទនាទាំងឡាយជាច្រើន មានក្លិនជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងចង្អៀតចង្អល់ ព្រោះអភិជ្ឈាផង ព្រោះវិហេសាផង បុគ្គលកាលសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ៗ បុគ្គលកាលបរិភោគរសហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតី រមែងភ្លាំងភ្លាត់ បុគ្គលនោះ រមែងមានចិត្តត្រេកអរ ទទួលយក ទឹងលេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ៗ វេទនាទាំងឡាយជាច្រើន មានរសជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងចង្អៀតចង្អល់ ព្រោះអភិជ្ឈាផង ព្រោះវិហេសាផង បុគ្គលកាលសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ឆ្ងាយអំពីព្រះនិ-ព្វាន ៗ បុគ្គលកាលប៉ះពាល់នូវផស្សៈហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតីរមែងភ្លាំងភ្លាត់ បុគ្គលនោះ រមែងមានចិត្តត្រេក-អរទទួលយក លេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ៗ វេទនាទាំងឡាយជាច្រើន មានផស្សៈជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងចង្អៀតចង្អល់ ព្រោះអភិជ្ឈាផង ព្រោះវិហេសាផង

ធម្មំ ញត្វា សតិ មុដ្ឋា　　បិយំ និមិត្តំ មនសិករោតោ

សារត្តចិត្តោ វេទេតិ　　តញ្ច អជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។

តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា　　អនេកា ធម្មសម្ភវា

អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច　　ចិត្តមស្សុបហញ្ញតិ

ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ　　អារា និព្ពាន វុច្ចតិ ។

ន សោ រជ្ជតិ រូបេសុ　　រូបំ ទិស្វា បតិស្សតោ

វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ　　តញ្ច នាជ្ឈោស (១) តិដ្ឋតិ ។

យថាស្ស បស្សតោ រូបំ　　សេវតោ ចាបិ វេទនំ

ខិយ្យតិ នោបចិយ្យតិ　　ឯវំ សោ ចរតី សតោ

ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ　　សន្តិកេ និព្ពាន វុច្ចតិ ។

ន សោ រជ្ជតិ សទ្ទេសុ　　សទ្ទំ សុត្វា បតិស្សតោ

វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ　　តញ្ច នាជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។

---

១ ឱ, ម. តជ្ឈោស ។

បុគ្គលកាលសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះលោកពោលថាឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលកាលដឹងនូវធម្មារម្មណ៍[1] ហើយធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតីរមែងភាំងភាត់ បុគ្គលនោះ រមែងមានចិត្តត្រេកអរទទួលយក លេបយកអារម្មណ៍នោះ ។ វេទនាទាំងឡាយជាច្រើន មានធម្មារម្មណ៍ជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងបង្កៀតបង្អល់ ព្រោះអភិជ្ឈាផង ព្រោះវិហេសាផង បុគ្គលកាលសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះលោកពោលថា ឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលនោះឃើញរូបហើយ មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន មិនត្រេកអរក្នុងរូបទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក គ្រាន់តែទទួលដឹងតែមិនលេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ បុគ្គលនោះកាលឃើញរូប ទទួលវេទនា (កិលេសវដ្ដៈ) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើងដោយប្រការណា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានស្មារតី ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រការនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះលោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលនោះ ឮសំឡេង មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន រមែងមិនត្រេកអរ ក្នុងសំឡេងទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក គ្រាន់តែទទួលដឹង មិនលេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។

---

១ ពាក្យថាធម្មក្នុងទីនេះ សំដៅយកចិត្តដែលប្រកបដោយតម្រេក ។ អដ្ឋកថា ។

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

យថាស្ស សុណតោ សទ្ទំ សេវតោ ចាបិ វេទនំ
ខីយតិ នោបចីយតិ ឯវំ សោ ចរតី សតោ
ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ សន្តិកេ និព្ពាន វុច្ចតិ ។
ន សោ រជ្ជតិ គន្ធេសុ គន្ធំ ឃត្វា បតិស្សតោ
វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច នាជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
យថាស្ស ឃាយតោ គន្ធំ សេវតោ ចាបិ វេទនំ
ខីយតិ នោបចីយតិ ឯវំ សោ ចរតី សតោ
ឯវំ អបចីនតោ ទុក្ខំ សន្តិកេ និព្ពាន វុច្ចតិ ។
ន សោ រជ្ជតិ រសេសុ រសំ ភោត្វា បតិស្សតោ
វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច នាជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
យថាស្ស សាយតោ រសំ សេវតោ ចាបិ វេទនំ
ខីយតិ នោបចីយតិ ឯវំ សោ ចរតី សតោ
ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ សន្តិកេ និព្ពាន វុច្ចតិ ។

បុគ្គលនោះ កាលឮនូវសំឡេង ទទួលវេទនា (កិលេសវដ្ដៈ) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើង ដោយប្រការណា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានស្មារតីប្រព្រឹត្តដោយប្រការៈនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលធុំក្លិនហើយ មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន មិនត្រេកអរ ក្នុងក្លិនទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក គ្រាន់តែទទួលដឹង តែមិនលេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ បុគ្គលនោះ កាលធុំក្លិន ទទួលវេទនា (កិលេសវដ្ដៈ) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើង ដោយប្រការៈណា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានស្មារតី ប្រព្រឹត្តដោយប្រការៈនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលនោះបរិភោគ នូវរសហើយ មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន មិនត្រេកអរក្នុងរសទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក គ្រាន់តែទទួលដឹង តែមិនលេបយក នូវអារម្មណ៍នោះ ។ បុគ្គលនោះ កាលភ្លក្សនូវរស ទទួលវេទនា (កិលេសវដ្ដៈ) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើង ដោយប្រការៈណា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានស្មារតី ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រការៈនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។

ន សោ រជ្ជតិ ផស្សេសុ ផស្សំ ផុស្ស បដិស្សតោ
វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច នាជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
យថាស្ស ផុសតោ ផស្សំ សេវតោ ចាបិ វេទនំ
ខីយតិ នោបចីយតិ ឯវំ សោ ចរតី សតោ
ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ សន្តិកេ និព្វាន វុច្ចតិ ។
ន សោ រជ្ជតិ ធម្មេសុ ធម្មំ ញត្វា បដិស្សតោ
វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច នាជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
យថាស្ស វិជានតោ ធម្មំ សេវតោ ចាបិ វេទនំ
ខីយតិ នោបចីយតិ ឯវំ សោ ចរតី សតោ
ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ សន្តិកេ និព្វាន វុច្ចតិ ។

មាលុង្ក្យបុត្តោ ថេរោ ។

(២៥៤) បរិបុណ្ណកាយោ (១) សុរុចិ សុជាតោ ចារុទស្សនោ
សុវណ្ណវណ្ណោសិ ភគវា សុសុក្កទាឋោសិ វីរិយវា ។

---

១ ម. បរិបុណ្ណកាយោ ។

បុគ្គលនោះ ប៉ះពាល់នូវផស្សៈហើយ មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន មិនត្រេក-អរ ក្នុងផស្សៈទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក គ្រាន់តែទទួលដឹង តែមិនលេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ បុគ្គលនោះកាលប៉ះពាល់នូវផស្សៈ ទទួលវេទនា (កិលេសវដ្ដៈ) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើង ដោយប្រការណា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានស្មារតីប្រព្រឹត្ត ដោយប្រការនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះលោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលនោះ ដឹងនូវធម្មារម្មណ៍ មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន មិនត្រេកអរក្នុងធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក គ្រាន់តែទទួលដឹង តែមិនលេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ បុគ្គលនោះកាលដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ ទទួលវេទនា (កិលេសវដ្ដៈ) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើង ដោយប្រការណា បុគ្គលនោះជាអ្នកមានស្មារតីប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រការនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះលោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។

មាលុង្ក្យបុត្តត្ថេរ ។

[២៥៨] បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានព្រះកាយដ៏បរិបូណ៌ ជាទីគាប់ចិត្តក្រៃលែង មានព្រះជាតិដ៏ល្អ មានព្រះនេត្រដ៏ល្អ មានសម្បុរដូចជាសម្បុរនៃមាស មានព្រះពាហ៍ដ៏សក្បុស ទ្រង់មានព្យាយាម ។

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

នរស្ស ហិ សុជាតស្ស យេ ភវន្តិ វិយញ្ជនា
សព្វេ តេ តវ កាយស្មឹ មហាបុរិសលក្ខណា ។
បសន្ននេត្តោ សុមុខោ ព្រហា(១) ឧជុ បតាបវា(២)
មជ្ឈេ សមណសង្ឃស្ស អាទិច្ចោវ វិរោចសិ ។
កល្យាណទស្សនោ ភិក្ខុ កញ្ចនសន្និភត្តចោ
កឹ តេ សមណភាវេន ឯវំ ឧត្តមវណ្ណិនោ ។
រាជា អរហសិ ភវិតុំ ចក្កវត្តិ រថេសភោ
ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ជម្ពុសណ្ឌស្ស ឥស្សរោ ។
ខត្តិយា ភោជរាជានោ អនុយន្តា ភវន្តុ តេ
រាជាភិរាជា មនុជិន្ទោ រជ្ជំ ការេហិ គោតម ។
រាជាហមស្មិ សេលាតិ (ភគវា) ធម្មរាជា អនុត្តរោ
ធម្មេន ចក្កំ វត្តេមិ ចក្កំ អប្បដិវត្តិយំ ។
សម្ពុទ្ធោ បដិជានាសិ (ឥតិ សេលោ ព្រាហ្មណោ)
ធម្មរាជា អនុត្តរោ
ធម្មេន ចក្កំ វត្តេមិ ឥតិ ភាសសិ គោតម ។

---

១ ម. ព្រហ្មា ។ ២ បភាបវា ។

ព្យញ្ជនៈណា របស់ជនមានជាតិល្អ ព្យញ្ជនៈ (ទាំងអនុព្យញ្ជនៈ) ទាំងនោះ ជាមហាបុរិសលក្ខណៈ មានក្នុងព្រះកាយ របស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះអង្គមានព្រះនេត្រថ្លា មានព្រះភក្ត្រល្អ មានទំហំទឹងកំពស់ សមសួន មានព្រះកាយត្រង់ មានរស្មីរុងរឿង ក្នុងកណ្ដាលនៃពួកសមណៈ ដូចព្រះអាទិត្យ ។ បពិត្រភិក្ខុ ព្រះអង្គមានរូបល្អ គួរជាទីរមិលមើល មានស្បែកដ៏ភ្លឺថ្លាដូចមាស ព្រះអង្គមានសម្បុរដ៏ឧត្ដមយ៉ាងនេះ តើមានប្រយោជន៍អ្វីដោយសមណភាព ។ ព្រះអង្គគួរបានជាស្ដេចចក្រពត្រ ដូចគោឧសភក្នុងរថ ជាធំ (លើផែនដី) មានសមុទ្រទាំងបួនជាទីបំផុត មានជ័យជំនះ ជាឥស្សរៈរបស់អ្នកជម្ពូទ្វីប ។ បពិត្រព្រះគោតម ពួកក្សត្រិយ៍ជាស្ដេចចំណុះ តែងចុះចូលនឹងព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គសោយរាជ្យ ជារាជាធិរាជដ៏ធំជាងពួកមនុស្សចុះ ។

(ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) ម្នាលសេលៈ តថាគត ជាធម្មរាជជាស្ដេចប្រសើរ អាចញុំាងចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមធម៌ ជាចក្រដែលអ្នកណាមួយមិនអាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។

(សេលព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលថា) បពិត្រព្រះគោតម ព្រះអង្គទ្រង់ប្ដេជ្ញាថា ព្រះអង្គជាអ្នកត្រាស់ដឹង ទ្រង់ត្រាស់ថា តថាគតជាធម្មរាជជាស្ដេច ប្រសើរ អាចញុំាងចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមធម៌បាន ។

កោ នុ សេនាបតិ ភោតោ សាវកោ សត្ថុរន្វយោ

កោ ឥមំ អនុវត្តេតិ ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ ។

មយា បវត្តិតំ ចក្កំ (សេលាតិ ភគវា) ធម្មចក្កមនុត្តរំ

សារីបុត្តោ អនុវត្តេតិ អនុជាតោ តថាគតំ ។

អភិញ្ញេយ្យំ អភិញ្ញាតំ ភាវេតព្វញ្ច ភាវិតំ

បហាតព្វំ បហីនំ មេ តស្មា ពុទ្ធោស្មិ ព្រាហ្មណ ។

វិនយស្សុ មយិ កង្ខំ អធិមុច្ចស្សុ ព្រាហ្មណ

ទុល្លភំ ទស្សនំ ហោតិ សម្ពុទ្ធានំ អភិណ្ហសោ ។

យេសំ វេ ទុល្លភោ លោកេ បាតុភាវោ អភិណ្ហសោ

សោហំ ព្រាហ្មណ ពុទ្ធោស្មិ សល្លកត្តោ អនុត្តរោ

ព្រហ្មភូតោ អតិតុលោ មារសេនប្បមទ្ទនោ

សព្វាមិត្តេ វសីកត្វា មោទាមិ អកុតោភយោ ។

ចុះភិក្ខុណា ជាសេនាបតីរបស់ព្រះអង្គ ជាសាវ័កប្រព្រឹត្តតាមព្រះសាស្តា ភិក្ខុណា ញ៉ាំងធម្មចក្កនេះ ដែលព្រះអង្គឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលសេល:) ភិក្ខុសារីបុត្ត ជាអនុជាត របស់តថាគត ញ៉ាំងធម្មចក្កដ៏ប្រសើរ ដែលតថាគតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ទុក្ខសច្ចដែលគួរដឹងច្បាស់ តថាគតបានដឹងច្បាស់ហើយ មគ្គសច្ច ដែលគួរចំរើន តថាគតបានចំរើនហើយ សមុទយសច្ច ដែលគួរលះ តថាគតក៏បានលះហើយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបតថាគតជាព្រះពុទ្ធ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរកំចាត់បង់នូវសេចក្តីសង្ស័យក្នុងតថាគតចេញ អ្នកចូរជឿស៊ប់ចុះ (ព្រោះថា) ការចួបប្រទះនឹងព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយរឿយ ៗ ជាការរកបានក្រ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការកើតប្រាកដឡើងរឿយ ៗ នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធណា ដែលរកបានដោយក្រក្នុងលោក តថាគតនោះជាព្រះពុទ្ធ ដូចពេទ្យវះ ជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត មានសភាពដូចព្រហ្ម មានតម្លៃដ៏លើសលុប ជាអ្នកញាំញីនូវមារនឹងសេនានៃមារ ធ្វើនូវបច្ចាមិត្តទាំងអស់ឲ្យនៅក្នុងអំណាច ហើយរីករាយ ឥតមានភ័យអំពីទីណាឡើយ ។

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

ឥមំ ភោន្តោ និសាមេថ យថា ភាសតិ ចក្ខុមា
សល្លកត្តោ មហាវីរោ សីហោវ នទតី វនេ ។
ព្រហ្មភូតំ អតិតុលំ មារសេនប្បមទ្ទនំ
កោ ទិស្វា នប្បសីទេយ្យ អបិ កណ្ហាភិជាតិកោ ។
យោ មំ ឥច្ឆតិ អន្វេតុ យោ វា និច្ឆតិ គច្ឆតុ
ឥធាហំ បព្វជិស្សាមិ វរបញ្ញស្ស សន្តិកេ ។
ឯតញ្ចេ រុច្ចតី ភោតោ សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនំ
មយម្បិ បព្វជិស្សាម វរបញ្ញស្ស សន្តិកេ ។
ព្រាហ្មណា តិសតា ឥមេ យាចន្តិ បញ្ជលីកតា
ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សាម ភគវា តវ សន្តិកេ ។
ស្វាក្ខាតំ ព្រហ្មចរិយំ (សេលាតិ ភគវា)
សន្ទិដ្ឋិកមកាលិកំ
យត្ថ អមោឃា បព្វជ្ជា អប្បមត្តស្ស សិក្ខតោ ។

(សេលព្រាហ្មណ៍ពោលថា) ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន អ្នកទាំងឡាយ ចូរផ្ទៀងស្តាប់នូវពាក្យតាមដែលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានចក្ខុ សំដែងនេះចុះ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគ ដូចជាពេទ្យវិះ ជាមហា-វីរបុរស បន្លឺសីហនាទដូចជាសត្វសីហៈក្នុងព្រៃ ។ ទោះបីនរណាជាកណ្ហាភិជាតិ (អ្នកមានជាតិខ្មៅ) បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានសភាពដូចជាព្រហ្ម មានតម្លៃដ៏លើសលុប ទ្រង់ញាំញីនូវមារនឹងសេនានៃមារហើយ តើនឹងមិនជ្រះថ្លាដូចម្តេចបាន ។ បុគ្គលណាចង់មក ចូរតាមយើងមក បុគ្គលណាមិនចង់ទេ ចូរទៅវិញចុះ ខ្ញុំនឹងបួសក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ក្នុងទីនេះ ។

(ពួកមាណពនោះពោលថា) បើលោកពេញចិត្តនឹងសាសនាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនេះ ពួកយើងក៏នឹងបួសក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធ មានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរដែរ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំង ៣០០នេះ ក៏ផ្គងអញ្ជលីសុំផ្នួសថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ពួកយើង សូមប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះអង្គ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលសេលៈ ព្រហ្មចរិយធម៌តថាគតសំដែងទុកប្រពៃហើយ ជាធម៌ដែលគួរឃើញជាក់ដោយខ្លួនឯង ជាធម៌ឲ្យផលមិនរង់ចាំកាល បព្វជ្ជារបស់បុគ្គលអ្នកមិនប្រមាទជាអ្នកសិក្សា ក្នុងព្រហ្មចរិយធម៌នោះ មិនឥតអំពើឡើយ ។

យន្តំ សរណមាគម្ម ឥតោ អដ្ឋមិ ចក្ខុម
សត្តរត្តេន ភគវា ទន្តម្ហា តវ សាសនេ ។
តុវំ ពុទ្ធោ តុវំ សត្ថា តុវំ មារាភិភូ មុនិ
តុវំ អនុសយេ ឆេត្វា តិណ្ណោ តារេសិមំ បជំ ។
ឧបធី តេ សមតិក្កន្តា អាសវា តេ បទាលិតា
សីហោសិ អនុបាទានោ បហីនភយភេរវោ ។
ភិក្ខវោ តិសតា ឥមេ តិដ្ឋន្តិ បញ្ជលីកតា
បាទេ វីរ បសារេហិ នាគា វន្ទន្តុ សត្ថុនោ ។

សេលោ ថេរោ ។

(២៨៨) យាតំ មេ ហត្ថិគីវាយ សុខុមា វត្ថា បធារិតា
សាលីនំ ឱទនោ ភុត្តោ សុចិមំសូបសេចនោ ។
សោជ្ជ ភទ្ទោ សាតតិកោ ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតោ
ឈាយតិ អនុបាទានោ បុត្តោ គោធាយ ភទ្ទិយោ ។

(សេលព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលថា) បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ មានចក្ខុ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ បានដល់នូវទីពឹងណា ក្នុងថ្ងៃទី ៨ អំពីថ្ងៃនេះទៅ (ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ) ជាបុគ្គលបានទូន្មានខ្លួន ក្នុងសាសនារបស់ព្រះអង្គ ដោយទីពឹងនោះ អស់ ៧ រាត្រី ៗ ព្រះអង្គជាព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គជាសាស្តា ព្រះអង្គជាមុនី គ្របសង្កត់នូវមារ ព្រះអង្គបានកាត់បង់នូវអនុស័យ ឆ្លងរួចហើយទើបចម្លងពពួកសត្វនេះ ៗ ព្រះអង្គបានកន្លងនូវឧបធិទាំងឡាយហើយ ព្រះអង្គបានទំលាយនូវកិលេសព្រមទាំងអាសវៈហើយ ព្រះអង្គជាបុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ បានលះបង់នូវភ័យដ៏ពន្លឹក ដូចជាសត្វសីហៈ ៗ ពួកភិក្ខុទាំង ៣០០ នេះ ឈរផ្គងអញ្ជលីថា បពិត្រព្រះវីរបុរស សូមព្រះអង្គលាតនូវព្រះបាទទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុជានាគ សូមថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទនៃព្រះសាស្តា ៗ

សេលត្ថេរ ។

(២៥៥) ខ្ញុំព្រះអង្គយាត្រាដោយ-កដំរី ធ្លាប់ស្លៀកដណ្តប់សំពត់សាច់មដ្ឋ បរិភោគបាយអង្ករនៃស្រូវសាលី លាយដោយសាច់ដ៏ស្អាត ៗ ថ្ងៃនេះ ព្រះភទ្ទិយៈ ជាបុត្រនៃសាក្យានីឈ្មោះគោធានោះ ជាអ្នកចំរើនដោយគុណ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ត្រេកអរចំពោះអាហារដែលមកដល់បាត្រដោយការស្វែងរក មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ចំរើនឈាន ៗ

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

បំសុកូលី សាតតិកោ ឧញ្ញាបត្វាន តេ រតោ

ឈាយតិ អនុបាទានោ បុត្តោ តោជាយ កន្ទិយោ។

បិណ្ឌបាតី សាតតិកោ . . . .

តេចីវរី សាតតិកោ . . . .

សបទានចារី សាតតិកោ . . . .

ឯកាសនី សាតតិកោ . . . .

បត្តបិណ្ឌី សាតតិកោ . . . .

ខលុបច្ឆាភត្តី សាតតិកោ . . . .

អារញ្ញិកោ សាតតិកោ . . . .

រុក្ខមូលិកោ សាតតិកោ . . . .

អព្ភោកាសី សាតតិកោ . . . .

សោសានិកោ សាតតិកោ . . . .

យថាសន្ថតិកោ សាតតិកោ . . . . .

នេសជ្ជិកោ សាតតិកោ . . . .

អប្បិច្ឆោ សាតតិកោ . . . .

សន្តុដ្ឋោ សាតតិកោ . . . .

បវិវិត្តោ សាតតិកោ . . . .

អសំសដ្ឋោ សាតតិកោ . . . .

ថេរគាថា វីសតិនិបាត

ព្រះភទ្ទិយៈជាបុត្រនៃសាក្យនីឈ្មោះគោធា ជាអ្នកសមាទានបំសុកូ-
លិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ត្រេកអរចំពោះអាហារដែលមក
ដល់បាត្រដោយការស្វែងរក មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ចំរើនឈានៗ

ជាអ្នកសមាទាន បិណ្ឌបាតិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់....

ជាអ្នកសមាទាន តេចីវរិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់.....

ជាអ្នកសមាទាន សបទានចារិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់..

ជាអ្នកសមាទាន ឯកាសនិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់....

ជាអ្នកសមាទាន បត្តបិណ្ឌិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់....

ជាអ្នកសមាទាន ខលុបច្ឆាភត្តិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់...

ជាអ្នកសមាទាន អារញ្ញិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់.....

ជាអ្នកសមាទាន រុក្ខមូលិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់.....

ជាអ្នកសមាទាន អព្ភោកាសិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់...

ជាអ្នកសមាទាន សោសានិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់....

ជាអ្នកសមាទាន យថាសន្ថតិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់...

ជាអ្នកសមាទាន នេសជ្ជិកង្គធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់.....

ជាអ្នកប្រាថ្នាតិច ព្យាយាមជាប់មិនដាច់..............

ជាអ្នកសន្តោស ព្យាយាមជាប់មិនដាច់...............

ជាអ្នកស្ងាត់ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់.................

ជាអ្នកមិនច្រឡំ (ដោយពួក) ព្យាយាមជាប់មិនដាច់........

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ថេរគាថា

អារទ្ធវីរិយោ សាតតិកោ ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតោ
ឈាយតិ អនុបាទានោ បុត្តោ គោធាយ ភទ្ទិយោ ។
ហិត្វា សតបលំ កំសំ សោវណ្ណំ សតរាជិកំ
អគ្គហឹ មត្តិកាបត្តំ ឥទំ ទុតិយាភិសេចនំ ។
ឧច្ចេ មណ្ឌលិបាការេ ទឡ្ហមដ្ដាលកោដ្ឋកេ
រក្ខិតោ ខគ្គហត្ថេហិ ឧត្តសំ វិហរឹ បុរេ ។
សោជ្ជ ភទ្ទោ អនុត្រាសី បហីនភយភេរវោ
ឈាយតិ វនមោគយ្ហ បុត្តោ គោធាយ ភទ្ទិយោ ។
សីលក្ខន្ធេ បតិដ្ឋាយ សតឹ បញ្ញញ្ច ភាវយំ
បាបុណឹ អនុបុព្វេន សព្វសំយោជនក្ខយន្តិ ។

ភទ្ទិយោ កាឡិគោធាយ បុត្តោ ថេរោ ។

[២៨៦] គច្ឆំ វទេសិ សមណ ឋិតោម្ហិ
មមញ្ច ព្រូសិ ឋិតមដ្ឋិតោតិ
បុច្ឆាមិ តំ សមណ ឯតមត្ថំ
កថំ ឋិតោ ត្វំ អហមដ្ឋិតោម្ហិ ។

ព្រះភទ្ទិយៈជាបុត្រនៃសាក្យានីឈ្មោះគោធា ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ជាអ្នកមានព្យាយាមមុតមាំ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ត្រេកអរចំពោះបិណ្ឌបាតដែលមកដល់បាត្រ ដោយការស្វែងរក មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ចំរើនឈាន ។ ខ្ញុំព្រះអង្គលះបង់នូវភាជន៍ មានទម្ងន់ជាច្រើនបលៈ ជាវិការៈនៃមាស មានក្បាច់ដ៏ច្រើនស្រទាប់ ហើយកាន់យកនូវបាត្រដីនេះ បាត់ជាការអភិសេកទី ២ ។ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំព្រះអង្គ មានពួកជនដែលកាន់ព្រះខាន់រក្សាហើយ ក្នុងទីខ្ពស់ មានកំពែងដ៏មូល មានប៉មនឹងក្លោងទ្វារយ៉ាងមាំ គង់នៅរន្ធត់ ៗ ថ្ងៃនេះព្រះភទ្ទិយៈដ៏ចំរើន ជាបុត្រនៃសាក្យានីឈ្មោះគោធានោះ មិនមានសេចក្តីតក់ស្លុត បានលះបង់នូវភ័យដ៏ពន្លឹក ចូលកាន់ព្រៃ ចំរើនឈាន ៗ ខ្ញុំព្រះអង្គបានតម្កល់ខ្លួនក្នុងសីលក្ខន្ធ ចំរើននូវសតិ និងបញ្ញា ក៏បានដល់នូវការអស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំងពួង តាមលំដាប់ ៗ

ព្រះភទ្ទិយត្ថេរ ជាបុត្រនៃសាក្យានីឈ្មោះកាឡិគោធា ។

[២៥៦] បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រះអង្គកំពុងស្តេចយាង តែពោលថា តថាគតឈប់ ទាំងពោលចំពោះខ្ញុំដែលឈប់ ថាជាបុគ្គលមិនទាន់ឈប់ដូច្នេះវិញ បពិត្រព្រះសមណៈ ខ្ញុំសូមសួរសេចក្តីនុ៎ះនឹងព្រះអង្គ ព្រោះហេតុអ្វី បានជាព្រះអង្គ ឈ្មោះថាឈប់ ខ្ញុំព្រះអង្គឈ្មោះថាមិនឈប់ ៗ

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

ឋិតោ អហំ អង្គុលិមាល សព្វទា
សព្វេសុ ភូតេសុ និធាយ ទណ្ឌំ
តុវញ្ច បាណេសុ អសញ្ញតោសិ
តស្មា ឋិតោហំ តុវមដ្ឋិតោសិ ។
ចិរស្សំ វត មេ មហិតោ មហេសិ
មហាវនំ សមណោ បច្ចុបាទិ
សោហំ ចជិស្សាមិ សហស្សបាបំ
សុត្វាន គាថំ តវ ធម្មយុត្តំ ។
ឥច្ចេវ ចោរោ អសិមាវុធញ្ច
សោព្ភេ បបាតេ នរកេ អន្វកាសិ
អវន្ទិ ចោរោ សុគតស្ស បាទេ
តត្ថេវ បព្វជ្ជមយាចិ ពុទ្ធំ ។
ពុទ្ធោ ច ខោ ការុណិកោ មហេសិ
យោ សត្ថា លោកស្ស សទេវកស្ស
តមេហិ ភិក្ខូតិ តទា អវោច
ឯសេវ តស្ស អហុ ភិក្ខុភាវោ ។

ថេរគាថា វីសតិនិបាត

(ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) ម្នាលអង្គុលិមាល តថាគតឈ្មោះថា ឈប់ ព្រោះដាក់បង់នូវអាជ្ញា ចំពោះពួកសត្វទាំងពួងគ្រប់កាលហើយ ចំណែកខាងអ្នក ជាបុគ្គលមិនសង្រួមក្នុងពួកសត្វ ព្រោះហេតុនោះ តថាគតទើបឈ្មោះថា ឈប់ ឯអ្នកឈ្មោះថា មិនឈប់ទេ ។

(អង្គុលិមាលចោរពោលថា)យូរណាស់មកហើយ ព្រះសមណៈអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំដែលគេបូជា ទើបតែនឹងយាងមកកាន់ព្រៃធំ (ដើម្បីអនុគ្រោះ) ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះនឹងលះបង់នូវបាបដ៏ច្រើន ព្រោះបានស្តាប់ព្រះគាថាដែលប្រកបដោយធម៌របស់ព្រះអង្គ ។ អង្គុលិមាលចោរពោលដូច្នេះហើយ ក៏ចំលាក់ចោលនូវដាវនឹងអាវុធ ទៅក្នុងត្រពាំង ក្នុងជ្រោះ ក្នុងរណ្តៅ អង្គុលិមាលចោរ បានថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទទាំងឡាយនៃព្រះសុគត ហើយសុំផ្នួសនឹងព្រះពុទ្ធ ក្នុងទីនោះឯង ។

ព្រះមានព្រះភាគអង្គណា ជាព្រះពុទ្ធប្រកបដោយករុណា ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ជាសាស្តានៃមនុស្សលោក ព្រមទាំងទេវលោក ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់បានត្រាស់នឹងអង្គុលិមាលចោរ ក្នុងកាលនោះថា អ្នកចូរមកជាភិក្ខុចុះ ភិក្ខុភាពនុ៎ះឯង ក៏សម្រេចដល់អង្គុលិមាលចោរនោះ ។

យោ ច បុព្វេ បមជ្ជិត្វា   បច្ឆា សោ នប្បមជ្ជតិ
សោមំ លោកំ បភាសេតិ   អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។
យស្ស បាបំ កតំ កម្មំ   កុសលេន បិធីយតិ
សោមំ លោកំ បភាសេតិ   អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។
យោ ហវេ ទហរោ ភិក្ខុ   យុញ្ជតិ ពុទ្ធសាសនេ
សោមំ លោកំ បភាសេតិ   អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។

ទិសា ហិ មេ ធម្មកថំ សុណន្តុ
ទិសា ហិ មេ យុញ្ជន្តុ ពុទ្ធសាសនេ ច
ទិសា ហិ មេ តេ មនុស្សេ ភជន្តុ
យេ ធម្មមេវាទបយន្តិ សន្តោ ។

ទិសា ហិ មេ ខន្តិវាទានំ   អវិរោធប្បសំសិនំ
សុណន្តុ ធម្មំ កាលេន   តញ្ច អនុវិធីយន្តុ ។
ន ហិ ជាតុ សោ មមំ ហិំសេ   អញ្ញំ វា បន កិញ្ចិ នំ
បប្បុយ្យ បរមំ សន្តិំ   រក្ខេយ្យ តសថាវរេ ។

ឧទកំ ហិ នយន្តិ នេត្តិកា
ឧសុការា នមយន្តិ តេជនំ
ទារុំ នមយន្តិ តច្ឆកា
អត្តានំ ទមយន្តិ បណ្ឌិតា ។

(ព្រះអង្គុលិមាលត្ថេរ ពោលថា) បុគ្គលណា ប្រមាទក្នុងកាលមុន ហើយមិនប្រមាទក្នុងកាលខាងក្រោយ បុគ្គលនោះរមែងញុំាងលោកនេះឲ្យរុងរឿង ដូចព្រះចន្ទផុតស្រឡះចាកពពក ។ បុគ្គលណា បានធ្វើអំពើបាប ហើយបិទ (អំពើបាបនោះ) ដោយកុសល បុគ្គលនោះ រមែងញុំាងលោកនេះឲ្យរុងរឿង ដូចព្រះចន្ទផុតស្រឡះចាកពពក ។ ភិក្ខុណា នៅក្មេង តែខ្មីឃ្មាតក្នុងពុទ្ធសាសនា ភិក្ខុនោះរមែងញុំាងលោកនេះឲ្យរុងរឿង ដូចព្រះចន្ទផុតស្រឡះចាកពពក។

សូមពួកជនជាសត្រូវនឹងយើង ស្តាប់នូវធម្មកថា សូមពួកជនជាសត្រូវនឹងយើង ខ្មីឃ្មាតក្នុងពុទ្ធសាសនាចុះ ពួកមនុស្សណា ដែលជាសប្បុរស តែងដឹកនាំក្នុងធម៌តែម្យ៉ាង សូមពួកជនជាសត្រូវនឹងយើង គប់រកនូវមនុស្សទាំងនោះចុះ ។

សូមពួកជនជាសត្រូវនឹងយើង ស្តាប់ធម៌របស់ពួកសប្បុរស ដែលជាអ្នកពោលនូវខន្តី ជាអ្នកសរសើរនូវសេចក្តីមិនក្រោធ តាមកាលគួរផង ចូរធ្វើតាមនូវធម៌នោះផង ។ បើជននោះ មិនបៀតបៀនយើង ឬសត្វដទៃណាមួយទេ ជននោះគប្បីដល់នូវសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ដ៏ឧត្តម គប្បីរក្សានូវជនដែលមានចិត្តតក់ស្លុត និងមានចិត្តមាំមួន ។

ពួកអ្នកបង្ហូរទឹក តែងបង្ហូរទឹក ពួកជាងព្រួញ តែងពត់ព្រួញ ពួកជាងចាំង តែងចាំងពត់ឈើ ពួកអ្នកប្រាជ្ញ តែងទូន្មានខ្លួន ។

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

ទណ្ឌេនេកេ ទមយន្តិ អង្កុសេហិ កសាហិ ច

អទណ្ឌេន អសត្ថេន អហំ ទន្តោម្ហិ តាទិនា ។

អហឹសកោតិ មេ នាមំ ហឹសកស្ស បុរេ សតោ

អជ្ជាហំ សច្ចនាមោម្ហិ ន នំ ហឹសាមិ កញ្ចិនំ ។

ចោរោ អហំ បុរេ អាសឹ អង្គុលិមាលោតិ វិស្សុតោ

វុយ្ហមានោ មហោឃេន ពុទ្ធំ សរណមាគមំ ។

លោហិតបាណី បុរេ អាសឹ អង្គុលិមាលោតិ វិស្សុតោ

សរណគមនំ បស្ស ភវនេត្តិ សមូហតា ។

តាទិសំ កម្មំ កត្វាន ពហុំ ទុគ្គតិគាមិនំ

ផុដ្ឋោ កម្មវិបាកេន អនណោ ភុញ្ជាមិ ភោជនំ ។

បមាទមនុយុញ្ជន្តិ ពាលា ទុម្មេធិនោ ជនា

អប្បមាទញ្ច មេធាវី ធនំ សេដ្ឋំវ រក្ខតិ ។

មា បមាទមនុយុញ្ជេថ មា កាមរតិសន្ថវំ

អប្បមត្តោ ហិ ឈាយន្តោ បប្បោតិ បរមំ សុខំ ។

ជនពួកខ្លះ តែងទូន្មាន (នូវសត្វពាហនៈមានដំរីជាដើម) ដោយដំបង កង្វេរ និងកំពាត់ផ្ដៅ ព្រះមានព្រះភាគ ជាតាទិបុគ្គល ទ្រង់ទូន្មានខ្ញុំ ដោយមិនបាច់ប្រើដំបង និងគ្រឿងសាស្ត្រាទេ ។ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំជាអ្នកបៀតបៀនគេ តែមាននាមថា អហឹសកៈ[១] ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំមាននាមត្រូវតាមដំណើរពិតហើយ ព្រោះខ្ញុំមិនបៀតបៀនជនណាមួយឡើយ ។ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំជាចោរ ល្បីឈ្មោះថា អង្គុលិមាល ដែលជំនន់ធំកួចនាំទៅហើយ (ឥឡូវ) ខ្ញុំបានដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹងហើយ ។ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំជាអ្នកមានដៃប្រឡាក់ឈាម ល្បីឈ្មោះថា អង្គុលិមាល អ្នកចូរមើលនូវដំណើរមកកាន់សរណៈ (របស់ខ្ញុំ) ចុះ ខ្ញុំបានដកនូវតណ្ហា ដែលនាំទៅកាន់ភពហើយ ។ ខ្ញុំបានធ្វើកម្ម ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទុគ្គតិបែបនោះជាច្រើន ត្រូវផលនៃកម្មប៉ះពាល់ (ឥឡូវ) ជាអ្នកមិនមានបំណុលបរិភោគនូវភោជន ។ ពួកជនពាលឥតប្រាជ្ញា តែងប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្ដីប្រមាទ ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញ តែងរក្សាទុកនូវសេចក្ដីមិនប្រមាទ ដូចគេរក្សាទ្រព្យយ៉ាងប្រសើរ ។ អ្នកទាំងឡាយកុំប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្ដីប្រមាទ កុំធ្វើនូវសេចក្ដីស្និទ្ធស្នាលដោយតម្រេក ក្នុងកាមឡើយ ដ្បិតថា បុគ្គលអ្នកមិនប្រមាទប្រឹងបំពេញឈាន រមែងបាននូវសេចក្ដីសុខ យ៉ាងក្រៃលែង ។

---

១ អ្នកមិនបៀតបៀនគេ ។

ស្វាគតំ នាបគតំ នេតំ ទុម្មន្តិតំ មម
សំវិភត្តេសុ ធម្មេសុ យំ សេដ្ឋំ តទុបាគមិំ ។
ស្វាគតំ នាបគតំ នេតំ ទុម្មន្តិតំ មម
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
អរញ្ញេ រុក្ខមូលេ វា បព្វតេសុ គុហាសុ វា
តត្ថ តត្ថេវ អដ្ឋាសឹ ឧព្វិគ្គមនសោ តទា ។
សុខំ សយាមិ ឋាយាមិ សុខំ កប្បេមិ ជីវិតំ
អហត្ថបាសោ មារស្ស អហោ សត្ថានុកម្បិតោ ។
ព្រហ្មជច្ចោ បុរេ អាសឹ ឧទិច្ចោ ឧភតោ អហុំ
សោជ្ជ បុត្តោ សុគតស្ស ធម្មរាជស្ស សត្ថុនោ ។
វីតតណ្ហោ អនាទានោ គុត្តទ្វារោ សុសំវុតោ
អឃមូលំ វធិត្វាន(១) បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតាតិ ។

អង្គុលិមាលោ ថេរោ ។

---

១ ឱ. វមិត្វាន ។

ដំណើរមករបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អ មិនមែនជាដំណើរប្រាសចាក (ប្រយោជន៍) គំនិតរបស់ខ្ញុំនុ៎ះ មិនមែនជាគំនិតខុសទេ ព្រោះខ្ញុំបាន សម្រេចធម៌ដ៏ប្រសើរបំផុត ក្នុងពួកធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគចែកទុក ដោយប្រពៃ ។ ដំណើរមករបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អ មិនមែនជាដំណើរ ប្រាសចាក (ប្រយោជន៍) គំនិតរបស់ខ្ញុំនុ៎ះ មិនមែនជាគំនិតខុសទេ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ពុទ្ធសាសនាខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ (ក្នុងកាលមុន)ខ្ញុំឋិតក្នុងទីទាំងឡាយនោះ ៗ គឺ ព្រៃក្តី ម្លប់ឈើក្តី ភ្នំក្តី គុហាក្តី ខ្ញុំក៏មានចិត្តតក់ស្លុត ក្នុងកាលនោះ ៗ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំដេក ជាសុខ ឈរជាសុខ ចិញ្ចឹមជីវិតជាសុខ ជាបុគ្គលមិននៅក្នុងអន្ទាក់ ដៃរបស់មារ ឱ! ព្រះសាស្តា ទ្រង់អនុគ្រោះខ្ញុំ ។ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំបាន កើតជាព្រាហ្មណ៍ មានត្រកូលខ្ពស់ទាំងពីរខាង គឺខាងមាតានឹងខាង បិតា ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំបានជាបុត្តនៃព្រះសុគត ជាសាស្តា ធម្មរាជ ។ ខ្ញុំជា បុគ្គលប្រាសចាកតណ្ហា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ បានគ្រប់គ្រងទ្វារ សង្រួមដោយប្រពៃហើយ ការអស់ទៅនៃអាសវៈ ខ្ញុំបានដល់ហើយ ព្រោះបានសម្លាប់ឫសគល់នៃទុក្ខ ។ ព្រះសាស្តា ខ្ញុំបានប្រណិប័តន៍ ហើយ ពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ភារៈដ៏ធ្ងន់ ខ្ញុំបានដាក់ ចោលហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំក៏ដកចោលហើយ ។

អង្គុលិមាលត្ថេរ ។

(២៥៧) បហាយ មាតាបិតរោ ភគិនីញាតិភាតរោ
បញ្ច កាមគុណេ ហិត្វា អនុរុទ្ធោវ ឈាយតិ ។
សមេតោ នច្ចគីតេហិ សម្មតាឡប្បពោធនោ
ន តេន សុទ្ធិមជ្ឈគមា មារស្ស វិសយេ រតោ ។
ឯតញ្ច សមតិក្កម្ម រតោ ពុទ្ធស្ស សាសនេ
សព្វោឃំ សមតិក្កម្ម អនុរុទ្ធោវ ឈាយតិ ។
រូបា សទ្ទា រសា គន្ធា ផោដ្ឋព្វា ច មនោរមា
ឯតេ ច សមតិក្កម្ម អនុរុទ្ធោវ ឈាយតិ ។
បិណ្ឌបាតមតិក្កន្តោ ឯកោ អទុតិយោ មុនិ
ឯសតិ បំសុកូលានិ អនុរុទ្ធោ អនាសវោ ។
វិចិនិ អគ្គហី ធោវិ រជយី ធារយី មុនិ
បំសុកូលានិ មតិមា អនុរុទ្ធោ អនាសវោ ។
មហិច្ឆោ ច អសន្តុដ្ឋោ សំសដ្ឋោ យោ ច ឧទ្ធតោ
តស្ស ធម្មា ឥមេ ហោន្តិ បាបកា សង្កិលេសិកា ។
សតោ ច ហោតិ អប្បិច្ឆោ សន្តុដ្ឋោ អវិឃាតវា
បវិវេករតោ វិត្តោ និច្ចមារទ្ធវីរិយោ

ថេរគាថា វីសតិនិបាត

(៦៩៧) អនុរុទ្ធ បានលះបង់នូវមាតា បិតា បងប្អូនស្រី ញាតិ និងបងប្អូនប្រុសទាំងឡាយ លះបង់នូវកាមគុណ ៥ ហើយចំរើននូវឈាន ។ (ក្នុងកាលមុន) អនុរុទ្ធ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយរបាំ និងចម្រៀង ភ្ញាក់រលឹកដោយគ្រឿងប្រគំ ជាអ្នកត្រេកអរតែក្នុងវិស័យរបស់មារ ក៏មិនបានដល់នូវសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ដោយហេតុនោះ ។ (ឥឡូវនេះ) អនុរុទ្ធ បានកន្លងនូវវិស័យរបស់មារនុ៎ះហើយ ត្រេកអរក្នុងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ បានធ្វើផុតនូវឱឃៈទាំងពួង ចំរើនឈាន ។ អនុរុទ្ធ បានកន្លងនូវរូប សំឡេង ក្លិន រស ផ្សព្វ ជាទីគាប់ចិត្តទាំងនុ៎ះ ចំរើនឈាន ។ អនុរុទ្ធ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង មិនមានតណ្ហាជាគំរប់ពីរ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មិនមានអាសវៈ ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ស្វែងរកនូវចីវរបង្សុកូលទាំងឡាយ ។ អនុរុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានយោបល់ មិនមានអាសវៈ រើសកាន់យក គក់លាង ជ្រលក់ ប្រើប្រាស់ នូវចីវរបង្សុកូលទាំងឡាយ ។ បុគ្គលណា មានសេចក្តីប្រាថ្នាច្រើន មិនមានសន្តោស ជាអ្នកច្រឡំដោយពួក មានចិត្តរាយមាយ ធម៌ដ៏លាមក ជាគ្រឿងសៅហ្មងទាំងនេះ តែងកើតមានដល់បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកមានស្មារតី មានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ជាអ្នកសន្តោស មិនមានចិត្តចង្អៀតចង្អល់ ត្រេកអរក្នុងទីស្ងាត់ ជាអ្នកស្ងាត់ មានការព្យាយាមតឹងតែងជានិច្ច

តស្ស ធម្មា ឥមេ ហោន្តិ កុសលា ពោធិបក្ខិកា
អនាសវោ ច សោ ហោតិ ឥតិ វុត្តំ មហេសិនា ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ សត្ថា លោកេ អនុត្តរោ
មនោមយេន កាយេន ឥទ្ធិយា ឧបសង្កមិ ។
យទា មេ អហុ សង្កប្បោ តតោ ឧត្តរិ ទេសយិ
និប្បបញ្ចរតោ ពុទ្ធោ និប្បបញ្ចមទេសយិ ។
តស្សាហំ ធម្មមញ្ញាយ វិហាសឹ សាសនេ រតោ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បញ្ចបញ្ញាស វស្សានិ យតោ នេសជ្ជិកោ អហំ
បញ្ចវីសតិ វស្សានិ យតោ មិទ្ធំ សមូហតំ ។
នាហុ អស្សាសបស្សាសា ឋិតចិត្តស្ស តាទិនោ
អនេជោ សន្តិមារព្ភ ចក្ខុមា បរិនិព្វុតោ ។
អសល្លីនេន ចិត្តេន វេទនំ អជ្ឈវាសយិ
បជ្ជោតស្សេវ និព្វានំ វិមោក្ខោ ចេតសោ អហុ ។
ឯតេ បច្ឆិមកា ទានិ មុនិនោ ផស្សបញ្ចមា

ធម៌ជាកុសល ជាចំណែកនៃការត្រាស់ដឹងទាំងនេះ តែងកើតមាន ដល់បុគ្គលនោះ ព្រះពុទ្ធជាមហេសី ទ្រង់ត្រាស់ថា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ព្រះសាស្ដាជាបុគ្គលប្រសើរក្នុងលោក ទ្រង់ជ្រាបនូវសេចក្ដីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ ក៏យាងមកដោយឫទ្ធិ ដោយព្រះកាយដែលសម្រេចអំពីចិត្ត ។ ខ្ញុំមានសេចក្ដីត្រិះរិះ ក្នុងកាលណា ព្រះសាស្ដាទ្រង់បានសំដែងនូវធម៌ (មហាបុរិសវិតក្កៈ) ដ៏លើសលុប ក្នុងកាលនោះ ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ត្រេកអរក្នុងធម៌ដែលមិនមានដំណើរយឺតយូរ សំដែងនូវធម៌ ដែលមិនមានដំណើរយឺតយូរ ។ ខ្ញុំដឹងនូវធម្មទេសនា របស់ព្រះសាស្ដានោះហើយ ត្រេកអរក្នុងសាសនា វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ ខ្ញុំបានសមាទាន នេសជ្ជិកង្គធុតង្គ អស់ ៥៥ ឆ្នាំ ខ្ញុំបានដករំលើងនូវកិរិយាងោកងុយអស់២៥ឆ្នាំ ហើយ ។ ព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គជាបុគ្គលនឹងធឹង មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន មិនមានខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈហើយ ព្រះពុទ្ធ មានចក្ខុ មិនមានកិលេសជាគ្រឿងញាប់ញ័រ ទ្រង់ប្រារព្ធនូវសេចក្ដីស្ងប់ បរិនិព្វានហើយ ។ ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់អត់សង្កត់នូវវេទនាដោយព្រះទ័យមិនរួញរា ការផុតស្រឡះនៃចិត្ត(របស់ព្រះអង្គ) ដូចជាកិរិយារលត់នៃប្រទីប ។ សភាវៈមានផស្សៈជាគំរប់ ៥ របស់ព្រះពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញ+ មានក្នុងទីបំផុត ក្នុងកាលឥឡូវនេះហើយ

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

ចាតោ ជម្ហា ភវិស្សន្តិ សម្ពុទ្ធេ បរិនិព្វុតេ ។
នត្ថិ ទានិ បុនាវាសោ ទេវកាយស្មឹ ជាលិនិ
វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។

យស្ស មុហុត្តេ សហស្សធា លោកោ
សំវិទិតោ សព្រហ្មកប្បោ
វសី ឥទ្ធិគុណេ ចុតូបបាតេ
កាលេ បស្សតិ ទេវតា ស ភិក្ខុ ។

អន្នភារេ បុរេ អាសឹ ទលិទ្ទោ ឃាសហារកោ
សមណំ បដិបាទេសឹ ឧបរិដ្ឋំ យសស្សិនំ ។
សោម្ហិ សក្យកុលេ ជាតោ អនុរុទ្ធោតិ មំ វិទូ
ឧបេតោ នច្ចគីតេហិ សម្មតាឡប្បពោធនោ ។
អថទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ សត្ថារំ អកុតោភយំ
តស្មឹ ចិត្តំ បសាទេត្វា បព្វជឹ អនគារិយំ ។
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ យត្ថ មេ វុសិតំ បុរេ
តាវត្តឹសេសុ ទេវេសុ អដ្ឋាសឹ សក្កជាតិយា ។
សត្តក្ខត្តុំ មនុស្សិន្ទោ អហំ រជ្ជមការយឹ
ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ជម្ពុសណ្ឌស្ស ឥស្សរោ

ថេរគាថា វីសតិនិបាត

នាកាលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់បរិព្វានហើយ ធម៌ដទៃ គឺចិត្ត និងចេតសិក មិនមានទៀតទេ ៗ ម្នាលទេវតា ឈ្មោះជាលិនី ឥឡូវនេះ (អាត្មា) មិនមានការអាស្រ័យនៅក្នុងពួកទេវតាទៀតឡើយ ជាតិ-សង្សារ របស់អាត្មាក៏អស់ហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទេ ៗ

ភិក្ខុណា អាចដឹងច្បាស់នូវលោក មានចំណែកមួយពាន់ ព្រមទាំងព្រហ្មលោក ក្នុងមួយរំពេចបាន ភិក្ខុនោះជាអ្នកស្ទាត់ក្នុងឥទ្ធិ-គុណ ក្នុងចុតូបបាតញាណ រមែងឃើញពួកទេវតាក្នុងកាលគួរ ៗ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំបានកើតជាបុរសកំសត់ ឈ្មោះអន្នភារៈ ជាអ្នកធ្វើការឈ្នួល ដើម្បីអាហារ បានផ្គត់ផ្គង់សមណៈ (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ) ឈ្មោះឧបរិដ្ឋៈ ជាអ្នកមានយស ៗ ពួកជនអ្នកបេះដឹង តែងស្គាល់ខ្ញុំថា ខ្ញុំនោះឈ្មោះអនុរុទ្ធ កើតក្នុងសក្យត្រកូល ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយរបាំទឹងបំរៀង ភ្ញាក់រលឹកដោយគ្រឿងប្រគំ ៗ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជាសាស្តា មិនមានភ័យអំពីទីណា ក៏ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសម្ពុទ្ធនោះ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ៗ ខ្ញុំដឹងនូវបុព្វេនិវាស ដែលជាលំនៅរបស់អាត្មា ធ្លាប់នៅក្នុងកាលមុន ក្នុងទេវលោក ឈ្មោះតាវត្តិង្ស បានឋិតនៅក្នុងជាតិជាសក្កៈ(ព្រះឥន្ទ្រ)ៗ អាត្មាបានជាធំក្នុងមនុស្ស សោយរាជ្យអស់ ៧ ជាតិ ជាធំលើផែនដីមានសមុទ្រទាំងបួនជាទីបំផុត មានជ័យជំនះ ជាឥស្សរៈក្នុងជម្ពូទ្វីប

អទណ្ឌេន អសត្ថេន ធម្មេន អនុសាសយឹ ។

ឥតោ សត្ត ឥតោ សត្ត សំសារានិ ចតុទ្ទស

និវាសមភិជានិស្សំ ទេវលោកេ ឋិតោ តទា ។

បញ្ចង្គិកេ សមាធិម្ហិ សន្តេ ឯកោទិភាវិតេ

បដិប្បស្សទ្ធិលទ្ធម្ហិ ទិព្វចក្ខុំ វិសុជ្ឈិ មេ ។

ចុតូបបាតំ ជានាមិ សត្តានំ អាគតឹ គតឹ

ឥត្ថភាវញ្ញថាភាវំ ឈានេ បញ្ចង្គិកេ ឋិតោ ។

បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា ។បេ។ ភវនេត្តិ សមូហតា ។

វជ្ជីនំ វេឡុវគាមេ អហំ ជីវិតសង្ខយា

ហេដ្ឋតោ វេឡុគុម្ពស្មឹ និព្វាយិស្សំ អនាសវោតិ ។

អនុរុទ្ធោ ថេរោ ។

[២៥៨] សមណស្ស អហុ ចិន្តា បុប្ផិតម្ហិ មហាវនេ

ឯកគ្គស្ស និសិន្នស្ស បវិវិត្តស្ស ឈាយិនោ ។

ប្រៀនប្រដៅ (ប្រជាជន) ដោយធម៌ មិនប្រើដំបងនឹងគ្រឿងសាស្ត្រា ។ កាលនោះ ខ្ញុំបានឋិតនៅក្នុងទេវលោក ដឹងច្បាស់នូវខន្ធដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន អស់ ១៤ សង្សារវដ្ត(១៤ជាតិ) គឺខាងទេវលោកនេះ ៧ ជាតិ ខាងមនុស្សលោកនេះ ៧ ជាតិ ។ កាលសមាធិប្រកបដោយអង្គ(១) ៥ ខ្ញុំបានបំពេញឲ្យមានអារម្មណ៍មួយតែមួយហើយ ខ្ញុំក៏បានសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ទិព្វចក្ខុរបស់ខ្ញុំ ក៏បរិសុទ្ធ ។ ខ្ញុំលុះបានឋិតនៅក្នុងឈានប្រកបដោយអង្គ ៥ ហើយ ក៏ដឹងនូវការច្យុតិនឹងការកើតនៃដំណើរមក នឹងដំណើរទៅ (ព្រមទាំង) ការកើតឡើងយ៉ាងនេះនឹងការប្រែប្រួលទៅ ជាយ៉ាងដទៃ របស់សត្វទាំងឡាយ ។ ព្រះសាស្តាខ្ញុំបានបំរើហើយ ។ បេ ។ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំបានដកចោលហើយ ៗ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ លុះអស់ជីវិត ខ្ញុំនឹងនិព្វានក្រោមគុម្ពឫស្សី ក្នុងវេឡុវគ្រាម របស់ពួកជនអ្នកនៅ ក្នុងដែនវជ្ជី ។

អនុរុទ្ធត្ថេរ ។

[២៥៨] ចិត្តរបស់សមណៈ អ្នកមានអារម្មណ៍មួយតែមួយ អង្គុយក្នុងព្រៃធំមានផ្ការីក ជាអ្នកមានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មានឈានបានកើតមានហើយ ៗ

---

១ សមាធិប្រកបដោយអង្គ ៥ គឺ បីតិផរណតា ការផ្សាយទៅនៃបីតិ១ ចេតោផរណតា ការផ្សាយទៅនៃចិត្ត ១ អាលោកផរណតា ការផ្សាយទៅនៃពន្លឺ ១ បច្ចវេក្ខណា ការពិចារណាស្អាត១ និមិត្តំ ការប្រកបដោយនិមិត្ត មានបរិកម្មជានិមិត្ត១ ។ អដ្ឋកថា ។

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

អញ្ញថា លោកនាថម្ហិ តិដ្ឋន្តេ បុរិសុត្តមេ
ឥរិយំ អាសិ ភិក្ខូនំ អញ្ញថា ទានិ ទិស្សតេ ។
សីតវាតបរិត្តាណំ ហិរិកោបីនឆាទនំ
មត្តដ្ឋិយំ អភុញ្ជឹសុ សន្តុដ្ឋា ឥតរីតរេ ។
បណីតំ យទិ វា លូខំ អប្បំ វា យទិ វា ពហុំ
យាបនត្ថំ អភុញ្ជឹសុ អគិទ្ធា នាធិមុច្ឆិតា ។
ជីវិតានំ បរិក្ខារេ ភេសជ្ជេ អថ បច្ចយេ
ន ពាឡ្ហំ ឧស្សុកា អាសុំ យថា តេ អាសវក្ខយេ ។
អរញ្ញេ រុក្ខមូលេសុ កន្ទរាសុ គុហាសុ ច
វិវេកមនុព្រូហន្តា វិហំសុ តប្បរាយណា ។
នីចា និវិដ្ឋា សុភរា មុទូ អត្ថទ្ធមានសា
អព្យាសេកា អមុខរា អត្ថចិន្តាវសានុគា ។
តតោ បាសាទិកំ អាសិ គតំ ភុត្តំ និសេវិតំ
សិនិទ្ធា តេលធារាវ អហោសិ ឥរិយាបថោ ។
សព្វាសវបរិក្ខីណា មហាឈាយី មហាហិតា
និព្វុតា ទានិ តេ ថេរា បរិត្តា ទានិ តាទិសា ។

កាលដែលព្រះលោកនាថ ជាឧត្តមបុរស មានព្រះជន្មនៅឡើយ ការប្រព្រឹត្តិរបស់ពួកភិក្ខុ មានដោយឡែក ឥឡូវនេះ (ការប្រព្រឹត្តិ) ក៏ប្រាកដដោយឡែក ៗ ពួកភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសក្នុងបច្ច័យតាមមានតាមបាន បានប្រើប្រាស់នូវចីវរ គ្រាន់តែជាគ្រឿងការពារនូវត្រជាក់នឹងខ្យល់ គ្រាន់តែជាគ្រឿងបិទបាំងនូវកេរ្តិ៍ខ្មាស ៗ ពួកភិក្ខុជាអ្នកមិនជាប់មិនជ្រប់ បានបរិភោគរបស់ថ្លៃថ្លាក្តី សៅហ្មងក្តី តិចក្តី ច្រើនក្តី ដើម្បីញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅប៉ុណ្ណោះ ៗ ពួកភិក្ខុ មិនបានខ្វល់ខ្វាយក្នុងភេសជ្ជបច្ច័យ ជាបរិក្ខារនៃជីវិតខ្លាំងពេក ដូចជាខ្វល់ខ្វាយក្នុងធម៌ជាទីអស់នៃអាសវៈទេ ៗ ពួកភិក្ខុបំរើនរឿយ ៗ នូវវិវេកធម៌ប្រព្រឹត្តឈមទៅរកវិវេក នៅក្នុងព្រៃ ទៀបគល់នៃឈើក្នុងជ្រោះ នឹងក្នុងគុហាទាំងឡាយ ៗ ពួកភិក្ខុជាអ្នកប្រព្រឹត្តបន្ទាបខ្លួន តាំងមាំ (ក្នុងសាសនា) ជាអ្នកចិញ្ចឹមងាយ ជាអ្នកមានចិត្តទន់ មានចិត្តមិនរឹងត្អឹង មិនច្របូកច្របល់ដោយកិលេស មិនមានមាត់រឹង ជាអ្នកលុះក្នុងអំណាចនៃការគិតរកប្រយោជន៍(ខ្លួននឹងអ្នកដទៃ) ៗ ព្រោះហេតុនោះដំណើរទៅនឹងការបរិភោគ ការសេព (របស់ពួកភិក្ខុ) គួរជាទីជ្រះថ្លាទាំងមានឥរិយាបថ ដូចធារនៃប្រេងដ៏ស្និទ្ធល្អ ៗ ព្រះថេរៈទាំងនោះមានអាសវៈទាំងពួងអស់ហើយ មានឈានច្រើន មានប្រយោជន៍ច្រើនឥឡូវនេះបរិនិព្វានហើយ ឥឡូវនេះពួកភិក្ខុបែបនោះមានតិច ៗ

កុសលានញ្ច ធម្មានំ   បញ្ញាយ ច បរិក្ខយា
សព្វាការវរូបេតំ   លុជ្ជតេ ជិនសាសនំ ។
ទាបកានញ្ច ធម្មានំ   កិលេសានញ្ច យោ ឧតុ
ឧបដ្ឋិតា វិវេកាយ   យេ ច សទ្ធម្មសេសកា ។
តេ កិលេសា បវឌ្ឍន្តា   អាវិសន្តិ ពហុំ ជនំ
កីឡន្តិ មញ្ញេ ពាលេហិ   ឧម្មត្តេហិវ រក្ខសា ។
កិលេសេហាភិភូតា តេ   តេន តេន វិធាវិតា
នរា កិលេសវត្ថុសុ   សយំ(១)គាហេវ ឃោសិតេ ។
បរិច្ចជិត្វា សទ្ធម្មំ   អញ្ញមញ្ញេហិ ភណ្ឌរេ
ទិដ្ឋិគតានិ អន្វេន្តា   ឥទំ សេយ្យោតិ មញ្ញរេ ។
ធនញ្ច បុត្តភរិយញ្ច   ឆឌ្ឌយិត្វាន និគ្គតា
កដច្ឆុភិក្ខហេតូបិ   អកិច្ចានិ និសេវរេ

---

១ ម សសង្គាមេវ ។

សាសនានៃព្រះជិនស្រី ប្រកបដោយអាការដ៏ប្រសើរគ្រប់យ៉ាង រមែងសាបសូន្យទៅ ព្រោះការអស់ទៅនៃកុសលធម៌ផង នៃបញ្ញាផង ។ កាលជាវេលានៃឧបធម៌ នឹងកិលេស (កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ) ពួកភិក្ខុណាខ្នះខ្នែង ដើម្បីវិវេក ពួកភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា មានព្រះសទ្ធម្មសល់នៅ[(១)] ។ កិលេសទាំងនោះកាលចំរើនឡើង រមែងជ្រៀតជ្រែកនូវជនជាច្រើនទំនងហាក់ប្រឡែងលេងនឹងពួកជនពាលដូចពួករាក្សទឹក ប្រឡែងលេងនឹងមនុស្សឆ្កួត ។ ពួកនរជនទាំងនោះ លុះត្រូវកិលេសគ្របសង្កត់ហើយ តែងស្ទុះទៅតាមចំណែកនៃកិច្ចនោះ ៗ ព្រោះកិលេសវត្ថុទាំងឡាយ ក្នុងកាលជាទីចាប់យក ដោយខ្លួនឯង ដែលពួកកិលេសឃោសនាហើយ ។ ពួកជននោះលះបង់នូវព្រះសទ្ធម្ម ហើយឈ្លោះប្រកែកគ្នានឹងគ្នា លុះក្នុងអំណាចចិត្ត សំគាល់ថា វត្ថុនេះប្រសើរបំផុត ដូច្នេះ ។ ពួកជន ដែលលះបង់ នូវទ្រព្យ នឹងកូនប្រពន្ធ ហើយចេញទៅ (អំពីផ្ទះ) រមែងសេពនូវអំពើដែលមិនគួរធ្វើ ព្រោះហេតុ សូម្បីត្រឹមតែចង្ហាន់មួយវែក ។

១ កាលវេលាដែលពួកពុទ្ធជិនកំពុងសេព្យ ... ដោយឧបធម៌ និងកិលេស នោះបើភិក្ខុពួកខ្លះប្រកបព្យាយាម ក្នុងវិធីនៃកម្មដ្ឋាន ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងឧក្រិដ្ឋ ក៏នឹងអាចនឹងញ៉ាំងសេចក្តីប្រតិបត្តិឲ្យសម្រេចបានដោយងាយ ព្រោះព្រះសទ្ធម្មនៅសល់នៅក្រៅអំពីសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះដ៏ច្រើន ដោយឧបធម៌និងកិលេសមិនបានជ្រៀតជ្រែកនៅឡើយ ។

ឧទរាវទេហកំ ភុត្វា សយន្តុត្តានសេយ្យកា
កថំ វឌ្ឍេន្តិ(១) បដិពុទ្ធា យា កថា សត្ថុគរហិតា ។
សព្វការុកសិប្បានិ(២) ចិត្តិំ កត្វាន សិក្ខរេ
អវូបសន្តា អជ្ឈត្តំ សាមញ្ញត្ថោតិ អច្ឆតិ ។
មត្តិកំ តេលចុណ្ណញ្ច ឧទកាសនភោជនំ
គិហីនំ ឧបនាមេន្តិ អាកង្ខន្តា ពហុត្តរំ ។
ទន្តបោណំ កបិដ្ឋញ្ច បុប្ផខាទនិយានិ ច
បិណ្ឌបាតេ ច សម្បន្នេ អម្ពេ អាមលកានិ ច
ភេសជ្ជេសុ យថា វេជ្ជា កិច្ចាកិច្ចេ យថា គិហី
គណិកាវ វិភូសាយំ ឥស្សរេ ខត្តិយា យថា
នេកតិកា វញ្ចនិកា កូដសក្ខី អបាដុកា(៣)
ពហូហិ បរិកប្បេហិ អាមិសំ បរិភុញ្ជរេ ។
លេសកប្បេ បរិយាយេ បរិកប្បេនុធាវិតា
ជីវិកត្ថា ឧបាយេន សង្កឌ្ឍន្តិ ពហុំ ធនំ ។

---

១ ឱ. កថា វឌ្ឍេន្តិ ម. ។ កថា វឌ្ឍន្តិ ។ ២ សព្វការុណិកសិប្បានីតិបិ បាឋោ។
៣ ម. អបាដុកា ។

(ពួកភិក្ខុនោះ) បរិភោគភោហារពេញពោះ ហើយដេកផ្ងារ ភ្ញាក់ ឡើងហើយក៏នាំគ្នានិយាយពាក្យដែលព្រះសាស្តាទ្រង់តិះដៀល ៗ ពួកភិក្ខុហាត់ធ្វើយ៉ាងផិតផង់ នូវសិល្បៈដូចជាងទាំងពួង មិនរម្ងាប់ នូវសន្តានចិត្តខាងក្នុង គុណវិសេស គឺប្រយោជន៍ នៃសមណធម៌ (របស់ពួកភិក្ខុនោះ)ក៏អាក់ខាន ៗ ពួកភិក្ខុ កាលប្រាថ្នានូវបតុប្បច្ច័យ ច្រើនលើសលុប រមែងបង្អោននូវដីស្អិត ប្រេង គ្រឿងលំអិត ទឹក អាសនៈ ទឹងភោជន ដល់ពួកគ្រហស្ថ ៗ ឲ្យ នូវឈើស្ទន់ ផ្លែខ្វិដ្ឋ ផ្កាឈើ វត្ថុសម្រាប់ទំពាស៊ី បិណ្ឌបាតដ៏ល្អៗ ផ្លែស្វាយ ទឹងផ្លែ គន្ធូតព្រៃទាំងឡាយ ខ្វល់ខ្វាយក្នុងភេសជ្ជៈ ដូចពួកពេទ្យ ខ្វល់ ខ្វាយក្នុងកិច្ចតូច-ធំ (នៃជម្ងឺ) ដូចពួកគ្រហស្ថប្រកបក្នុងការស្អិត ស្អាង ដូចស្រីពេស្យា ឬដូចពួកក្សត្រិយ៍ ខ្វល់ខ្វាយក្នុងឥស្សរភាព ជាអ្នកបោកប្រាសបញ្ឆោត ធ្វើជាសាក្សីវៀច ជាអ្នកកោងកាច បរិភោគអាមិសៈ ដោយអាការជាមិច្ឆាជីវៈច្រើនយ៉ាង ៗ ពួកភិក្ខុជា អ្នកវះវែម (ដោយបាបធម៌) ក្នុងលេសដ៏គួរ ក្នុងរបៀបវាសវាង ត្រូវការចិញ្ចឹមជីវិត ប្រមូលមកនូវទ្រព្យដ៏ច្រើន ដោយឧបាយ ៗ

ឧបដ្ឋហន្តិ បរិសំ កម្មតោ នោ ច ធម្មតោ
ធម្មំ បរេសំ ទេសេន្តិ លាភតោ នោ ច អត្ថតោ ។
សង្ឃលាភស្ស ភណ្ឌន្តិ សង្ឃតោ បរិពាហិរា
បរលាភោបជីវន្តា អហិរិកា ន លជ្ជរេ ។
នានុយុត្តា តថា ឯកេ មុណ្ឌា សង្ឃាដិបារុតា
សម្ភាវនំ យេវិច្ឆន្តិ លាភសក្ការមុច្ឆិតា ។
ឯវំ នានប្បយាតម្ហិ ន ទានិ សុករំ តថា
អផុសិតំ វា ផុសិតុំ ផុសិតំ វានុរក្ខិតុំ ។
យថា កណ្ដកដ្ឋានម្ហិ ចរេយ្យ អនុបាហនោ
សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វាន ឯវំ គាមេ មុនី ចរេ ។
សរិត្វា បុព្វកេ យោគី តេសំ វត្តមនុស្សរំ
កិញ្ចាបិ បច្ឆិមោ កាលោ ផុសេយ្យ អមតំ បទំ ។

ពួកភិក្ខុញ៉ាំងបរិស័ទ ឲ្យផ្គត់ផ្គង់ ព្រោះការងារ មិនមែនព្រោះធម៌ សំដែងធម៌ដល់ជនដទៃ ព្រោះតែលាភ មិនសំដែងព្រោះ(ប្រាថ្នា) ប្រយោជន៍(សាធារណៈ)ៗ ពួកភិក្ខុឈ្មោះប្រកែកព្រោះតែសង្ឃលាភ ជាខាងក្រៅអំពីសង្ឃ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយលាភរបស់ជនដទៃ ជាបុគ្គល មិនខ្មាសអៀនៗ មួយទៀត ភិក្ខុពួកខ្លះ ជាអ្នកមិនប្រកប(សមណធម៌) ជាបុគ្គលមានក្បាលត្រងោល ដណ្តប់សង្ឃាដី ជាអ្នកល្មោភដោយ លាភសក្ការៈ ប្រាថ្នាតែសេចក្តីសរសើរ ៗ កាលបើ កិលេសធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រការផ្សេងៗ យ៉ាងនេះ ឥឡូវនេះ ភិក្ខុមិនអាច នឹងប៉ះពាល់នូវគុណវិសេសដែលមិនទាន់បានប៉ះពាល់ ឬមិនអាចនឹង រក្សានូវគុណវិសេសដែលបានប៉ះពាល់ដូច្នោះបានឡើយ ៗ ជនមិន មានស្បែកជើង ត្រាច់ទៅក្នុងទីមានបន្លាយ៉ាងណា អ្នកប្រាជ្ញគួរប្រុង ស្មារតី ត្រាច់ទៅក្នុងស្រុកយ៉ាងនោះ ៗ យោគី កាលរលឹកឃើញពួក លោកអ្នកមានព្យាយាម ក្នុងកាលពីដើម រលឹកឃើញនូវវត្តប្រតិបត្តិ របស់ពួកលោកទាំងនោះ ទោះបីកាលជាខាងក្រោយ(អំពីកាលដែល ព្រះសាស្តាគង់នៅ) ក៏ដោយ គង់បានប៉ះពាល់នូវផ្លូវអមតៈ ៗ

ឥទំ វត្វា សាលវនេ សមណោ ភាវិតិន្ទ្រិយោ
ព្រាហ្មណោ បរិនិព្វាយិ ឥសិ ខីណបុនព្ភវោតិ ។

បារាសរិយោ[១] ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

អធិមុត្តោ បារាសរិយោ តេលុកានិ រដ្ឋបាលោ
មាលុង្ក្យសេលោ ច ភទ្ទិយោ អង្គុលិ ទិព្វចក្ខុកោ ។
បារាសរិយោ ច ទសេតេ វីសម្ហិ សុបរិកិត្តិតា
គាថាយោ ទ្វេ សតា ហោន្តិ បញ្ចតាឡីស ឧត្តរិន្តិ ។

វីសតិនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

---

១ ឧ. បារាបរិយោ ។ ម. បារំបរិយោ ។

ថេរគាថា វីសតិនិបាត

សមណៈ បានចំរើននូវឥន្ទ្រិយ ជាអ្នកបណ្តេតចោលនូវបាប ជាអ្នកស្វែងរកនូវគុណ មានកតព្វអស់ហើយ លុះពោលយ៉ាងនេះហើយ ក៏បរិនិព្វាន ក្នុងសាលវ័ន ៗ

បារាសរិយត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈ ១០ នេះ គឺអធិមុត្តត្ថេរ ១ បារាសរិយត្ថេរ ១ តេលុកានិត្ថេរ ១ រដ្ឋបាលត្ថេរ ១ មាលុង្ក្យបុត្តត្ថេរ ១ សេលត្ថេរ ១ ភទ្ទិយត្ថេរ ១ អង្គុលិមាលត្ថេរ ១ អនុរុទ្ធត្ថេរ មានទិព្វចក្ខុ ១ បារាសរិយត្ថេរ ១ បានសំដែងគាថា ២០០ លើស ៤៥ ដែលមកក្នុងវីសតិនិបាត ៗ

ចប់ វីសតិនិបាត ។

ថេរគាថាយ តិំសនិបាតោ

(២៥៩) បាសាទិកេ ពហូ ទិស្វា ភាវិតត្តេ សុសំវុតេ
ឥសិ បណ្ឌរសគោត្តោ អបុច្ឆិ ផុស្សសវ្ហយំ ។
កឹឆន្ទា កិមធិប្បាយា កិមាកប្បា ភវិស្សរេ
អនាគតម្ហិ កាលម្ហិ តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។
សុណោហិ វចនំ មយ្ហំ ឥសិ បណ្ឌរសវ្ហយ
សក្កច្ចំ ឧបធារេហិ អាចិក្ខិស្សាម្យនាគតំ ។
កោធនា ឧបនាហី ច មក្ខី ថម្ភី សឋា ពហូ
ឥស្សុកី នានាវាទា ច ភវិស្សន្តិ អនាគតេ ។
អញ្ញាតមានិនោ ធម្មេ គម្ភីរេ តីរគោចរា
លហុកា អគរូ ធម្មេ អញ្ញមញ្ញមគារវា ។
ពហូ អាទីនវា លោកេ ឧប្បជ្ជិស្សន្ត្យនាគតេ
សុទេសិតំ ឥមំ ធម្មំ កិលេសិស្សន្តិ ទុម្មតី ។
គុណហីនាបិ សង្ឃម្ហិ វោហរន្តា[១] វិសារទា
ពលវន្តោ ភវិស្សន្តិ មុខរា អស្សុតាវិនោ ។

---

១ ឱ. ម. វោហរន្តិ ។

ថេរគាថា តឹសនិបាត

(២៥៩) ឥសីឈ្មោះបណ្ឌរសគោត្រ ឃើញពួកភិក្ខុជាច្រើន ដែលគួរនាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា មានចិត្តអប់រំហើយ សង្រួមល្អហើយ ក៏បានសួរនូវព្រះថេរៈឈ្មោះបុស្សៈថា ៗ ពួកភិក្ខុនឹងមានប្រាថ្នាដូចម្តេច មានបំណងដូចម្តេច មានអាកប្បកិរិយា ដូចម្តេច ក្នុងកាលអនាគត លោកដែលខ្ញុំសួរហើយ សូមប្រាប់នូវដំណើរនោះឲ្យទាន ៗ

(ព្រះបុស្សត្ថេរពោលថា)ម្នាលឥសីឈ្មោះបណ្ឌរសៈ អ្នកចូរស្តាប់ពាក្យអាត្មា ចូរចាំទុកដោយគោរព អាត្មានឹងប្រាប់នូវកាលជាអនាគត ៗ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ជាបុគ្គលមានសេចក្តីក្រោធ ចងសេចក្តីក្រោធទុក ជាអ្នកលុបគុណគេ ជាបុគ្គលរបឹង ជាអ្នកបោកប្រាស ជាអ្នកប្រណែន ជាអ្នកមានវាទៈផ្សេងៗគ្នា នឹងមានក្នុងអនាគត ៗ ភិក្ខុមានសេចក្តីប្រកាន់ថាខ្លួន ដឹងធម៌ជ្រាលជ្រៅ មានអារម្មណ៍ក្នុងត្រើយ (ខាងអាយអំពីធម៌នោះ) មានចិត្តស្រាល មិនធ្ងន់ក្នុងព្រះសទ្ធម្ម រមែងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីគោរពគ្នានឹងគ្នា ៗ ទោសទាំងឡាយជាច្រើននឹងកើតឡើងក្នុងលោក ក្នុងកាលជាអនាគត គឺពួកភិក្ខុអប្បប្រាជ្ញ នឹងញាំងធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយដោយប្រពៃនេះ ឲ្យសៅហ្មង ៗ ពួកភិក្ខុអាបសូន្យចាកគុណ កាលចរចាក្នុងសង្ឃ នឹងជាអ្នកក្លៀវក្លា មានកំឡាំង មានមាត់រឹង តែជាអ្នកមិនមានការចេះដឹង ៗ

ថេរគាថាយ តឹសនិបាតោ

គុណវន្តាបិ សង្ឃម្ហិ　　វោហារន្តា យថត្ថតោ
ទុព្ពលា តេ ភវិស្សន្តិ　　ហិរីមនា អនត្ថិកា ។
រជតំ ជាតរូបញ្ច　　ខេត្តំ វត្ថុំ អជេឡកំ
ទាសីទាសញ្ច ទុម្មេធា　　សាទិយិស្សន្ត្យនាគតេ ។
ឧជ្ឈានសញ្ញិនោ ពាលា　　សីលេសុ អសមាហិតា
ឧន្នឡា វិចរិស្សន្តិ　　កលហាភិរតា មគា
ឧទ្ធតា ច ភវិស្សន្តិ　　នីលចីវរបារុតា
កុហា ថទ្ធា លបា សិង្គី　　ចរិស្សន្ត្យរិយា វិយ ។
តេលសណ្ឋេហិ កេសេហិ　　ចបលា អញ្ជនក្ខិកា
រថិយាយ គមិស្សន្តិ　　ទន្តវណ្ណកបារុតា ។
អជេគុច្ឆំ វិមុត្តេហិ　　សុរត្តំ អរហទ្ធជំ
ជិគុច្ឆិស្សន្តិ កាសាវំ　　ឱទាតេសុ សមុច្ឆិតា ។
លាភកាមា ភវិស្សន្តិ　　កុសីតា ហីនវីរិយា
កិច្ឆន្តា វនបត្ថានិ　　គាមន្តេសុ វសិស្សរេ ។
យេ យេ លាភំ លភិស្សន្តិ　　មិច្ឆាជីវរតា សទា
តេ តេ ច អនុសិក្ខន្តា　　គមិស្សន្តិ (១) អសញ្ញតា ។

---

១ ឱ. ម. ភជិស្សន្តិ អសំយតា ។

ថេរគាថា តឹសនិបាត

ឯពួកភិក្ខុមានគុណ មានហិរិ មិនមានសេចក្ដីត្រូវការ (របស់អ្វី) កាល ពោលពាក្យក្នុងសង្ឃតាមសេចក្ដីពិត នឹងជាអ្នកមានកំឡាំងថយ ៗ ក្នុងអនាគតកាល ពួកភិក្ខុដែលឥតប្រាជ្ញា នឹងត្រេកត្រអាលចំពោះ ប្រាក់មាស ស្រែ ចម្ការ ពពែ ចៀម ខ្ញុំស្រី នឹងខ្ញុំប្រុស ៗ ពួកភិក្ខុពាល ជាអ្នកសំគាល់ ក្នុងការលើកទោស មិនតាំងមាំក្នុងសីលទាំងឡាយ ជាអ្នកក្រអឺតក្រអោង ត្រេកត្រអាលក្នុងជំលោះ នឹងត្រាច់ទៅផ្សេងៗ ដូចម្រឹគ មួយទៀត នឹងមានពួកភិក្ខុជាអ្នកពាយមាយស្លៀកដណ្ដប់ចីវរ មានពណ៌ខៀវ ជាមនុស្សកុហក ជាបុគ្គលរឹងត្អឹង ជាអ្នកបរបារួស ពាយ មានកិលេសដូចស្នែង នឹងប្រព្រឹត្តដូចព្រះអរិយៈ ៗ ពួកភិក្ខុដែល មានសក់លើបដោយប្រេង ជាអ្នកឃ្នើងឃ្នោង មានភ្នែកលាបថ្នាំ ដណ្ដប់សំពត់មានសម្បុរដូចភ្លុក នឹងដើរតាមច្រក ៗ ភិក្ខុពាលទាំង នោះនឹងខ្ពើមនូវសំពត់កាសាវៈ ដែលពួកព្រះអរិយៈមានចិត្តផុតស្រឡះ មិនខ្ពើម ជាសំពត់ជ្រលក់ត្រឹមត្រូវ ជាទង់ជ័យនៃព្រះអរិយៈ ហើយជា អ្នកជ្រប់នៅតែក្នុងសំពត់មានពណ៌ស ៗ នឹងមានពួកភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នា លាភ ជាបុគ្គលខ្ជិល មានព្យាយាមទន់ ទាំងជាបុគ្គលធុញទ្រាន់ នឹងព្រៃធំ ៗ ទាំងឡាយ ហើយនៅតែក្នុងសេនាសនៈជិត ៗ ស្រុក ៗ ពួកភិក្ខុណា ៗ ត្រេកអរក្នុងមិច្ឆាជីវៈ នឹងបានលាភគ្រប់កាលទាំងពួង ពួកភិក្ខុដែលសិក្សាតាមភិក្ខុទាំងនោះ ៗ ក៏នឹងទៅជាអ្នកមិនសង្រួម ៗ

យេ យេ អលាភិនោ លាភំ ន តេ បុជ្ជា ភវិស្សរេ
សុបេសលេបិ តេ ធីរេ សេវិស្សន្តិ ន តេ តទា ។
មិលក្ខុរជនំ រត្តំ គរហន្តា សកំ ធជំ
តិត្ថិយានំ ធជំ កេចិ ធារេស្សន្ត្យវទាតកំ ។
អគារវោ ច កាសាវេ តទា តេសំ ភវិស្សតិ
បដិសង្ខា ច កាសាវេ ភិក្ខូនំ ន ភវិស្សតិ ។
អភិភូតស្ស ទុក្ខេន សល្លវិទ្ធស្ស រុប្បតោ
បដិសង្ខា មហាឃោរា នាគស្សាសិ អចិន្តិយា ។
ឆទ្ទន្តោ ហិ តទា ទិស្វា សុរត្តំ អរហទ្ធជំ
តាវទេវ ភណី គាថា គជោ អត្ថោបសញ្ហិតា ។
អនិក្កសាវោ កាសាវំ យោ វត្ថំ បរិទហេស្សតិ
អបេតោ ទមសច្ចេន ន សោ កាសាវមរហតិ ។
យោ ច វន្តកសាវស្ស សីលេសុ សុសមាហិតោ
ឧបេតោ ទមសច្ចេន ស វេ កាសាវមរហតិ ។

ពួកភិក្ខុណា ៗ ជាអ្នកមិនបានលាភ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ នឹងមិនមានគេបូជា ពួកភិក្ខុទាំងនោះ នឹងមិនគប់រកនូវអ្នកប្រាជ្ញដែលមានសីលជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងកាលនោះ ៗ ពួកភិក្ខុខ្លះ នឹងតិះដៀលនូវសំពត់កាសាវៈជាទង់ជ័យរបស់ខ្លួន ហើយទៅស្លៀកដណ្តប់សំពត់ ជាទង់ជ័យពួកតិរ្ថិយ ដែលជ្រលក់ដោយមរក្លឿ ក៏មាន ជាសំពត់ស ក៏មាន ៗ សេចក្តីមិនគោរពក្នុងសំពត់កាសាវៈ នៃពួកភិក្ខុទាំងនោះ នឹងមានក្នុងកាលនោះ ទាំងការពិចារណាក្នុងសំពត់កាសាវៈនៃពួកភិក្ខុ ក៏នឹងមិនមានដែរ ៗ ដំរីដ៏ប្រសើរ កាលត្រូវសេចក្តីទុក្ខគ្របសង្កត់ ត្រូវសរមុត ញ័រកាយចំប្រប់ ក៏មានការគិតពិចារណា ដ៏ខ្លាំងក្រៃលែង ជាគំនិតដែលមិនធ្លាប់គិតមក ៗ ព្រោះថា គ្រានោះ ដំរីឆទ្ទន្ត បានឃើញសំពត់កាសាវៈ ជាទង់ជ័យព្រះអរហន្ត ដែលជ្រលក់យ៉ាងល្អ ហើយបានពោលនូវគាថាទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយប្រយោជន៍ ក្នុងខណៈនោះឯង ៗ បុគ្គលណា មិនទាន់ប្រាសចាកទឹកចត់ គឺរាគា-ទិក្កិលេស ជាអ្នកប្រាសចាកទមៈនិងសច្ចៈ ស្លៀកដណ្តប់នូវសំពត់កាសាវៈ បុគ្គលនោះ មិនគួរ(ស្លៀកដណ្តប់) នូវសំពត់កាសាវៈឡើយ ៗ លុះតែបុគ្គលណា បានខ្ជាក់ចោលនូវទឹកចត់ គឺរាគាទិក្កិ-លេស តាំងមាំល្អក្នុងសីលទាំងឡាយ ប្រកបដោយទមៈ និងសច្ចៈបុគ្គលនោះឯង ទើបគួរ(ស្លៀកដណ្តប់) នូវសំពត់កាសាវៈ ៗ

ថេរគាថាយ តឹសនិបាតោ

វិបន្នសីលោ ទុម្មេធោ បាកតោ កាមការិយោ
វិក្ខិត្តចិត្តោ និស្សុក្កោ ន សោ កាសាវមរហតិ ។
យោ ច សីលេន សម្បន្នោ វីតរាគោ សមាហិតោ
ឱទាតមនសង្កប្បោ ស វេ កាសាវមរហតិ ។
ឧទ្ធតោ ឧន្នឡោ ពាលោ សីលំ យស្ស ន វិជ្ជតិ
ឱទាតកំ អរហតិ កាសាវំ កឹ ករិស្សតិ ។
ភិក្ខូ ច ភិក្ខុនិយោ ច ទុដ្ឋចិត្តា អនាទរា
តាទីនំ មេត្តចិត្តានំ និគ្គណ្ហិស្សន្ត្យនាគតេ ។
សិក្ខាបេត្តាបិ ថេរេហិ ពាលា ចីវរធារណំ
ន សុណិស្សន្តិ ទុម្មេធា បាកតា កាមការិយា ។
តេ តថា សិក្ខិតា ពាលា អញ្ញមញ្ញំ អគារវា
នាទិយិស្សន្តុបជ្ឈាយេ ខឡុង្កោ វិយ សារថឹ ។
ឯវំ អនាគតទ្ធានំ បដិបត្តិ ភវិស្សតិ
ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនញ្ច បត្តេ កាលម្ហិ បច្ឆិមេ ។

ថេរគាថា តិសនិបាត

បុគ្គលណា ជាអ្នកវិបត្តិសីល មានគំនិតអាក្រក់ ប្រាកដជាអ្នកទ្រុស្តសីល ធ្វើតាមតែប្រាថ្នា មានចិត្តពយមាយ មិនមានធម៌ស បុគ្គលនោះ មិនគួរ(ស្លៀកដណ្តប់) នូវសំពត់កាសាវៈឡើយ ។ លុះតែបុគ្គលណា បរិបូណ៌ដោយសីល ប្រាសចាកឆ្នូពគ មានចិត្តតាំងមាំ មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តដ៏ស បុគ្គលនោះឯង ទើបគួរ (ស្លៀកដណ្តប់) នូវសំពត់កាសាវៈ ។ សីលរបស់បុគ្គលណាមិនមាន បុគ្គលនោះ ជាអ្នករវើរវាយ ក្រអឺតក្រអោង ជាបុគ្គលពាល គួរតែ (ស្លៀកដណ្តប់) នូវសំពត់មានពណ៌ស នឹងស្លៀកដណ្តប់នូវសំពត់កាសាវៈដូចម្តេចកើត ។ ក្នុងកាលជាអនាគត ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ជាអ្នកមានចិត្តប្រទូស្ត ជាអ្នកឃ្នើសឃ្នង នឹងសង្កត់សង្កិន នូវពួកលោកដែលប្រកបដោយតាទិគុណ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ។ ពួកភិក្ខុពាល ដែលមានគំនិតអាក្រក់ ប្រាកដជាអ្នកទ្រុស្តសីល ធ្វើតាមតែប្រាថ្នា កាលបើពួកព្រះថេរៈបង្ហាត់នូវការស្លៀកដណ្តប់ចីវរ នឹងមិនព្រមស្តាប់ ។ ពួកភិក្ខុពាលទាំងនោះ ដែលឧបជ្ឈាយាចារ្យឲ្យសិក្សាយ៉ាងនោះហើយ ក៏ជាបុគ្គលមិនមានការគោរពគ្នានឹងគ្នា នឹងមិនអើពើចំពោះឧបជ្ឈាយាចារ្យ ដូចសេះមានពុតត្បុត មិនអើពើនឹងនាយសារថី ។ ក្នុងកាលជាអនាគត ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី នឹងមានសេចក្តីប្រតិបត្តិ យ៉ាងនេះ ក្នុងបច្ឆិមកាល ដែលមកដល់ ។

បុរា អាគច្ឆតេ ឯតំ អនាគតំ មហព្ភយំ
សុព្វចា ហោថ សខិលា អញ្ញមញ្ញំ សគារវា ។
មេត្តចិត្តា ការុណិកា ហោថ សីលេសុ សំវុតា
អារទ្ធវីរិយា បហិតត្តា និច្ចំ ទឡ្ហបរក្កមា ។
បមាទំ ភយតោ ទិស្វា អប្បមាទញ្ច ខេមតោ
ភាវេថដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ផុសន្តិ អមតំ បទន្តិ ។

បុស្សត្ថេរោ[១] ។

(២៦០) យថាចារី យថាសតោ សតិមា
យថាសង្កប្បចរិយាយ[២] អប្បមត្តោ
អជ្ឈត្តរតោ សុសមាហិតត្តោ
ឯកោ សន្តុសិតោ តមាហុ ភិក្ខុំ ។
អល្លំ សុក្ខំ វា ភុញ្ជន្តោ ន ពាឡ្ហំ សុហិតោ សិយា
ឩនូទរោ មិតាហារោ សតោ ភិក្ខុ បរិព្វជេ ។
ចត្តារោ បញ្ច អាលោបេ អភុត្វា ឧទកំ បិវេ
អលំ ផាសុវិហារាយ បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ ។

---

១ ឱ. ម. ផុស្សត្ថេរោ ។ ២ សំយតសង្កប្បជ្ឈាយីតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

ភ័យដ៏ធំនេះ ដែលមិនទាន់មកដល់ ក៏រមែងមកដល់មុនមិនខាន អ្នកទាំងឡាយ ចូរជាបុគ្គលប្រដៅងាយ មានចិត្តដ៏ទន់ ប្រកបដោយសេចក្ដីគោរពដល់គ្នានឹងគ្នាចុះ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរជាបុគ្គលមានចិត្តមេត្តា ករុណា សង្រួមក្នុងសីលទាំងឡាយ មានការព្យាយាមតាំងតែងមានចិត្តស្ងប់ទៅកាន់និព្វាន មានសេចក្ដីសង្វាតមាំ អស់កាលជានិច្ចចុះ ។ អ្នកទាំងឡាយ បើឃើញសេចក្ដីប្រមាទថាជាភ័យ ទាំងឃើញនូវសេចក្ដីមិនប្រមាទថាជាទីក្សេមហើយ ចូរចំរើននូវមគ្គមានអង្គ ៨ (កាលបើយ៉ាងនេះ) ពួកភិក្ខុ ក៏រមែងបាននូវអមតបទគឺព្រះនិព្វាន ។

បុស្សត្ថេរ ។

[២៦០] បុគ្គលណា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសមគួរ ជាអ្នកស្ដាប់សមគួរ មាន
ស្មារតី ជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែស ក្នុងការត្រិះរិះ នឹងការ
ប្រព្រឹត្តិសមគួរ ត្រេកអរដោយការនាំក្នុងសន្តាន មានចិត្ត
តាំងមាំ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង មានសេចក្ដីសន្ដោស អ្នកប្រាជ្ញ
ទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលនោះថាជាភិក្ខុ ។

ភិក្ខុកាលបរិភោគ នូវអាហារស្រស់ ឬគ្រៀម មិនគប្បីឲ្យឆ្អែតជ្រុលទេ គប្បីជាអ្នកមានពោះចូរ មានអាហារដ៏ល្មម មានស្មារតីវៀរចេញ ។ ភិក្ខុឈប់បរិភោគ៤ឬ៥ពំនូត(ក្នុងកាលជិតឆ្អែត)ហើយគប្បីផឹកទឹក នេះជាការល្មមដល់កិរិយានៅជាសុខ នៃភិក្ខុអ្នកមានចិត្តស្ងប់ទៅរក (ព្រះនិព្វាន)។

ថេរគាថាយ តិំសនិបាតោ

កប្បិយតញ្ញុ អាទេតិ[១] ចីវរំ ឥទមត្ថិកំ
អលំ ផាសុវិហារាយ បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ ។
បល្លង្កេន និសិន្នស្ស ជណ្ណុកេ នាភិវស្សតិ
អលំ ផាសុវិហារាយ បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ ។
យោ សុខំ ទុក្ខតោ អទ្ទ ទុក្ខំ អទ្ទក្ខិ សល្លតោ
ឧភយន្តរេន នាហោសិ កេន លោកស្មិំ កឹ សិយា ។
មា មេ កទាចិ បាបិច្ឆោ កុសីតោ ហីនវីរិយោ
អប្បស្សុតោ អនាទរោ កេន លោកស្មិំ កឹ សិយា ។
ពហុស្សុតោ ច មេធាវី សីលេសុ សុសមាហិតោ
ចេតោសមថមនុយុត្តោ អបិ មុទ្ធនិ តិដ្ឋតុ ។
យោ បបញ្ចមនុយុត្តោ បបញ្ចាភិរតោ មគោ
វិរាធយី សោ និព្វានំ យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។

---

១ ម. កប្បិយំ តញ្ចេ ឆាទេតិ ។

ភិក្ខុស្លៀកដណ្តប់ នូវចីវរជាគប្បិយៈ ប្រយោជន៍ (ត្រឹមតែការពារត្រជាក់ជាដើម) នេះ ជាការគួរដល់កិរិយានៅជាសុខ នៃភិក្ខុអ្នកមានចិត្តស្ងប់ទៅរក (ព្រះនិព្វាន) ។ កាលភិក្ខុអង្គុយដោយភ្នែន ភ្លៀងមិនស្រក់ត្រូវត្រង់ជង្គង់ទាំងពីរ នេះជាការគួរដល់កិរិយានៅជាសុខ នៃភិក្ខុអ្នកមានចិត្តស្ងប់ទៅរក (ព្រះនិព្វាន) ។ បុគ្គលណាបានឃើញសុខ ថាជាទុក្ខ បានឃើញទុក្ខ ថាជាគ្រឿងចាក់ដោត ដូចកូនសរការជាប់ចំពាក់មិនមានក្នុងចន្លោះនៃសុខទាំងទុក្ខទាំងពីរ បុគ្គលនោះគប្បីជាប់ក្នុងលោកដូចម្តេច គប្បីមានដោយកិលេសដូចម្តេចបាន ។ បុគ្គលមានសេចក្តីប្រាថ្នាអាក្រក់ ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស មានការព្យាយាមថោកទាប ជាអ្នករៀនសូត្រតិច មិនអើពើ (ចំពោះធម៌និងវិន័យ) សូមកុំមានក្នុងសំណាក់ខ្ញុំ ក្នុងកាលណាៗឡើយ ប្រយោជន៍អ្វីដោយទីពឹងក្នុងលោក គប្បីមាន (ដល់បុគ្គលនោះ) ដោយបការៈដូចម្តេច ។ មួយទៀត បុគ្គលអ្នកចេះដឹងច្រើន មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងទំលាយកិលេស តាំងមាំក្នុងសីល ប្រកបរឿយនូវចេតោសមថៈ សូមឋិតនៅសូម្បីលើក្បាល ។ បុគ្គលណាមានចិត្តប្រកបរឿយៗនូវធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរ ត្រេកអរចំពោះធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ឃ្លាតចាកព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ។

យោ ច បបញ្ចំ ហិត្វាន   និប្បបញ្ចបថេ រតោ
អារាធយី សោ និព្វានំ   យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។
គាមេ វា យទិ វារញ្ញេ   និន្នេ វា យទិ វា ថលេ
យត្ថ អរហន្តោ វិហរន្តិ   តំ ភូមិរាមណេយ្យកំ ។
រមណីយានិ អរញ្ញានិ   យត្ថ ន រមតី ជនោ
វីតរាគា រមិស្សន្តិ   ន តេ កាមគវេសិនោ ។
និធីនំវ បវត្តារំ   យំ បស្សេ វជ្ជទស្សិនំ
និគ្គយ្ហវាទឹ មេធាវឹ   តាទិសំ បណ្ឌិតំ ភជេ
តាទិសំ ភជមានស្ស   សេយ្យោ ហោតិ ន បាបិយោ ។
ឱវទេយ្យានុសាសេយ្យ   អសព្ភា ច និវារយេ
សតំ ហិ សោ បិយោ ហោតិ   អសតំ ហោតិ អប្បិយោ ។
អញ្ញស្ស ភគវា ពុទ្ធោ   ធម្មំ ទេសេសិ ចក្ខុមា
ធម្មេ ទេសិយមានម្ហិ   សោតមោធេសិមត្ថិកោ ។
តំ មេ អមោឃំ សវនំ   វិមុត្តោម្ហិ អនាសវោ
នេវ បុព្វេនិវាសាយ   ន បិ ទិព្វស្ស ចក្ខុនោ ។

បុគ្គលណាលះបង់នូវធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរ ត្រេកអរក្នុងធម៌ជាផ្លូវមិនយឺតយូរ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាត្រេកអរនឹងព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ។ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយនៅក្នុងទីណា ទោះបីស្រុកឬព្រៃ ទោះបីទីទាប ឬទួល ទីនោះឯង ជាទីគួរត្រេកអរ ។ ជនអ្នក(ស្វែងរកកាម)រមែងមិនត្រេកអរក្នុងព្រៃជាទីគួរត្រេកអរទេ ពួកបុគ្គលអ្នកប្រាសចាកកាមៈ ទើបត្រេកអរ ព្រោះពួកលោកទាំងនោះ មិនមែនជាអ្នកស្វែងរកកាម ។ បុគ្គលឃើញអ្នកប្រាជ្ញណា ជាអ្នកពោលសង្កត់សង្កិន ជាអ្នកបង្ហាញទោស ដូចគេបង្ហាញនូវកំណប់ទ្រព្យ គួរគប់រកអ្នកប្រាជ្ញមានសភាពដូច្នោះ ។ កាលបើបុគ្គលគប់រកអ្នកប្រាជ្ញប្រាកដដូច្នោះ សេចក្តីប្រសើររមែងមាន សេចក្តីអាក្រក់ពុំមានទេ ។ បុគ្គលណាទូន្មានប្រៀនប្រដៅ ហាមឃាត់ (គេ) ចាកអសប្បុរិសធម៌ បុគ្គលនោះ រមែងជាទីស្រឡាញ់របស់ពួកសប្បុរស តែមិនជាទីស្រឡាញ់របស់ពួកអសប្បុរសទេ ។ ព្រះពុទ្ធ មានព្រះភាគ មានចក្ខុ បានសំដែងធម៌ដល់បុគ្គលដទៃ នាកាលធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែង ខ្ញុំមានសេចក្តីត្រូវការផ្ទង់សោតប្បសាទ ។ ការស្តាប់របស់ខ្ញុំនោះ មិនឥតអំពើទេ (ព្រោះ)ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ រួចស្រឡះហើយ ខ្ញុំមិនមានការតាំងចិត្តចំពោះបុព្វេនិវាសានុស្សតិវិជ្ជា ឬទិព្វចក្ខុវិជ្ជាឡើយ ។

ថេរគាថាយ តឹសនិបាតោ

ចេតោបរិយាយ ឥទ្ធិយា ចុតិយា ឧបបត្តិយា
សោតធាតុវិសុទ្ធិយា បណិធី មេ ន វិជ្ជតិ ។
រុក្ខមូលំវ និស្សាយ មុណ្ឌោ សង្ឃាដិបារុតោ
បញ្ញាយ ឧត្តមោ ថេរោ ឧបតិស្សោវ ឈាយតិ ។
អវិតក្កំ សមាបន្នោ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ
អរិយេន តុណ្ហីភាវេន ឧបេតោ ហោតិ តាវទេ ។
យថាបិ បព្វតោ សេលោ អចលោ សុប្បតិដ្ឋិតោ
ឯវំ មោហក្ខយា ភិក្ខុ បព្វតោវ ន វេធតិ ។
អនង្គណស្ស បោសស្ស និច្ចំ សុចិគវេសិនោ
វាលគ្គមត្តំ បាបស្ស អព្ភាមត្តំវ ខាយតិ ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
និក្ខិបិស្សំ ឥមំ កាយំ សម្បជានោ បតិស្សតោ ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ ។បេ។ និព្វិសំ ភតកោ យថា ។

ឧភយេនមិទំ មរណមេវ
នាមរណំ បច្ឆា វា បុរេ វា

បដិបជ្ជថ មា វិនស្សថ ខណោ វោ មា ឧបច្ចគា ។
នគរំ យថា បច្ចន្តំ គុត្តំ សន្តរពាហិរំ
ឯវំ គោបេថ អត្តានំ ខណោ វោ មា ឧបច្ចគា

ថេរគាថា តឹសនិបាត

ខ្ញុំមិនមានការតាំងចិត្តចំពោះបេតោបរិយវិជ្ជា ឥទ្ធិវិធវិជ្ជា ចុតូបបាត-
វិជ្ជា ទាំងសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃសោតធាតុឡើយ ។ ព្រះថេរៈឈ្មោះ
ឧបតិស្សៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ដោយប្រាជ្ញា ទើបកោរថ្មី ៗ ដណ្តប់សង្ឃាដិ
អាស្រ័យនៅក្រោមម្លប់ឈើ ចំរើនឈាន ។ សាវ័ករបស់ព្រះសម្មា-
សម្ពុទ្ធ ចូលកាន់ឈាន មិនមានវិតក្កៈ ប្រកបដោយតុណ្ហីភាពដ៏
ប្រសើរ ក្នុងខណៈនោះឯង ។ ភ្នំថ្ម មិនកក្រើក ឋិតនឹងថ្កល់យ៉ាង
ណា ភិក្ខុ ព្រោះអស់ទៅនៃមោហៈ ក៏មិនញាប់ញ័រដូចភ្នំយ៉ាងនោះ
ដែរ ។ បុគ្គលអ្នកមិនមានទីទួលគឺកិលេស ស្វែងរកនូវធម៌ដ៏ស្អាត
អស់កាលជានិច្ច សូម្បីបាបប្រមាណប៉ុនចុងរោមកន្ទុយសត្វ រមែង
ប្រាកដដូច(ព្រះចន្ទ្រ)ដែលផុតចាកពពក ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តី
ស្លាប់ មិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ ខ្ញុំជាបុគ្គលដឹងខ្លួន មានស្មារតី
ខ្ជាប់ខ្ជួន ទំលាយបោលនូវរាងកាយនេះ ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តី
ស្លាប់ទេ ។ បេ ។ ដូចអ្នកស៊ីឈ្នួលទន្ទឹងនៃការអស់ទៅនៃថ្ងៃ ។

មរណៈនេះឯង រមែងមានក្នុងកាលទាំងពីរ មរណៈមិនមែន
មានតែក្នុងកាលខាងក្រោយ ឬខាងមុខទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូរ
ប្រតិបត្តិ អ្នកទាំងឡាយ ចូរកុំវិនាស កុំឲ្យខណៈប្រព្រឹត្តកន្លង ។
អ្នកទាំងឡាយ ចូរគ្រប់គ្រងខ្លួន ឲ្យដូចជានគរត្រង់ទីប្រទល់ដែន
ដែលគេគ្រប់គ្រងទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ កុំឲ្យខណៈប្រព្រឹត្តកន្លង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ថេរគាថា

១ ណាតីតា ហី សោចន្តិ និរយម្ហិ សមប្បិតា ។

ឧបសន្តោ ឧបរតោ មន្តភាណី អនុទ្ធតោ
ធុនាតិ បាបកេ ធម្មេ ទុមបត្តំវ មាលុតោ ។

ឧបសន្តោ ឧបរតោ មន្តភាណី អនុទ្ធតោ
អព្ពហិ បាបកេ ធម្មេ ទុមបត្តំវ មាលុតោ ។

ឧបសន្តោ អនាយាសោ វិប្បសន្នមនាវិលោ
កល្យាណសីលោ មេធាវី ទុក្ខស្សន្តករោ សិយា ។

ន វិស្សសេ ឯកតិយេសុ ឯវំ
អគារិសុ បព្វជិតេសុ ចាបិ
សាធូបិ ហុត្វាន អសាធុ ហោន្តិ
អសាធុ ហុត្វា បុន សាធុ ហោន្តិ ។

កាមច្ឆន្ទោ ច ព្យាបាទោ ថីនមិទ្ធញ្ច ភិក្ខុនោ
ឧទ្ធច្ចំ វិចិកិច្ឆា ច បញ្ចេតេ ចិត្តកេលិសា ។

យស្ស សក្ការិយមានស្ស អសក្ការេន ចូភយំ
សមាធិ ន វិកម្បតិ អប្បមាទវិហារិនោ ។

ព្រោះថា ពួកបុគ្គលដែលមានខណៈកន្លងហួសហើយ រមែងសោកស្ដាយដេរដាស ក្នុងនរក ។ បុគ្គលអ្នកស្ងប់ វៀរចាកបាប ពោលពាក្យដោយយោបល់ ជាបុគ្គលមិនរាយមាយ រមែងកំចាត់បង់នូវធម៌ដ៏លាមកបាន ដូចខ្យល់កំចាត់បង់នូវស្លឹកឈើ ។ បុគ្គលអ្នកស្ងប់ វៀរចាកបាប ពោលពាក្យដោយយោបល់ ជាបុគ្គលមិនរាយមាយ រមែងដកកើច នូវពួកធម៌ដ៏លាមកចេញបាន ដូចខ្យល់បក់ផ្ដាច់នូវស្លឹកឈើ ។ បុគ្គលអ្នកស្ងប់ មិនមានសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយ មានចិត្តថ្លាមិនល្អក់ មានកល្យាណសីល មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងទំលាយបង់នូវកិលេស គប្បីធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។

បុគ្គលមិនគប្បីស្និទ្ធស្នាល បំពោះបុថុជ្ជនពួកខ្លះ ទាំង
គ្រហស្ថទាំងបព្វជិត ព្រោះថា ពួកជន សូម្បីជា
បុគ្គលល្អហើយ ប្រែទៅជាមិនល្អវិញក៏មាន ជាបុគ្គល
មិនល្អហើយ ប្រែទៅជាល្អវិញ ក៏មាន ។

កាមច្ឆន្ទៈ១ ព្យាបាទៈ១ ថីនមិទ្ធៈ១ ឧទ្ធច្ចៈ១ វិចិកិច្ឆា១ ទាំង៥ នោះ ជាគ្រឿងសៅហ្មងចិត្ត របស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុណា កាលគេធ្វើសក្ការៈ ឬមិនធ្វើសក្ការៈទាំងពីរ (មិនត្រេកអរ មិនទោមនស្ស) សមាធិរបស់ភិក្ខុអ្នកនៅដោយសេចក្ដីមិនប្រមាទនោះ រមែងមិនញាប់ញ័រ ។

ថេរគាថាយ តឹសនិបាតោ

តំ ឈាយិនំ សាតតិកំ សុខុមទិដ្ឋិវិបស្សកំ
ឧបាទានក្ខយារាមំ អាហុ សប្បុរិសោ ឥតិ ។
មហាសមុទ្ទោ បថវី បព្វតោ អនិលោបិ ច
ឧបមាយ ន យុជ្ជន្តិ សត្ថុ វរវិមុត្តិយា ។
ចក្កានុវត្តកោ ថេរោ មហាញាណី សមាហិតោ
បថវាបគ្គិសមានោ ន រជ្ជតិ ន ទុស្សតិ ។
បញ្ញាបារមិតំ បត្តោ មហាពុទ្ធិ មហាមតិ
អជឡោ ជឡសមានោ សទា ចរតិ និព្វុតោ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា ។បេ។ ភវនេត្តិ សមូហតា ។
សម្បាទេថប្បមាទេន ឯសា មេ អនុសាសនី
ហន្ទាហំ បរិនិព្វិស្សំ វិប្បមុត្តោម្ហិ សព្វធីតិ ។

សារីបុត្តោ ថេរោ ។

(២៦១) បិសុណេន ច កោធនេន
មច្ឆរិនា ច វិភូតនន្ទិនា
សខិតំ ន ករេយ្យ បណ្ឌិតោ
បាបោ កាបុរិសេន សង្គមោ ។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ សរសើរ នូវភិក្ខុអ្នកមានឈាន មានព្យាយាមទៀងទាត់ មានការឃើញច្បាស់ដោយសុខុមទិដ្ឋិ ត្រេកអរក្នុងធម៌ជាទីអស់ទៅនៃឧបាទាននោះថា ជាសប្បុរស ។ មហាសមុទ្រ ប្រឹថពី ភ្នំ និងខ្យល់ មិនគួរឧបមា នឹងវិមុត្តិដ៏ប្រសើរ របស់ព្រះសាស្តាទេ ។ ព្រះថេរៈអ្នកញុំាងចក្កគឺធម៌ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាម (ព្រះសារីបុត្ត) លោកមានប្រាជ្ញាច្រើន មានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន ស្មើដោយដី ទឹក ភ្លើង មិនត្រេកអរ មិនប្រទូស្ត ។ ព្រះថេរៈ សម្រេចនូវបញ្ញាបារមី មានប្រាជ្ញាច្រើន ជាមហាមុនិ ជាបុគ្គលមិនគ តែមានសភាពដូចជាគ មានចិត្តដ៏ត្រជាក់គ្រប់កាល ។ ព្រះសាស្តា ខ្ញុំបានបំរើហើយ ។ល។ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំក៏បានដកចេញហើយ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរញុំាងសេចក្តីមិនប្រមាទឲ្យបរិបូណ៌ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ខ្ញុំ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនឹងបរិនិព្វាន ខ្ញុំជាបុគ្គលផុតស្រឡះចាកកិលេសកាមទាំងអស់ ។

សារីបុត្តត្ថេរ ។

(២៦១) បណ្ឌិតមិនគួរធ្វើសខិភាព គឺភាពជាសំឡាញ់នឹង
បុគ្គលអ្នកញុះញង់ អ្នកក្រេវក្រោធ អ្នកកំណាញ់
ទាំងជាអ្នកត្រេកអរនឹងសេចក្តីវិនាសទេ (ព្រោះថា)
ការសេពគប់នឹងបុរសអាក្រក់ ជាអំពើដ៏លាមក ។

សទ្ធេន ច បេសលេន ច
បញ្ញវតា ពហុស្សុតេន ច
សខិតំ ហិ ករេយ្យ បណ្ឌិតោ
ភទ្ទោ សប្បុរិសេហិ សង្គមោ ។

បស្ស ចិត្តកតំ ពិម្ពំ អរុកាយំ សមុស្សិតំ
អាតុរំ ពហុសង្កប្បំ យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ ។

ពហុស្សុតោ ចិត្តកថី ពុទ្ធស្ស បរិចារកោ
បន្នភារោ វិសញ្ញុត្តោ សេយ្យំ កប្បេតិ គោតមោ ។

ខីណាសវោ វិសញ្ញុត្តោ សង្គាតីតោ សុនិព្វុតោ
ធារេតិ អន្តិមំ ទេហំ ជាតិមរណបារគូ ។

យស្មឹ បតិដ្ឋិតា ធម្មា ពុទ្ធស្សាទិច្ចពន្ធុនោ
និព្វានគមនេ មគ្គេ សោយំ តិដ្ឋតិ គោតមោ ។

ទ្វាសីតិ ពុទ្ធតោ គណ្ហឹ ទ្វេ សហស្សានិ ភិក្ខុតោ
ចតុរាសីតិ សហស្សានិ យេ មេ ធម្មា បវត្តិនោ ។

បណ្ឌិតគួរធ្វើសខិភាពនឹងបុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា មានសីលជាទីស្រឡាញ់ អ្នកមានប្រាជ្ញា មានការចេះដឹងច្រើន (ព្រោះថា) ការសមគប់នឹងពួកសប្បុរស ជាការចំរើន ។

អ្នកចូរមើលនូវពុម្ពគឺអត្តភាពដែលធ្វើឲ្យវិចិត្រ ជាទីប្រជុំនៃដំបៅ ផុំឡើង (ដោយឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់) ជាគ្រឿងពេលពល ជាទីប្រាថ្នានៃជនច្រើន ជាកាយឥតទៀងទាត់ឋិតថេរ ព្រះអានន្ទត្ថេរជាគោតមគោត្រ ជាអ្នកចេះដឹងច្រើន មានវាចាដ៏វិចិត្រ ជាអ្នកបំរើនូវព្រះពុទ្ធ បានដាក់ចុះនូវភារៈ ជាអ្នកប្រាសចាកកិលេសជាគ្រឿងប្រកប សម្រេចនូវការសឹង ។ ព្រះអានន្ទត្ថេរ ជាខីណាស្រព ប្រាសចាកកិលេសជាគ្រឿងប្រកប កន្លងនូវកិលេសជាគ្រឿងជាប់ជំពាក់ មានចិត្តត្រជាក់ល្អ ដល់នូវត្រើយនៃជាតិ និងមរណៈ ទ្រទ្រង់ទុកនូវអត្តភាពជាបំផុត ។ សាសនធម៌ទាំងឡាយ របស់ព្រះពុទ្ធ ជាអាទិច្ចពន្ធុ ប្រតិស្ឋានក្នុងព្រះអានន្ទត្ថេរណា ព្រះអានន្ទត្ថេរនោះ ជាគោតមគោត្រ ឋិតនៅក្នុងផ្លូវជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ សាសនធម៌ទាំងឡាយណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ(ក្នុងហឫទ័យ) របស់ខ្ញុំ សាសនធម៌ទាំងឡាយនោះ មាន៨ហ្មឺន៤ពាន់ធម្មក្ខន្ធ ខ្ញុំបានរៀនអំពីព្រះពុទ្ធ ៨ ហ្មឺន ២ ពាន់ធម្មក្ខន្ធ អំពីពួកភិក្ខុ ២ ពាន់ធម្មក្ខន្ធ ។

ថេរគាថាយ តិកនិបាតោ

អប្បស្សុតាយំ បុរិសោ ពលិវទ្ទោវ ជីរតិ
មំសានិ តស្ស វឌ្ឍន្តិ បញ្ញា តស្ស ន វឌ្ឍតិ ។
ពហុស្សុតោ អប្បស្សុតំ យោ សុតេនាតិមញ្ញតិ
អន្ធោ បទីបធារោវ តថេវ បដិភាតិ មំ ។
ពហុស្សុតំ ឧបាសេយ្យ សុតញ្ច ន វិនាសយេ
តំ មូលំ ព្រហ្មចរិយស្ស តស្មា ធម្មធរោ សិយា ។
បុព្វាបរញ្ញូ អត្ថញ្ញូ និរុត្តិបទកោវិទោ
សុគ្គហីតញ្ច គណ្ហាតិ អត្ថញ្ចោបបរិក្ខតិ ។
ខន្ត្យា ឆន្ទិកតោ ហោតិ ឧស្សហិត្វា តុលេតិ តំ
សមយេ សោ បទហតិ អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតោ ។
ពហុស្សុតំ ធម្មធរំ សប្បញ្ញំ ពុទ្ធសាវកំ
ធម្មវិញ្ញាណមាកង្ខំ តំ ភជេថ តថាវិធំ ។
ពហុស្សុតោ ធម្មធរោ កោសារក្ខោ មហេសិនោ
ចក្ខុ សព្វស្ស លោកស្ស បូជនីយោ ពហុស្សុតោ ។

ថេរគាថា តឹសនិបាត

បុរសនេះមិនបានរៀនសូត្រ រមែងចាស់(ឥតអំពើ) ដូចគោបំរើបំរើន តែសាច់ ត្រង់ប្រាជ្ញារបស់វា មិនចំរើនឡើយ ។ បុគ្គលណាជាអ្នករៀនសូត្រច្រើន ហើយមើលងាយបុគ្គលអ្នកមិនបានរៀនសូត្រ ដោយការរៀនសូត្រ (របស់ខ្លួន) បុគ្គលនោះ ដូចមនុស្សខ្វាក់កាន់ប្រទីប រមែងភ្លឺច្បាស់ដល់ខ្ញុំយ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលគួរចូលទៅអង្គុយជិតនឹងអ្នករៀនសូត្រច្រើនផង មិនគប្បីញុំាងការរៀនសូត្រឲ្យវិនាសផង (ព្រោះថា) ការរៀនសូត្រនោះជាឫសគល់នៃព្រហ្មចរិយធម៌ ហេតុនោះ បុគ្គលគួរជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ ។ បុគ្គលអ្នកចេះដឹង នូវខាងដើម នឹងខាងចុង (នៃភាសិត) ជាអ្នកដឹងអត្ថ ឈ្លាសវៃក្នុងនិរុត្តិ (ភាសា) នឹងបទ (ដ៏សេស) រមែងកាន់យកនូវធម៌ឲ្យជាធម៌ដែលកាន់យកល្អហើយផង ពិចារណានូវសេចក្តីផង ។ បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នា (ក្នុងធម៌) ដោយសេចក្តីអត់ធន់ រមែងខ្មីឃ្មាត ពិចារណានូវនាមរូបនោះ បុគ្គលនោះមានចិត្តតាំងមាំល្អខាងក្នុងសន្តាន រមែងផ្គងចិត្តក្នុងសម័យដ៏គួរ ។ បុគ្គល កាលប្រាថ្នានូវការដឹងធម៌ គប្បីគប់រកអ្នករៀនសូត្រច្រើនអ្នកចងចាំនូវធម៌ អ្នកមានប្រាជ្ញា ជាសាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធ បែបដូច្នោះនោះ ។ បុគ្គលអ្នករៀនសូត្រច្រើន រមែងអ្នកចងចាំនូវធម៌ អ្នករក្សាទុកនូវឃ្លាំងធម៌របស់ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ឯបុគ្គលអ្នករៀនសូត្រច្រើននោះឈ្មោះថា ជាចក្ខុរបស់សត្វលោកទាំងពួង ជាបុគ្គលគួរគេបូជា ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ថេរគាថា

ធម្មារាមោ ធម្មរតោ ធម្មំ អនុវិចិន្តយំ
ធម្មំ អនុស្សរំ ភិក្ខុ សទ្ធម្មា ន បរិហាយតិ ។
កាយមច្ឆេរគរុកោ ហិយ្យមានេ អនុដ្ឋហោ
សរីរសុខគិទ្ធស្ស កុតោ សមណផាសុតា ។
ន បក្ខន្តិ ទិសា សព្វា ធម្មា ន បដិភន្តិ មំ
គតេ កល្យាណមិត្តម្ហិ អន្ធការំវ ខាយតិ ។
អព្ភតីតសហាយស្ស អតីតគតសត្ថុនោ
នត្ថិ ឯតាទិសំ មិត្តំ យថា កាយគតា សតិ ។
យេ បុរាណា អតីតា តេ នវេហិ ន សមេតិ មេ
ស្វជ្ជ ឯកោវ ឈាយាមិ វស្សុបេតោវ បក្ខិមា ។
ទស្សនាយ អភិក្កន្តេ នានាវេរជ្ជកេ ពហូ
មា វារយិត្ថ សោតារោ បស្សន្តុ សមយោ មមំ ។
ទស្សនាយ អភិក្កន្តេ នានាវេរជ្ជកេ បុថូ
ករោតិ សត្ថា ឱកាសំ ន និវារេតិ ចក្ខុមា ។
បណ្ណវីសតិ វស្សានិ សេក្ខភូតស្ស មេ សតោ
ន កាមសញ្ញា ឧប្បជ្ជិ បស្ស ធម្មសុធម្មតំ ។

ភិក្ខុមានធម៌ជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងធម៌ កាលគិតរឿយ ៗ នូវធម៌ រលឹករឿយ ៗ នូវធម៌ រមែងមិនសាបសូន្យចាកព្រះសទ្ធម្ម ។ បុគ្គលអ្នកធ្ងន់ដោយសេចក្តីកំណាញ់(ថ្នម) កាយ (កាលបើកាយនឹងជីវិត) សាបសូន្យទៅ ក៏មិនខ្វីឃ្វាត (បំពោះកិច្ចគួរធ្វើ) បុគ្គលអ្នកជាប់ចំពាក់ដោយសេចក្តីសុខក្នុងសរីរៈ តើសេចក្តីសប្បាយ ដោយសមណភាព (នឹងមានមក) អំពីទីណា ។ ទិសទាំងអស់ រមែងមិនប្រាកដ ធម៌មិនក៏ច្បាស់ដល់ខ្ញុំ កាលបើព្រះសារីបុត្ត ជាកល្យាណមិត្ត ទៅ (កាន់និព្វាន) ហើយ សត្វលោក ប្រាកដដូចជាទីងងឹត ។ បុគ្គលដែលមានសំឡាញ់ព្រាត់ប្រាសហើយ មានសាស្តាកន្លងទៅហើយ រមែងមិនមានមិត្តបែបនុ៎ះ ដូចជាកាយគតាសតិឡើយ ។ ពួកព្រះថេរៈណាចាស់ ៗ ពួកព្រះថេរៈនោះ កន្លងទៅហើយ ចិត្តរបស់ខ្ញុំមិនលួមនឹងភិក្ខុថ្មី ៗ ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំបំរើនឈានតែម្នាក់ឯង ដូចសត្វបក្សីចូលទៅសម្ងំក្នុងសម្បុក ក្នុងរដូវភ្លៀង ។ អ្នកកុំឃាត់ពួកជនច្រើនទៅក្នុងប្រទេសផ្សេង ៗ ដែលពុំទាន់បានចួប ឯពួកអ្នកស្តាប់ ចូរមកចួបចុះ ព្រោះថាជាសម័យ (គួរចួប) នឹងខ្ញុំហើយ ។ ព្រះសាស្តាមានចក្ខុ ទ្រង់ប្រទានឱកាស មិនហាមឃាត់ពួកជនច្រើនទៅក្នុងប្រទេសផ្សេងៗ ដែលពុំទាន់បានចួប ។ កាលខ្ញុំនៅជាសេក្ខបុគ្គលអស់ ២៥ ឆ្នាំ កាមសញ្ញាមិនកើតឡើងទេ អ្នកចូរមើលនូវសភាពល្អរបស់ធម៌ចុះ ។

ថេរគាថាយ តឹសនិបាតោ

បញ្ចវីសតិ វស្សានិ សេខភូតស្ស មេ សតោ
ន កាមសញ្ញា ឧប្បជ្ជិ បស្ស ធម្មសុធម្មតំ ។
បញ្ចវីសតិ វស្សានិ ភគវន្តំ ឧបដ្ឋហឹ
មេត្តេន កាយកម្មេន ឆាយាវ អនុបាយិនី ។
បញ្ចវីសតិ វស្សានិ ភគវន្តំ ឧបដ្ឋហឹ
មេត្តេន វចីកម្មេន ឆាយាវ អនុបាយិនី ។
បញ្ចវីសតិ វស្សានិ ភគវន្តំ ឧបដ្ឋហឹ
មេត្តេន មនោកម្មេន ឆាយាវ អនុបាយិនី ។
ពុទ្ធស្ស ចង្កមន្តស្ស បិដ្ឋិតោ អនុចង្កមឹ
ធម្មេ ទេសិយមានម្ហិ ញាណំ មេ ឧទបជ្ជថ ។
អហំ សករណីយោម្ហិ សេក្ខោ អប្បត្តមានសោ
សត្ថុ ច បរិនិព្វានំ យោ អម្ហំ អនុកម្បកោ ។
តទាសិ យំ ភឹសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ
សព្វាការវរូបេតេ សម្ពុទ្ធេ បរិនិព្វុតេ ។
ពហុស្សុតោ ធម្មធរោ កោសារក្ខោ មហេសិនោ
ចក្ខុ សព្វស្ស លោកស្ស អានន្ទោ បរិនិព្វុតោ ។
ពហុស្សុតោ ធម្មធរោ កោសារក្ខោ មហេសិនោ
ចក្ខុ សព្វស្ស លោកស្ស អន្ធការេ តមោនុទោ ។

ថេរគាថា តឹសនិបាត

កាលខ្ញុំនៅជាសេខបុគ្គលអស់ ២៥ ឆ្នាំ ទោសសញ្ញាមិនកើតឡើងទេ អ្នកចូរមើលនូវភាពល្អរបស់ធម៌ចុះ ។ ខ្ញុំបានបំរើព្រះមានព្រះភាគ ដោយកាយកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា អស់ ២៥ ឆ្នាំ ដូចជាស្រមោលជាប់តាមរូប ។ ខ្ញុំបានបំរើព្រះមានព្រះភាគ ដោយវចីកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា អស់ ២៥ ឆ្នាំ ដូចជាស្រមោលជាប់តាមរូប ។ ខ្ញុំបានបំរើព្រះមានព្រះភាគ ដោយមនោកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា អស់ ២៥ ឆ្នាំ ដូចជាស្រមោលជាប់តាមរូប ។ កាលព្រះពុទ្ធម្ចាស់ទ្រង់ចង្រ្កម ខ្ញុំបានចង្រ្កមតាមក្រោយព្រះអង្គ នាកាលធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែង ញាណរបស់ខ្ញុំក៏កើតឡើង ។ ខ្ញុំជាសេខបុគ្គល ប្រកបដោយកិច្ច មានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងចិត្តមិនទាន់សម្រេច (អរហត្តផល) ព្រះសាស្តា ព្រះអង្គអនុគ្រោះខ្ញុំ ទ្រង់បរិនិព្វាន ។ កាលព្រះសម្ពុទ្ធប្រកបដោយអាការដ៏ប្រសើរគ្រប់យ៉ាង ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ សេចក្តីស្ញប់ស្ញែងនៃខ្ញុំក៏កើតមាន សេចក្តីព្រឺរោមនៃខ្ញុំក៏កើតមាន ។ ព្រះអានន្ទជាពហុស្សូត អ្នកចងចាំនូវធម៌ រក្សាទុកនូវឃ្លាំងធម៌នៃព្រះពុទ្ធទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ប្រសើរ លោកជាចក្ខុនៃសត្វលោកទាំងអស់បរិនិព្វានហើយ ។ ព្រះអានន្ទជាពហុស្សូត អ្នកចងចាំនូវធម៌ ជាឃ្លាំងរក្សាទុកនូវធម៌នៃព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ប្រសើរ លោកជាចក្ខុនៃសត្វលោកទាំងអស់ ជាអ្នកបន្ទោបង់នូវងងឹត ក្នុងទីដ៏ងងឹត ។

គតិមន្តោ សតីមន្តោ ធិតិមន្តោ ច យោ ឥសិ
សទ្ធម្មធារកោ[១] ថេរោ អានន្ទោ រតនាករោ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា ។បេ។ ភវនេត្តិ សមូហតាតិ ។

អានន្ទោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

បុស្សោ ឧបតិស្សោ អានន្ទោ តយោតិមេ បកិត្តិតា
គាថាយោ តត្ថ សង្ខាតា សតំ បញ្ច ច ឧត្តរីតិ ។

តឹសនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

---

១ ម. សទ្ធម្មាតរកោ ។

ព្រះអានន្ទត្ថេរ មានញាណគតិ មានស្មារតី មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងទ្រទ្រង់ ជាអ្នកស្វែងរកនូវគុណ ទ្រទ្រង់ទុកនូវព្រះសទ្ធម្ម ជាអណ្តូងនៃធម្មរតនៈ ។ ព្រះសាស្តា ខ្ញុំបានបំរើហើយ ។ បេ ។ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំក៏បានដកចេញហើយ ។

អានន្ទត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈ ៣ អង្គនេះគឺ ព្រះបុស្សៈ១ ព្រះឧបតិស្សៈ១ ព្រះអានន្ទ១ លោកបានសំដែងគាថា ដែលបានពោលទុកក្នុងទីនោះ១០៥គាថា ។

ចប់ តឹសនិបាត ។

ថេរគាថាយ ចត្តាឡីសនិបាតោ

(២៦២) ន គណេន បុរក្ខតោ ចរេ
វិមនោ ហោតិ សមាធិ ទុល្លភោ
នានាជនសង្គហោ ទុក្ខោ
ឥតិ ទិស្វាន គណំ ន រោចយេ ។
ន កុលានិ ឧបព្វជេ មុនិ
វិមនោ ហោតិ សមាធិ ទុល្លភោ
សោ ឧស្សុក្កោ រសានុគិទ្ធោ
អត្ថំ រិញ្ចតិ យោ សុខាធិវាហោ(១) ។
បង្កោតិ ហិ នំ អវេទយុំ
យាយំ វន្ទនបូជនា កុលេសុ
សុខុមំ សល្លំ ទុរុព្វហំ(២)
សក្ការោ កាបុរិសេន ទុជ្ជហោ ។
សេនាសនម្ហា ឱរុយ្ហ នគរំ បិណ្ឌាយ បាវិសឹ ។
ភុញ្ជន្តំ បុរិសំ កុដ្ឋឹ សក្កច្ចន្តំ ឧបដ្ឋហឹ ។
សោ(៣) មេ បក្កេន ហត្ថេន អាលោបំ ឧបនាមយិ
អាលោបំ បក្ខិបន្តស្ស អង្គុលិ ចេត្ថ ឆិជ្ជតិ(៤) ។

---

១ ឱ. ម. សុខាវហោ ។ ២ ឱ. ទុរុព្ពហំ ។ ម. ទុព្ពិហំ ។ ៣ ឱ. ម. តំ ។
៤ ឱ. ម. ឆិជ្ជថ ។

ថេរគាថា បញ្ញាសនិបាត

(២៦២) ភិក្ខុមិនគប្បីប្រព្រឹត្តមានគណៈពោមពេម (ព្រោះ) រមែងមានចិត្តក្តៅក្រហាយ បានសមាធិ ដោយលំបាក ការសង្គ្រោះជននានា នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ភិក្ខុឃើញដូច្នេះហើយ មិនគប្បីត្រេកអរនឹងគណៈឡើយ ។ អ្នកប្រាជ្ញ មិនគប្បីចូលទៅអែបអបនឹងត្រកូលទាំងឡាយទេ (ព្រោះ) រមែងមានចិត្តក្តៅក្រហាយ បានសមាធិដោយលំបាក ភិក្ខុណាជាអ្នកល្មោភក្នុងរសមានចម្ងាញ់ ភិក្ខុនោះជាអ្នកខ្វះខាត ជាប់ចិត្តក្នុងរស រមែងខូចបង់ប្រយោជន៍ ។ មែនពិត អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ បានដឹង នូវការថ្វាយបង្គំនឹងការបូជាក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ថាដូចជាភក់ (ព្រោះថា) សរគឺកិលេសល្អិតៗភិក្ខុកន្លងបង់បានដោយលំបាក គ្រឿងសក្ការៈ បុរសលាមក លះបង់បានដោយក្រ ។

ខ្ញុំចុះចាកសេនាសនៈ (លើភ្នំ) ចូលទៅកាន់នគរ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ខ្ញុំបានយកចិត្តទុកដាក់ចូលទៅឈរជិតបុរសឃ្លង់ ដែលកំពុងតែបរិភោគ ។ បុរសនោះ បានបង្អោនពំនូតបាយដល់ខ្ញុំ ដោយដៃ ដែលមានរោគឃ្លង់ ទុំផើរ ៗ ហើយ កាលបុរសនោះកំពុងដាក់ពំនូតបាយ ម្រាមដៃក៏ដាច់ធ្លាក់ ទៅក្នុងបាត្រនុ៎ះ ។

កុដ្ឌមូលញ្ច និស្សាយ អាលោបន្តំ អភុញ្ជិសំ
ភុញ្ជមានេ វា ភុត្តេ វា ជេគុច្ឆំ មេ ន វិជ្ជតិ ។
ឧត្តិដ្ឋបិណ្ឌោ អាហារោ បូតិមុត្តញ្ច ឱសធំ
សេនាសនំ រុក្ខមូលំ បំសុកូលញ្ច ចីវរំ
យស្សេតេ អភិសម្ភុត្វា ស វេ ចាតុទ្ទិសោ នរោ ។
យត្ថ ឯកេ វិហញ្ញន្តិ អារុហន្តា សិលុច្ចយំ
តត្ថ(១) ពុទ្ធស្ស ទាយាទោ សម្បជានោ បតិស្សតោ
ឥទ្ធិពលេនុបត្ថទ្ធោ កស្សបោ អភិរូហតិ ។
បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ សេលមារុយ្ហ កស្សបោ
ឈាយតិ អនុបាទានោ បហីនភយភេរវោ ។
បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ សេលមារុយ្ហ កស្សបោ
ឈាយតិ អនុបាទានោ ឌយ្ហមានេសុ និព្វុតោ ។
បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ សេលមារុយ្ហ កស្សបោ
ឈាយតិ អនុបាទានោ កតកិច្ចោ អនាសវោ ។
ករេរិមាលាវិតតា ភូមិភាគា មនោរមា
កុញ្ជរាភិរុទា រម្មា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។

---

១ ឱ. ម. តស្ស ។

ខ្ញុំផ្អែកទីងជញ្ជាំងផ្ទះ ហើយក៏បានឆាន់នូវពំនូតបាយនោះ កាល ពំនូតបាយដែលខ្ញុំកំពុងបរិភោគក្តី បរិភោគរួចហើយក្តី ខ្ញុំមិនមាន សេចក្តីខ្ពើមរអើមឡើយ ។ ដុំបាយដែលភិក្ខុទៅឈរទៀបទ្វារផ្ទះ នៃជនដទៃ ហើយបានមកជាអាហារ ១ សមដែលត្រាំដោយ ទឹកមូត្រគោស្អុយជាឱសថ ១ ម្លប់ឈើជាសេនាសនៈ ១ សំពត់បង្សុ-កូលចីវរ ១ ភិក្ខុណាបានបរិភោគនូវរបស់ទាំងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ អាចនៅក្នុងទិសទាំង ៤ បាន ។ ពួកមនុស្សខ្លះ កាលឡើងភ្នំ តែងតែលំបាកចិត្តក្នុងបច្ចិមវ័យណា កស្សប ជាទាយាទរបស់ព្រះ ពុទ្ធ ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតីមាំ រឹងប៉ឹងដោយកំឡាំងឫទ្ធិ ឡើង(ភ្នំ) ក្នុងបច្ចិមវ័យនោះបាន ។ កស្សប តែឆាន់រួចហើយ ឡើងទៅលើ ភ្នំ ហើយចំរើនឈាន ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ មានភ័យដ៏ពន្លឹក លះចោលហើយ ។ កស្សប តែឆាន់រួចហើយ ឡើងទៅលើភ្នំ ហើយចំរើនឈាន ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ កាលពួកសត្វក្តៅ ក្រហាយ លោកក៏ជាបុគ្គលត្រជាក់ ។ កស្សប តែឆាន់រួចហើយ ឡើងទៅលើភ្នំ ហើយចំរើនឈាន ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ មានកិច្ចធ្វើហើយ មិនមានអាសវៈ ។ ចំណែកផែនដីដែល ផ្សាយទៅដោយក្លិននៃផ្កាកុម្ព ជាទីត្រេកអរនៃចិត្ត សម្រែកនៃដំរី ជាទីត្រេកអរ ភ្នំទាំងឡាយនោះ រមែងញ៉ាំងខ្ញុំ ឲ្យត្រេកអរ ។

ថេរគាថាយ ចត្តាឡីសនិបាតោ

នីលព្ភវណ្ណា រុចិរា វារិសីតា សុចិន្ធរា
ឥន្ទគោបកសញ្ឆន្នា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
នីលព្ភកូដសទិសា កូដាគារវរូបមា
វារណាភិរុទា រម្មា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
អភិវុដ្ឋា រម្មតលា នគា ឥសីភិ សេវិតា
អព្ភុន្នទិតា(១) សិខីភិ តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
អលំ ឈាយិតុកាមស្ស បហិតត្តស្ស មេ សតោ
អលំ មេ អត្ថកាមស្ស បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ
អលំ មេ ផាសុកាមស្ស បហិតត្តស្ស សិក្ខតោ(២)
អលំ មេ យោគកាមស្ស បហិតត្តស្ស តាទិនោ ។

ឧម្មាបុប្ផវសមានា គគនាវព្ភឆាទិតា
នានាទិជគណាកិណ្ណា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
អនាកិណ្ណា គហដ្ឋេហិ មិគសង្ឃនិសេវិតា
នានាទិជគណាកិណ្ណា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
អច្ឆោទិកា បុថុសិលា គោណង្គុលមិគាយុតា
អម្ពុសេវាលសញ្ឆន្នា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។

---

១ ម អព្ភុន្នទិសា ។ ២ ឱ. ម. ភិក្ខុនោ ។

ភ្នំទាំងនោះ មានពណ៌ដូចពពកខៀវ ដ៏រុងរឿង មានទឹកត្រជាក់ថ្លថ្លន់ទូវតុដ៏ស្អាត ដេរដាសដោយក្ងៀង តែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ៗ ភ្នំទាំងនោះ ប្រាកដស្មើដោយកំពូលពពកដ៏ខៀវ ឧបមាដូចផ្ទះមានកំពូលដ៏ប្រសើរ មានបំរែកនៃដំរី ជាទីត្រេកអរ តែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ៗ ភ្នំថ្មទាំងនោះ ដែលភ្លៀងបន្ទរហើយ មានផ្ទៃជាទីត្រេកអរ ដែលឥសីទាំងឡាយធ្លាប់អាស្រ័យនៅហើយ ដែលពួកសត្វក្ងោក ស្រែកយំហើយ តែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ៗ (ភ្នំទាំងឡាយ) គួរដល់ខ្ញុំ ដែលប្រាថ្នាដើម្បីចំរើនឈាន មានចិត្តស្ងប់ទៅរកព្រះនិព្វាន គួរដល់ខ្ញុំដែលប្រាថ្នាប្រយោជន៍ ជាភិក្ខុមានចិត្តស្ងប់ទៅរកព្រះនិព្វាន គួរដល់ខ្ញុំ ដែលប្រាថ្នារកសេចក្តីស្រួល មានចិត្តស្ងប់ទៅរកព្រះនិព្វាន ជាអ្នកសិក្សា គួរដល់ខ្ញុំដែលប្រាថ្នាព្យាយាម មានចិត្តស្ងប់ទៅរកព្រះនិព្វាន ជាតាទិបុគ្គល ៗ ភ្នំទាំងនោះដ៏ដេរដាសដោយផ្កាកណ្ណិកា រីកព្រោងព្រាត ដូចផ្ទៃមេឃ ដេរដាសដោយពួកបក្សីផ្សេង ៗ តែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ៗ ភ្នំទាំងឡាយនោះមិនច្រឡូកច្រឡំដោយពួកគ្រហស្ថ មានតែពួកម្រឹគនៅអាស្រ័យ ដេរដាសដោយពួកបក្សីផ្សេងៗ តែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ៗ ភ្នំទាំងនោះមានទឹកថ្លា មានថ្មក្រាស់ ប្រកបដោយពួកម្រឹគមានកន្ទុយដូចគោ ដេរដាសដោយទឹកនិងសារាយ តែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ៗ

បញ្ចង្គិកេន តុរិយេន ន រតិ ហោតិ តាទិសី
យថា ឯកគ្គចិត្តស្ស សម្មា ធម្មំ វិបស្សតោ ។

កម្មំ ពហុកំ ន ការយេ
បរិវជ្ជេយ្យ ជនំ ន ឧយ្យមេ
សោ ឧស្សុក្កោ រសានុគិទ្ធោ
អត្ថំ រិញ្ចតិ យោ សុខាធិវាហោ ។

កម្មំ ពហុកំ ន ការយេ
បរិវជ្ជេយ្យ អនត្ថមេតំ(១)
កិច្ចតិ កាយោ កិលមតិ
ទុក្ខិតោ សោ សមថំ ន វិន្ទតិ ។

ឱដ្ឋប្បហតមត្តេន អត្តានំបិ ន បស្សតិ
បត្ថទ្ធតិ(២) ចរតិ អហំ សេយ្យោតិ មញ្ញតិ ។

អសេយ្យោ សេយ្យសមានំ ពាលោ មញ្ញតិ អត្តានំ
ន តំ វិញ្ញូ បសំសន្តិ បត្ថទ្ធមានសំ នរំ ។

យោ ច សេយ្យោហមស្មីតិ នាហំ សេយ្យោតិ វា បុន
ហីនោហំ សទិសោ វាតិ វិធាសុ ន វិកម្បតិ ។

---

១ ឱ. ម. អនត្តនេយ្យំ ឥតិ ។ ២ ឱ. បត្ថទ្ធគីវោ ។ ម. បត្ថទ្ធគីវោ ។

សេចក្តីត្រេកអរ (នៃខ្ញុំ) ដោយសារតូរ្យតន្ត្រីប្រកបដោយអង្គ៥ ប្រាកដដូច្នោះមិនមានឡើយ ដូច (ការមិនមានសេចក្តីត្រេកអរ) នៃព្រះយោគីដែលមានចិត្តមានអារម្មណ៍មូលតែមួយ ឃើញច្បាស់នូវធម៌ដោយប្រពៃ ។

បុគ្គលមិនត្រូវធ្វើការងារឲ្យច្រើន ត្រូវវៀរជន (មិនមែនជាកល្យាណមិត្ត) មិនត្រូវខ្វះខ្វែង(ដើម្បីបច្ច័យ) បុគ្គលណាជាអ្នកលោភក្នុងរសមានឱជឆ្ងាញ់ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកខ្វះខ្វែង ជាប់ចិត្តក្នុងរស រមែងខូចបង់ប្រយោជន៍ បុគ្គលមិនត្រូវធ្វើការងារឲ្យច្រើន ត្រូវវៀរចាកជន (មិនមែនជាកល្យាណមិត្ត ព្រោះ) ការងារនុ៎ះ មិនមែនជាប្រយោជន៍ កាយរមែងលំបាក នឿយព្រួយ បុគ្គលអ្នកដល់នូវសេចក្តីនឿយព្រួយនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ឡើយ ។

បុគ្គលមិនពិចារណាឃើញខ្លួនឯង ដោយត្រឹមតែរលាស់បបូរមាត់ (ស្វាធ្យាយព្យញ្ជនៈ)បុគ្គលប្រព្រឹត្តរឹងរូស តែងសំគាល់ថា អាត្មាអញប្រសើរ ។ បុគ្គលពាល មិនប្រសើរ តែងសំគាល់ខ្លួនថាស្មើនឹងបុគ្គលប្រសើរ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ មិនសរសើរជនអ្នកមានចិត្តរឹងរូសនោះឡើយ ។ បុគ្គលណា មិនញាប់ញ័រក្នុងមានះ (ទាំង៩ណាមួយ) ដោយចិត្តកើតឡើងថា អញជាមនុស្សប្រសើរ ឬថា អញជាមនុស្សមិនប្រសើរ អញជាមនុស្សថោក ឬថាអញជាមនុស្សប្រហែលនឹងគេ ។

បញ្ញាវន្តំ តថាវិធំ សីលេសុ សុសមាហិតំ
ចេតោសមថមនុយុត្តំ(១) តំ វេ វិញ្ញូ បសំសរេ ៕

យស្ស សព្រហ្មចារីសុ គារវោ នូបលព្ភតិ
អារកា ហោតិ សទ្ធម្មា នភសោ បុថវី យថា ៕

យេសញ្ច ហិរិឱត្តប្បំ សទា សម្មា ឧបដ្ឋិតំ
វិរូឡ្ហព្រហ្មចរិយា តេសំ ខីណា បុនព្ភវា ៕

ឧទ្ធតោ ចបលោ ភិក្ខុ បំសុកូលេន បារុតោ
កបីវ សីហចម្មេន ន សោ តេនុបសោភតិ ៕

អនុទ្ធតោ អចបលោ និបកោ សំវុតិន្ទ្រិយោ
សោភតិ បំសុកូលេន សីហោវ គិរិគព្ភរេ ៕

ឯតេ សម្ពហុលា ទេវា ឥទ្ធិមន្តោ យសស្សិនោ
ទស ទេវសហស្សានិ សព្វេ តេ ព្រហ្មកាយិកា
ធម្មសេនាបតឹ ធីរំ មហាឈាយឹ សមាហិតំ
សារីបុត្តំ នមស្សន្តា តិដ្ឋន្តិ បញ្ជលីកតា
នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ នមោ តេ បុរិសុត្តម
យស្ស តេ នាភិជានាម យម្បិ និស្សាយ ឈាយតិ ៕

---

១ ឱ. ម. ចេតោសមថសំយុត្តំ ៕

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គលនោះ ថាជាអ្នកមានប្រាជ្ញា អ្នកនិយាយទៀងទាត់ អ្នកមានចិត្តតម្កល់មាំក្នុងសីលទាំងឡាយ អ្នកប្រកបរឿយៗនូវការស្ងប់ស្ងាត់ចិត្ត ។ បុគ្គលណា មិនបានគោរពសព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយទេ បុគ្គលនោះ រមែងឆ្ងាយចាកព្រះសទ្ធម្ម ដូចផែនដី(ឆ្ងាយ)ពីមេឃ ។ បុគ្គលទាំងឡាយណា មានហិរិនិងឱត្តប្បៈតម្កល់នៅ ដោយប្រពៃ គ្រប់ពេល បុគ្គលទាំងនោះ មានព្រហ្មចារ្យដុះចំរើនហើយ មានភពថ្មីអស់ហើយ ។ ភិក្ខុណា មានចិត្តរវើរវាយ ឃ្លេងឃ្លោង ស្លៀកដណ្តប់សំពត់បង្សុកូល ភិក្ខុនោះ មិនសមនឹងសំពត់បង្សុកូលនោះឡើយ ដូចស្វាដណ្តប់ស្បែកសីហៈ ។ ភិក្ខុណា មានចិត្តមិនរវើរវាយ មិនឃ្លេងឃ្លោង ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាចាស់ សង្រួមឥន្ទ្រិយ៍ ទើបសមនឹងសំពត់បង្សុកូល ដូចសីហៈក្នុងប្រកក្ខំ ។ ពួកទេវតាដ៏ច្រើន មានឫទ្ធិ មានយសសក្តិ៍ ទេវតាមួយម៉ឺន ទាំងអស់នុ៎ះ ជាពួកព្រហ្ម ឈរនមស្ការ ប្រណម្យអញ្ជលី ចំពោះព្រះសារីបុត្ត ជាធម្មសេនាបតី ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានឈានច្រើន មានចិត្តតម្កល់មាំ ថា បពិត្របុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំលោកម្ចាស់ បពិត្របុរសដ៏ឧត្តម ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំលោកម្ចាស់ លោកម្ចាស់ចំរើនឈាន អាស្រ័យអារម្មណ៍ណា ពួកយើងខ្ញុំមិនដឹងច្បាស់ នូវអារម្មណ៍នោះ របស់លោកម្ចាស់ទេ ។

អច្ឆេរំ វត ពុទ្ធានំ   គម្ភីរោ គោចរោ សកោ
យេ មយំ នាភិជានាម   វាលវេធី សមាគតា ។
តំ តថា ទេវកាយេហិ   បូជិតំ បូជនារហំ
សារីបុត្តំ តទា ទិស្វា   កប្បិនស្ស សិតំ អហុ ។
យាវតា ពុទ្ធខេត្តម្ហិ   ឋបយិត្វា មហាមុនឹ
ធុតគុណេ វិសិដ្ឋោហំ   សទិសោ មេ ន វិជ្ជតិ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
ឱហិតោ គរុកោ ភារោ   ភវនេត្តិ សមូហតា ។
ន ចីវរេ ន សយនេ   ភោជនេ នុបលិប្បតិ
គោតមោ អនប្បមេយ្យោ   មុឡាលបុប្ផំ វិមលំវ
អម្ពុនា និក្ខម្មនិន្នោ   តិភវាភិនិស្សដោ ។
សតិប្បដ្ឋានគីវោ សោ   សទ្ធាហត្ថោ មហាមុនិ
បញ្ញាសីសោ មហាញាណី   សទា ចរតិ និព្វុតោ ។

មហាកស្សបោ ថេរោ ។

អស្ចារ្យហ្ន៎ អារម្មណ៍របស់ពួកលោកអ្នកត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈទាំង ៤ ជាអារម្មណ៍ដ៏ជ្រាលជ្រៅ (ពិបាកដឹងណាស់) ពួកយើង ដូចពួកខ្មាន់ធ្នូបាញ់នូវកោមកន្ទុយសត្វ មកប្រជុំគ្នា (ពិចារណា) នៅតែមិនដឹង ។ ព្រះកប្បិនត្ថេរបានញញឹម ព្រោះឃើញព្រះសារីបុត្តត្ថេរនោះ គួរជាទីបូជា ដែលពពួកទេវតាបូជាហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ក្នុងពុទ្ធខេត្តទាំងមូល ខ្ញុំជាមនុស្សវិសេសខាងធុតង្គគុណ គ្មានលោកណាស្មើនឹងខ្ញុំទេ លើកលែងតែព្រះមហាមុនីចេញ ។ ព្រះសាស្ដាខ្ញុំបានបំរើហើយ ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ភារៈធ្ងន់ខ្ញុំដាក់ចោលហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំសត្វទៅកាន់ភពទៀត ខ្ញុំក៏ដកចោលហើយ ។ ព្រះគោតម មានគុណប្រមាណមិនបាន មានព្រះហឫទ័យឱនទៅរកនេក្ខម្មៈ រលាស់ចោលនូវភពទាំង ៣ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងចីវរ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងសេនាសនៈ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងគោជនាហារ ដូចផ្កាឈូក មិនមានមន្ទិលសៅហ្មង មិនជាប់ដោយទឹក ។ ព្រះមហាមុនីនោះ មានសតិប្បដ្ឋានជាព្រះសូរគ៍ មានសទ្ធាជាព្រះហស្ត មានប្រាជ្ញាជាព្រះសិរៈ មានព្រះញាណធំ ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តរំលត់ទុក្ខ គ្រប់ពេល ។

ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ។

ឧទ្ទានំ

ចត្តាឡីសនិបាតម្ហិ មហាកស្សបវ្ហយោ

ឯកោវ ថេរោ គាថាយោ ចត្តាឡីស ទុវេបិ ចាតិ ។

ចត្តាឡីសនិបាតោ សមត្តោ ។

ថេរគាថា បញ្ញាសនិបាត

ឧទ្ទាន

ក្នុងបញ្ញាសនិបាត (នេះ) ព្រះថេរៈព្រះនាមមហាកស្សប

តែមួយព្រះអង្គឯង បានសំដែងនូវគាថាទាំងឡាយ ៤២ ។

ចប់ បញ្ញាសនិបាត ។

ថេរគាថាយ បញ្ញាសនិបាតោ

(២៦៣) កទា នុហំ បព្វតកន្ទរាសុ
ឯកាកិយោ អទ្ទុតិយោ វិហស្សំ
អនិច្ចតោ សព្វភវំ វិបស្សំ
តំ មេ ឥទំ តំ នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុហំ ភិន្នបដន្ធរោ មុនិ
កាសាវវត្ថោ អមមោ និរាសយោ(១)
រាគញ្ច ទោសញ្ច តថេវ មោហំ
ហន្ត្វា(២) សុខី បវនគតោ វិហស្សំ ។
កទា អនិច្ចំ វធរោគនិទ្ធំ(៣)
កាយំ ឥមំ មច្ចុជរស្ស(៤) បទ្ទុតំ
វិបស្សមានោ វីតភយោ វិហស្សំ
ឯកោ វនេ តំ នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុហំ ភយជននឹ ទុក្ខាវហំ
តណ្ហាលតំ ពហុវិធានុវត្តនឹ
បញ្ញាមយំ តិខិណមសឹ គហេត្វា
ឆេត្វា វសេ តម្បិ កទា ភវិស្សតិ ។

---

១ ម. និរាសោ ។ ២ ឱ. ម. ភេត្វា ។ ៣ ឱ ម. វធរោគនីឡំ ។ ៤ ឱ. ម. មច្ចុជរាយុបទ្ទុតំ ។

ថេរគាថា បញ្ចាសនិបាត

(២៦៣) កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានជាបុគ្គលម្នាក់ឯង មិនមានតណ្ហាជាគំរប់ពីរ នឹងឃើញនូវភពទាំងអស់ ថាជារបស់មិនទៀង នៅក្នុងជ្រោះភ្នំទាំងឡាយ គំនិតនោះ អាត្មាអញបានត្រិះរិះហើយថា កាលណាហ្ន៎ បំណងនេះនឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញបានបួស ទ្រទ្រង់នូវផ្ទាំងសំពត់ដែលកាត់ដាច់ ស្លៀកសំពត់ជ្រលក់ដោយទឹកចត់ ហើយជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីប្រកាន់ខ្លួនថា របស់អញ ជាបុគ្គលមិនមានសេចក្ដីប្រាថ្នា ហើយបានលះនូវរាគៈ ទោសៈ មោហៈ ដោយប្រការដូច្នោះ ជាបុគ្គលដល់នូវសេចក្ដីសុខ ហើយចូលទៅនៅក្នុងព្រៃធំ ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងពិចារណាឃើញនូវកាយមិនទៀងនេះ ជាសម្បុករបស់មរណៈនឹងរោគ ដែលមច្ចុបៀតបៀនហើយ ជាបុគ្គលប្រាសចាកភ័យ នៅម្នាក់ឯងក្នុងព្រៃ គំនិតនោះកាលណា នឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានកាន់ដាវដ៏មុត គឺមគ្គបញ្ញា ហើយក្របែលនូវវល្លិ៍ គឺតណ្ហា ដែលជាធម្មជាតិញុំាំងភ័យឲ្យកើត ជាគ្រឿងនាំមកនូវសេចក្ដីទុក្ខ ប្រព្រឹត្តតាមអារម្មណ៍ដ៏ច្រើន ឲ្យលុះក្នុងអំណាច (របស់ខ្លួនបាន) គំនិតនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។

ថេរគាថាយ បញ្ញាសនិបាតោ

កទា នុ បញ្ញាមយមុគ្គតេជំ
សត្ថំ ឥសីនំ អហមាទយិត្វា[១]
មារំ សសេនំ សហសា ភញ្ជិស្សំ
សីហាសនេ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុហំ សព្ភិ សមាគមេសុ
ទិដ្ឋោ ភវេ ធម្មគរូហិ តាទិហិ
យថាវទស្សីហិ ជិតិន្ទ្រិយេហិ[២]
បធានិយោ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុ មំ តន្ទិខុទាបិបាសា
វាតាតបា កីដសរីសបា វា
ន ពាធយិស្សន្តិ ន តំ គិរិព្វជេ
អត្តត្ថិយំ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុ ខោ យំ វិទិតំ មហេសិនា
ចត្តារិ សច្ចានិ សុទុទ្ទសានិ
សមាហិតត្តោ សតិមា អគច្ឆំ
បញ្ញាយ តំ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។

---

១ ឱ. ម. សហសាទិយិត្វា ។ ២ ម. ជីវិតិន្ទ្រិយេហិ ។

ថេរគាថា បញ្ញាសនិបាត

កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានកាន់យកនូវសស្ត្រាដ៏មុតថ្លា គឺប្រាជ្ញា របស់ឥសីទាំងឡាយ ហើយនឹងបំបាក់នូវមារព្រមទាំងសេនាមារដោយឆាប់រហ័ស លើសីហាសនៈ (ថេកសនៈ) បំណងនោះ កាលណានឹងសម្រេច ៗ កាលណាហ្ន៎ ពួកលោកអ្នកសប្បុរស ជាអ្នកគោរពក្នុងធម៌ ប្រកបដោយតាទិ-គុណ អ្នកឃើញតាមពិត មានឥន្ទ្រិយឈ្នះហើយ មើលឃើញអញ ថាជាអ្នកមានព្យាយាម ក្នុងសមាគមទាំងឡាយ បំណងនោះកាលណានឹងសម្រេច ៗ កាលណាហ្ន៎ សេចក្តីខ្ជិល ការឃ្លាន ការស្រេក ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ ស្រាំង ស្រួយ ពស់តូច ពស់ធំ នឹងមិនបៀតបៀន នូវអាត្មាអញនោះ អ្នកមានប្រយោជន៍បំពោះខ្លួន ក្នុងក្តី ឬព្រៃក្តី បំណងនោះ កាលណានឹងសម្រេច ៗ សច្ចៈ ៤ យ៉ាងណា ដែលឃើញបានដោយក្រ ដែលព្រះមហេសីសម្មាសម្ពុទ្ធ បានត្រាស់ដឹងហើយ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ នឹងបានជាអ្នកមានចិត្តតម្កល់មាំ មានស្មារតី បានត្រាស់ដឹង នូវសច្ចៈទាំង ៤ នោះដោយបញ្ញា បំណងនោះ កាលណា នឹងសម្រេច ៗ

កទា នុ រូបេ អមិតេ ច សទ្ទេ
គន្ធេ រសេ ផុសិតព្វេ ច ធម្មេ
អាទិត្តតោហំ សមថេហិ យុត្តោ
បញ្ញាយ ទក្ខំ(១) តទិទំ កទា មេ ។
កទា នុហំ ទុព្វចនេន វុត្តោ
តតោនិមិត្តំ វិមនោ ន ហេស្សំ
អថោ បសដ្ឋោបិ តតោនិមិត្តំ
តុដ្ឋោ ន ហេស្សំ តទិទំ កទា មេ ។
កទា នុ កដ្ឋេ ច តិណេ លតា ច
ខន្ធេ ឥមេហំ អមិតេ ច ធម្មេ
អជ្ឈត្តិកានេវ ច ពាហិរានិ ច
សមំ តុលេយ្យំ តទិទំ កទា មេ ។
កទា នុ មំ បាវុសកាលមេឃោ
នវេន តោយេន សចីវរំ វនេ
ឥសិប្បយាតម្ហិ បថេ វជន្តំ
ឱវស្សតេ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។

---

១ ម. បញ្ញាយ ទដ្ឋុំ ។

កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានប្រកបដោយសមថៈទាំងឡាយ ហើយបានឃើញដោយបញ្ញា នូវរូប សំឡេង ក្លិន រស ផោដ្ឋព្វៈនឹងធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយ កំណត់មិនបាន ថាជារបស់ដែលក្ដើងឆេះហើយ បំណងរបស់អាត្មាអញនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ ត្រូវគេពោលពាក្យអាក្រក់មកគរក មិនគប្បីទោមនស្ស ព្រោះសំដីនោះជាហេតុ ឬថា ទោះបី គេសរសើរ ក៏មិនត្រេកអរ ព្រោះការសរសើរនោះជាហេតុ បំណងរបស់អាត្មាអញនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងពិចារណាឃើញ នូវកំណាត់ឈើទាំងឡាយផង ស្មៅទាំងឡាយផង វល្លិទាំងឡាយផង ខន្ធ ៥ ទាំងឡាយនេះផង ធម៌ទាំងឡាយ ទាំងខាងក្នុង ខាងក្រៅ មានប្រមាណមិនបានផង ឲ្យស្មើៗគ្នា (ដោយសេចក្ដីមិនទៀងជាដើម នឹងមិនមានខ្លឹមសារ) បំណងរបស់អាត្មាអញនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ ភ្លៀងពុំដូចកាលមានទឹកថ្មី ត្រជាក់ បង្អុរធ្លាក់មក ត្រូវលើអាត្មាអញ ព្រមទាំងចីវរ ដែលកំពុងដើរកន្លងផ្លូវ ដែលពួកលោកអ្នកស្វែងរកគុណធំ (មានព្រះពុទ្ធជាដើម) ត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃ បំណងរបស់អាត្មាអញនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។

ថេរគាថាយ បញ្ញាសនិបាតោ

កទា មយូរស្ស សិខណ្ឌិនោ វនេ
ទិជស្ស សុត្វា គិរិគព្ភរេ រុតំ
បច្ចុដ្ឋហិត្វា អមតស្ស បត្តិយា
សញ្ចិន្តយេ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុ គង្គំ យមុនំ សរស្សតឹ
បាតាលខិត្តំ វឡវាមុខញ្ច
អសជ្ជមានោ បតរេយ្យមិទ្ធិយា
វិភឹសនំ តំ នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុ នាគោវ សង្គាមចារី
បទាលយេ កាមគុណេសុ ឆន្ទំ
និព្ពជ្ជយំ សព្ពសុភំ និមិត្តំ
ឈានេ យុត្តោ(១) តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា ឥណដ្ដោវ ទលិទ្ទកោ និធឹ
អារាធយិត្វា ធនិកេហិ បីឡិតោ
តុដ្ឋោ ភវិស្សំ អធិគម្ម សាសនំ
មហេសិនោ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។
ពហូនិ វស្សានិ តយាម្ហិ យាចិតោ

---

១ ឱ. ម. យុតោ ។

កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានឮសូរសំឡេងក្ងោក ជាសត្វ
មានកំប៉ោយ កើតអំពីអណ្ឌៈ ជាសត្វកើតពីរដង យំក្នុងព្រែក
ភ្នំ ក្នុងព្រៃ ហើយក្រោកឡើងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត (ដោយលក្ខណៈ
មានអនិច្ចលក្ខណៈជាដើម) ដើម្បីឲ្យបានសម្រេច ដល់ព្រះ
និព្វាន បំណងនោះ កាលណានឹងសម្រេច ៗ កាលណាហ្ន៎
អាត្មាអញ គប្បីឆ្លងនូវទន្លេគង្គា យមុនា សរស្វតី នឹងមហា-
សមុទ្រដ៏ជ្រៅ ដូចជាធ្លាក់ទៅក្នុងបាតាល ជាគ្រឿងញុំាងភ័យ
ឲ្យកើត ដោយឫទ្ធិមិនទើសទាក់ បំណងនោះ កាលណា
នឹងសម្រេច ៗ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ គប្បីវៀរនូវសុភនិមិត្ត
ទាំងអស់ ប្រកបក្នុងឈាន ហើយទំលាយនូវសេចក្តីប្រាថ្នា
ក្នុងកាមគុណទាំងឡាយ ដូចជាដំរី ត្រាច់ទៅក្នុងសង្គ្រាម
បំណងនោះ កាលណានឹងសម្រេច ៗ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ
បានដឹងសាសនាព្រះពុទ្ធ អ្នកស្វែងរកគុណដ៏ធំ ហើយត្រេកអរ
ដូចជាបុរសកំសត់ ជំពាក់បំណុលគេ ដែលពួកម្ចាស់ទ្រព្យមក
តឹងទារ ក៏បាននូវកំណប់ទ្រព្យ ហើយត្រេកអរ បំណងនោះ
កាលណានឹងសម្រេច ៗ អ្នកអង្វរយើងច្រើនឆ្នាំហើយ

អគារភាសេន អហំ នុ តេ ឥធំ
តំ ទានិ មំ បព្វជិតំ សមានំ
កឹការណំ ចិត្ត តុវំ និយុញ្ជសិ ។
ននុ អហំ ចិត្ត តយាម្ហិ យាចិតោ
គិរិព្វជេ ចិត្រឆទា វិហង្គមា
មហិន្ទឃោសត្ថនិតាភិគជ្ជិនោ
តេ តំ រមិស្សន្តិ វនម្ហិ ឈាយិនំ ។
កុលម្ហិ មិត្តេ ច បិយេ ច ញាតកេ
ខិឌ្ឌារតឹ កាមគុណញ្ច លោកេ
សព្វំ បហាយ ឥមមជ្ឈុបាគតោ
អថោបិ ត្វំ ចិត្ត ន មយ្ហ តុស្សសិ ។
មមេវ ឯតំ ន ហិតំ បរេសំ
សន្នាហកាលេ បរិទេវិតេន កឹ
សព្វំ ឥទំ ចលំ ឥតិ បេក្ខមានោ
អភិនិក្ខមឹ អមតំ បទំ ជិគីសំ ។
សុវុត្តវាទី(១) ទ្វិបទានមុត្តមោ
មហាភិសក្កោ នរទម្មសារថិ

១ ម. សុយុត្តវាទី ។

នេះជាការគួរនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះរបស់អ្នកឬ ម្នាលចិត្ត ឥឡូវនេះ ហេតុអ្វីក៏អ្នកនៅតែប្រកបយើងដែលជាអ្នកបួសហើយនោះ ៗ ម្នាលចិត្ត ក្រែងអ្នកអង្វរយើងឬ ពួកក្ងោក ជាសត្វបក្សីមានស្លាបដ៏វិចិត្រ ទៅតាមអាកាស ជាសត្វស្រែកយំរំពងគគ្រឹកដី ក្នុងញកភ្នំ ពួកក្ងោកទាំងនោះ នឹងត្រេកអរចំពោះអ្នកជាអ្នកចំរើនឈាន ក្នុងព្រៃ ៗ ម្នាលចិត្ត អ្នកលះបង់ត្រកូលផង ពួកមិត្រផង ពួកញាតិជាទីស្រឡាញ់ផង សេចក្តីត្រេកអរនឹងល្បែងផង កាមគុណទាំងអស់ក្នុងលោកផង ហើយបួសមកនៅក្នុងព្រៃនេះ ម្លឹងហើយ អ្នកនៅតែមិនត្រេកអរនឹងយើង ៗ ចិត្តរបស់យើងនេះ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់ជនទាំងឡាយដទៃឡើយ ប្រយោជន៍អ្វី ដោយការខ្សឹកខ្សួលក្នុងកាលដែលខ្លួនប្រុងប្រៀប (ដើម្បីច្បាំងនឹងកិលេសមារ) យើងសំឡឹងមើល នូវភពបីទាំងអស់នេះ ថាជារបស់នាំឲ្យញាប់ញ័រ ទើបចេញមកស្វែងរកអមតបទ ៗ ព្រះសម្មា-សម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វជើង ២ ជាមហាពេទ្យជាធម្មសារថី របស់សត្វ អ្នកពោលនូវពាក្យសុភាសិត

ថេរគាថាយ បញ្ញាសនិបាតោ

ចិត្តំ ចលំ មក្កដសន្និភំ ឥតិ
អវីតរាគេន សុទុន្និវារិយំ ។
កាមា ហិ ចិត្រា មធុរា មនោរមា
អវិទ្ទសុ យត្ថ សិតា បុថុជ្ជនា
តេ ទុក្ខមិច្ឆន្តិ បុនព្ភវេសិនោ
ចិត្តេន នីតា និរយេ និរង្កតា ។
មយូរកោញ្ចាភិរុទម្ហិ កាននេ
ទីបីហិ ព្យគ្ឃេហិ បុរក្ខតោ វសំ
កាយេ អបេក្ខំ ជហ មា បរាធយ[១]
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
ភាវេហិ ឈានានិ ច ឥន្ទ្រិយានិ ច
ពលានិ ពោជ្ឈង្គសមាធិភាវនា
តិស្សោ ច វិជ្ជា ផុស ពុទ្ធសាសនេ
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
ភាវេហិ មគ្គំ អមតស្ស បត្តិយា
និយ្យានិកំ សព្វទុក្ខក្ខយោគធំ
អដ្ឋង្គិកំ សព្វកិលេសសោធនំ

១. ឱ. ម. វិរាធេ ។

ចិត្ត ជាធម្មជាតញាប់ញ័រ ដូចស្វា បុគ្គលមិនទាន់ប្រាសចាក រាគៈ មិនអាចយទឹងពាក់បាន ។ ក៏កាមទាំងឡាយ ជារបស់ដ៏វិចិត្រ ជារបស់ផ្អែម ជាទីត្រេកអរនៃចិត្ត ជារបស់ដែលពួកបុថុជ្ជន អ្នកល្ងង់ខ្លៅ ជាប់ជំពាក់ ពួកបុថុជ្ជននោះ ជាអ្នកស្វែងរកភពថ្មី តែងប្រាថ្នានូវសេចក្តីទុក្ខ (បុថុជ្ជនទាំងនោះ) ត្រូវចិត្តរបស់ខ្លួនឯង ដឹកនាំទៅទម្លាក់ក្នុងនរក ធ្វើឲ្យឃ្លាតចាកសេចក្តីសុខ ។ អ្នកកាលនៅក្នុងព្រៃ ជាកន្លែងឮសូរសត្វក្ងោកនឹងក្រៀលយំ មានទាំងខ្លាដម្បង ខ្លាធំ ចោមរោម ចូរអ្នកលះបង់ នូវសេចក្តីអាល័យ ក្នុងកាយចេញ ចូរកុំឲ្យ (ខណៈ) ឃ្លាតទៅផុត ម្នាលចិត្ត អ្នកគួរតែប្រកបយើង (ក្នុងសមាបត្តិ) ក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នោះវិញ ។ អ្នកចូរចំរើនឈាន ឥន្ទ្រិយ ពលៈ ពោជ្ឈង្គ នឹងសមាធិភាវនា ចូរសម្រេចនូវវិជ្ជា ៣ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើង ក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នេះ ។ អ្នកចូរចំរើននូវមគ្គ ជាមគ្គនាំសត្វឲ្យរួចចាកផុតទុក្ខ ជាហេតុបំរាកការអស់ទុក្ខទាំងពួង ប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ ជាគ្រឿងជំរះ នូវកិលេសទាំងពួង ដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ថេរគាថា

ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។

ទុក្ខន្តិ ខន្ធេ បដិបស្ស យោនិសោ
យតោ ច ទុក្ខំ សមុទេតិ តំ ជហ
ឥធេវ ទុក្ខស្ស ករោហិ អន្តំ
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។

អនិច្ចំ ទុក្ខន្តិ វិបស្ស យោនិសោ
សុញ្ញំ អនត្តាតិ អឃំ វធន្តិ ច
មនោវិចារេ ឧបរុន្ធ ចេតសោ
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។

មុណ្ឌោ វិរូបោ អភិសាបមាគតោ
កបាលហត្ថោវ កុលេសុ ភិក្ខស្សុ (១)
យុញ្ជស្សុ សត្ថុ វចនេ មហេសិនោ
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។

សុសំវុតត្តោ វិសិខន្តរំ ចរំ
កុលេសុ កាមេសុ អសង្គមានសោ
ចន្ទោ យថា ទោសិនបុណ្ណមាសិយា
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។

---

១ ឱ ម. ភិក្ខស្សុ ។

ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើងក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ
អ្នកចូរមើលឧបាទានក្ខន្ធ ថាជាទុក្ខ ដោយឧបាយនៃបញ្ញា
កាលណា តណ្ហាញុំាងទុក្ខឲ្យកើតឡើង អ្នកចូរលះបង់នូវ
តណ្ហានោះចោលចេញ ចូរធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខក្នុងអត្តភាពនេះ
ឲ្យបាន ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើងក្នុងកាលមុន ដោយប្រការ
ដូច្នេះ ៗ អ្នកចូរឃើញឲ្យច្បាស់ ដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា
ថាជារបស់មិនទៀងផង ជាទុក្ខផង ថាជារបស់សោះសូន្យ
មិនមែនខ្លួនប្រាណផង ថាជារបស់លាមកជាគ្រឿងសម្លាប់ផង
ហើយចូរបិទ នូវការពិចារណាក្នុងចិត្ត ដោយចិត្តរបស់ខ្លួន
ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើង ក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ
អ្នកជាស្រមណ៍កំណោរ មានគេឲ្យបួសពីគ្រហស្ថហើយ ជា
អ្នកត្រាច់ទៅដើម្បីអាហារ មានអម្បែងក្នុងដៃ សុំគេក្នុងត្រកូល
ទាំងឡាយ ចូរអ្នកប្រកបតាមព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះសាស្តា
អ្នកស្វែងរកគុណដ៏ធំវិញ ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើងក្នុងកាល
មុន ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ អ្នកចូរសង្រួមឲ្យល្អ ដើរទៅក្នុង
ចន្លោះច្រក មិនមានចិត្តជាប់ជំពាក់ ក្នុងត្រកូល ក្នុងកាមទាំង
ឡាយ ដូចព្រះចន្ទ្រពេញបូណ៌មី មិនមានធូលីសៅហ្មង
ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើង ក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ

ថេរគាថាយ បញ្ញាសនិបាតោ

អារញ្ញិកោ ហោហិ ច បិណ្ឌបាតិកោ
សោសានិកោ ហោហិ ច បំសុកូលិកោ
នេសជ្ជិកោ ហោហិ សទា ធុតេ រតោ
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
រោបេត្វា រុក្ខានិ យថា ផលេសី
មូលេ តរុំ ឆេត្តុ តមេវ ឥច្ឆសិ
តថូបមំ ចិត្ត ឥទំ ករោសិ
យំ មំ អនិច្ចម្ហិ ចលេ និយុញ្ជសិ ។
អរូប ទូរង្គម ឯកចារី
ន តេ ករិស្សំ វចនំ ឥទានិហំ
ទុក្ខា ហិ កាមា កដុកា មហព្ភយា
និព្ពានមេវាភិមនោ ចរិស្សំ ។
នាហំ អលក្ខ្យា អហិរិក្កតាយ វា
ន ចិត្តហេតូ ន ច ទូរកន្តនា
អាជីវហេតូ ច អហំ ន និក្ខមឹ
កតោ ច តេ ចិត្ត បដិស្សវោ មយា ។
អប្បិច្ឆតា សប្បុរិសេហិ វណ្ណិតា
មក្ខប្បហានំ វូបសមោ ទុក្ខស្ស

អ្នកចូរជាបុគ្គលប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃស្មសាន ទ្រទ្រង់សំពត់បង្សុកូល ប្រព្រឹត្តអង្គុយ (មិនដេក) ត្រេកអរក្នុងធុតង្គគុណសព្វកាល ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើង ក្នុងកាលជាដំបូង ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ បុរសអ្នកស្វែងរកផ្លែឈើ ដាំដើមឈើទាំងឡាយ ហើយប្រាថ្នាដើម្បីកាប់នូវដើមឈើនោះ ត្រង់គល់ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលចិត្ត អ្នកធ្វើហេតុនេះ ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះ អ្នកប្រកបយើង ក្នុងសេចក្តីញាប់ញ័រ មិនទៀងទាត់ ៗ ម្នាលអរូប (ចិត្ត) ទៅកាន់ទីឆ្ងាយ ត្រាប់ទៅតែម្នាក់ឯង ឥឡូវនេះ យើងលែងធ្វើតាមសំដីអ្នកហើយ ព្រោះថា កាមទាំងឡាយ ជាទុក្ខ ក្តៅផ្សា មានភ័យធំ យើងនឹងមានចិត្តឧទ្ទិសទៅរកព្រះនិព្វានហើយ ៗ យើងមិនមែនចេញបួស ព្រោះតែឥតបុណ្យ ព្រោះតែឥតសេចក្តីអៀនខ្មាស ព្រោះហេតុតែលុះក្នុងអំណាចរបស់ចិត្ត ព្រោះហេតុតែដើរផ្លូវឆ្ងាយ ឬព្រោះហេតុតែការចិញ្ចឹមជីវិតទេ ម្នាលចិត្ត ការប្តេជ្ញា យើងបានធ្វើដល់អ្នកហើយ ៗ ភាពជាបុគ្គលប្រាថ្នាតិច ការលះបង់នូវសេចក្តីលុបគុណគេ ការរម្ងាប់នូវទុក្ខ (ទាំងនេះ) សប្បុរសទាំងឡាយ (មានព្រះពុទ្ធជាដើម) សរសើរហើយ

ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត តទា និយុញ្ជសិ
ឥទានិ ត្វំ គច្ឆសិ បុព្វចិណ្ណំ ។
តណ្ហាវិជ្ជា ច បិយាបិយញ្ច
សុភានិ រូបានិ សុខា ច វេទនា
មនោបិយា(១) កាមគុណា ច វន្តា
វន្តេ អហំ អាវសិតុំ(២) ន ឧស្សហេ ។
សព្វត្ថ តេ ចិត្ត វចោ កតំ មយា
ពហូសុ ជាតីសុ ន មេសិ កោបិតោ
អជ្ឈត្តសម្ភវោ កតញ្ញុតាយ តេ
ទុក្ខេ ចិរំ សំសរិតំ តយា កតេ ។
ត្វញ្ញេវ នោ ចិត្ត ករោសិ ព្រាហ្មណោ
ត្វំ ខត្តិយេ រាជរិសី ករោសិ
វេស្សា ច សុទ្ទា ច ភវាម ឯកទា
ទេវត្តនំ វាបិ តវេវ វាហសា ។
តវេវ ហេតូ អសុរា ភវាមសេ
ត្វំមូលកំ នេរយិកា ភវាមសេ
អថោ តិរច្ឆានគតាបិ ឯកទា

១ ឱ. ម. មនាបិយា ។ ២ ឱ. អាគមិតុំ ។ ម. អាវមិតុំ ។

ម្នាលចិត្ត អ្នកបានប្រកបយើង ក្នុងកាលណោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ឥឡូវនេះ អ្នកដល់នូវ (សេចក្តីប្រាថ្នាធំ) ដែលខ្លួនធ្លាប់ប្រព្រឹត្តមកហើយ ។ តណ្ហា អវិជ្ជា សេចក្តីស្រឡាញ់ សេចក្តីមិនស្រឡាញ់ រូបទាំងឡាយដ៏ល្អ សុខវេទនាទាំងឡាយ ទីង កាមគុណទាំងឡាយជាទីពេញចិត្ត (ទាំងនេះ) យើងលះបង់អស់ហើយ យើងមិនអាចនៅត្រឡប់ត្រង់កិលេសធម៌ ដែលយើងលះបង់អស់ហើយទេ ។ ម្នាលចិត្ត យើងបានធ្វើតាមពាក្យអ្នកគ្រប់ជាតិទាំងឡាយច្រើនហើយ អ្នកតាមយើងមិនទាន់ទេ ការប្រឡូកប្រឡំខាងក្នុង អ្នកបានធ្វើឲ្យកកើត ព្រោះតែអ្នកជឹងគុណ ដែលអ្នកដទៃធ្វើហើយ អ្នកធ្វើឲ្យយើងត្រាច់ទៅក្នុងសង្សារទុក្ខ អស់កាលយូរហើយ ។ ម្នាលចិត្ត អ្នកធ្វើយើងឲ្យជាព្រាហ្មណ៍ អ្នកធ្វើយើងឲ្យជាខត្តិយៈ ជាស្តេច ជាឥសី ជួនណា យើងកើតជាវេស្សៈ ឬជាសុទ្ទៈ មួយទៀត អ្នកធ្វើនូវភាពជាទេវតា (ដល់យើង) ព្រោះហេតុតែអ្នក ។ យើងជាអសុរ ព្រោះហេតុតែអ្នក យើងជាសត្វនរក ក៏ព្រោះអ្នកជាហេតុ មួយវិញទៀត ជួនកាល យើងកើតជាតិរច្ឆាន

ថេរគាថាយ បញ្ញាសនិបាតោ

បេតត្តំ វាបិ តវេវ វាហសា ។
ន នូន ទុក្ខិស្សសិ មំ បុនប្បុនំ
មុហុំ មុហុំ ចារណិកំវ ទុស្សហំ(១)
ឧម្មត្តកេនេវ មយា បលោភសិ
កិញ្ចាបិ តេ ចិត្ត វិរាធិតំ(២) មយា ។
ឥទំ បុរេ ចិត្តមចារិ ចារិកំ
យេនិច្ឆកំ យត្ថកាមំ យថាសុខំ
តទជ្ជហំ និគ្គហេស្សាមិ យោនិសោ
ហត្ថឹ បភិន្នំ វិយ អង្កុសគ្គហោ ។
សត្ថា ច មេ លោកមិមំ អធិដ្ឋហិ
អនិច្ចតោ អទ្ធុវតោ អសារតោ
បក្ខន្ទ មំ ចិត្ត ជិនស្ស សាសនេ
តារេហិ ឱឃា មហតោ សុទុត្តរា ។
ន តេ ឥទំ ចិត្ត យថា បុរាណកំ
នាហំ អលំ តុយ្ហ វសេ និវត្តិតុំ
មហេសិនោ បព្វជិតោម្ហិ សាសនេ

១ ឱ. ម. ទស្សហំ ។ ២ ឱ. ម. វិភធិតំ ។

កើតជាប្រេត ព្រោះហេតុតែអ្នក ៗ អ្នកនឹងប្រទូស្តយើង
រឿយ ៗ មិនបានទេ អ្នកធ្លាប់ប្រលោមយើង ដូចជាបុគ្គលឆ្កួត
ឬដូចជាបុរស បង្ហាញនូវហេតុនៃលោករឿយ ៗ ម្នាលចិត្ត
យើងបានកំចាត់បង់អ្នកជ្រះស្រឡះហើយ ៗ កាលពីដើម
ចិត្តនេះបានត្រាច់ទៅកាន់ចារិក តាមចំណង់ តាមប្រាថ្នា
តាមសប្បាយ ថ្ងៃនេះ យើងនឹងផ្ចាញ់ផ្ចាល់ចិត្តនោះ ដោយ
ឧបាយនៃប្រាជ្ញា ដូចហ្មដំរីកាន់កង្វេរ បង្ខឹកដំរីចុះប្រេង ៗ
(ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ) ជាគ្រូនៃយើង ទ្រង់តាំងទុកនូវលោកនេះ
ថាជារបស់មិនទៀង ជារបស់មិនមាំមួន ជារបស់រកខ្លឹមសារ
គ្មាន ម្នាលចិត្ត អ្នកចូរញ៉ាំងយើងឲ្យស្ទុះទៅ ក្នុងសាសនា នៃ
ព្រះជិនស្រីវិញ អ្នកចូរញ៉ាំងយើងឲ្យឆ្លងផុតចាកដំនន់ដ៏ធំ
ដែលគេឆ្លងបានដោយកម្រវិញ ៗ ម្នាលចិត្ត ផ្ទះគឺអត្តភាពនេះ
ដូចជារបស់ចាស់ មិនមានដល់អ្នកទៀតទេ យើងមិនគួរនឹង
ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអំណាច របស់អ្នកឡើយ យើងជាអ្នកបួស
ក្នុងសាសនានៃព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ

ន មាទិសា ហោន្តិ វិធាសវធារិណោ ។

ឥតោ សមុទ្ទា សរិតា វសុន្ធរា

ទិសា ចតស្សោ វិទិសា អធោ ទិសា

សព្វេ អនិច្ចា តិភវា ឧបទ្ទុតា

កុហឹ គតោ ចិត្ត សុខំ រមិស្សសិ ។

ធី(១) ធី បរំ កឹ មម ចិត្ត កាហសិ

ន តេ អលំ ចិត្ត វសានុវត្តកោ

ន ជាតុ ភស្តំ ឧភតោ មុខំ ឆុបេ

ធិរត្ថុ បូរំ នវសោតសន្ទនិំ ។

វរាហឯណេយ្យវិគាឡ្ហសេវិតេ

បព្ភារកុដ្ដេ បកតេវ សុន្ទរេ

នវម្ពុនា បាវុសសិត្តកាននេ

តហឹ គុហាគេហគតោ រមិស្សសិ ។

សុនីលគីវា សុសិខា សុបេខុណា

សុចិត្តបត្តច្ឆទនា វិហង្គមា

សុមញ្ជុឃោសត្ថនិតាភិគជ្ជិនោ

តេ តំ រមិស្សន្តិ វនម្ហិ ឈាយិនំ ។

---

១ ម. វីតប្បរំ ។

ពួកបុគ្គលដូចយើង មិនមែនជាអ្នកទ្រទ្រង់ នូវសេចក្ដីវិនាស ឡើយ ។ ក្នុង សមុទ្រ ស្ទឹង ផែនដី ទិសធំទាំង ៤ ទិសតូច ទិសខាងក្រោម ភព ៣ ទាំងអស់ ជារបស់មិនទៀង ត្រូវរាគាទិកិលេសបៀតបៀនហើយ ម្នាលចិត្ត អ្នកនៅក្នុងទីណា នឹងត្រេកអរសប្បាយបាន ។ ម្នាលចិត្ត ថ្វីៗ អ្នកនឹងធ្វើអំពើ អ្វីដទៃទៀតដល់យើង ម្នាលចិត្ត យើងមិនគួរប្រព្រឹត្តទៅតាម អំណាចអ្នកឡើយ (ដូច)បុគ្គលមិនហ៊ានពាល់ទៃ ដែលមាន មាត់ទាំងពីរខាង ថ្វីយ (រូបនេះ) សឹងពេញ (ដោយរបស់មិន ស្អាត) សម្រាប់ហូរចេញនូវវត្ថុមិនស្អាតតាមមុខដំបៅទាំង ៩ ។ អ្នកនៅក្នុងផ្ទះគឺគុហា ត្រេកអរក្នុងញកភ្នំ កំពូលភ្នំ ជាទីដ៏ល្អ តាមប្រក្រតី មានព្រៃដែលទឹកភ្លៀងធ្លាក់ចុះ ជាទីដែលពួក ជ្រូកទឹងទ្រាយចុះឡើងអាស្រ័យនៅហើយនោះ ។ ហ្វូងបក្សី (ក្ងោក)មានកខៀវល្អ មានសិរល្អ មានតួស្លាបល្អ មានរោម ស្លាបដ៏វិចិត្រល្អ មានសំឡេងស្រែកយំ ឮសូរពីរោះក្រៃលែង នោះ នឹងត្រេកអរចំពោះអ្នក ចំរើនឈានក្នុងព្រៃ(នោះឯង) ។

ថេរគាថាយ បញ្ញាសនិបាតោ

វុដ្ឋម្ហិ ទេវេ ចតុរង្គុលេ តិណេ
សម្បុប្ផិតេ មេឃនិភម្ហិ កាននេ
នគន្តរេ វិដបិសមោ សយិស្សំ
តំ មេ មុទូ ហេហិតិ តូលសន្និភំ ។
តថា តុ ការិស្សាមិ[១] យថាបិ ឥស្សរោ
យំ លព្ភតិ តេនបិ ហោតុ មេ អលំ
តំ តំ ការិស្សាមិ យថា អតន្ទិតោ
ពិឡារភស្តំវ យថា សុមទ្ទិតំ ។
តថា តុ ការិស្សាមិ យថាបិ ឥស្សរោ
យំ លព្ភតិ តេនបិ ហោតុ មេ អលំ
វីរិយេន តំ មយ្ហ វសានយិស្សំ
គជំវ មត្តំ កុសលង្កុសគ្គហោ ។
តយា សុទន្តេន អវត្ថិតេន[២] ហិ
ហយេន យោគ្គាចរិយោវ ឧជ្ជុនា
បហោមិ មគ្គំ បដិបជ្ជិតុំ សិវំ
ចិត្តានុរក្ខីហិ សទា និសេវិតំ ។

---

១ ឱ. ម. កស្សាមិ ។ ២ ឱ. ម. អវដ្ឋិតេន ។

ថេរគាថា បញ្ចកនិបាត

កាលភ្លៀងបង្អុរចុះមកហើយ កាលស្មៅដុះឡើងប្រវែង ៤ ធ្នាប់ កាលព្រៃមានសម្បុរដូចមេឃ មានផ្កាកក្កុះស្គាយហើយ យើងក៏ប្រហែលនឹងដើមឈើ នឹងដេកត្រង់ចន្លោះនៃព្រៃភ្នំ ឯកន្ទេលដេករបស់យើងនោះ នឹងមានសម្ផស្សទន់ដូចជាសំឡី ៗ បុរសជាឥស្សរៈ (ធ្វើទាសកម្មករឲ្យលុះក្នុងអំណាចខ្លួន) យ៉ាងណាមិញ (ម្នាលចិត្ត) យើងនឹងធ្វើ (អ្នកឲ្យលុះក្នុងអំណាច) យ៉ាងនោះ យើងបានបច្ច័យណា បច្ច័យនោះសូមឲ្យល្មមដល់យើង (ម្នាលចិត្ត) ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនខ្ជិលយ៉ាងណា យើងនឹងធ្វើអ្នក យ៉ាងនោះ ឲ្យដូចស្បែកសំពោចដែលគេសម្លាប់ល្អហើយ ៗ បុរសជាឥស្សរៈ(ធ្វើទាសកម្មករឲ្យលុះក្នុងអំណាចខ្លួន) យ៉ាងណាមិញ យើងនឹងធ្វើ (អ្នកឲ្យលុះក្នុងអំណាចខ្លួន) ក៏យ៉ាងនោះដែរ យើងបានបច្ច័យណា បច្ច័យនោះសូមឲ្យល្មមដល់យើង (ម្នាលចិត្ត) យើងនឹងដឹកនាំអ្នកឲ្យលុះក្នុងអំណាចរបស់យើង ដោយសេចក្ដីព្យាយាម ដូចហ្មដំរីដ៏ប៉ិនប៉ៅ កាន់កង្វេរពង្រាបដំរីចុះប្រេង ៗ យើងអាចដើរទៅកាន់ផ្លូវដ៏ក្សេម ដែលពួកលោកអ្នករក្សាចិត្ត ធ្លាប់សេពហើយសព្វកាល ដោយសារអ្នក ដែលខ្ញុំទូន្មានល្អហើយ តាំងមាំហើយ ដូចហ្មសេះ បង្ហាត់សេះ (ឲ្យទៅ [illegible]) ដោយសារសេះស្លូតត្រង់ ៗ

អារម្មណេ តំ ពលសា និពន្ធិស្សំ(១)
នាគំវ ថម្ភម្ហិ ទឡ្ហាយ រជ្ជុយា
តម្មេ សុគុត្តំ សតិយា សុភាវិតំ
អនិស្សិតំ សព្វភវេសុ ហេហិសិ ។
បញ្ញាយ ឆេត្វា វិបថានុសារិនំ
យោគេន និគ្គយ្ហ បថេ និវេសិយ
ទិស្វា សមុទយំ វិភវញ្ច សម្ភវំ
ទាយាទកោ ហេហិសិ អគ្គវាទិនោ ។
ចតុព្វិបល្លាសវសំ អធិដ្ឋិតំ
គាមណ្ឌលំវ បរិនេសិ ចិត្ត មំ
ននុ សញ្ញោជនពន្ធនច្ឆិទំ
សំសេវសេ ការុណិកំ មហាមុនឹ ។
មិគោ យថា សេរិ សុចិត្តកាននេ
រម្មំ គិរឹ បាវិសិ អព្ភមាលិនំ(២)
អនាកុលេ តត្ថ នគេ រមិស្សសិ
អសំសយំ ចិត្ត បរាភវិស្សសិ ។

---

១ ឱ. ម. និពន្ធិសំ ។ ២ ម បាវិស អព្ភមាលិនិំ ។

(ហ៊ុំរបងក្រៀក) ដំរីទឹកសារ ដោយខ្សែដ៏មាំ យ៉ាងណា យើងនឹងចងអ្នកទុក ក្នុងកម្មដ្ឋានារម្មណ៍ ដោយកំឡាំងភាវនា យ៉ាងនោះដែរ (ម្នាលចិត្ត) អ្នកនោះដែលយើងគ្រប់គ្រងហើយ បំរើនល្អហើយ ដោយសតិ នឹងទៅជាអ្នកមានតណ្ហានិស្ស័យ ជាដើមមិនអាស្រ័យ ក្នុងភពតាំងពួងឡើយ ។ អ្នកបើបានផ្តាច់ ដំណើរទៅកាន់ផ្លូវខុស ដោយប្រាជ្ញា រួចផ្ចាញ់ផ្តាល់ដោយ ព្យាយាម ឲ្យតម្កល់នៅក្នុងផ្លូវ វិបស្សនាវិញ ហើយឃើញនូវ សេចក្តីកើត សេចក្តីវិនាសនឹងសេចក្តីបំរើននោះ នឹងបានជា ទាយាទនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលពាក្យដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលចិត្ត អ្នកចង់តាញយើងឲ្យលុះចំណាចនៃវិបល្លាស៤[(១)] ដូចជាកូនក្មេងអ្នកស្រុក ក្រែងអ្នកបានសេពគប់ នឹងព្រះ មហាមុនី ប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ជាអ្នកផ្តាច់នូវចំណង គឺសំយោជនៈហើយឬ ។ ម្រឹគមានសេរី ចូលទៅកាន់ភ្នំ ជាទី ត្រេកអរ ដើរដោះដោយរបៀបពពក ក្នុងព្រៃដ៏វិចិត្រល្អ យ៉ាងណា អ្នកនឹងត្រេកអរក្នុងភ្នំនោះ ដែលមិនរឹករ៉ារ ក៏យ៉ាង នោះដែរ ម្នាលចិត្ត អ្នកនឹងវិនាស ឥតមានសង្ស័យឡើយ ។

---

១ វិបល្លាស ៤ គឺ សំគាល់ថាទៀង ក្នុងរបស់មិនទៀង ១ សំគាល់ថាល្អ ក្នុងរបស់មិនល្អ១ សំគាល់ថាសុខ ក្នុងរបស់មិនមែនសុខ១ សំគាល់ថាខ្លួន ក្នុងសភាពមិនមែនខ្លួន ១ ។ អដ្ឋកថា ។

ថេរគាថាយ បញ្ញាសនិបាតោ

យេ តុយ្ហ ឆន្ទេន វសេន វត្តិនោ
នរា ច នារី ច អនុភោន្តិ យំ សុខំ
អវិទ្វសុ មារវសានុវត្តិនោ
ភវាភិនន្ទី តវ ចិត្ត សេវកាតិ ។

តាលបុដោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

បញ្ញាសម្ហិ និបាតម្ហិ ឯកោ តាលបុដោ សុចិ
គាថាយោ តត្ថ បញ្ញាស បុន បញ្ច ច ឧត្តរីតិ ។

បញ្ញាសនិបាតោ សមត្តោ ។

ម្នាលចិត្ត ជនប្រុសស្រីទាំងឡាយណា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ទៅតាមអំណាចរបស់អ្នក រមែងទទួលសេចក្តីសុខណា ជនប្រុសស្រីទាំងនោះ ជាអ្នកល្ងង់ខ្លៅ ប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចនៃមារ ជាអ្នកត្រេកអរនឹងភព ជាសាវកៈរបស់អ្នក (រមែងបាននូវសេចក្តីសុខនោះគឺសាមិសសុខ) ។

ព្រះតាលបុដត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ក្នុងបញ្ញាសនិបាតនោះ ព្រះតាលបុដត្ថេរ អ្នកបរិសុទ្ធ១អង្គ ពោលនូវគាថាទាំងឡាយ ៥៥ ។

ចប់ បញ្ញាសនិបាត ។

ថេរគាថាយ សដ្ឋិកនិបាតោ

(២៦៨) អារញ្ញិកា បិណ្ឌបាតិកា ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតា
ទាលេមុ មច្ចុនោ សេនំ អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតា ។
អារញ្ញិកា បិណ្ឌបាតិកា ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតា
ធុនាមុ[១] មច្ចុនោ សេនំ នឡាគារំវ កុញ្ជរោ ។
រុក្ខមូលិកា សាតតិកា ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតា
ទាលេមុ មច្ចុនោ សេនំ អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតា ។
រុក្ខមូលិកា សាតតិកា ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតា
ធុនាមុ មច្ចុនោ សេនំ នឡាគារំវ កុញ្ជរោ ។
អដ្ឋិកង្កលកុដិកេ មំសន្ហារុបសិព្វិតេ
ធិរត្ថុ បុរេ ទុគ្គន្ធេ បរគត្តេ មមាយសេ ។
គូថភស្តេ តចោនទ្ធេ ឧរគណ្ឌិបិសាចិនិ
នវ សោតានិ តេ កាយេ យានិ សន្ទន្តិ សព្វទា ។

---

១ ឱ. ម. ធុនាម ។

ថេរគាថា សដ្ឋិកនិបាត

(២៦៤) ពួកយើង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ត្រេកអរក្នុងវត្ថុដែលមាននៅក្នុងបាត្រ ដោយការស្វែងរក ជាអ្នកមានចិត្តតាំងមាំល្អខាងក្នុង ចូរទំលាយនូវសេនារបស់មច្ចុ (កិលេស) ។ ពួកយើង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ត្រេកអរក្នុងវត្ថុដែលមាននៅក្នុងបាត្រ ដោយការស្វែងរក ចូរកំចាត់បង់នូវសេនារបស់មច្ចុ ដូចដំរីកំចាត់កំចាយនូវផ្ទះបបុស ។ ពួកយើងជាអ្នកប្រព្រឹត្តនៅក្រោមម្លប់ឈើ មានព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅរឿយ ៗ ត្រេកអរក្នុងវត្ថុដែលមាននៅក្នុងបាត្រ ដោយការស្វែងរក ជាអ្នកមានចិត្តតាំងមាំល្អខាងក្នុង ចូរទំលាយនូវសេនារបស់មច្ចុ ។ ពួកយើងជាអ្នកប្រព្រឹត្តនៅក្រោមម្លប់ឈើ មានព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅរឿយ ៗ ត្រេកអរក្នុងវត្ថុដែលមាននៅក្នុងបាត្រ ដោយការស្វែងរក ចូរកំចាត់បង់នូវសេនារបស់មច្ចុ ដូចដំរីកំចាត់បង់នូវផ្ទះបបុស ។ (នែស្រីផ្កាមាស) ថ្វីយ នាងរាប់អានខ្លួនអ្នកដទៃ ដែលជាខ្ទមគឹកពងឆ្អឹង បែបបំអឹង ៗ មានសាច់និងសរសៃរួបរឹតហើយ ពេញ (ដោយគ្រឿងមិនស្អាត) មានក្លិនស្អុយ ។ ម្នាលនាងមានពកពួដំរុង ដូចបិសាច ក្នុងកាយរបស់នាង ដែលពេញដោយលាមក ស្រោបដោយស្បែក (នេះ) មានទ្វារសម្រាប់បង្ហូរចេញ៩ តែងហៀរហូរគ្រប់ពេល ។

ថេរគាថាយ សដ្ឋិកនិបាតោ

តវ សរីរំ នវសោតំ ទុគ្គន្ធកំ បរិវជ្ជេយ្យ(១)
ភិក្ខុ បរិវជ្ជយតេ តំ មីឡ្ហំ យថា សុចិកាមោ ។
ឯវញ្ចេ តំ ជនោ ជញ្ញា យថា ជានាមិ តំ អហំ
អារកា បរិវជ្ជេយ្យ គូថដ្ឋានំវ បាវុសេ ។
ឯវមេតំ មហាវីរ យថា សមណ ភាសសិ
ឯត្ថ ចេកេ វិសីទន្តិ បង្កម្ហិវ ជរគ្គវោ ។
អាកាសម្ហិ ហលិទ្ទាយ យោ មញ្ញេថ រជេតវេ
អញ្ញេន វាបិ រង្គេន វិឃាតុទយមេវ តំ ។
តទាកាសសមំ ចិត្តំ អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតំ
មា បាបចិត្ត អាសាទិ(២) អគ្គិខន្ធំវ បក្ខិមា ។
បស្ស ចិត្តកតំ ពិម្ពំ អរុកាយំ សមុស្សិតំ
អាតុរំ ពហុសង្កប្បំ យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ ។
តទាសិ យំ ភឹសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ

១ ឱ. ទុគ្គន្ធំ ករិបរិពន្ធ ។ ម. ទុគ្គន្ធំ ករិបរិពន្ធំ ។ ២ ឱ. ម. អាហរិ ។

ភិក្ខុគប្បីវៀរបង់នូវសរីរៈនាង ដែលមានមុខហូរ ៩ មានក្លិនអាក្រក់ បុគ្គលអ្នកចង់ស្អាត ដើរវាងគូថៈ យ៉ាងណាមិញ ភិក្ខុចៀសវាងនូវសរីរៈរបស់នាង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ អាត្មាដឹងនូវសរីរៈនោះយ៉ាងណា បើមហាជនដឹងនូវសរីរៈនោះយ៉ាងនោះ គប្បីតែចៀសវាងសរីរៈនោះអំពីចម្ងាយ ដូចគេចៀសវាងកន្លែងគូថៈក្នុងកាលដែលភ្លៀងបង្អុរចុះ ៗ

បពិត្រសមណៈ លោកមានថេរវាចាយ៉ាងណា បពិត្រលោកអ្នកមានព្យាយាមច្រើន ហេតុនុះក៏យ៉ាងនឹងមែនហើយ តែគង់មានជនពួកខ្លះ លិចទៅក្នុងសរីរៈនុះដែរ ដូចគោចាស់លិចទៅក្នុងភក់ ៗ

នរណាសំគាល់ដើម្បីជ្រលក់នូវអាកាស ដោយរមៀតឬដោយគ្រឿងជ្រលក់ឯទៀត ការធ្វើរបស់បុគ្គលនោះ នាំឲ្យតែកើតសេចក្តីលំបាកទេ ៗ ចិត្តដែលតម្កល់នៅល្អក្នុងសន្តាននោះ ក៏ស្មើគ្នានឹងអាកាស នាងកុំត្រេកអរ (នឹងយើង) ដោយចិត្តលាមក ដូចសត្វស្លាប (មមាច) ត្រេកអរនឹងគំនរភ្លើងឡើយ ៗ នាងចូរមើលរាងកាយដែលធ្វើឲ្យវិចិត្រហើយ ជាទីប្រជុំនៃដំបៅ ដែលឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់ផ្គុំគ្នាហើយ ឈឺជានិច្ច ដែលពួកជនពាលប្រាថ្នាដោយច្រើន សេចក្តីទៀងទាត់នឹងការមាំមួនរបស់រាងកាយនេះ មិនមានឡើយ ៗ

កាលព្រះសារីបុត្រ បរិបូណ៌ដោយអាការដ៏ច្រើន បរិនិព្វានហើយ សេចក្តីស្ញប់ស្ញែង សេចក្តីព្រឺរោម ក៏កើតមានឡើងថា ៗ

អនេកាការសម្បន្នេ សារិបុត្តម្ហិ និព្ពុតេ ។

អនិច្ចា វត សង្ខារា ឧប្បាទវយធម្មិនោ

ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈន្តិ តេសំ វូបសមោ សុខោ ។

សុខុមំ តេ បដិវិជ្ឈន្តិ វាលគ្គំ ឧសុនា យថា

យេ បញ្ចក្ខន្ធេ បស្សន្តិ បរតោ នោ ច អត្តតោ ។

យេ ច បស្សន្តិ សង្ខារេ បរតោ នោ ច អត្តតោ

បច្ចព្យាធិំសុ និបុណំ វាលគ្គំ ឧសុនា យថា ។

(សត្តិយា វិយ ឱមដ្ឋោ ឌយ្ហមានេវ មត្ថកេ

កាមរាគប្បហានាយ សតោ ភិក្ខុ បរិព្វជេ) ។

សត្តិយា វិយ ឱមដ្ឋោ ឌយ្ហមានេវ មត្ថកេ

ភវរាគប្បហានាយ សតោ ភិក្ខុ បរិព្វជេ ។

ចោទិតោ ភាវិតត្តេន សរីរន្តិមធារិនា

មិគារមាតុ បាសាទំ បាទង្គុដ្ឋេន កម្បយិំ ។

ឱហ្ន៎ សង្ខារទាំងឡាយ មិនទៀងទេ មានការកើតឡើងនិងការវិនាសទៅជាធម្មតា កើតឡើងហើយតែងរលត់វិញ ការរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងនោះ ទើបនាំមកនូវសុខ ។ ពួកព្រះយោគីណា ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវខន្ធទាំង៥ ថាជារបស់ដទៃ ទាំងមិនមែនជារបស់ខ្លួន ពួកព្រះយោគីនោះ តែងចាក់ធ្លុះនូវធម៌ដ៏សុខុមបាន ដូចបុគ្គលបាញ់ចុងរោមកន្ទុយ ដោយព្រួញ ។ មួយទៀត ពួកព្រះយោគីណា ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ថាជារបស់ដទៃ ទាំងមិនមែនជារបស់ខ្លួន ពួកព្រះយោគីនោះ ឈ្មោះថា បានចាក់ធ្លុះនូវធម៌ដ៏ល្អិត ដូចបុគ្គលបាញ់ចុងរោមកន្ទុយ ដោយព្រួញ ។

(ភិក្ខុអ្នកមានស្មារតី គប្បីវៀរ ដើម្បីលះបង់នូវកាមរាគ ដូចជាគេបោះប្តួយនឹងលំពែង ទំលុះពីលើមកក្រោម ពុំនោះសោតដូចជាគេលត់ភ្លើងកំពុងឆេះឮដ៏ក្បាល) ។ ភិក្ខុអ្នកមានស្មារតីគប្បីវៀរ ដើម្បីលះបង់នូវភវរាគ ដូចជាគេបោះ ប្តួយនឹងលំពែង ទំលុះពីលើមកក្រោម ពុំនោះសោត ដូចជាគេលត់ភ្លើងដែលកំពុងឆេះឮដ៏ក្បាល ។

ខ្ញុំ លុះព្រះសាស្តាចារ្យ ព្រះអង្គមានព្រះកាយអប់រំហើយ ព្រះអង្គទ្រទ្រង់ នូវសរីរៈជាទីបំផុត ទ្រង់បានដាស់តឿនហើយ ក៏ញាំងមិគារមាតុប្រាសាទ ឲ្យកក្រើកបាន ដោយចុងមេជើង ។

ថេរគាថាយ សត្តកនិបាតោ

ន យិទំ សិថិលមារព្ភ ន យិទំ អប្បេន ថាមសា
និព្វានមធិគន្តព្វំ សព្វគន្ថបមោចនំ ។
អយញ្ច ទហរោ ភិក្ខុ អយមុត្តមបោរិសោ
ធារេតិ អន្តិមំ ទេហំ ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។
វិវរមនុបតន្តិ វិជ្ជុតា វេភារស្ស ច បណ្ឌវស្ស ច
នគវិវរគតោ(១) ច ឈាយតិ បុត្តោ អប្បដិមស្ស តាទិនោ ។
ឧបសន្តោ ឧបរតោ បន្តសេនាសនោ មុនិ
ទាយាទោ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស ព្រហ្មុនា អភិវន្ទិតោ ។
ឧបសន្តំ ឧបរតំ បន្តសេនាសនំ មុនឹ
ទាយាទំ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស វន្ទ ព្រាហ្មណ កស្សបំ ។
យោ ច ជាតិសតំ គច្ឆេ សព្វា ព្រាហ្មណជាតិយោ
សោត្តិយោ វេទសម្បន្នោ មនុស្សេសុ បុនប្បុនំ ។
អជ្ឈាយកោបិ ចេ អស្ស តិណ្ណំ វេទាន បារគូ
ឯតស្ស វន្ទនាយេតំ កលំ នាគ្ឃតិ សោឡសឹ ។

---

១ ម. នភវិវរគតោ ។

ថេរគាថា សត្តកនិបាត

បុគ្គលប្រារព្ធការស៊ីរណាមួយធូរៗ ឬដោយកំឡាំងព្យាយាមស្ដួចស្ដើង មិនអាចបានដល់ព្រះនិព្វាន ដែលជាគ្រឿងរួចចាកគន្ថធម៌ទាំងពួងទេ ។ កិច្ចកំឡោះនេះក្ដី បុរសដ៏ឧត្តមនេះក្ដី បានឈ្នះនូវមារព្រមទាំងសេនានៃមារ ហើយទ្រទ្រង់នូវរាងកាយ ជាទីបំផុតបាន ។

ផ្លេកបន្ទោរទាំងឡាយ រមែងធ្លាក់ក្នុងចន្លោះ នៃភ្នំឈ្មោះវេភារៈនឹងភ្នំឈ្មោះបណ្ឌវៈ ឯបុត្រនៃព្រះពុទ្ធជាតាទិបុគ្គល រកបុគ្គលប្រៀបស្មើមិនបាន លោកនៅក្នុងចន្លោះភ្នំ រមែងដុត (នូវធម៌ជាសត្រូវ) ។ មហាព្រហ្មថ្វាយបង្គំហើយ នូវមុនីអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ ត្រេកអរនឹងការស្ងប់រម្ងាប់ នៅក្នុងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ជាទាយាទរបស់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរថ្វាយបង្គំព្រះកស្សប ជាមុនី អ្នកស្ងប់ស្ងាត់ ត្រេកអរនឹងការស្ងប់ស្ងាត់ នៅក្នុងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ជាទាយាទរបស់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរចុះ ។ បើបុគ្គលណា ទៅយកកំណើតជាព្រាហ្មណ៍គ្រប់ ៗ ជាតិ អស់ ១០០ ជាតិ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះជាព្រាហ្មណ៍ បរិបូណ៌ដោយវេទ ក្នុងពួកមនុស្សរឿយៗ ។ តែបើទុកជាព្រាហ្មណ៍នោះ ជាអ្នកចេះចាំមន្ត ដល់នូវត្រើយ នៃវេទទាំង ៣ ក៏ដោយចុះ ក៏នៅតែមិនដល់មួយចំណិតនៃចំណែក ដែលគេចែក ១៦ ៗដង នៃការថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះមហាកស្សបត្ថេរនុ៎ះឡើយ ។

យោ សោ អដ្ឋវិមោក្ខានំ បុរកត្តំ អដុស្សយិ(១)
អនុលោមំ បដិលោមំ តតោ បិណ្ឌាយ គច្ឆតិ
តាទិសំ ភិក្ខុំ មាសាទិ(២) មាត្តានំ ខណិ ព្រាហ្មណ
អភិប្បសាទេហិ មនំ អរហន្តម្ហិ តាទិនេ
ខិប្បំ បញ្ជលិកោ វន្ទ មា តេ វិជដិ មត្ថកំ ។
នេសោ បស្សតិ សទ្ធម្មំ សំសារេន បុរក្ខតោ
អធង្គមំ ជិម្ហបថំ កុម្មគ្គមនុធាវតិ ។
កិមីវ មីឡ្ហសល្លិត្តោ សង្ខារេ អធិមុច្ឆិតោ
បគាឡ្ហោ លាភសក្ការេ តុច្ឆោ គច្ឆតិ បោដ្ឋិលោ ។
ឥមញ្ច បស្ស អាយន្តំ សារីបុត្តំ សុទស្សនំ
វិមុត្តំ ឧភតោ ភាគេ អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតំ ។
វិសល្លំ ខីណសំយោគំ តេវិជ្ជំ មច្ចុហាយិនំ
ទក្ខិណេយ្យំ មនុស្សានំ បុញ្ញក្ខេត្តមនុត្តរំ ។
ឯតេ សម្ពហុលា ទេវា ឥទ្ធិមន្តោ យសស្សិនោ
ទស ទេវសហស្សានិ សព្វេ ព្រហ្មបុរោហិតា
មោគ្គល្លានំ នមស្សន្តា តិដ្ឋន្តិ បញ្ជលីកតា

---

១ ឱ. ម. អបស្សយិ ។ ២ ឱ. ម. មាហរិ ។

ភិក្ខុណាបានវិមោក្ខ ៨ ក្នុងវេលាមុនភត្ត ជាអនុលោមបដិលោម លុះចេញចាកនិរោធសមាបត្តិនោះហើយ ទើបទៅ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរត្រេកអរនឹងភិក្ខុបែបនោះ អ្នកកុំគាស់រំលើងខ្លួនឡើយ អ្នកចូរធ្វើចិត្តឲ្យត្រេកអរចំពោះព្រះអរហន្ត ជាតាទិបុគ្គល ចូរប្រណម្យអញ្ជលី ថ្វាយបង្គំឲ្យឆាប់ កុំឲ្យក្បាលអ្នកបែកជា ៧ ភាគឡើយ ។ បោដ្ឋិលភិក្ខុនោះ ត្រូវចំណង គឺសង្សារវដ្តរួបរឹតហើយ មិនបានឃើញនូវព្រះសទ្ធម្ម ស្ទុះទៅរកមិច្ឆាជីវៈ ជាផ្លូវដែលមិនគួរទៅ ជាផ្លូវវៀច ផ្លូវអាក្រក់ ។ តុច្ឆបោដ្ឋិលភិក្ខុ ធំបំផុះ ក្នុងសង្ខារ (ដែលប្រឡាំដោយកិលេស ជាគ្រឿងមិនស្អាត) លិចចុះ ក្នុងលាភៈនឹងសក្ការៈ ដូចជាជន្ក្បូរប្រលាក់ដោយលាមក ។

អ្នកចូរមើលព្រះសារីបុត្រ ដ៏មានអាយុនេះ លោកជាអ្នកឃើញដោយប្រពៃ ជាអ្នកផុតចាកចំណែកទាំងពីរ[1] ជាអ្នកមានចិត្តដំកល់មាំក្នុងសន្តាន មិនមានសរគឹកគៈជាដើម មានសំយោជនៈអស់ហើយ បានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ញុំាងមច្ចុរាជឲ្យវិនាស ជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរ របស់មនុស្សទាំងឡាយ ។

ពួកទេវតាជាច្រើនចំនួនមួយហ្មឺនអង្គ មានឫទ្ធិ មានយស ទេវតាទាំងអស់នុះទាំងពួកព្រហ្មបុរោហិត ឈរប្រណម្យនមស្ការព្រះមោគ្គល្លាន

១ គឺរួចចាករូបកាយដោយអរូបសមាបត្តិ ១ ចាកនាមកាយដោយមគ្គ ១ ។

ថេរគាថាយ សត្តកនិបាតោ

នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ   នមោ តេ បុរិសុត្តម

យស្ស តេ អាសវា ខីណា ទក្ខិណេយ្យោសិ មារិស ។

ពូជិតោ នរទេវេន   ឧប្បន្នោ មរណាភិភូ

បុណ្ឌរីកំវ តោយេន សង្ខារេ នោបលិម្បតិ ។

យស្ស មុហុត្តេ សហស្សធា លោកោ

សំវិទិតោ សព្រហ្មកប្បោ វសី

ឥទ្ធិគុណេ ចុតូបបាតេ កាលេ

បស្សតិ ទេវតា ស ភិក្ខុ ។

សារីបុត្តោវ បញ្ញាយ   សីលេន ឧបសមេន ច

យោបិ បារង្គតោ ភិក្ខុ   ឯតាវបរមោ សិយា ។

កោដិសតសហស្សស្ស អត្តភាវំ ខណេន និម្មិនេ

អហំ វិកុព្វនាសុ កុសលោ វសីភូតោម្ហិ ឥទ្ធិយា ។

សមាធិវិជ្ជាវសី បារមីគតោ

មោគ្គល្លានគោត្តោ អសិតស្ស សាសនេ

ធីរោ សមុច្ឆិន្ទិ សមាហិតិន្ទ្រិយោ

នាគោ យថា បូតិលតំវ ពន្ធនំ ។

ថា បពិត្រលោកជាបុរសអាជានេយ្យ យើងខ្ញុំសូមនមស្ការ ចំពោះលោក បពិត្រលោកជាបុរសដ៏ឧត្តម យើងខ្ញុំសូមនមស្ការ ចំពោះលោក បពិត្រលោកនិទ្ទុក្ខ លោកមានអាសវៈអស់ហើយ លោកជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ។

(ព្រះមោគ្គល្លាន) ដែលនរជនទឹងទៅគាបូជាហើយ លោកកើត (ដោយអរិយជាតិ) ជាអ្នកគ្របសង្កត់នូវសេចក្តីស្លាប់បាន មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងសង្ខារ ដូចជាផ្កាឈូកស មិនប្រឡាក់ដោយទឹក ។

ព្រះមោគ្គល្លានណា ជ្រាបនូវឱកាសលោកមួយពាន់ ក្នុងកាលមួយរំពេច ព្រះមោគ្គល្លាននោះ ស្មើនឹងមហាព្រហ្ម ជាអ្នកស្ទាត់ក្នុងឥទ្ធិ-គុណនិងចុតូបបាតៈ លោកជាភិក្ខុ ឃើញពួកទេវតាក្នុងកាលគួរ ។

ព្រះសារីបុត្តត្ថេរ (ប្រសើរ) ដោយប្រាជ្ញា ដោយសីល ដោយឧបសមៈ ទុកជាភិក្ខុណា ជាអ្នកដល់នូវត្រើយ ភិក្ខុនោះ គប្បីជាអ្នកមានគុណយ៉ាងក្រៃលែង ដូច្នេះឯង ។

ចំណែកអាត្មា អាចនិម្មិតនូវអត្តភាពមួយសែនកោដិបានដោយមួយរំពេច ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងឫទ្ធិគឺការធ្វើផ្សេង ៗ ជាអ្នកស្ទាត់ជំនាញក្នុងឫទ្ធិ ៗ អាត្មា ជាមោគ្គល្លានគោត្រ ដល់នូវទីបំផុតដោយសមាធិនឹងការៈ ស្ទាត់ក្នុងវិជ្ជា ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានឥន្ទ្រិយតាំងមាំ ក្នុងសាសនា (នៃព្រះសាស្តា) ប្រាសចាកតណ្ហានិស្ស័យជាដើម បានកាត់នូវចំណងគឺកិលេស ដូចដំរីផ្តាច់ទន្លីង ដែលគេធ្វើដោយវល្លិ៍ស្អុយ ។

បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា ។បេ។ ភវនេត្តិ សមូហតា ។

យស្ស ចត្ថាយ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ

សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ សព្វសំយោជនក្ខយោ ។

កីទិសោ និរយោ អាសិ យត្ថ ទុស្សី អបច្ចថ

វិធុរំ សាវកមាសជ្ជ កកុសន្ធញ្ច ព្រាហ្មណំ ។

សតំ អាសិ អយោសង្កុ សព្វេ បច្ចត្តវេទនា

ឦទិសោ និរយោ អាសិ យត្ថ ទុស្សី អបច្ចថ

វិធុរំ សាវកមាសជ្ជ កកុសន្ធញ្ច ព្រាហ្មណំ ។

យោ ឯតមភិជានាតិ ភិក្ខុ ពុទ្ធស្ស សាវកោ

តាទិសំ ភិក្ខុមាសជ្ជ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។

មជ្ឈេ សាគរស្មឹ តិដ្ឋន្តិ វិមានា កប្បដ្ឋាយិនោ

វេឡុរិយវណ្ណា រុចិរា(១) អច្ចិមន្តោ បភស្សរា

អច្ឆរា តត្ថ នច្ចន្តិ បុថុ នានត្តវណ្ណិយោ

យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។

---

១ ម. រុចិយោ ។

ព្រះសាស្តា ខ្ញុំបម្រើហើយ ។បេ។ តណ្ហាដែលជាធម្មជាតិនាំសត្វទៅកាន់ភព ខ្ញុំបានដកហើយ ។ កុលបុត្រចេញចាកផ្ទះហើយទៅបួស ក្នុងសំណាក់បុគ្គលមិនមានផ្ទះ ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍ជាគ្រឿងអស់សំយោជនៈគ្រប់យ៉ាងនោះ ក៏ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ។ ទុស្សីមារ បៀតបៀននូវព្រាហ្មណ៍គឺអគ្គសាវ័កឈ្មោះវិធុរផង នូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមកកុសន្ធៈផង ហើយឆេះនៅក្នុងនរកណា នរកនោះ ដូចម្តេចទៅ ។ ទុស្សីមារ បៀតបៀននូវព្រាហ្មណ៍គឺសាវ័កឈ្មោះវិធុរផង នូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមកកុសន្ធៈផង ហើយឆេះនៅក្នុងនរកណា នរកនោះប្រាកដដូច្នេះ គឺកង្វារដែក ១០០ កើតវេទនាផ្សេង ៗ គ្នាគ្រប់យ៉ាង ៗ ភិក្ខុណា ជាសាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធ ដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនោះ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកបៀតបៀននូវភិក្ខុបែបនោះហើយ នឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខមិនខាន ។ វិមានទាំងឡាយណាតាំងនៅអស់មួយកប្ប ឋិតនៅក្នុងកណ្តាលសាគរ មានព័ណ៌ដូចជាកែវពិទូរ្យ ដ៏រុងរឿង មានពន្លឺភ្លឺផ្លេក មានពួកស្រីអប្សរដ៏ច្រើនមានវណ្ណៈផ្សេង ៗ រាំក្នុងវិមានទាំងនោះ ភិក្ខុណា ដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនោះ ។បេ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។

ថេរគាថាយ សដ្ឋិនិបាតោ

យោ ច ពុទ្ធេន ចោទិតោ ភិក្ខុសង្ឃស្ស បេក្ខតោ
មិគារមាតុ បាសាទំ បាទង្គុដ្ឋេន កម្បយិ ។
យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។
យោ វេជយន្តបាសាទំ បាទង្គុដ្ឋេន កម្បយិ
ឥទ្ធិពលេនុបត្ថទ្ធោ សំវេជេសិ ច ទេវតា ។
យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។
យោ វេជយន្តបាសាទេ សក្កំ សោ បរិបុច្ឆតិ
អបិ អាវុសោ ជានាសិ តណ្ហក្ខយវិមុត្តិយោ
តស្ស សក្កោ វិយាកាសិ បញ្ហំ បុដ្ឋោ យថាតថំ
យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។
យោ ព្រហ្មានំ បរិបុច្ឆតិ(១) សុធម្មាយំ អភិតោសភំ(២)
អជ្ជាបិ តេ អាវុសោ សា ទិដ្ឋិ យា តេ ទិដ្ឋិ បុរេ អហុ
បស្សសិ វីតិវត្តន្តំ ព្រហ្មលោកេ បភស្សរំ
តស្ស ព្រហ្មា វិកាយាសិ(៣) បញ្ហំ បុដ្ឋោ យថាតថំ

---

១ ម. បុច្ឆតិ ។ ២ ម. បិតោសភំ ។ ៣ ឱ. ម. វិយាកាសិ ។

មួយទៀត ភិក្ខុណា ដែលព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់ដាស់តឿនហើយ កាលភិក្ខុសង្ឃកំពុងមើល (ភិក្ខុនោះ) បានធ្វើមិគារមាតុប្រាសាទឲ្យកក្រើកញាប់ញ័រ ដោយចុងមេជើង ។ ភិក្ខុណាដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនោះបាន ។ បេ ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខ ។ ភិក្ខុណាធ្វើវេជយន្តប្រាសាទ ឲ្យកក្រើកញាប់ញ័រដោយចុងមេជើង ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកអង់អាចដោយកំឡាំងឫទ្ធិ ធ្វើពួកទេវតាឲ្យសង្វេគហើយ ។ ភិក្ខុណាដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនុ៎ះបាន ។ បេ ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខ ។ ភិក្ខុណា (គង់លើ) វេជយន្តប្រាសាទ ភិក្ខុនោះក៏សួរសក្កទេវរាជថា ម្នាលអាវុសោ អ្នកដឹងនូវការអស់នឹងការផុតស្រឡះចាកតណ្ហាដែរឬទេ សក្កទេវរាជលុះព្រះថេរៈសួរប្រស្នាហើយ ក៏ឆ្លើយដោះស្រាយតាមសេចក្ដីពិតដល់លោក ភិក្ខុណាដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនុ៎ះ ។ បេ ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខ ។ ភិក្ខុណា ជាបុគ្គលក្លៀវក្លាសួរប្រស្នានឹងព្រហ្ម ក្នុងសភាឈ្មោះសុធម្មាថា ម្នាលអាវុសោ សេចក្ដីយល់ណារបស់អ្នក ដែលមានហើយ ក្នុងកាលពីដើម សេចក្ដីយល់របស់អ្នកនោះ នៅដូចថ្ងៃនេះឬ អ្នកឃើញពន្លឺរស្មី (នៃព្រះមានបុណ្យនឹងសាវ័ក) គ្រប់សក្កត់ក្នុងព្រហ្មលោកដែរឬទេ ព្រហ្មលុះព្រះថេរសួរប្រស្នាហើយ ក៏ឆ្លើយដោះស្រាយតាមសេចក្ដីពិតដល់លោកថា

ន មេ អាវិស សា ទិដ្ឋិ   យា មេ ទិដ្ឋិ បុរេ អហុ ។
បស្សាមិ វីតិវត្តន្តំ   ព្រហ្មលោកេ បភស្សរំ
សោហមជ្ជ កថំ វជ្ជំ   អហំ និច្ចោម្ហិ សស្សតោ ។
យោ ឯតមភិជានាតិ ។ បេ ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។
យោ មហានេរុនោ កូដំ   វិមោក្ខេន អផស្សយិ
វនំ បុព្វវិទេហានំ   យេ ច ភូមិសយា នរា
យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។
ន វេ អគ្គិ ចេតយតិ   អហំ ពាលំ ឌហាមីតិ
ពាលោ ច ជលិតមគ្គឹ   អាសជ្ជ នំ បឌយ្ហតិ
ឯវមេវ តុវំ មារ   អាសជ្ជ នំ តថាគតំ
សយំ ឌហិស្សមត្តានំ   ពាលោ អគ្គឹវ សម្ផុសំ ។
អបុញ្ញំ បសវី(១) មារោ   អាសជ្ជ នំ តថាគតំ
កិន្នុ មញ្ញសិ បាបិម   ន មេ បាបំ វិបច្ចតិ ។

---

១ ម បស្សវិ ។

បពិត្រលោកទិទិក្ខ សេចក្តីយល់ណារបស់ខ្ញុំ ដែលមានហើយក្នុងកាលពីដើម សេចក្តីយល់របស់ខ្ញុំនោះ មិនមានទេ ។ ខ្ញុំឃើញពន្លឺរស្មី (របស់ព្រះមានបុណ្យនឹងសាវ័ក) គ្របសង្កត់ក្នុងព្រហ្មលោក ខ្ញុំនោះនឹងលះបង់នូវពាក្យរបស់ខ្ញុំដែលយល់ឃើញថា អាត្មាអញជាបុគ្គលទៀងទាត់ (នោះ) ក្នុងថ្ងៃនេះហើយ ។ ភិក្ខុណា ដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនោះ ។ បេ ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។ ភិក្ខុណា បានឃើញកំពូលភ្នំមហាសិនេរុផង ឃើញជម្ពូទ្វីបផង ឃើញបុព្វវិទេហទ្វីបផង ឃើញពួកមនុស្សដេកលើផែនដី (នៅក្នុងអបរគោយានទ្វីប នឹងឧត្តរកុរុទ្វីប) ផង ដោយឈានវិមោក្ខ ភិក្ខុណា ដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនោះ ។ បេ ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។ ធម្មតាភ្លើង មិនដែលគិតថា អញនឹងឆេះរលោកមនុស្សពាលទេ តែប្រសិនជាមនុស្សពាលពាល់ភ្លើងដែលឆេះហើយ (ភ្លើង) ក៏ឆេះរលោកនូវបុគ្គលពាលនោះឯង ម្នាលមារ អ្នកបៀតបៀននូវព្រះតថាគតនោះ មុខជានឹងឆេះរលោកខ្លួនឯងវិញ ដូចមនុស្សពាលពាល់ភ្លើង យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប មារឯង បៀតបៀននូវព្រះតថាគតនោះ មុខជានឹងបានសោយបាប អ្នកសំគាល់ថា បាបនឹងមិនឲ្យផលដល់អញ ឬអ្វី ។

ថេរគាថាយ សដ្ឋិកនិបាតោ

ការតោ តេ មិយ្យតេ ចាបំ ចិររត្តាយ អន្តក
មារ និព្វិន្ទ ពុទ្ធម្ហា អាសំ មាការិ ភិក្ខុសុ ។
ឥតិ មារំ អតជ្ជេសិ ភិក្ខុ ភេសកឡាវនេ
តតោ សោ ទុម្មនោ យក្ខោ តត្ថេវន្តរធាយតីតិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ថេរោ គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧទ្ទានំ ភវតិ

សដ្ឋិកម្ហិ និបាតម្ហិ មោគ្គល្លានោ មហិទ្ធិកោ
ឯកោវ ថេរោ គាថាយោ អដ្ឋសដ្ឋី ភវន្តិ តា ។

សដ្ឋិកោ និបាតោ និដ្ឋិតោ[១] ។

---

១ ឱ. ម. និដ្ឋិតោតិ នត្ថិ ។

ម្នាលមារមានចិត្តលាមក បាបរបស់អ្នកកាលធ្វើ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ (មិនជាប្រយោជន៍) អស់កាលដ៏យូរ ម្នាលមារ អ្នកចូរនឿយណាយចាកបុគ្គលអ្នកត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈទាំង ៤ ប្រការ អ្នកកុំធ្វើនូវសេចក្តីប៉ុនប៉ង ដើម្បីបៀតបៀនភិក្ខុឡើយ ។

ភិក្ខុ (មោគ្គល្លានត្ថេរ) បានគម្រាមមារ ក្នុងភេសកឡាវ័នដោយប្រការដូច្នេះហើយ មារជាយក្ខនោះ ក៏អាក់អន់ចិត្ត ហើយបាត់ទៅក្នុងទីនោះឯង ព្រោះហេតុតែសេចក្តីគម្រាម (នៃព្រះមោគ្គល្លាន) ។
ឮថា ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងឡាយ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

ឧទ្ទាន

ព្រះមោគ្គល្លានត្ថេរ មានឫទ្ធិច្រើន តែមួយអង្គឯង សំដែងនូវគាថាទាំងឡាយ ក្នុងសដ្ឋិកនិបាត គាថាទាំងនោះមានចំនួន ៦៨ គាថា ។

ចប់ សដ្ឋិកនិបាត ។

ថេរគាថាយ មហានិបាតោ

(២៦៤) និក្ខន្តំ វត មំ សន្តំ អគារស្មា អនគារិយំ
វិតក្កា ឧបធាវន្តិ បគព្ភា កណ្ហតោ ឥមេ
ឧគ្គបុត្តា មហិស្សាសា សិក្ខិតា ទឡ្ហធម្មិនោ
សមន្តា បរិកិរេយ្យុំ សហស្សំ អបលាយិនំ ។
សចេបិ ឯត្តកា ភិយ្យោ អាគមិស្សន្តិ ឥត្ថិយោ
នេវ មំ ព្យាធយិស្សន្តិ ធម្មេស្វម្ហិ បតិដ្ឋិតោ ។
សក្ខី ហិ មេ សុតំ ឯតំ(១) ពុទ្ធស្សាទិច្ចពន្ធុនោ
និព្វានគមនំ មគ្គំ តត្ថ មេ និរតោ មនោ ។
ឯវញ្ចេ មំ វិហរន្តំ បាបិម ឧបគញ្ឆសិ(២)
តថា មច្ចុ ករិស្សាមិ ន មេ មគ្គំ ឧទិក្ខសិ ។

អរតឹ រតិញ្ច បហាយ
សព្វសោ គេហសិតញ្ច វិតក្កំ
វនថំ ន ករេយ្យ កុហិញ្ចិ
និព្វនថោ អវនថោ(៣) ស ហិ ភិក្ខុ ។

---

១ ឱ. ឯតំ ។ ម. មេតំ ។ ២ ឱ. ម. ឧបគច្ឆសិ ។ ៣ ម. និព្វនថោ អវនថោ ។

ថេរគាថា មហានិបាត

(៦៦៤) វិតក្កៈតាំងឡាយនេះ ជាសភាវៈឃ្លើសឃ្លន ព្រោះជារបស់លាមក តែងគ្របសង្កត់អាត្មាអញ ដែលចេញចាកផ្ទះ បួសក្នុងព្រះពុទ្ធសា-សនា(ដូច)ពួកខ្មាន់ធ្នូដ៏ប្រសើរ ជាកូនអ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ សិក្សាស្ទាត់ហើយ មានធ្នូដ៏មាំ គប្បីបាញ់ប្រសាចនូវព្រួញ តាំងពាន់ជុំវិញខ្លួន (សត្រូវ) មិនឲ្យរត់រួចបាន ។ បើពួកស្រីប៉ុណ្ណោះ (ឬ) លើសជាងនេះ នឹងមក ក៏គង់បៀតបៀនអាត្មាអញមិនបាន (ព្រោះ) អាត្មាអញបាន តាំងមាំនៅក្នុងធម៌តាំងឡាយហើយ ។ ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះពុទ្ធ ជាអាទិច្ចពន្ធុ អាត្មាអញបានស្តាប់មុនហើយ ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ត្រេកអរ ក្នុងផ្លូវជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វាននោះហើយ ។ ម្នាលមារលាមក បើអ្នកចូលមកបំបាត់យើង ដែលកំពុងចុះចិត្តស៊ប់ក្នុង វិបស្សនាយ៉ាងនេះ អ្នកមិនបានឃើញផ្លូវរបស់យើង យ៉ាងណា យើងនឹងធ្វើអ្នកឲ្យដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បុគ្គលណា លះបង់នូវសេចក្តីអផ្សុក នូវសេចក្តីត្រេកអរ នូវសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះ ដោយប្រការទាំងពួង មិនធ្វើនូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងវត្ថុណាមួយ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ព្រោះមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ភិក្ខុ ។

យមិធ បថវិញ្ច វិហាសំ
រូបគតំ ជគតោគធំ កិញ្ចិ
បរិជិយ្យតិ សព្វមនិច្ចំ
ឯវំ សមេច្ច ចរន្តិ មុតត្តា ។
ឧបធីសុ ជនា គធិតាសេ
ទិដ្ឋសុតេ បដិឃេ ច មុតេ ច
ឯត្ថ វិនោទយ ឆន្ទមនេជោ
យោ ហេត្ថ ន លិម្បតិ មុនិ តមាហុ ។
អដ្ឋសដ្ឋិសិតា សវិតក្កា
បុថុជ្ជនតាយ អធម្មនិវិដ្ឋា
ន ច វគ្គគតស្ស កុហិញ្ចិ
នោ បន ទុដ្ឋុល្លភាណី (១) ស ភិក្ខុ ។
ទព្វោ ចិររត្តំ សមាហិតោ
អកុហកោ និបកោ អបិហាលុ
សន្តំ បទមជ្ឈគមា មុនី
បដិច្ច បរិនិព្វុតោ កង្ខតិ កាលំ ។

---

១ ឱ. ទុដ្ឋុល្លគាហី ។ ម. ទុដ្ឋុល្លគាហិ ។

ក្នុងលោកនេះ វត្ថុណាមួយ នៅលើផែនដីក្តី លើអាកាសក្តី ដែលរាប់ចូលក្នុងភព ៣ មានសភាវៈវិនាសទៅ វត្ថុទាំងអស់នោះជារបស់មិនទៀង រមែងទ្រុឌទ្រោមទៅ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ រមែងយល់ច្បាស់យ៉ាងនេះ ៗ ពួកជនរមែងជាប់ចំពាក់ក្នុងឧបធិ គឺរូបនិងសំឡេង ដែលឃើញហើយ ឮហើយផង គឺក្លិន រសនិងផោដ្ឋព្វៈដែលធុំហើយប៉ះពាល់ហើយផង អ្នកចូរជាបុគ្គលមិនមានសេចក្តីញាប់ញ័រ បន្ទោបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងកាមទាំងនោះចេញ ព្រោះបុគ្គលណាមិនជាប់ក្នុងកាមគុណនុះ ពួកអ្នកប្រាជ្ញទើបហៅបុគ្គលនោះ ថាជាមុនី ៗ បុគ្គលអន្ធពាលមានវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវទិដ្ឋិ ៦៨ រមែងជាអ្នកតាំងនៅមាំហើយក្នុងអធម៌ ព្រោះតែខ្លួនជាបុថុជ្ជន បុគ្គលណាមិនលុះក្នុងពួកនៃមិច្ឆាទិដ្ឋិ ក្នុងវត្ថុណាមួយ ទាំងជាអ្នកមិននិយាយអាក្រក់ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ភិក្ខុ ៗ អ្នកប្រាជ្ញមានចិត្តដ៏តល់មាំ អស់កាលយូរហើយ ជាអ្នកមិនកុហក មានប្រាជ្ញាល្អិត មិនមានតណ្ហា ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយមោនេយ្យធម៌ រលត់កិលេស ហើយបានសម្រេចនូវសន្តិបទ ព្រោះអាស្រ័យ (ព្រះនិព្វាន) រង់ចាំតែបរិនិព្វានកាល ៗ

មានំ បជហស្សុ គោតម

មានបថញ្ច បជហស្សុ អសេសំ

មានបថស្មឹ សមុច្ឆិតោ

វិប្បដិសារី ហុវា ចិររត្តំ ។

មក្ខេន មក្ខិតា បជា

មានហតា និរយំ បតន្តិ

សោចន្តិ ជនា ចិររត្តំ

មានហតា និរយំ ឧបបន្នា ។

ន ហិ សោចតិ ភិក្ខុ កទាចិ

មគ្គជិនោ(១) សម្មាបដិបន្នោ

កិត្តិញ្ច សុខញ្ចានុភោតិ

ធម្មទសោតិ តមាហុ តថត្តំ ។

តស្មា អខិលោធ បធានវា

នីវរណានិ បហាយ វិសុទ្ធោ

មានញ្ច បហាយ អសេសំ

វិជ្ជាយន្តករោ សមិតាវី ។

---

១ ម. មគ្គជិតោ ។

ម្នាលអ្នកជាគោត្រនៃព្រះគោតម អ្នកចូរលះបង់នូវមានះផង ចូរលះបង់នូវផ្លូវនៃមានះ កុំឲ្យមានសេសសល់ផង (ព្រោះ) បុគ្គលជ្រប់នៅ ក្នុងផ្លូវនៃមានះហើយ រមែងមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ អស់កាលយូរ ៗ ពួកសត្វ ដែលត្រូវសេចក្តីលុបគុណគ្របសង្កត់ ត្រូវមានះបៀតបៀនហើយ រមែងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ពួកជនដែលមានះបៀតបៀនហើយ រមែងទៅកើតក្នុងនរក សោកសៅ អស់កាលយូរ ៗ ភិក្ខុអ្នកឈ្នះកិលេសដោយមគ្គ អ្នកប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ រមែងមិនសោកសៅ ក្នុងកាលណាមួយឡើយ ភិក្ខុណា បាននូវកិត្តិយសផង បាននូវសេចក្តីសុខផង ពួកបណ្ឌិតតែងហៅភិក្ខុនោះ ថាជាអ្នកឃើញធម៌ ដោយពិត ៗ ហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកមិនរឹងរូស មានព្យាយាមក្នុងសាសនានេះ លះបង់នូវនីវរណៈទាំងឡាយ ជាអ្នកបរិសុទ្ធ លះបង់នូវមានះ មិនឲ្យមានសេសសល់ រមែងជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុតនៃវិជ្ជា ជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់កិលេស ៗ

ថេរគាថាយ មហានិបាតោ

កាមរាគេន ឌយ្ហាមិ ចិត្តំ មេ បរិឌយ្ហតិ
សាធុ និព្វាបនំ ព្រូហិ អនុកម្បាយ គោតម ។
សញ្ញាយ វិបរិយេសា ចិត្តន្តេ បរិឌយ្ហតិ
និមិត្តំ បរិវជ្ជេហិ សុភំ រាគូបសញ្ហិតំ ។
អសុភាយ ចិត្តំ ភាវេហិ ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ
សតិ កាយគតា ត្យត្ថុ និព្វិទាពហុលោ ភវ ។
អនិមិត្តញ្ច ភាវេហិ មានានុសយមុជ្ជហ
តតោ មានាភិសមយា ឧបសន្តោ ចរិស្សសិ ។
តមេវ វាចំ ភាសេយ្យ យាយត្តានំ ន តាបយេ
បរេ ច ន វិហឹសេយ្យ សា វេ វាចា សុភាសិតា ។
បិយវាចមេវ ភាសេយ្យ យា វាចា បដិនន្ទិតា
យំ អនាទាយ បាបានិ បរេសំ ភាសតេ បិយំ ។
សច្ចំ វេ អមតា វាចា ឯស ធម្មោ សនន្តនោ
សច្ចេ អត្ថេ ច ធម្មេ ច អាហុ សន្តោ បតិដ្ឋិតា ។
យំ ពុទ្ធោ ភាសតី វាចំ ខេមំ និព្វានបត្តិយា
ទុក្ខស្សន្តកិរិយាយ សា វេ វាចានមុត្តមា ។

ខ្ញុំក្តៅក្រហាយ ចិត្តរបស់ខ្ញុំ អន្ទះអន្ទែង ព្រោះតែកាមរាគ បពិត្រព្រះអានន្ទ ជាគោតមគោត្រ សូមលោកមេត្តាសំដែងនូវធម៌ ជាគ្រឿងញុំាងកាមរាគនោះឲ្យរលត់ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះចុះ ។

ចិត្តរបស់លោកអន្ទះអន្ទែង ព្រោះតែវិបល្លាសនៃសញ្ញា លោកចូរលះបង់នូវសុភនិមិត្ត ដែលប្រកបដោយកាមរាគចោលចេញ ។ លោកចូរចំរើនឯកគ្គតាចិត្ត ឲ្យតម្កល់មាំល្អ ក្នុងអសុភសញ្ញា ទាំងកាយគតាសតិ ក៏ចូរឲ្យមានដល់លោក លោកចូរមានសេចក្តីនឿយណាយឲ្យច្រើនចុះ ។ ចូរចំរើនអនិមិត្ត គឺអនិច្ចានុបស្សនា ចូរផ្តាច់នូវមានានុស័យ តទៅលោកនឹងបានស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះលះបង់មានះ ។ បុគ្គល មិនគប្បីញុំាងខ្លួនឲ្យក្តៅក្រហាយ ដោយវាចាណា គប្បីពោលតែវាចានោះ បុគ្គលមិនគប្បីបៀតបៀន ពួកបុគ្គលដទៃ ដោយវាចាណា វាចានោះឯងជាសុភាសិត ។ វាចាណា ដែលគេទទួលត្រេកអរ បុគ្គលគប្បីពោលតែវាចាជាទីស្រឡាញ់នោះឯង បុគ្គលកុំកាន់យកពាក្យអាក្រក់ ពោលតែពាក្យដែលជាទីពេញចិត្តនៃពួកជនដទៃ ។ ពាក្យពិត ជាពាក្យមិនស្លាប់ នេះជាធម៌មានមកពីបុរាណ ពួកសប្បុរស តាំងមាំក្នុងសច្ចៈផង ក្នុងអត្ថៈផង ក្នុងធម្មៈផង ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ពោលវាចាណា ជាវាចាក្សេម ដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន ដើម្បីធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ វាចានោះឯង ជាវាចាឧត្តម ជាងវាចាទាំងឡាយ ។

គម្ភីរបញ្ញោ មេធាវី មគ្គាមគ្គស្ស កោវិទោ
សារីបុត្តោ មហាបញ្ញោ ធម្មំ ទេសេតិ ភិក្ខុនំ ។
សង្ខិត្តេនបិ ទេសេតិ វិត្ថារេនបិ ភាសតិ
សាលិកាយេវ និគ្ឃោសោ បដិភាណំ ឧទិយ្យតិ ។
តស្ស តំ ទេសយន្តស្ស សុណន្តិ មធុរំ គិរំ
សរេន រជនីយេន សវនីយេន វគ្គុនា
ឧទគ្គចិត្តា មុទិតា សោតំ ឱធេន្តិ ភិក្ខវោ ។
អជ្ជ បណ្ណរសេ វិសុទ្ធិយា ភិក្ខូ បញ្ចសតា សមាគតា
សំយោជនពន្ធនច្ឆិទា អនីឃា ខីណបុនព្ភវា ឥសី(១) ។
ចក្កវត្តី យថា រាជា អមច្ចបរិវារិតោ
សមន្តា អនុបរិយេតិ សាគរន្តំ មហឹ ឥមំ ។
ឯវំ វិជិតសង្គាមំ សត្ថវាហំ អនុត្តរំ
សាវកា បយិរុបាសន្តិ តេវិជ្ជា មច្ចុហាយិនោ ។
សព្វេ ភគវតោ បុត្តា បលាបោ(២) ឯត្ថ ន វិជ្ជតិ
តណ្ហាសល្លស្ស ហន្តារំ វន្ទេ អាទិច្ចពន្ធុនំ ។

១ ម. ឥតិ ។ ២ ម. បលាបេត្ថ ន វិជ្ជតិ ។

សារីបុត្រ ជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាជ្រាលជ្រៅ ជាអ្នកប្រាជ្ញ យល់ផ្លូវនឹងមិនមែនផ្លូវ មានប្រាជ្ញាច្រើន រមែងសំដែងធម៌ដល់ពួកភិក្ខុ ។ សារីបុត្រសំដែងធម៌ដោយសង្ខេបក៏បាន សំដែងដោយពិស្ដារក៏បាន លោកមានសំឡេងគឹកកងពីរោះ ដូចសំឡេងសាលិកា ទាំងមានបដិភាណផុសផុល ។ កាលសារីបុត្រកំពុងសំដែងធម៌នោះ ពួកភិក្ខុកំពុងស្ដាប់សំឡេងដ៏ពីរោះ ក៏មានចិត្តអណ្ដែតអណ្ដូង ត្រេកអរ ផ្គង់សោតប្បសាទទៅរកសំឡេង ដែលគួរត្រេកអរ គួរចង់ស្ដាប់ គួរប្រាថ្នា ។

ពួកភិក្ខុ ៥០០ រូប ជាអ្នកផ្ដាច់បង់នូវចំណង គឺសំយោជនៈ ជាអ្នកមិនមានទុក្ខ មានភពថ្មីអស់ហើយ ជាអ្នកស្វែងរកគុណ បានមកជួបជុំគ្នា ដើម្បីវិសុទ្ធិបវារណាក្នុងថ្ងៃ ១៥ នេះ ។ ព្រះរាជាចក្រពត្តិ មានអាមាត្យចោមរោម យាងប្រទក្សិណផែនដីដែលមានសាគរជាទីបំផុតនេះ ដោយជុំវិញ យ៉ាងណា ។ ពួកសាវ័កមានវិជ្ជា ៣ អ្នកបំផ្លាញនូវមច្ចុរាជ រមែងអង្គុយជិត (ព្រះសាស្ដា) ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរ លើសលុប ឈ្នះសង្គ្រាម គឺកិលេស អ្នកដឹកនាំ នូវពួកក្រុម ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ពួកសាវ័កទាំងអស់ ជាបុត្រនៃព្រះមានព្រះភាគ សភាវៈសោះសូន្យ ក្នុងពួកនោះមិនមានឡើយ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមក្រាបថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះសាស្ដា ជាផៅពង្សនៃព្រះអាទិត្យ ព្រះអង្គជាអ្នកបំផ្លាញនូវសរ គឺតណ្ហា ។

ថេរគាថាយ មហានិបាតោ

បរោសហស្សំ ភិក្ខូនំ សុគតំ បយិរុបាសតិ
ទេសេន្តំ វិរជំ ធម្មំ និព្វានំ អកុតោភយំ ។
សុណន្តិ ធម្មំ វិមលំ សម្មាសម្ពុទ្ធទេសិតំ
សោភតិ វត សម្ពុទ្ធោ ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតោ ។
នាគនាមោសិ ភគវា ឥសីនំ ឥសិសត្តមោ
មហាមេឃោវ ហុត្វាន សាវកេ អភិវស្សសិ ។
ទិវាវិហារា និក្ខម្ម សត្ថុទស្សនកម្យតា
សាវកោ តេ មហាវីរ បាទេ វន្ទតិ វង្គិសោ ។

ឧម្មគ្គបថំ មារស្ស
អភិភុយ្យ ចរតិ បភិជ្ជ ខិលានិ
តំ បស្សថ ពន្ធបមុញ្ចករំ
អសិតំ ភាគសោ បវិភជ្ជ ។
ឱឃស្ស ហិ និត្ថរណត្ថំ
អនេកវិហិតំ មគ្គំ អក្ខាសិ
តស្មិញ្ច អមតេ អក្ខាតេ
ធម្មទសា ឋិតា អសំហិរា ។

ពួកភិក្ខុច្រើនជាងពាន់ អង្គុយជិតព្រះសុគត ដែលកំពុងសំដែងធម៌ជាគ្រឿងប្រោសចាកកពគៈគឺព្រះនិព្វាន ឥតមានភ័យអំពីទីណា ៗ ពួកសាវ័កស្តាប់ធម៌ដ៏ពិទូលាយ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ ទិហ្ន ព្រះសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុហោមរោមហើយ ល្អណាស់តើ ៗ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានព្រះនាមជានាគ ជាឥសីគំរប់ ៧[1] នៃឥសីទាំងឡាយ ព្រះអង្គជាអ្នកបង្អុរនូវធម៌ស្រោចពួកសាវ័ក មានសភាពដូចជាមហាមេឃបង្អុរនូវភ្លៀង ៗ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ វង្គីសៈជាសាវ័ក ចេញចាកទីនៅក្នុងវេលាថ្ងៃ ព្រោះមានសេចក្តីប្រាថ្នាចង់គាល់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទា របស់ព្រះអង្គ ៗ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្របសង្កត់ផ្លូវខុសគឺកិលេសមារ បានប្រព្រឹត្តទំលាយបង្គោលគឺកិលេស អ្នកទាំងឡាយចូរមើលព្រះពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គធ្វើឲ្យរួចចាកចំណង មិនអាស្រ័យតណ្ហា ទ្រង់ចែករំលែកធម៌តាមចំណែក ៗ ព្រោះថា ព្រះអង្គបានប្រាប់ផ្លូវច្រើនប្រការ ដើម្បីជាគ្រឿងរលាស់នូវឱឃៈហោល កាលទ្រង់សំដែងប្រាប់អមតមហានិព្វាននោះហើយ ពួកជនក៏បានឃើញច្បាស់នូវធម៌ តម្កល់នៅនឹង មិនមានអ្នកណាដឹកនាំទៅបាន ៗ

---

១ រាប់តាំងពី ព្រះវិបស្សី [illegible] ។

បជ្ជោតករោ អតិវិជ្ឈ
សព្វដ្ឋិតីនំ អតិក្កមមទ្ទុំ(១)
ញត្វា ច សច្ឆិកត្វា ច
អគ្គំ សោ ទេសយិ ទសទ្ធានំ ។
ឯវំ សុទេសិតេ ធម្មេ
កោ បមាទោ វិជានតំ ធម្មំ
តស្មា ហិ តស្ស ភគវតោ សាសនេ
អប្បមត្តោ សទា នមស្សមនុសិក្ខេ ។

ពុទ្ធានុពុទ្ធោ យោ ថេរោ កោណ្ឌញ្ញោ តិព្វនិក្កមោ
លាភី សុខវិហារានំ វិវេកានំ អភិណ្ហសោ ។
យំ សាវកេន បត្តព្វំ សត្ថុសាសនការិនា
សព្វស្ស តំ អនុប្បត្តំ អប្បមត្តស្ស សិក្ខតោ ។
មហានុភាវោ តេវិជ្ជោ ចេតោបរិយកោវិទោ
កោណ្ឌញ្ញោ ពុទ្ធទាយាទោ បាទេ វន្ទតិ សត្ថុនោ ។
នគស្ស បស្សេ អាសីនំ មុនឹ ទុក្ខស្ស បារគុំ
សាវកា បយិរុបាសន្តិ តេវិជ្ជា មច្ចុហាយិនោ ។

១ ឱ. អតិក្កមមទ្ទា ។ ម. អតិក្កមមទ្ទុ ។

ព្រះពុទ្ធនោះអ្នកធ្វើនូវពន្លឺទ្រង់ធ្លុះ រកវិញ្ញាណគតិរបស់សត្វទាំងអស់បានត្រាស់ដឹងផង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ផង ទ្រង់យាងកន្លងផ្លូវឆ្ងាយបាន ហើយសំដែងធម៌ដ៏ប្រសើរដល់ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ អ្នកមានសទ្ធាត្រាស់ដឹងធម៌មុនគេបង្អស់ ។ កាលបើធម៌ដែលព្រះតថាគត សំដែងល្អយ៉ាងនេះហើយ សេចក្តីប្រមាទដូចម្តេចនឹងមានដល់ពួកជនដែលជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវធម៌បាន ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគប្បីជាអ្នកប្រមាទ ក្នុងសាសនា របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះឡើយ គប្បីនមស្ការសិក្សាតាម សព្វៗ កាល ។

អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរ ជាអ្នកត្រាស់ដឹងតាមព្រះពុទ្ធ មានសេចក្តីព្យាយាមមាំមួន ជាអ្នកបាននូវវិវេក ជាគ្រឿងនៅជាសុខរឿយ ៗ ។ កិច្ចណាដែលសាវ័ក អ្នកធ្វើតាមសាសនានៃព្រះសាស្តា គប្បីសម្រេច កិច្ចនោះ ព្រះអញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរ អ្នកមិនប្រហែសធ្វេសសិក្សា បានសម្រេចទាំងអស់ហើយ ។ អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរ មានអានុភាពច្រើន បានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ស្ទាត់ក្នុងចេតោបរិយញ្ញាណ ជាពុទ្ធទាយាទ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះសាស្តា ។

ពួកសាវ័ក បានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ជាអ្នកសាបសូន្យពាកមច្ចុរាជ នាំគ្នាអង្គុយជិតព្រះមុនី ព្រះអង្គជាអ្នកដល់ នូវត្រើយនៃទុក្ខ ទ្រង់គង់នៅ (ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ) ខាងក្នុងឥសិគិលិ ។

ចេតសា អនុបរិយេតិ មោគ្គល្លានោ មហិទ្ធិកោ
ចិត្តំ នេសំ សមន្វេសំ វិប្បមុត្តំ និរូបធឹ ។
ឯវំ សព្វង្គសម្បន្នំ មុនឹ ទុក្ខស្ស បារគុំ
អនេកាការសម្បន្នំ បយិរុបាសន្តិ គោតមំ ។

ចន្ទោ យថា វិគតវលាហកេ នភេ
វិរោចតិ វីតមលោវ ភាណុមា
ឯវំបិ អង្គីរស ត្វំ មហាមុនិ
អតិរោចសិ យសសា សព្វលោកំ ។

កាវេយ្យមត្តា វិចរិម្ហ បុព្វេ គាមា គាមំ បុរា បុរំ
អថទ្ទសាម សម្ពុទ្ធំ សព្វធម្មាន បារគុំ ។
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ មុនិ ទុក្ខស្ស បារគូ
ធម្មំ សុត្វា បសីទិម្ហ សទ្ធា[១] នោ ឧបបជ្ជថ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា ខន្ធេ អាយតនានិ ច
ធាតុយោ ច វិទិត្វាន បព្វជឹ អនគារិយំ ។

---

១ ម. អត្ថោ ។

ព្រះមោគ្គល្លានត្ថេរ មានឫទ្ធិច្រើន យកចិត្តទុកដាក់ស្ទះស្ទង់រកចិត្តដែលផុតចាកកិលេស ជាចិត្តមិនមានឧបធិ របស់ព្រះខីណាសវភិក្ខុទាំងឡាយនុ៎ះ ។ បពិត្រព្រះគោតម ពួកសាវ័ក តែងអង្គុយជិតព្រះអង្គ ជាព្រះមុនី បរិបូណ៌ដោយអាការៈគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គដល់នូវត្រើយនៃទុក្ខ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយអាការច្រើនប្រការ យ៉ាងនេះ ។

ព្រះចន្ទ្រ រុងរឿង ក្នុងនភាល័យ ដែលប្រាសចាកពពក
ព្រះអាទិត្យ ប្រាសចាកមន្ទិល យ៉ាងណាមិញ បពិត្រ
ព្រះមហាមុនី ព្រះនាមអង្គីរសៈ ព្រះអង្គរុងរឿង ផ្សាយទៅ
កាន់លោកទាំងមូល ដោយយសបរិវារ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

កាលពីដើម យើងខ្ញុំពួកកវីពប់អាន បានដើរចេញពីស្រុកមួយទៅស្រុកមួយ ពីបុរីមួយ ទៅបុរីមួយ វេលានោះ យើងខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គបានដល់ នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ។ ព្រះមុនីនោះ ព្រះអង្គជាអ្នកដល់នូវត្រើយនៃទុក្ខ បានសំដែងធម៌ដល់ខ្ញុំ យើងខ្ញុំលុះបានស្តាប់ធម៌ហើយ ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា មានសទ្ធាកើតឡើង ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមុនីនោះហើយក៏បានដឹងច្បាស់ នូវខន្ធ អាយតនៈ នឹងធាតុទាំងឡាយ ហើយចេញចាកផ្ទះ បួសក្នុងសំណាក់ នៃបុគ្គលមិនមានផ្ទះ ។

ពហុន្នំ វត អត្ថាយ ឧប្បជ្ជន្តិ តថាគតា

ឥត្ថីនំ បុរិសានញ្ច យេ តេ សាសនការកា ។

តេសំ ខោ វត អត្ថាយ ពោធិមជ្ឈគមា មុនិ

ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនញ្ច យេ និយាមគតទ្ទសា ។

សុទេសិតា ចក្ខុមតា ពុទ្ធេនាទិច្ចពន្ធុនា

ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ អនុកម្បាយ បាណិនំ

ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ

អរិយញ្ចដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ ។

ឯវមេតេ តថា វុត្តា ទិដ្ឋា មេ តេ យថា តថា

សទត្ថោ មេ អនុប្បត្តោ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

សុវិភត្តេសុ ធម្មេសុ យំ សេដ្ឋំ តទុបាគមឹ ។

អភិញ្ញាបារមិប្បត្តោ សោតធាតុវិសោធិតា

តេវិជ្ជោ ឥទ្ធិបត្តោម្ហិ ចេតោបរិយកោវិទោ ។

ទុហ្ន+ ព្រះតថាគតទាំងឡាយកើតឡើង ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ស្រីនឹងប្រុសដ៏ច្រើន ដែលជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ៗ ពួកភិក្ខុនឹងពួកភិក្ខុនីណា បានឃើញ នូវកំណាត់ ដែលគេកាត់ទុកហើយ ព្រះមុនី បានត្រាស់ដឹងពោធិញ្ញាណ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ពួកភិក្ខុនឹងពួកភិក្ខុនីទាំងនោះឯង ៗ អរិយសច្ចទាំង ៤ ប្រការ គឺ ទុក្ខ ១ ការកើតនៃទុក្ខ ១ ការកន្លងផុតនូវទុក្ខ ១ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការដ៏ប្រសើរ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់ទុក្ខ ១ ព្រះពុទ្ធជាវង្សនៃព្រះអាទិត្យ មានចក្ខុគឺប្រាជ្ញា ទ្រង់បានសំដែងទុកល្អហើយ ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វទាំងឡាយ ៗ ធម៌គឺអរិយសច្ចទាំងឡាយនេះ ជាធម៌ពិត ព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ យ៉ាងនេះ អរិយសច្ចទាំងនោះ ខ្ញុំបានឃើញតាមពិត ប្រយោជន៍ខ្លួន ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ទាំងពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ៗ ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ កិច្ចណាដ៏ប្រសើរក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងវែកញែកហើយដោយប្រពៃ ខ្ញុំក៏បានសម្រេចកិច្ចនោះហើយ ៗ ខ្ញុំបានសម្រេចអភិញ្ញាបារមី បានជំរះនូវសោតធាតុ បាននូវវិជ្ជា ៣ បានសម្រេចឫទ្ធិ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងចេតោបរិយញ្ញាណ ៗ

ថេរគាថាយ មហានិបាតោ

បុច្ឆាមិ សត្ថារមនោមបញ្ញំ
ទិដ្ឋេវ ធម្មេ យោ វិចិកិច្ឆានំ ឆេត្តា
អគាឡវេ កាលមកាសិ ភិក្ខុ
ញាតោ យសស្សី អភិនិព្វុតត្តោ ។
និគ្រោធកប្បោ ឥតិ តស្ស នាមំ
តយា កតំ ភគវា ព្រាហ្មណស្ស
សោ តំ នមស្សំ អចរិ មុត្យបេក្ខោ
អារទ្ធវិរិយោ ទឡ្ហធម្មទស្សី ។
តំ សាវកំ សក្ក មយម្បិ សព្វេ
អញ្ញាតុមិច្ឆាម សមន្តចក្ខុ
សមុដ្ឋិតា[១] នោ សវនាយ សោតំ
តុវំ នុ សត្ថា ត្វមនុត្តរោសិ ។
ឆិន្ទេវ នោ វិចិកិច្ឆំ ព្រូហិ មេតំ
បរិនិព្វុតំ វេទយ ភូរិបញ្ញ
មជ្ឈេវ នោ ភាស សមន្តចក្ខុ
សក្កោវ ទេវាន សហស្សនេត្តោ ។

---

១ ឱ. ម. សមវដ្ឋិតា ។

ខ្ញុំព្រះអង្គសូមទូលសួរព្រះសាស្តា ជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាមិនថោកថយ ភិក្ខុណា បានផ្តាច់បង់វិចិកិច្ឆាក្នុងអត្តភាពនេះ មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញ សម្បូរដោយយស មានចិត្តរំលត់ក្តៅក្រហាយ បានធ្វើមរណកាល ក្នុងអគាឡវចេតិយ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ នាមនៃភិក្ខុ ជាព្រាហ្មណ៍នោះ ព្រះអង្គឲ្យឈ្មោះថា និគ្រោធកប្បៈ លោកនោះមានព្យាយាមតឹងតែង ជាអ្នកយល់ឃើញធម៌មុតមាំ ប្រាថ្នានូវព្រះនិព្វាន បានប្រព្រឹត្តនមស្ការព្រះអង្គ ។ បពិត្រព្រះអង្គ ជាសក្កៈ មានចក្ខុជុំវិញ យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នា ប្រាថ្នាចង់ដឹងសាវ័កនោះ យើងខ្ញុំប្រុងសោតៈដើម្បីស្តាប់ ព្រះអង្គជាសាស្តារបស់យើងខ្ញុំ ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់កាត់សេចក្តីសង្ស័យរបស់យើងខ្ញុំ សូមព្រះអង្គប្រាប់នូវសាវ័កនោះ បពិតព្រះអង្គមានបញ្ញាដូចផែនដី មានចក្ខុជុំវិញ ព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបនូវព្រាហ្មណ៍ដែលបរិនិព្វានហើយ សូមសំដែងក្នុងកណ្តាលនៃពួកយើងខ្ញុំ ដូចជាសក្កទេវរាជ មានព្រះនេត្រមួយពាន់ (សំដែងក្នុងកណ្តាល) នៃទេវតាទាំងឡាយ ។

យេ កេចិ គន្ថា ឥធ មោហមគ្គា
អញ្ញាណបក្ខា វិចិកិច្ឆដ្ឋានា
តថាគតំ បត្វា ន តេ ភវន្តិ
ចក្ខុំ ហិ ឯតំ បរមំ នរានំ ។

នោ ចេ ហិ ជាតុ បុរិសោ កិលេសេ
វាតោ យថា អព្ភឃនំ វិហានេ
តមោវស្ស និព្វុតោ សព្វលោកោ
ជោតិមន្តោបិ ន បភាសេយ្យុំ ។

ធីរា ច បជ្ជោតករា ភវន្តិ
តន្តំ អហំ ធីរ តថេវ មញ្ញេ
វិបស្សិនំ ជានមុបាគមិម្ហ
បរិសាយ នោ អាវិករោហិ កប្បំ ។

ខិប្បំ គិរំ ឯរយ វគ្គុ វគ្គុំ
ហំសោវ បគ្គយ្ហ សនិកំ និកូជំ
ពិន្ទុស្សរេន សុវិកប្បិតេន
សព្វេវ តេ ឧជ្ជុគតា សុណោម ។

គុណៈទាំងឡាយ (មានអភិជ្ឈាគុណៈជាដើម) ណាមួយ ជាផ្លូវនាំឲ្យវង្វេង ជាបក្ខពួកនៃការមិនដឹង ជាទីតាំងនៃសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងលោកនេះ គុណៈទាំងនោះ មកប៉ះនឹងព្រះតថាគតហើយ រមែងមិនកើតឡើយ ព្រោះបញ្ញាចក្ខុរបស់ព្រះអង្គនុ៎ះ ឧត្តមជាងជនទាំងឡាយ ។ ប្រសិនបើបុរស (ព្រះមានព្រះភាគ) មិនកំចាត់បង់នូវកិលេសទាំងឡាយ ដូចជាខ្យល់កំចាត់នូវដុំនៃពពកទេ លោកទាំងមូលដែលអវិជ្ជារួបរឹតហើយ សមនឹងងងឹតដោយពិត សូម្បីអ្នកមានពន្លឺគឺបញ្ញា ក៏មិនអាចបំភ្លឺបាន ។ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ជាអ្នកធ្វើពន្លឺ ខ្ញុំព្រះអង្គសំគាល់ព្រះអង្គនោះថាជាអ្នកប្រាជ្ញយ៉ាងនោះដែរ យើងខ្ញុំដឹង (នូវធម៌ទាំងអស់) របស់ជនអ្នកចេះដឹងទាំងឡាយ ទើបបានចូលមកជិត សូមព្រះអង្គសំដែងប្រាប់នូវនិគ្រោធកប្បត្ថេរ (ជាឧបជ្ឈាយ៍) ឲ្យច្បាស់លាស់ ដល់យើងខ្ញុំ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្រះសូរសៀងពីរោះ សូមព្រះអង្គបញ្ចេញឆាប់ៗ នូវព្រះពុទ្ធដីកាដ៏ពីរោះ ដោយព្រះសូរសៀងមូល ដែលបច្ច័យតាក់តែងល្អហើយ ដូចហង្សជ្រកកហើយស្រែកតិច ៗ ពួកយើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នានោះ មានចិត្តត្រង់ ប្រុងចាំស្តាប់ ។

បហីនជាតិមរណំ អសេសំ
និគ្គយ្ហ ធោនំ វទេស្សាមិ(១) ធម្មំ
ន កាមការោ ហិ បុថុជ្ជនានំ
សង្ខេយ្យការោវ តថាគតានំ ។
សម្បន្នវេយ្យាករណំ តវេទំ
សមុជ្ជុបញ្ញស្ស សមុគ្គហីតំ
អយមញ្ជលិ បច្ឆិមោ សុបណាមិតោ
មា មោហយិ ជានមនោមបញ្ញ ។
បរោវរំ អរិយធម្មំ វិទិត្វា
មា មោហយិ ជានមនោមវីរិយ
វារី យថា ឃម្មនិ ឃម្មតត្តោ
វាចាភិកង្ខាមិ សុតំ បវស្ស ។
យទត្ថិកំ(២) ព្រហ្មចរិយំ អចារិ
កប្បាយនោ កច្ចិស្ស តំ អមោឃំ
និព្វាយិ សោ អាទុ សឧបាទិសេសោ
យថា វិមុត្តោ អហុ តំ សុណោម ។

---

១ ម. បដិវេទិយាមិ ។ ២ ឱ. យទត្ថិយំ ។

តថាគតបានផ្ចាញ់ផ្ចាល់នូវជាតិ និងមរណៈឲ្យសាបសូន្យមិនឲ្យមានសេសសល់ និងសំដែងនូវធម៌ ជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវបាប មែនពិត បុថុជ្ជនទាំងឡាយ មិនមានការធ្វើបានតាមប្រាថ្នាទេ ព្រះតថាគតទាំងឡាយមានការធ្វើបានតាមបញ្ញា ។

វេយ្យាករណ៍ ដ៏បរិបូណ៌នេះ ព្រះអង្គជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាត្រង់ល្អ ផ្គូផ្គងហើយដោយប្រពៃ ការធ្វើអញ្ជលីជាទីបំផុតនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានប្រណម្យហើយ ដោយល្អ បពិត្រព្រះអង្គ ជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាធំទូលាយ កាលបើព្រះអង្គជ្រាប សូមកុំធ្វើឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គវង្វេងឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាបុគ្គលមានព្យាយាមមាំ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវអរិយធម៌ គឺសច្ចៈទាំង ៤ ដ៏ល្អ (ដោយអំណាចលោកិយធម៌) កាលបើទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ហើយ សូមកុំធ្វើឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គវង្វេងឡើយ ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នាចង់ស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា ដូចជាបុរសមានខ្លួនក្តៅអន្ទះអន្ទែង ក្នុងកាលក្តៅ ប្រាថ្នាចង់បានទឹក សូមព្រះអង្គបង្អុរនូវសុតៈ គឺធម្មទេសនា ។ និគ្រោធកប្បត្ថេរ បានប្រព្រឹត្តនូវព្រហ្មចារ្យ ប្រកបដោយប្រយោជន៍ណា ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចារ្យរបស់លោក នោះមិនសាបសូន្យទេឬ និគ្រោធកប្បត្ថេរនោះនិព្វានហើយ ដូចអសេក្ខវិមុត្តិ ឬសឧបាទិសេសៈទេ យើងខ្ញុំចង់ស្តាប់រឿងនោះ ។

អច្ឆេច្ឆិ តណ្ហំ ឥធ នាមរូបេ (ឥតិ ភគវា)
តណ្ហាយ សោតំ ទីឃរត្តានុសយិតំ
អតារិ ជាតិមរណំ អសេសំ
ឥច្ចព្រវី ភគវា បញ្ចសេដ្ឋោ ។
ឯស សុត្វា បសីទាមិ វចោ តេ ឥសិសត្តម
អមោឃំ កិរ មេ បុដ្ឋំ ន មំ វញ្ចេសិ ព្រាហ្មណោ ។
យថាវាទី តថាការី អហុ ពុទ្ធស្ស សាវកោ
បច្ឆិន្ទ(១) មច្ចុនោ ជាលំ តតំ មាយាវិនោ ទឡ្ហំ ។
អទ្ទស ភគវា អាទឹ ឧបាទានស្ស កប្បិយោ
អច្ចគា វត កប្បាយនោ មច្ចុធេយ្យំ សុទុត្តរំ ។
តំ ទេវទេវំ វន្ទាមិ បុត្តន្តេ ទ្វិបទុត្តម
អនុជាតំ មហាវីរំ នាគំ នាគស្ស ឱរសន្តិ ។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វង្គីសោ ថេរោ គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មហានិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

---

១ ឱ. អច្ឆេច្ឆិ ។ ម. អច្ឆិច្ឆិ ។

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា) និគ្រោធកប្បភិក្ខុ បានផ្តាច់បង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងនាមរូបនេះអស់ហើយ បានផ្តាច់បង់នូវខ្សែនៃសេចក្តីប្រាថ្នា ជាទីដេកនៅរឿយ ៗ ក្នុងសន្តានអស់កាលដ៏វែង ទាំងបានឆ្លងពាកជាតិនឹងមរណៈ ឥតមានសេសសល់ ព្រះមានព្រះភាគ ប្រសើរដោយឥន្ទ្រិយ ៥ (មានសទ្ធិន្ទ្រិយជាដើម) បានត្រាស់ហើយយ៉ាងនេះ ។

បពិត្រព្រះអង្គជាឥសីគំរប់៧ ខ្ញុំព្រះអង្គនេះបានឮព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះអង្គហើយក៏ជ្រះថ្លា ឯកិច្ចការដែលខ្ញុំព្រះអង្គសួរហើយ មិនសោះសូន្យទេ ព្រះខីណាសវព្រាហ្មណ៍ មិនបញ្ឆោតខ្ញុំព្រះអង្គ ៗ សាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធពោលយ៉ាងណា ធ្វើយ៉ាងនោះ បានផ្តាច់នូវសំណាញ់ដ៏មាំដែលមច្ចុអ្នកមានមាយាផ្សាយទៅហើយ ៗ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គួរបានទតឃើញច្បាស់ នូវខាងដើមនៃឧបាទាន កប្បត្ថេរបានកន្លងនូវលំនៅនៃមច្ចុរាជ ដែលគេឆ្លងបានដោយកម្រ ៗ បពិត្រព្រះអង្គឧត្តមជាងសត្វជើងពីរ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមក្រាបថ្វាយបង្គំនិគ្រោធកប្បត្ថេរនោះ ជាបុត្ររបស់ព្រះអង្គ ដែលទុកដូចជាទេវតាឧត្តមជាងទេវតា ជាអនុជាតបុត្តមានព្យាយាមធំ ជាបុគ្គលមិនធ្វើបាប ជាឱរសនៃព្រះពុទ្ធនាគ ៗ

ឮថា វង្គីសត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងគាថាទាំងឡាយ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ

ចប់ មហានិបាត ។

ថេរគាថាយ មហានិបាតោ

សត្តតិម្ហិ និបាតម្ហិ វង្គីសោ បដិភាណវា
ឯកោវ ថេរោ នត្ថញ្ញោ គាថាយោ ឯកសត្តតិ ។
សហស្សំ ហោន្តិ តា គាថា តីណិ សដ្ឋិសតានិ ច
ថេរា ច ទ្វេ សតា សដ្ឋិ ចត្តារោ ច បកាសិតា
សីហនាទំ នទិត្វាន ពុទ្ធបុត្តា អនាសវា
ខេមន្តំ បាបុណិត្វាន អគ្គិក្ខន្ធាវ និព្វុតាតិ ។

ថេរគាថា និដ្ឋិតា ។

ក្នុងសត្តតិនិបាតព្រះវង្គីសត្ថេរ អ្នកមានបដិភាណ តែ១អង្គឯង ឥតមានព្រះថេរៈឯទៀតឡើយ (បានសំដែង) នូវគាថាទាំងឡាយ ៧១ ។ គាថាទាំងនោះមាន ១.៣៦០ ព្រះថេរៈទាំងអស់ ២៦៤អង្គ ជាបុត្ររបស់ព្រះពុទ្ធ មិនមានអាសវៈ បានបន្លឺសីហនាទសំដែងហើយ បានដល់នូវទីបំផុតដ៏ក្សេមក្សាន្ត និព្វានហើយ ដូចជាគំនរភ្លើងរលត់ហើយ ។

ចប់ ថេរគាថា

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ថេរីគាថា

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ថេរីគាថាយ ឯកនិបាតោ

(២៦៦) សុខំ សុបាហិ ថេរិកេ កត្វា ចោឡេន បារុតា
ឧបសន្តោ ហិ តេ រាគោ សុក្ខឌាកំវ កុម្ភិយំ ។
ឥត្ថំ សុទំ អញ្ញតរា ថេរី អបញ្ញាតា ភិក្ខុនី គាថំ
អភាសិត្ថាតិ ។

(២៦៧) មុត្តេ មុញ្ចស្សុ(១) យោគេហិ ចន្ទោ រាហុគ្គហោ ឥវ
វិប្បមុត្តេន ចិត្តេន អនណា ភុញ្ជាហិ បិណ្ឌកំ ។
ឥត្ថំ សុទំ ភគវា មុត្តំ សិក្ខមានំ ឥមាយ គាថាយ
អភិណ្ហំ ឱវទតិ ។

---

១ ឱ. ម. មុច្ចស្សុ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ថេរីគាថា

សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ។

ថេរីគាថា ឯកនិបាត

(២៦៦) ម្នាលថេរី នាងចូរដេកលក់ស្រួល នាងចូរធ្វើ (ចីវរចី) ដោយសំពត់ (បង្សុកូល) ហើយស្លៀកដណ្តប់ចុះ ព្រោះរាគៈរបស់នាងស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ដូចជាបន្លែស្ងួតក្នុងឆ្នាំង ។

ឮថា ភិក្ខុនីមួយរូបជាថេរី មិនប្រាកដ (ដោយនាមនឹងគោត្រជាដើម) បានពោលគាថា មានបការៈដូច្នេះ ។

(២៦៧) ម្នាលនាងមុត្តា នាងចូររួចចាកយោគៈទាំងឡាយ ដូចជាព្រះចន្ទ្រ ដែលរាហូចាប់ (ហើយរួចអំពីដៃ) នាងមានចិត្តរួចស្រឡះ មិនមានបំណុលទេ ចូរបរិភោគដុំបាយចុះ ។

ឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មានរឿយ ៗ នូវសិក្ខមានា ឈ្មោះមុត្តា ដោយគាថា មានបការៈដូច្នេះ ។

ថេរីគាថាយ ឯកនិបាតោ

(២៦៨) បុណ្ណេ បូរស្សុ ធម្មេហិ ចន្ទោ បណ្ណរសេរិវ
បរិបុណ្ណាយ បញ្ញាយ តមោក្ខន្ធំ បទាលយ ។

បុណ្ណា ។

(២៦៩) តិស្សេ សិក្ខស្សុ សិក្ខាយ មា តំ យោគា ឧបច្ចគុំ
សព្វយោគវិសំយុត្តា ចរ លោកេ អនាសវា ។

តិស្សា ។

(២៧០) តិស្សេ យុញ្ជស្សុ ធម្មេហិ ខណោ តំ មា ឧបច្ចគា
ខណាតីតា ហិ សោចន្តិ និរយម្ហិ សមប្បិតា ។

អញ្ញតរា តិស្សា ។

(២៧១) ធីរេ និរោធំ ផុសេហិ សញ្ញាវូបសមំ សុខំ
អារាធយេហិ និព្វានំ យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។

ធីរា ។

(២៧២) ធីរា ធីរេហិ ធម្មេហិ ភិក្ខុនី ភាវិតិន្ទ្រិយា
ធារេហិ អន្តិមំ ទេហំ ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។

អញ្ញតរា ធីរា ។

ថេរីគាថា ឯកនិបាត

(២៦៨) ម្នាលនាងបុណ្ណា នាងចូរពេញដោយពោធិបក្ខិយធម៌ទាំងឡាយ ដូចជាព្រះចន្ទ្រក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើត នាងចូរទំលាយនូវគំនរងងឹត គឺមោហៈ ដោយបញ្ញាដ៏បរិបូណ៌ ។

បុណ្ណាថេរី ។

(២៦៩) ម្នាលនាងតិស្សា ចូរនាងសិក្សាតាមសិក្ខា កុំឲ្យយោគៈទាំងឡាយគ្របសង្កត់នាងបាន នាងចូរជាស្រីប្រាសចាកយោគៈទាំងអស់ មិនមានអាសវៈ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោក ។

តិស្សាថេរី ។

(២៧០) ម្នាលនាងតិស្សា ចូរនាងប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយ ខណៈកុំកន្លងនាងឡើយ ព្រោះពួកជនដែលខណៈកន្លងហើយ រមែងសោកស្ដាយពេញប្រៀបក្នុងនរក ។

តិស្សាថេរីមួយរូប ។

(២៧១) ម្នាលនាងធីរា នាងចូរពាល់ត្រូវនូវនិរោធជាសុខ ជាទីរម្ងាប់នូវសញ្ញា នាងចូរត្រេកអរនឹងព្រះនិព្វាន ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ ប្រសើរបំផុត ។

ធីរាថេរី ។

(២៧២) ធីរាភិក្ខុនី មានឥន្ទ្រិយអប់រំហើយ ដោយធម៌ទាំងឡាយ ជាប្រធាននៃព្យាយាម នាងចូរផ្ចាញ់នូវមារ ព្រមទាំងពាហនៈ ហើយទ្រទ្រង់នូវរាងកាយជាទីបំផុត ។

ធីរាថេរីមួយរូប ។

(២៧៣) សទ្ធាយ បព្វជិត្វាន មិត្តេ មិត្តរតា ភវ
ភាវេហិ កុសលេ ធម្មេ យោគក្ខេមស្ស បត្តិយា ។

មិត្តា ។

(២៧៤) សទ្ធាយ បព្វជិត្វាន ភទ្រេ ភទ្ររតា ភវ
ភាវេហិ កុសលេ ធម្មេ យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។

ភទ្រា ។

(២៧៥) ឧបសមេ តរេ ឱឃំ មច្ចុធេយ្យំ សុទុត្តរំ
ធារេហិ អន្តិមំ ទេហំ ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។

ឧបសមា ។

(២៧៦) សុមុត្តា សាធុ មុត្តម្ហិ តីហិ ខុជ្ជេហិ មុត្តិយា
ឧទុក្ខលេន មុសលេន បតិនា ខុជ្ជកេន ច
មុត្តម្ហិ ជាតិមរណា ភវនេត្តិ សមូហតា ។

មុត្តា ។

(២៧៣) ម្នាលនាងមិត្តា នាងបួសដោយសទ្ធាហើយ ចូរជាអ្នកត្រេកអរក្នុងកល្យាណមិត្រ ចូរចំរើននូវកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ។

មិត្តាថេរី ។

(២៧៤) ម្នាលនាងភទ្រា នាងបួសដោយសទ្ធាហើយ ចូរជាអ្នកត្រេកអរក្នុងធម៌ដ៏ចំរើន (មានសីលជាដើម) នាងចូរចំរើននូវកុសលធម៌ទាំងឡាយ (ដើម្បីដល់) នូវព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ដ៏ប្រសើរបំផុត ។

ភទ្រាថេរី ។

(២៧៥) ម្នាលនាងឧបសមា នាងគប្បីឆ្លងអន្លង់គឺសង្សារ ជាទីនៅនៃមច្ចុ ដែលពួកសត្វឆ្លងបានដោយកម្រក្រពេក ចូរនាងផ្ចាញ់នូវមារព្រមទាំងវាហនៈ ហើយទ្រទ្រង់នូវរាងកាយ ជាទីបំផុត ។

ឧបសមាថេរី ។

(២៧៦) ខ្ញុំជាអ្នករួចដោយល្អ រួចដោយប្រពៃ ព្រោះការរួចចាកអាការគមបីយ៉ាង គឺត្បាល់[១] ១ អង្រែ[២] ១ ប្តីគម[៣] ១ ខ្ញុំជាអ្នករួចចាកជាតិនិងមរណៈហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំដកចេញហើយ ។

មុត្តាថេរី ។

---

១ ស្រ្តីកាលលូកដៃដាក់ប្រមូលគ្រាប់ស្រូវក្នុងត្បាល់ ត្រូវបង្អោនខ្នងឲ្យកោងដូចមនុស្សគម។

២ លើកអង្រែបុកស្រូវ ក៏ត្រូវបង្អោនខ្នងដូចគ្នា ។ ៣ បំណែកស្វាមីជាមនុស្សគមដែរ ។

(២៧៧) ឆន្ទជាតា អវសាយី[១] មនសា ច ផុដ្ឋា[២] សិយា
កាមេសុ អប្បដិពទ្ធចិត្តា ឧទ្ធំសោតាតិ វុច្ចតិ ។

ធម្មទិន្នា ។

(២៧៨) ករោថ ពុទ្ធសាសនំ យំ កត្វា នានុតប្បតិ
ខិប្បំ បាទានិ ធោវិត្វា ឯកមន្តេ និសីទថ ។

វិសាខា ។

(២៧៩) ធាតុយោ ទុក្ខតោ ទិស្វា មា ជាតិ[៣] បុនរាគមិ
ភវេ ឆន្ទំ វិរាជេត្វា ឧបសន្តា ចរិស្សសិ ។

សុមនា ។

(២៨០) កាយេន សំវុតា អាសិ វាចាយ ឧទ ចេតសា
សមូលំ តណ្ហំ អព្ពុយ្ហ សីតិភូតម្ហិ និព្វុតា ។

ឧត្តរា ។

---

១ ឱ. អវសាយេ ។ ម. អវសាយិ ។ ២ ឱ. ផុដា ។ ៣ ម. ជាតឹ ។

(២៧៧) នាងថេរីណា មានបំណងកើតហើយ (ដើម្បីផលដ៏ប្រសើរ)
ញុំាងសមណកិច្ចឲ្យសម្រេចហើយ គប្បីជាអ្នកពាល់ត្រូវ (នូវព្រះ
និព្វាន) ដោយមគ្គចិត្ត (បីខាងក្រោម) មានចិត្តមិនជាប់ពាក់ទង
ក្នុងកាមទាំងឡាយ (នាងថេរីនោះ) បណ្ឌិតតែងហៅថាឧទ្ធំសោតា
(អ្នកមានខ្សែគឺមគ្គ ទឹងខ្សែគឺសង្សារក្នុងខាងលើ) ។

ធម្មទិន្នាថេរី ។

(២៧៨) អ្នកទាំងឡាយ ចូរធ្វើតាមព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលគេធ្វើហើយ
មិនក្តៅក្រហាយតាមក្រោយ ចូរលាងជើងទាំងឡាយ ឲ្យឆាប់
ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

វិសាខាថេរី ។

(២៧៩) នាងឃើញធាតុទាំងឡាយ ថាជាទុក្ខ កុំមកកាន់កំណើតថ្មីទៀត
ឡើយ នាងរំសាយបំណងក្នុងភពចេញ ទើបស្ងប់រម្ងាប់បាន ។

សុមនាថេរី ។

(២៨០) ខ្ញុំជាអ្នកសង្រួមដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត បានដក
តណ្ហា ព្រមទាំងឫស (ឬព្រមទាំងអវិជ្ជា) ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់
សម្រេចអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ។

ឧត្តរាថេរី ។

(២៨១) សុខំ ត្វំ វុឌ្ឍិកេ សេហិ កត្វា ចោឡេន បារុតា
ឧបសន្តោ ហិ តេ រាគោ សីតិភូតាសិ និព្វុតា ។

សុមនា វុឌ្ឍបព្វជិតា ។

(១)
(២៨២) បិណ្ឌបាតំ ចរិត្វាន ទណ្ឌមាទាយ ទុព្វលា
វេធមានេហិ គត្តេហិ តត្ថេវ និបតឹ ឆមា
ទិស្វា អាទីនវំ កាយេ អថ ចិត្តំ វិមុច្ចិ មេ ។

ធម្មា ។

(២៨៣) ហិត្វា ឃរេ បព្វជិត្វា ហិត្វា បុត្តំ បសុំ បិយំ
ហិត្វា រាគញ្ច ទោសញ្ច អវិជ្ជញ្ច វិរាជិយ
សមូលំ តណ្ហំ អព្វុយ្ហ ឧបសន្តម្ហិ និព្វុតា ។

សង្ឃា ។

ឯកនិបាតោ សមត្តោ ។

---

១ ខ. ម. ទណ្ឌមោលុព្ភ ។

(៤៨១) ម្នាលអ្នកចំរើនដោយសីលាទិគុណ នាងចូរដេកស្រួល នាងចូរធ្វើ (ចីវរ) ដោយសំពត់ (បង្សុកូល) ស្លៀកដណ្តប់ ព្រោះថារាគៈរបស់នាងស្ងប់រម្ងាប់ហើយ នាងនឹងជាស្ត្រីមានចិត្តត្រជាក់រលត់កិលេស ។

សុមនាថេរីបួសឯចាស់ ។

(៤៨២) ខ្ញុំមានកំឡាំងថយ កាន់ឈើច្រត់ ដើរទៅបិណ្ឌបាត មានខ្លួនញេញញោន ដួលលើផែនដីក្នុងទីនោះឯង លំដាប់នោះ ចិត្តរបស់ខ្ញុំក៏រួចស្រឡះ (ចាកកិលេស) ព្រោះឃើញទោសក្នុងកាយ ។

ធម្មាថេរី ។

(៤៨៣) ខ្ញុំបានលះបង់ផ្ទះ លះកូនជាទីស្រឡាញ់ នឹងសត្វចិញ្ចឹម ហើយមកបួស បានលះរាគៈនឹងទោសៈ រំសាយអវិជ្ជាគឺមោហៈ បានដកតណ្ហា ព្រមទាំងឫស ជាស្រីស្ងប់រម្ងាប់ ហើយបានសម្រេចអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ។

សង្ឃាថេរី ។

ចប់ ឯកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ទុកនិបាតោ

(២៨៤) អាតុរំ អសុចឹ បូតឹ បស្ស នន្ទេ សមុស្សយំ

អសុភាយ ចិត្តំ ភាវេហិ ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ ។

អនិមិត្តញ្ច ភាវេហិ មានានុសយមុជ្ជហ

តតោ មានាភិសមយា ឧបសន្តា ចរិស្សសិ ។

ឥត្ថំ សុទំ ភគវា នន្ទំ សិក្ខមានំ ឥមាហិ គាថាហិ អភិណ្ហំ ឱវទតិ ។

នន្ទា ។

(២៨៥) យេ ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា មគ្គា និព្វានបត្តិយា

ភាវិតា តេ មយា សព្វេ យថា ពុទ្ធេន ទេសិតា ។

ទិដ្ឋោ ហិ មេ សោ ភគវា អន្តិមោយំ សមុស្សយោ

វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។

ជេន្តា (១) ។

(២៨៦) សុមុត្តិកេ សុមុត្តិកា សាធុ មុត្តិកម្ហិ មុសលស្ស

អហិរិកោ មេ ឆត្តកំ វាបិ ឧក្ខលិកា មេ ទលិទ្ធកាវាតិ ។

---

១ ឱ. ម. ជេន្តី ។

ថេរីគាថា ទុកនិបាត

[២៨៤] ម្នាលនាងនន្ទា នាងចូរមើល (រាងកាយនេះ) មានជម្ងឺជានិច្ច មិនស្អាត ជារបស់ស្អុយ ដែលឆ្អឹង៣០០កំណាត់ផ្គុំឡើងហើយ ចូរនាងអប់រំចិត្តដោយអសុភសញ្ញា ឲ្យជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ តាំងនៅមាំល្អ ៗ ចូរនាងចំរើននូវអនិមិត្ត ចូរលះបង់នូវមានានុស័យ នាងនឹងបានស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះបានលះនូវមានះនោះ ។

ឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មានរឿយ ៗ នូវសិក្ខមានា ឈ្មោះនន្ទា ដោយគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

នន្ទាថេរី ។

[២៨៥] ពោជ្ឈង្គប្រាំពីរនេះណា ជាឧបាយដើម្បីដល់ នូវព្រះនិព្វាន ពោជ្ឈង្គទាំងអស់នោះ ខ្ញុំបានចំរើន តាមលំអាន ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ ៗ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ខ្ញុំបានឃើញហើយ រាងកាយនេះ មានក្នុងទីបំផុត ជាតិសង្សារ (នៃខ្ញុំ) អស់រលីងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មី មិនមានទៀតឡើយ ។

ជន្តាថេរី ។

[២៨៦] អញរួចស្រឡះ ផុតស្រឡះ រួចល្អហើយចាកអង្រែ (ប្តីរបស់អញ) មិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស (អញមិនគាប់ចិត្ត) ទាំងឆត្រ (ក៏មិនគាប់ចិត្ត) អញដែរ អញ(ផុតស្រឡះ)ចាកឆ្នាំង ចាកភាពជាអ្នកកំសត់ ៗ

រាគញ្ច អហំ ទោសញ្ច ចិច្ចិដ្ដិ វិហរាមិ
សា រុក្ខមូលមុបគម្ម អហោ សុខន្តិ សុខតោ ឈាយាមិ ។

អញ្ញតរា ថេរីភិក្ខុនី អបញ្ញាតា ។

(២៨៧) យាវ កាសិជនបទោ សុង្កោ មេ តត្តកោ អហុ
តំ កត្វា នេគមោ អគ្ឃំ អគ្ឃេនគ្ឃំ(១) ឋបេសិ មំ ។
អថ និព្វិន្ទហំ រូបេ និព្វិន្ទញ្ច វិរជ្ជហំ
មា បុន ជាតិសំសារំ សន្ធាវេយ្យំ បុនប្បុនំ
តិស្សោ វិជ្ជា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

អឌ្ឍកាសី ។

(២៨៨) កិញ្ចាបិ ខោម្ហិ កិសិកា គិលានា ពាឡ្ហទុព្វលា
ទណ្ឌមោលុព្ភ គច្ឆាមិ បព្វតំ អភិរូហិយ ។
សង្ឃាដឹ និក្ខិបិត្វាន បត្តកញ្ច និកុជ្ជិយ
សេលេ ខម្ភេសិ អត្តានំ តមោក្ខន្ធំ បទាលិយ ។

ចិត្តា ។

(២៨៩) កិញ្ចាបិ ខោម្ហិ ទុក្ខិតា ទុព្វលា គតយោព្វនា
ទណ្ឌមោលុព្ភ គច្ឆាមិ បព្វតំ អភិរូហិយ ។

---

១ បាលីនេះគួរជា “អឌ្ឍេនគ្ឃំ” ប្រែថា មានដំឡៃដោយថ្លៃពាក់កណ្ដាល ។ ទើបសមនឹងឈ្មោះថា “អឌ្ឍកាសី” ។

អញបានផ្ដាច់ផ្ដិលរាគៈនិងទោសៈហើយ អញនោះចូលទៅគល់ឈើ ហើយចំរើនឈាន ជាសុខថា ឱសុខណាស់តើ ។

ថេរីភិក្ខុនីមួយរូប មាននាមនឹងគោត្រមិនប្រាកដ ។

(២៨៧) ស្ងួយក្នុងជនបទឈ្មោះកាសី មានចំនួនប៉ុន្មាន ស្ងួយរបស់ខ្ញុំ ក៏មានចំនួនប៉ុណ្ណោះដែរ អ្នកនិគម បានធ្វើ (ទ្រព្យចំនួន៥០០) នោះឲ្យជាថ្លៃ ហើយតាំងទុកនូវខ្ញុំ (ដោយឈ្មោះថា អឌ្ឍកាសី) ដែលមានថ្លៃដោយថ្លៃ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមក ខ្ញុំក៏បាននឿយណាយក្នុងរូប កាលបើនឿយណាយ ក៏រសាយចិត្តថា សូមកុំឲ្យខ្ញុំអន្ទោលទៅកាន់ជាតិសង្សារឿយ ៗ ទៀត វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ សាសនាព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

អឌ្ឍកាសីថេរី ។

(២៨៨) ពិតមែនតែខ្ញុំជាស្រីស្គម មានជម្ងឺ មានកំឡាំងថយខ្លាំង ច្រត់ដំបងឡើងទៅលើភ្នំ ។ ដាក់នូវសង្ឃាដី ផ្កាប់នូវបាត្រទុក (អង្គុយ) លើភ្នំ អាចចំណាយនូវគំនរងងឹត គឺមោហៈបាន ហើយសង្កត់សង្កិននូវខ្លួន (ដោយការចំណាយនូវគំនរងងឹត គឺមោហៈនោះឯង) ។

ចិត្តាថេរី ។

(២៨៩) ពិតមែនហើយតែខ្ញុំ ជាអ្នករងទុក្ខ មានកំឡាំងថមថយ មានវ័យកន្លងជ្រុលហើយ ច្រត់ដំបង ឡើងទៅលើភ្នំ ។

និក្ខិបិត្វាន សង្ឃាដឹ បត្តកញ្ច និកុជ្ជិយ
និសិន្នា ចម្ហិ សេលម្ហិ អថ ចិត្តំ វិមុច្ចិ មេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

មេត្តិកា ។

[២៩០] ចាតុទ្ទសឹ(១) បញ្ចទសឹ យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី
បាដិហារិកបក្ខញ្ច អដ្ឋង្គសុសមាគតំ
ឧបោសថំ ឧបគច្ឆឹ ទេវកាយាភិនន្ទិនី ។
សាជ្ជ ឯកេន ភត្តេន មុណ្ឌា សង្ឃាដិបារុតា
ទេវកាយំ ន បត្ថេហំ វិនេយ្យ ហទយេ ទរំ ។

មិត្តា ។

[២៩១] ឧទ្ធំ បាទតលា អម្ម អធោ វេ កេសមត្ថកា
បច្ចវេក្ខស្សុមំ កាយំ អសុចឹ បូតិគន្ធិកំ ។
ឯវំ វិហរមានាយ សព្វោ រាគោ សមូហតោ
បរិឡាហោ សមុច្ឆិន្នោ សីតិភូតម្ហិ និព្វុតា(២) ។

អភយមាតា ។

[២៩២] អភយេ ភិទុរោ កាយោ យត្ថ សត្តា បុថុជ្ជនា
និក្ខិបិស្សាមិមំ ទេហំ សម្បជានា បដិស្សតា(៣) ។

---

១ ម. ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ ។ ២ ម. និព្វុតិ ។ ៣ ម. សតីមតី ។

ដាក់នូវសង្ឃាដី ផ្កាប់នូវបាត្រ អង្គុយលើគ្រែ លំដាប់នោះ ចិត្តរបស់ខ្ញុំ រួចស្រឡះហើយ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនាព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។

មេត្តិកាថេរី ។

(២៩០) ខ្ញុំជាអ្នកត្រេកអរនឹងពួកទេវតា (ក្នុងឋានចាតុម្មហារាជិកា) បាន រក្សាឧបោសថ ប្រកបដោយអង្គ ៨ អស់តិថីទី ១៤ តិថីទី ១៥ និងតិថីទី ៨ នៃបក្សផង នឹងបាដិហារិកបក្ខៈផង ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនោះមានភត្តតែម្តង កោរសក់ ដណ្តប់សង្ឃាដី មិនគប្បីប្រាថ្នា នូវពួកទេវតា (ណាមួយ) ទេ គប្បីបន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយក្នុងហឫទ័យ (តែប៉ុណ្ណោះ) ។

មិត្តាថេរី ។

(២៩១) បពិត្រមាតា សូមលោកពិចារណារាងកាយនេះ ជារបស់មិនស្អាត មានក្លិនស្អុយ ខាងលើអំពីបាតជើង ខាងក្រោមអំពីចុងសក់ ។ កាលខ្ញុំប្រព្រឹត្តយ៉ាងនេះ បានដករាគៈទាំងពួងហើយ បានផ្តាច់សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយអស់ហើយ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ រលត់ទុក្ខហើយ ។

អភយមាតាថេរី ។

(២៩២) ម្នាលនាងអភយា ពួកបុថុជ្ជនងាប់ចំពាក់ ក្នុងកាយណា កាយ (នោះ) ជាសភាពបែកធ្លាយ អាត្មាអញជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតីខ្ជាប់ នឹងដាក់ចុះ នូវកាយនេះចោលចេញ ។

ពហូហិ ទុក្ខធម្មេហិ អប្បមាទរតាយ មេ
តណ្ហាក្ខយោ អនុប្បត្តោ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ (១) ។

អភយត្ថេរី ។

(២៩៣) ចតុក្ខត្តុំ បញ្ចក្ខត្តុំ វិហារា ឧបនិក្ខមឹ
អលទ្ធា ចេតសោ សន្តឹ ចិត្តេ អវសវត្តិនិ ។
តស្សា មេ អដ្ឋមី រត្តិ យតោ តណ្ហា (២) សមូហតា
ពហូហិ ទុក្ខធម្មេហិ អប្បមាទរតាយ មេ
តណ្ហាក្ខយោ អនុប្បត្តោ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

សាមា ។

ទុកនិបាតោ សមត្តោ ។

---

១ ឱ. ម. សាសនន្តិ ។ ២ ឱ. ម. តណ្ហា មយ្ហំ ។

អាត្មាអញត្រូវទុក្ខធម៌ ជាច្រើនពាល់ត្រូវហើយ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ បានសម្រេចនូវការអស់ទៅនៃតណ្ហា សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ អាត្មាអញបានធ្វើហើយ ។

អភយាថេរី ។

(២៩៣) អាត្មាអញ មិនទាន់បានសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់នៃចិត្ត មិនលុះអំណាចក្នុងការនៃចិត្ត បានចេញទៅខាងក្រៅអំពីលំនៅ ៤ ដង ៥ ដង ។ អាត្មាអញនោះ ត្រូវទុក្ខធម៌ជាច្រើនពាល់ត្រូវហើយ បានដកតណ្ហា ហើយក្នុងរាត្រីទី ៨ អាត្មាអញ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ បានសម្រេច នូវការអស់ទៅនៃតណ្ហា សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ អាត្មាអញបានធ្វើហើយ ។

សាមាថេរី ។

ចប់ ទុកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ តិកនិបាតោ

(២៩៨) បណ្ណាវីសតិ វស្សានិ យតោ បព្វជិតាយ មេ
នាភិជានាមិ ចិត្តស្ស សមំ លទ្ធំ កុទាចនំ ។
អលទ្ធា ចេតសោ សន្តឹ ចិត្តេ អវសវត្តិនី
តតោ សំវេគមាបាទឹ សរិត្វា ជិនសាសនំ ។
ពហូហិ ទុក្ខធម្មេហិ អប្បមាទរតាយ មេ
តណ្ហក្ខយោ អនុប្បត្តោ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
អជ្ជ មេ សត្តមី រត្តិ យតោ តណ្ហា វិសោសិតា ។

អញ្ញតរា សាមា ។

(២៩៩) ចតុក្ខត្តុំ បញ្ចក្ខត្តុំ វិហារា ឧបនិក្ខមឹ
អលទ្ធា ចេតសោ សន្តឹ ចិត្តេ អវសវត្តិនី ។
សា ភិក្ខុនឹ ឧបាគច្ឆឹ(១) យា មេ សទ្ធាយិកា អហុ
សា មេ ធម្មមទេសេសិ ខន្ធាយតនធាតុយោ ។
តស្សា ធម្មំ សុណិត្វាន យថា មំ អនុសាសិ សា
សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេ និសីទឹ បីតិសុខសមប្បិតា(២) ។
អដ្ឋមិយា បាទេ បសារេសឹ តមោក្ខន្ធំ បទាលិយ ។

ឧត្តមា ។

---

១ ម. សា ភិក្ខុនឹ ឧបាគច្ឆិ ។ ២ ឱ ម. បីតិសុខសមប្បិតា ។

ថេរីគាថា តិកនិបាត

(២៩៤) តាំងពីកាលអាត្មាអញបួសមកបាន ២៥ ឆ្នាំហើយ អាត្មាអញមិនទាន់បានស្គាល់នូវសេចក្តីស្ងប់ចិត្តម្តងទេ ។ អាត្មាអញមិនបានសេចក្តីស្ងប់ចិត្ត មិនលុះអំណាចក្នុងការនាចិត្ត តែតមកអាត្មាអញរឭកដល់សាសនា នៃព្រះជិនស្រី ក៏បានដល់នូវសេចក្តីសំវេគ ។ អាត្មាអញ ត្រូវទុក្ខធម៌ជាច្រើនពាល់ត្រូវហើយ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ បានសម្រេចនូវការអស់ទៅនៃតណ្ហា សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ អាត្មាអញ បានធ្វើហើយ ថ្ងៃនេះជារាត្រី ទី ៧ របស់អាត្មាអញ ជារាត្រីដែលតណ្ហារីងស្ងួត ។

សាមាថេរី ដទៃទៀត ។

(២៩៥) អាត្មាអញ មិនបានសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ចិត្ត មិនលុះក្នុងអំណាចការនាចិត្ត បានចេញទៅ ខាងក្រៅអំពីលំនៅ ៤ ដង ៥ ដង ។ អាត្មាអញនោះ បានចូលទៅរកភិក្ខុនី ដែលអាត្មាអញគួរជឿ (បដាចារាថេរី) ភិក្ខុនីនោះបានសំដែងធម៌ គឺខន្ធ អាយតនៈ ធាតុ ដល់អាត្មាអញ ។ លុះអាត្មាអញ បានស្តាប់ធម៌របស់លោក តាមទំនងដែលលោកបានប្រៀនប្រដៅ អាត្មាអញក៏ឆ្អែតដោយបីតិនិងសុខៈ អង្គុយលើបល្លង្កមួយ អស់ ៧ ថ្ងៃ ។ ក្នុងថ្ងៃទី ៨ អាត្មាអញបានទំលាយគំនរងងឹត គឺមោហៈ ហើយសណ្តូកជើងទាំងគូ ។

ឧត្តមាថេរី ។

(២៩៦) យេ ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា មគ្គា និព្វានបត្តិយា

ភាវិតា តេ មយា សព្វេ យថា ពុទ្ធេន ទេសិតា ។

សុញ្ញតស្សានិមិត្តស្ស លាភិនីហំ យទិច្ឆិតំ

ឱរសា ធីតា ពុទ្ធស្ស និព្វានាភិរតា សទា ។

សព្វេ កាមា សមុច្ឆិន្នា យេ ទិព្វា យេ ច មានុសា

វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។

អញ្ញតរា ឧត្តមា ។

(២៩៧) ទិវា វិហារា និក្ខម្ម គិជ្ឈកូដម្ហិ បព្វតេ

នាគំ ឱគាហមុត្តិណ្ណំ នទីតីរម្ហិ អទ្ទសំ ។

បុរិសោ អង្កុសមាទាយ ទេហិ បាទន្តិ យាចតិ

នាគោ បសារយិ បាទំ បុរិសោ នាគមារុហិ ។

ទិស្វា អទន្តំ ទមិតំ មនុស្សានំ វសំ គតំ

តតោ ចិត្តំ សមាធេមិ ខលុ តាយ វនំ គតា ។

ទន្តិកា ។

[២៩៦] ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ណា ជាឧបាយដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន ពោជ្ឈង្គទាំងអស់នោះ អាត្មាអញបានចំរើនហើយ តាមលំអានដែលព្រះពុទ្ធសំដែងហើយ ។ អាត្មាអញជាឱរសធីតារបស់ព្រះពុទ្ធ ជាអ្នកត្រេកអរចំពោះព្រះនិព្វាន ក្នុងកាលទាំងពួង ជាអ្នកបានសុញ្ញតសមាបត្តិ និងអនិមិត្តសមាបត្តិតាមប្រាថ្នា ។ កាមទាំងអស់ ទោះជាទិព្វក្តី ជារបស់មនុស្សក្តី អាត្មាអញបានកាត់ផ្តាច់ផ្តិលហើយ ជាតិសង្សាររបស់អាត្មាអញ អស់រលីងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទេ ។

ឧត្តមាថេរី មួយរូប ។

[២៩៧] អាត្មាអញបានចេញទៅ អំពីទីសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ លើភ្នំឈ្មោះគិជ្ឈកូដ ហើយបានឃើញដំរីដែលចុះឡើង ក្បែរឆ្នេរស្ទឹង (ឈ្មោះបន្ទុកាគា) ។ បុរសកាន់កង្វេរ បង្គាប់ថា ឯងចូរជូនជើងមក ដំរីក៏ជូនជើង ហើយបុរសក៏ឡើងជិះដំរី ។ អាត្មាអញបានឃើញដំរីដែលគេមិនទាន់ទូន្មាន គេអាចទូន្មានឲ្យលុះក្នុងអំណាចរបស់ពួកមនុស្សបាន ហើយក៏ទៅកាន់ព្រៃ តាមកិរិយារបស់ដំរីនោះ ក៏បានផ្ចើចិត្តឲ្យនឹងធឹង ព្រោះឃើញដំរីនោះ ។

ទន្តិកាថេរី ។

(២៩៨) អម្ម ជីវាតិ វនេ កន្ទសិ អត្តានំ អធិគច្ឆ ឧព្វិរិ

ចុល្លាសីតិសហស្សានិ សព្វា ជីវសនាមិកា

ឯតម្ហាឡាហនេ ទឌ្ឍា តាសំ កមនុសោចសិ ។

អព្ពុហិ(១) វត មេ សល្លំ ទុទ្ទសំ ហទយនិស្សិតំ

យំ មេ សោកបរេតាយ ធីតុសោកំ ព្យបានុទិ ។

សាជ្ជ អព្វូឡ្ហសល្លាហំ និច្ឆាតា បរិនិព្វុតា

ពុទ្ធំ ធម្មញ្ច សង្ឃញ្ច ឧបេមិ សរណំ មុនឹ ។

ឧព្វិរិ ។

(២៩៩) កឹ មេ កតា រាជគហេ មនុស្សា មធុំ បីតាវ អច្ឆរេ

យេ សុក្កំ ន ឧបាសន្តិ ទេសេន្តឹ(២) ពុទ្ធសាសនំ ។

តញ្ច អប្បដិវានិយំ អសេចនកមោជវំ

បិវន្តិ មញ្ញេ សប្បញ្ញា វលាហកមិវទ្ធគូ ។

---

១ ម. អព្ពុតំ ។ ២ ម. ទេសេន្តំ ។

(២៩៨) ម្នាលនាងឧព្វិរី នាងកន្ទក់កន្ទេញក្នុងព្រៃថា ម្នាលជីវៈ មាសម្ដាយ ដូច្នេះ នាងឯបូជនីខ្លួន កូនស្រីរបស់នាងទាំងអស់ ៨៤០០០ មានឈ្មោះថា ជីវៈ ដូចគ្នា ត្រូវគេដុតក្នុងឈាបនដ្ឋាននេះ បណ្ដាកូនស្រីទាំងនោះ តើនាងសោកចំពោះកូនស្រីណា ។

សរគឺសេចក្ដីសោក អាស្រ័យនៅក្នុងហឫទ័យរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជារបស់ដែលគេឃើញបានដោយក្រ ព្រះនាងដកចេញហើយ ព្រះអង្គបានបន្ទោបង់នូវសេចក្ដីសោកព្រោះកូនស្រី របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលត្រូវសេចក្ដីសោកគ្របសង្កត់ហើយ ។ ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះមានសរដកហើយ ជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីស្រេកឃ្លាន បានរំលត់ទុក្ខហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមដល់ព្រះពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាសរណៈ ។

ឧព្វិរីថេរី ។

(២៩៩) ពួកមនុស្ស ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះ សម្ងំធ្វើអ្វី ដូចជាបុគ្គលសម្ងំផឹកទឹកឃ្មុំ ក៏មិននាំគ្នាចូលទៅរកនាងសុក្កាថេរី ដែលកំពុងប្រកាសព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ពួកបណ្ឌិតបុរស ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ទំនងជាបានក្រេបផឹក នូវធម៌នោះ ជាធម៌មិនគប្បីផឹកនាំបុគ្គលឲ្យត្រឡប់ថយ ជាធម៌មិនណាយទៀត មានឱជារស ដូចជាពួកអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយ បានក្រេបផឹកនូវទឹកភ្លៀង ។

សុក្កា សុក្កេហិ ធម្មេហិ វីតរាគា សមាហិតា
ធារេតិ អន្តិមំ ទេហំ ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។

សុក្កា ។

(៣០០) នត្ថិ និស្សរណំ លោកេ កឹ វិវេកេន កាហសិ
ភុញ្ជាហិ កាមរតិយោ មាហុ បច្ឆានុតាបិនី ។

សត្តិសូលូបមា កាមា ខន្ធាសំ អធិកុដ្ដនា
យំ ត្វំ កាមរតឹ ព្រូសិ អរតិ ទានិ សា មមំ ។

សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ
ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។

សេលា ។

(៣០១) យន្តំ ឥសីហិ បត្តព្វំ ឋានំ ទុរភិសម្ភវំ
ន តំ ទ្វង្គុលបញ្ញាយ សក្កា បប្បោតុមិត្ថិយា ។

ព្រះនាងសុក្កាថេរី មានលោកុត្តរធម៌ ដ៏បរិសុទ្ធល្អ ជាស្រីប្រាសចាក ពន្ធៈហើយ ជាអ្នកនឹងធឹង ឈ្នះមារព្រមទាំងពាហនៈ ហើយ ទ្រទ្រង់កងកាយ មានក្នុងទីបំផុត ។

សុក្កាថេរី ។

[៣០០] ការលោស់ខ្លួនចេញ(ចាកកាម) ក្នុងលោក របស់នាងមិនមានទេ នាងនឹងធ្វើអ្វីដោយវិវេក នាងចូរបរិភោគនូវតម្រេកដែលអាស្រ័យនូវកាមទាំងឡាយ កុំឲ្យក្តៅក្រហាយ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយឡើយ ។ កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដោយលំពែងនឹងដែកស្ទូល ជាគ្រឿងកាប់បំព្រួញនូវឧបាទានក្ខន្ធទាំងឡាយ អ្នកឯងពោល (សំដៅ)តម្រេកក្នុងកាមណា ឥឡូវនេះ តម្រេកក្នុងកាមនោះ ជាទីអផ្សុកដល់អាត្មាទេតើ ។ សេចក្តីរីករាយក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង យើងបានកំចាត់ចេញហើយ គំនរងងឹត យើងបានទំលុះទំលាយហើយ ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកឯងចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារជាកតាប អ្នកឯងយើងកំចាត់ចេញបានហើយ ។

សោណាថេរី ។

[៣០១] ពួកឥសី (មានព្រះពុទ្ធជាដើម) គប្បីដល់ នូវឋានៈណា ដែលបុគ្គលដទៃ មិនងាយនឹងបានសម្ភព ស្ត្រីមិនអាចនឹងដល់ នូវឋានៈនោះ ដោយប្រាជ្ញាប្រវែងពីរធ្នាប់បានទេ ។

ឥត្ថិភាវោ នោ កឹ កយិរា ចិត្តម្ហិ សុសមាហិតេ

ញាណម្ហិ វត្តមានម្ហិ សម្មា ធម្មំ វិបស្សតោ ។

សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ

ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។

សោមា ។

តិកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

ថេរីគាថា តិកនិបាត

កាលបើចិត្តរបស់បុគ្គល អ្នកឃើញច្បាស់នូវធម៌ ដោយប្រពៃ បានដំកល់មាំហើយ កាលបើញាណកំពុងតែប្រព្រឹត្តទៅ តើស្រីភាព ហេតុម្តេចមិនគប្បីធ្វើនូវឋានៈនោះបាន ។ សេចក្តីរីករាយក្នុងអារម្មណ៍ ទាំងពួង យើងបានកំចាត់ចេញហើយ គំនរងងឹត យើងបានទំលុះ ទំលាយហើយ ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកឯងចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារជាកពាប អ្នកឯង យើងកំចាត់ចេញបានហើយ ។

សោមាថេរី ។

ចប់ តិកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ចតុក្កនិបាតោ

(៣០២) បុត្តោ ពុទ្ធស្ស ទាយាទោ កស្សបោ សុសមាហិតោ
បុព្វេនិវាសំ សោ(១) វេទិ សគ្គាបាយញ្ច បស្សតិ
អថោ ជាតិក្ខយំ បត្តោ អភិញ្ញាវោសិតោ មុនិ
ឯតាហិ តីហិ វិជ្ជាហិ តេវិជ្ជោ ហោតិ ព្រាហ្មណោ ។
តថេវ ភទ្ទា(២)កាបិលានី តេវិជ្ជា មច្ចុហាយិនី
ធារេតិ អន្តិមំ ទេហំ ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។
ទិស្វា អាទីនវំ លោកេ ឧភោ បព្វជិតា មយំ
ត្យម្ហ ខីណាសវា ទន្តា សីតិភូតម្ហ និព្វុតាតិ ។

ភទ្ទាកាបិលានី ។

ចតុក្កនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

---

១ ឱ. ម. យោ ។ ២ ឱ. ភទ្ទាកបិលានី ។ ម. ភទ្ទាកាបិលានិ ។

ថេរីគាថា ចតុក្កនិបាត

[៣០២] ព្រះថេរៈឈ្មោះកស្សប ជាបុត្រតូចទាយាទ មានចិត្តដំកល់មាំល្អ លោកបានដឹងនូវបុព្វេនិវាស តាំងឃើញឋានសួគ៌និងអបាយ លំដាប់អំពីនោះមក លោកបានដល់នូវធម៌ជាទីអស់ទៅនៃជាតិ បានសម្រេចនូវអភិញ្ញា ជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាព្រាហ្មណ៍ បានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ដោយវិជ្ជា ៣នេះ ។ ព្រះថេរីឈ្មោះ ភទ្ទាកាបិលានី ក៏យ៉ាងនោះដែរ បានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ញុំាងមច្ចុឲ្យសាបសូន្យ ឈ្នះមារព្រមទាំងពាហនៈ ហើយទ្រទ្រង់រាងកាយ ជាទីបំផុត ។ យើងទាំងពីររូប បានឃើញទោសក្នុងលោក ហើយមកបួស យើងទាំងនោះ ជាព្រះខីណាស្រព បានទូន្មានខ្លួនហើយ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ បានរលត់ទុក្ខហើយ ។

ភទ្ទកាបិលានីថេរី ។

ចប់ ចតុក្កនិបាត ។

ថេរីគាថាយ បញ្ចកនិបាតោ

(៣០៣) បណ្ណវីសតិ វស្សានិ យតោ បព្វជិតា អហំ

អច្ឆរាសង្ឃាតមត្តម្បិ ចិត្តស្សូបសមជ្ឈគំ ។

អលទ្ធា ចេតសោ សន្តឹ កាមរាគេនវស្សុតា

ពាហា បគ្គយ្ហ កន្ទន្តី វិហារំ បាវិសឹ អហំ ។

សា ភិក្ខុនឹ ឧបាគច្ឆឹ(១) យា មេ សទ្ធាយិកា អហុ

សា មេ ធម្មមទេសេសិ ខន្ធាយតនធាតុយោ ។

តស្សា ធម្មំ សុណិត្វាន ឯកមន្តេ ឧបាវិសឹ

បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ ។

ចេតោបរិច្ចញាណញ្ច សោតធាតុ វិសោធិតា

ឥទ្ធិបិ មេ សច្ឆិកតា បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ

ឆ មេភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

អញ្ញតរា ភិក្ខុនី អប្បញ្ញាតា ។

(៣០៤) មត្តា វណ្ណេន រូបេន សោភគ្គេន យសេន ច

យោព្វនេន ចុបត្ថទ្ធា អញ្ញា សមតិមញ្ញិហំ ។

វិភូសេត្វា ឥមំ កាយំ សុចិត្តំ ពាលលាបនំ(២)

អដ្ឋាសឹ វេសិទ្វារម្ហិ លុទ្ទោ បាសមិវោឌ្ឌិយា(៣) ។

---

១ ម. តំ ភិក្ខុនឹ ឧបាគច្ឆឹ ។ ២ ឱ. ពាលលាបនំ ។ ៣ ឱ. បាសមិវោឌ្ឌិយ ។ ម ឃាសមិវោឌ្ឌិយំ ។

ថេរីគាថា បញ្ចកនិបាត

(៣០៣) តាំងពីកាលអាត្មាអញបួសមកបាន ២៥ វស្សាហើយ មិនបាន សេចក្ដីស្ងប់ចិត្ត សូម្បីត្រឹមមួយផ្ទាត់ម្រាមដៃ ។ អាត្មាអញមានចិត្ត ទទឹកដោយកាមរាគ មិនបានសេចក្ដីស្ងប់ចិត្ត ផ្គងដើមដៃកន្ទក់កន្ទេញ ហើយចូលទៅកាន់លំនៅ ។ អាត្មាអញនោះ ចូលទៅរកភិក្ខុនី (ធម្មទិន្នាថេរី) ជាស្ត្រីដែលអាត្មាអញគួរជឿ លោកបានសំដែងធម៌ គឺខន្ធ អាយតនៈ ធាតុ ដល់អាត្មាអញ ។ លុះអាត្មាអញបានស្តាប់ ធម៌របស់លោកហើយ បានចូលទៅក្នុងទីសមគួរ ដឹងនូវបុព្វេនិវាស បានជម្រះទិព្វចក្ខុ ។ ចេតោបរិយញ្ញាណនឹងសោតធាតុ អាត្មាអញ បានជម្រះហើយ ឫទ្ធិ អាត្មាអញបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ការអស់ ទៅនៃអាសវៈ អាត្មាអញបានសម្រេចហើយ អភិញ្ញា៦ អាត្មាអញ បានធ្វើឲ្យច្បាស់ហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនាអាត្មាអញក៏បានធ្វើហើយ ។

ភិក្ខុនីមួយរូប មាននាមនឹងគោត្រមិនប្រាកដ ។

(៣០៤) អាត្មាអញស្រវឹង រឹងត្អឹង ដោយការសរសើរគុណផង ដោយរូបសម្បត្តិផង ដោយលំអដ៏លើសផង ដោយយសផង ដោយវ័យផង បានមើលងាយពួកស្រីដទៃ ។ អាត្មាអញស្អិតស្អាង រាងកាយនេះ ឲ្យវិចិត្រល្អ ឲ្យជាទីរាក់ទាក់នៃជនពាល ហើយ ឈរក្បែរទ្វារផ្ទះ នៃស្រីពេស្យា ដូចជាព្រានម្រឹគ ដាក់អន្ទាក់ ។

បិលន្ធនំ វិទំសេន្តី(១) គុយ្ហំ បកាសិកំ ពហុំ
អកាសឹ វិវិធំ មាយំ ឧជ្ជគ្ឃន្តី ពហុំ ជនំ ។
សាជ្ជ បិណ្ឌំ ចរិត្វាន មុណ្ឌា សង្ឃាដិបារុតា
និសិន្នា រុក្ខមូលម្ហិ អវិតក្កស្ស លាភិនី ។
សព្វេ យោគា សមុច្ឆិន្នា យេ ទិព្វា យេ ច មានុសា
ខេបេត្វា អាសវេ សព្វេ សីតិភូតម្ហិ និព្វុតា ។

វិមលា បុរាណគណិកា ។

(៣០៥) អយោនិសោ មនសិការា កាមរាគេន អទ្ទិតា(២)
អហោសឹ ឧទ្ធតា បុព្វេ ចិត្តេ អវសវត្តិនី ។
បរិយុដ្ឋិតា កិលេសេហិ សុភសញ្ញានុវត្តិនី
សមំ ចិត្តស្ស នាលភឹ រាគចិត្តវសានុគា ។
កិសា បណ្ឌុ វិវណ្ណា ច សត្ត វស្សានិ ចារិហំ
នាហំ ទិវា វា រត្តឹ វា សុខំ វិន្ទឹ សុទុក្ខិតា ។
តតោ រជ្ជុំ គហេត្វាន បាវិសឹ វនមន្តរំ

១ ឱ ម. វិទំសេន្តិ ។ ២ ឱ. អទ្ទិកា ។ ម. អដ្ឋិតា ។

អាត្មាអញសំដែងគ្រឿងប្រដាប់នឹងអវយវៈដ៏កំបាំង ឲ្យជាក់ច្បាស់ជាច្រើន សើចក្អាកក្អាយ បានធ្វើមាយាច្រើនយ៉ាង (ដើម្បី) ញុំាងជនពាលជាច្រើន (ឲ្យស្រើបស្រាល) ។ ក្នុងថ្ងៃនេះ អាត្មាអញនោះ បានកោរសក់ ដណ្តប់សង្ឃាដី ដើរទៅបិណ្ឌបាត រួចអង្គុយក្រោមម្លប់ឈើ ជាអ្នកបាននូវធម៌ដែលមិនមានវិតក្កៈ ។ គ្រឿងប្រកបទាំងពួងទោះជាទិព្វក្តី ជារបស់មនុស្សក្តី អាត្មាអញបានផ្តាច់ផ្តិលហើយ អាត្មាអញបានញុំាងអាសវៈទាំងពួងឲ្យអស់ហើយ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ រំលត់ទុក្ខហើយ ។

វិមលាថេរី ជាស្រីពេស្យាពីដើម ។

[៣០៩] កាលពីដើម អាត្មាអញត្រូវកាមរាគបៀតបៀន ជាអ្នកមានចិត្តរវើរវាយ មិនលុះក្នុងអំណាចការនៃចិត្ត ព្រោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តមិនជាឧបាយនៃប្រាជ្ញា ។ អាត្មាអញ លុះត្រូវកិលេសទាំងឡាយរួបរឹតហើយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តតាមសេចក្តីសំគាល់ក្នុងកាមថាជាសុខ ជាអ្នកលុះក្នុងអំណាចនៃចិត្តដែលប្រកបដោយរាគៈ ក៏មិនបាននូវសេចក្តីស្ងប់ចិត្តឡើយ ។ អាត្មាអញទៅជាស្គម ស្លេកស្លាំង ស្អាប់សម្បុរ ប្រព្រឹត្តមកអស់៧ឆ្នាំហើយ អាត្មាអញដល់នូវសេចក្តីទុក្ខក្រៃពេក មិនបានសេចក្តីសុខ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ។ ព្រោះមិនមានសេចក្តីសុខនោះ អាត្មាអញ ក៏បានកាន់ខ្សែចូលទៅក្នុងចន្លោះព្រៃ (ដោយគិតថា)

វរម្មេ ឥធ ឧព្វន្ធំ យញ្ច ហីនំ បុនាចរេ ។

ទឡ្ហបាសំ ករិត្វាន រុក្ខសាខាយ ពន្ធិយ

បក្ខិបឹ បាសំ គិវាយំ អថ ចិត្តំ វិមុច្ចិ មេ ។

សីហា ។

(៣០៦) អាតុរំ អសុចឹ បូតឹ បស្ស នន្ទេ សមុស្សយំ

អសុភាយ ចិត្តំ ភាវេហិ ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ ។

យថា ឥទំ តថា ឯតំ យថា ឯតំ តថា ឥទំ

ទុគ្គន្ធំ បូតិកំ វាតិ ពាលានំ អភិនន្ទិតំ ។

ឯវមេតំ អវេក្ខន្តី រត្តិន្ទិវមតន្ទិតា

តតោ សកាយ បញ្ញាយ អភិនិព្វិជ្ឈ ទក្ខិសំ ។

តស្សា មេ អប្បមត្តាយ វិចិនន្តិយា យោនិសោ

យថាភូតំ អយំ កាយោ ទិដ្ឋោ សន្តរពាហិរោ ។

អថ និព្វិន្ទហំ កាយេ អជ្ឈត្តញ្ច វិរជ្ជហំ

អប្បមត្តា វិសំយុត្តា ឧបសន្តម្ហិ និព្វុតា ។

នន្ទា ។

អាត្មាអញចងកក្នុងទីនេះប្រសើរ ត្រង់វិលទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ មិនប្រសើរឡើយ ។ អាត្មាអញបានធ្វើអន្ទាក់យ៉ាងមាំ ចងនឹងមែកឈើ ដាក់អន្ទាក់ត្រង់ក ក៏ស្រាប់តែចិត្តរបស់អាត្មាអញរួចស្រឡះ ។

សីហាថេរី ។

(៣០៦) ម្នាលនាងនន្ទា នាងចូរមើលកាយ ដែលមានជម្ងឺជានិច្ច មិនស្អាត ជារបស់ពុករលួយ ដែលឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់ផ្គុំឡើងហើយ (នេះ) នាងចូរអប់រំចិត្តដោយអសុភសញ្ញា ឲ្យជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ តាំងទៅមាំល្អ ។ សរីរៈនេះយ៉ាងណា សរីរៈរបស់នាងហ្នឹងក៏យ៉ាងនោះដែរ សរីរៈរបស់នាងហ្នឹងយ៉ាងណា សរីរៈនេះក៏យ៉ាងនោះដែរ នាងកុំខ្វល់ប្រអូស ខំពិចារណាកាយនុ៎ះ ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ យ៉ាងនេះឯងថា សរីរៈ (នេះ) ដែលពួកជនពាលរីករាយ ជារបស់ពុករលួយ មានក្លិនអាក្រក់ ។ លំដាប់អំពីនោះ ខ្ញុំក៏បានពិនិត្យឃើញដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ។ ខ្ញុំនោះមិនធ្វេសប្រហែស ខំពិចារណាដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ក៏បានឃើញកាយនេះ ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ តាមពិត ។ ខាងក្រោយមក ខ្ញុំនឿយណាយក្នុងកាយ រសាយក្នុងសន្តាន ជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែស ក៏បានប្រាសចាកយោគៈ មានចិត្តស្ងប់ មានទុក្ខរលត់ហើយ ។

នន្ទាថេរី ។

(៣០៧) អគ្គឹ ចន្ទញ្ច សុរិយញ្ច ទេវតា ច នមស្សិហំ
នទីតិត្ថានិ គន្ត្វាន ឧទកំ ឱរុហាមិហំ ។
ពហុវតសមាទានា អឌ្ឍំ សីសស្ស ឱលិខឹ
ឆមាយ សេយ្យំ កប្បេមិ រត្តិភត្តំ ន ភុញ្ជិហំ ។
វិភូសមណ្ឌនរតា ន្ហាបនុច្ឆាទនេហិ ច
ឧបកាសឹ ឥមំ កាយំ កាមរាគេន អដ្ដិតា ។
តតោ សទ្ធំ លភិត្វាន បព្វជឹ អនគារិយំ
ទិស្វា កាយំ យថាភូតំ កាមរាគោ សមូហតោ ។
សព្វេ ភវា សមុច្ឆិន្នា ឥច្ឆា ច បត្ថនាបិ ច
សព្វយោគវិសំយុត្តា សន្តឹ បាបុណឹ ចេតសោ ។

នន្ទុត្តរា ថេរី ។

(៣០៨) សទ្ធាយ បព្វជិត្វាន អគារស្មា អនគារិយំ
វិចរិហំ តេន តេន លាភសក្ការឧស្សុកា ។

(៣០៧) អាត្មាអញបានថ្វាយបង្គំភ្លើងផង ព្រះចន្ទ្រផង ព្រះអាទិត្យផង ពួកទេវតាផង រួចហើយ អាត្មាអញទៅកាន់កំពង់នៃស្ទឹងទាំងឡាយ ហើយចុះទៅក្នុងទឹក ។ អាត្មាអញសមាទាននូវវ័តច្រើនយ៉ាង គឺកោរក្បាលពាក់កណ្តាល សម្រេចការដេកលើផែនដី មិនបាន បរិភោគបាយក្នុងវេលាយប់ ។ អាត្មាអញត្រេកអរក្នុងការស្អិតស្អាង នឹងការប្រដាប់ លុះកាមរាគបៀតបៀនហើយ ក៏បានទំនុកបំរុងកាយ នេះ ដោយគ្រឿងងូត នឹងគ្រឿងអប់ ។ ក្នុងកាលខាងក្រោយ មក ខ្ញុំបាននូវសទ្ធា (ក្នុងសំណាក់ នៃព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ) ហើយបួសក្នុងធម្មវិន័យ កាមរាគ ខ្ញុំបានដកចេញហើយ ព្រោះបាន ឃើញនូវរាងកាយ តាមពិត ។ ភពទាំងអស់ផង សេចក្តីប្រាថ្នាផង សេចក្តីតាំងចិត្តទុកផង អាត្មាអញបានផ្តាច់ផ្តិលហើយ អាត្មាអញបាន ប្រាសចាកយោគៈទាំងពួងហើយ បានដល់នូវសេចក្តីស្ងប់ចិត្ត ។

នន្ទុត្តរាថេរី ។

(៣០៨) អាត្មាអញចេញអំពីផ្ទះ ហើយមកបួសក្នុងធម្មវិន័យ ដោយសទ្ធា ខ្វល់ខ្វាយក្នុងលាភៈនឹងសក្ការៈ ប្រព្រឹត្តដោយហេតុ (ដែលញុំាង លាភឲ្យកើតឡើង មានពាហុសច្ចៈនឹងធម្មកថាជាដើម) នោះៗ ។

រិញ្ចិត្វា បរមំ អត្ថំ ហីនមត្ថំ អសេវិហំ
កិលេសានំ វសំ គន្ត្វា សាមញ្ញត្ថំ នពុជ្ឈិហំ ។
តស្សា មេ អហុ សំវេគោ និសិន្នាយ វិហារកេ
ឧម្មគ្គបដិបន្នម្ហិ តណ្ហាយ វសមាគតា ។
អប្បកំ ជីវិតំ មយ្ហំ ជរា ព្យាធិ ច មទ្ទតិ
បុរាយំ ភិជ្ជតិ កាយោ ន មេ កាលោ បមជ្ជិតុំ ។
យថាភូតមវេក្ខន្តី ខន្ធានំ ឧទយព្វយំ
វិមុត្តចិត្តា ឧដ្ឋាសឹ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

មិត្តកាលី ។

(៣០៩) អគារស្មឹ វសន្តីហំ ធម្មំ សុត្វាន ភិក្ខុនោ
អទ្ទសំ វិរជំ ធម្មំ និព្វានំ បទមច្ចុតំ ។
សាហំ បុត្តំ ធីតរញ្ច ធនធញ្ញញ្ច ឆឌ្ឌិយ
កេសេ ឆេទាបយិត្វាន បព្វជឹ អនគារិយំ ។
សិក្ខមានា អហំ សន្តី ភាវេន្តី មគ្គមញ្ជសំ
បហាសឹ រាគទោសញ្ច តទេកដ្ឋេ ច អាសវេ ។

អាត្មាអញបានលះប្រយោជន៍ដ៏ឧត្ដមចោល ហើយសេពនូវប្រយោជន៍ថោកទាប ព្រោះក្នុងអំណាចនៃកិលេសទាំងឡាយ មិនត្រេកអរនឹងប្រយោជន៍នៃសមណៈ ។ សេចក្ដីសង្វេគ ក៏មានដល់អាត្មាអញនោះដែលអង្គុយក្នុងលំនៅថា អាត្មាអញដើរផ្លូវខុស លុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ។ ជីវិតរបស់អាត្មាអញអាចប្រមាណតិច ជរានិងព្យាធិតែងញាំញី មុនកាយនេះនឹងបែកធ្លាយ មិនមែនជាកាលគួរ អាត្មាអញធ្វេសប្រហែសឡើយ ។ អាត្មាអញកាលពិចារណានូវការកើតឡើង និងការសូន្យទៅនៃខន្ធទាំងឡាយ តាមពិត ក៏មានចិត្តរួចស្រឡះ ហើយចេញ (ចាកកិលេសទាំងពួង) ពុទ្ធសាសនា អាត្មាអញបានធ្វើហើយ ។

មិត្តកាលីថេរី ។

(៣០៩) អាត្មាអញកាលនៅក្នុងផ្ទះ បានស្ដាប់ធម៌របស់ភិក្ខុ ហើយឃើញធម៌ ប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស ជាធម៌នាំសត្វឲ្យចេញចាកតណ្ហា ជាហេតុនាំឲ្យបានសេចក្ដីសុខ មិនឃ្លាត ។ អាត្មាអញនោះបានលះបង់ចោលនូវកូនប្រុសផង កូនស្រីផង ទ្រព្យនិងស្រូវផង បានឲ្យគេកោរសក់ ហើយបួសក្នុងធម្មវិន័យ ។ អាត្មាអញកាលនៅជាសិក្ខមានា បានញុំាងមគ្គខាងលើឲ្យកើត បានលះរាគៈនិងទោសៈផង កិលេសៈទាំងឡាយដែលតាំងនៅជាមួយគ្នានឹងរាគៈ ទោសៈនោះផង ។

ភិក្ខុនី ឧបសម្បជ្ជ បុព្វជាតិមនុស្សរឹ
ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ វិមលំ សាធុភាវិតំ ។
សង្ខារេ បរតោ ទិស្វា ហេតុជាតេ បលោកិនេ
បហាសឹ អាសវេ សព្វេ សីតិភូតម្ហិ និព្វុតា ។

សកុលា ។

(៣១០) ទស បុត្តេ វិជាយិត្វា អស្មឹ រូបសមុស្សយេ
តតោហំ ទុព្វលា ជិណ្ណា ភិក្ខុនឹ ឧបសង្កមឹ ។
សា មេ ធម្មមទេសេសិ ខន្ធាយតនធាតុយោ
តស្សា ធម្មំ សុណិត្វាន កេសេ ឆេត្វាន បព្វជឹ
តស្សា មេ សិក្ខមានាយ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ យត្ថ មេ វុសិតំ បុរេ ។
អនិមិត្តញ្ច ភាវេមិ ឯកគ្គា សុសមាហិតា
អនន្តរាវិមោក្ខាសឹ អនុបាទាយ និព្វុតា ។
បញ្ចក្ខន្ធា បរិញ្ញាតា តិដ្ឋន្តិ ឆិន្នមូលកា
ធិតវត្ថុ ជរេ ជម្មេ នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។

សោណា ។

លុះអាត្មាអញបានឧបសម្បទាជាភិក្ខុនីហើយ ក៏រឭកឃើញនូវបុព្វជាតិ ទាំងទិព្វចក្ខុមិនមានមន្ទិល ដែលពួកសប្បុរសបំពេញហើយ ក៏អាត្មាអញបានជម្រះហើយ ។ អាត្មាអញបានឃើញសង្ខារទាំងឡាយដែលកើតអំពីហេតុ មានសភាពទ្រុឌទ្រោម ថាជារបស់ដទៃ ហើយបានលះអាសវៈទាំងអស់ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ បានរលត់ទុក្ខហើយ ។

សកុលាថេរី ។

(៣១០) អាត្មាអញបានសម្រាលកូនដប់ ក្នុងសរីរៈគឺរូបនេះ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាអញមានកំឡាំងថយ ទ្រាំទ្រា បានចូលទៅរកភិក្ខុនីមួយរូប ។ លោកបានសំដែងធម៌ គឺខន្ធ អាយតនៈ ធាតុ ដល់អាត្មាអញ លុះអាត្មាអញបានស្តាប់ធម៌របស់លោកហើយ ក៏បានកោរសក់បួស អាត្មាអញនោះ កំពុងសិក្សា (សិក្ខាបី) បានជម្រះទិព្វចក្ខុ ដឹងនូវបុព្វេនិវាស ដែលអាត្មាអញបានអាស្រ័យនៅហើយក្នុងកាលមុន ។ អាត្មាអញមានអារម្មណ៍តែមួយ មានចិត្តតំកល់មាំ បំពេញអនិមិត្តវិមោក្ខ ជាអ្នកបានវិមោក្ខក្នុងលំដាប់ (នៃមគ្គដ៏ប្រសើរ) រលត់កិលេសហើយ ព្រោះមិនប្រកាន់ ។ បញ្ចក្ខន្ធ អាត្មាអញបានកំណត់ហើយ មានឫសដាច់ផ្តិលហើយ អាត្មាអញមិនមានតណ្ហាដែលកើតអំពីវត្ថុដែលតាំងនៅ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមាន ។

សោណាថេរី ។

(៣១១) លូនកេសី បង្កធរី ឯកសាដី បុរេ ចរឹ

អវជ្ជេ វជ្ជមតិនី វជ្ជេ ចាវជ្ជទស្សិនី

ទិវាវិហារា និក្ខម្ម គិជ្ឈកូដម្ហិ បព្វតេ

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតំ

និហច្ច ជាណុំ វន្ទិត្វា សម្មុខា អញ្ជលឹ អកំ ។

ឯហិ ភទ្ទេតិ អវច សា មេ អាសូបសម្បទា ។

ចិណ្ណា អង្គា ច មគធា វជ្ជី កាសី ច កោសលា

អនណា បណ្ណាសវស្សានិ រដ្ឋបិណ្ឌំ អភុញ្ជហំ ។

បុញ្ញំ ច បសវិ(១) ពហុំ សប្បញ្ញោយំ(២) ឧបាសកោ

យោ ភទ្ទាយ ចីវរមទាសិ មុត្តាយ សព្វគន្ថេហិ ។

ភទ្ទា កុណ្ឌលា(៣) ។

(៣១២) នង្គលេហិ កសំ ខេត្តំ ពីជានិ បវបំ ឆមា

បុត្តទារានិ បោសេន្តា ធនំ វិន្ទន្តិ មាណវា ។

---

១ ឱ. បសវី ។ ម. បុញ្ញវិត បសវី ។ ២ ឱ. សប្បញ្ញោវតាយំ ។ ៣ ឱ. ភទ្ទា បុរាណនិគណ្ឋី ។ ម. ភទ្ទា បុរាណនិគណ្ឋិ ។

(៣១១) អាត្មាអញមានសក់ដកហើយ (ដោយបន្ទះត្នោត) ទ្រទ្រង់ភក់ មានសំពត់សាដកតែមួយ ប្រព្រឹត្តក្នុងកាលមុន មានសេចក្ដីសំគាល់ថា ទោសក្នុងរបស់ដែលមិនមានទោស ទាំងមានសេចក្ដីយល់ឃើញថា មិនមានទោសក្នុងរបស់ដែលមានទោស ចេញទៅអំពីទីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ បានឃើញព្រះពុទ្ធទ្រង់ប្រាសចាកធូលីគឺរាគាទិក្កិលេស មានភិក្ខុសង្ឃហែហម លើភ្នំគិជ្ឈកូដ ក៏លុតជង្គង់ថ្វាយបង្គំ ប្រណម្យអញ្ជលីក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ ។ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ថា ម្នាលនាង នាងចូរមកចុះ ឧបសម្បទានោះក៏សម្រេចដល់ខ្ញុំ ។ អាត្មាអញបានដើរទៅកាន់ជនបទឈ្មោះអង្គៈ មគធៈ វជ្ជី កាសី និងកោសលៈ ជាអ្នកមិនមានបំណុល បានបរិភោគដុំបាយរបស់ជនអ្នកនៅក្នុងដែន (នោះៗ) អស់ ៥០ ឆ្នាំ ។ ឧបាសកណាបានឲ្យចីវរដល់នាងភទ្ទា ដែលរួចចាកគន្ថៈទាំងពួង ឧបាសកនោះ ប្រកបដោយបញ្ញា បានសោយបុណ្យច្រើន ។

ភទ្ទាកុណ្ឌលាថេរី ។

(៣១២) ពួកមាណពភ្ជួរស្រែដោយនង្គ័លទាំងឡាយ ហើយព្រោះពូជទាំងឡាយលើផែនដី តែងបានទទួលទ្រព្យចិញ្ចឹមកូននិងប្រពន្ធទាំងឡាយ ។

កិមហំ សីលសម្បន្នា សត្ថុ សាសនការិកា
និព្វានំ នាធិគច្ឆាមិ អក្កុសីតា អនុទ្ធតា ។
បាទេ បក្ខាលយិត្វាន ឧទកេសុ ករោមហំ
បាទោទកញ្ច ទិស្វាន ថលតោ និន្នមាគតំ
តតោ ចិត្តំ សមាធេសិំ អស្សោ ភទ្រោវ ជានិយោ(១)
តតោ ទីបំ គហេត្វាន វិហារំ បាវិសិំ អហំ
សេយ្យំ ឱលោកយិត្វាន មញ្ចកម្ហិ ឧបាវិសិំ ។
តតោ សូចឹ គហេត្វាន វដ្ដឹ ឱកស្សយាមហំ
បជ្ជោតស្សេវ(២) និព្វានំ វិមោក្ខោ អហុ ចេតសោ ។

បដាចារា ។

(៣១៣) មុសលានិ គហេត្វាន ធញ្ញំ កោដ្ដេន្តិ មាណវា
បុត្តទារានិ ពោសេន្តា ធនំ វិន្ទន្តិ មាណវា ។
ករោថ ពុទ្ធសាសនំ យំ កត្វា នានុតប្បតិ
ខិប្បំ បាទានិ ធោវិត្វា ឯកមន្តេ និសីទថ
ចេតោសមថមនុយុត្តា ករោថ ពុទ្ធសាសនំ ។

---

១ ឱ. ម. អស្សំ ភទ្រំវ ជានិយំ ។ ២ ឱ. ម. បទីបស្សេវ ។

អាត្មាអញបរិបូណ៌ដោយសីល មិនខ្ជិល មិនរវើរវាយ ធ្វើតាមសាសនារបស់ព្រះសាស្តា ដូចម្តេចក៏មិនបានព្រះនិព្វាន ។ អាត្មាអញលាងជើងក្នុងទឹក ឃើញទឹកសម្រាប់លាងជើងហូរពីទីខ្ពស់មកកាន់ទីទាប ហើយធ្វើ (ឲ្យជានិមិត្ត) ក្នុងទឹកទាំងឡាយ លំដាប់ពីនោះមក អាត្មាអញក៏បានតំកល់ចិត្តមាំ ដូចសេះអាជានីយដ៏បវរ ។ លំដាប់នោះ អាត្មាអញកាន់ប្រទីប ចូលទៅកាន់លំនៅ មើលមើលដំណេក ហើយអង្គុយលើគ្រែតូច ។ ក្នុងកាលនោះ អាត្មាអញកាន់រនុកទ្វារ ហើយពន្ទឹមបុះនូវប្រឆេះ (នៃប្រទីប) ចិត្តក៏បានរួចស្រឡះចាកកិលេស ដូចជាការរលត់នៃប្រទីប ។

បដាចារាថេរី ។

(៣១៣) ពួកមាណព កាន់អង្រែទាំងឡាយបុកស្រូវ តែងបាននូវទ្រព្យទាំងឡាយ ចិញ្ចឹមកូននិងប្រពន្ធ ។ ពួកនាង ចូរធ្វើនូវពុទ្ធសាសនាដែលគេធ្វើហើយមិនក្តៅក្រហាយតាមក្រោយ ចូរលាងជើងទាំងឡាយឲ្យឆាប់ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្តីស្ងប់ចិត្ត ហើយចូរធ្វើនូវពុទ្ធសាសនាចុះ ។

តស្សា តា វចនំ សុត្វា បដាចារាយ សាសនំ
បាទេ បក្ខាលយិត្វាន ឯកមន្តំ ឧបាវិសុំ
ចេតោសមថមនុយុត្តា អកំសុ ពុទ្ធសាសនំ ។
រត្តិយា បុរិមេ យាមេ បុព្វជាតិមនុស្សរុំ
រត្តិយា មជ្ឈិមេ យាមេ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធយុំ
រត្តិយា បច្ឆិមេ យាមេ តមោក្ខន្ធំ បទាលយុំ ។
ឧដ្ឋាយ បាទេ វន្ទិំសុ កតា តេ អនុសាសនី
ឥន្ទំវ ទេវា តិទសា សង្គាមេ អបរាជិតំ
បុរក្ខិត្វា វិហរិស្សាម[១] តេវិជ្ជាម្ហ អនាសវា ។
ឥតិ សុទំ តិំសមត្តា ថេរី ភិក្ខុនិយោ បដាចារាយ
សន្តិកេ អញ្ញំ ព្យាករិំសុ[២] ។

(៣១៦) ទុក្ខិតាហំ បុរេ អាសឹ វិធវា ច អបុត្តិកា
វិនា មិត្តេហិ ញាតីហិ ភត្តចោលស្ស នាធិគំ ។

---

១ ឱ. ម. វិហេស្សាម ។ ២ ឱ. ម. ព្យាករុំ ។

ភិក្ខុនីទាំងនោះ បានស្តាប់ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់បដាចារាថេរីនោះហើយ ក៏លាងជើង ហើយចូលទៅក្នុងទីសមគួរ ប្រកបរឿយៗ នូវសមថធម៌ បានធ្វើនូវ (កិច្ចក្នុង) ពុទ្ធសាសនា ។ ក្នុងបឋមយាមនៃរាត្រី ពួកព្រះថេរីក៏បានរឭកឃើញនូវបុព្វជាតិ ក្នុងមជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី បានជម្រះនូវទិព្វចក្ខុ ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រី ក៏បានទំលាយនូវគំនរងងឹត ។ ពួកព្រះថេរីទាំងនោះ ក្រោកឡើង ថ្វាយបង្គំបាទា (នៃបដាចារាថេរី ហើយពោលថា) ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់នាង យើងបានធ្វើតាមហើយ ពួកទេវតានៅក្នុងឋានត្រៃត្រឹង្ស (ហែហម) ព្រះឥន្ទ្រ ដែលបានឈ្នះក្នុងសង្គ្រាមយ៉ាងណា ពួកយើង ជាអ្នកមានវិជ្ជាបី មិនមានអាសវៈ ទឹងនៅហែហម (នាងយ៉ាងនោះ) ។ ពួកភិក្ខុនីជាថេរី ចំនួន ៣០ រូបនេះ បានធ្វើឲ្យច្បាស់លាស់នូវព្រះអរហត្ត ក្នុងសំណាក់នៃបដាចារាថេរី ។

(៣១៨) កាលពីដើម អាត្មាអញជាស្រីទុគ៌ត ជាស្រីមេម៉ាយ មិនមានកូន ព្រាត់ប្រាសចាកមិត្រ ចាកញាតិទាំងឡាយ មិនដែលបានបាយ ទឹកសំពត់ (បរិភោគប្រើប្រាស់គ្រប់គ្រាន់) ទេ ។

បត្តំ ទណ្ឌំ ច គណ្ហិត្វា ភិក្ខមានា កុលាកុលំ
សីតុណ្ហេន ច ឌយ្ហន្តី សត្ត វស្សានិ ចារិហំ ៕
ភិក្ខុនឹ បុន ទិស្វាន អន្នបានស្ស លាភិនឹ
ឧបសង្កម្ម អវោចំ បព្វជ្ជំ អនគារិយំ ៕
សា ច មំ អនុកម្បាយ បព្វាជេសិ បដាចារា
តតោ មំ ឱវទិត្វាន បរមត្ថេ និយោជយិ ៕
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា អកាសឹ អនុសាសនឹ
អមោឃោ អយ្យាយ ឱវាទោ តេវិជ្ជម្ហិ អនាសវា ៕

ចន្ទា ៕

បញ្ចកនិបាតោ សមត្តោ ៕

អាត្មាអញកាន់ភាជន៍ដ៏ និងឈើច្រត់ ដើរសូមអំពីត្រកូលមួយទៅកាន់ត្រកូលមួយ ត្រូវត្រជាក់និងក្តៅបៀតបៀន ដើរទៅអស់៧ឆ្នាំ ។ លុះកាលជាខាងក្រោយមកអាត្មាអញបានឃើញភិក្ខុនី(បដាចារាថេរី) ជាស្រីបានបាយនិងទឹក ហើយចូលទៅនិយាយ សូមបួសក្នុងធម្ម-វិន័យ ។ ឯបដាចារាភិក្ខុនីនោះ បានបំបួសអាត្មាអញ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ខាងក្រោយអំពីនោះមក លោកបានទូន្មានអាត្មាអញ ដឹកនាំក្នុងប្រយោជន៍យ៉ាងសំខាន់ ។ អាត្មាអញបានស្តាប់ពាក្យរបស់លោកក៏បានធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ឯឱវាទរបស់ព្រះថេរីជាម្ចាស់មិនឥតអំពើឡើយ ខ្ញុំជាអ្នកមានវិជ្ជាបី មិនមានអាសវៈ ។

ចន្ទាថេរី ។

ចប់ បញ្ចកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ឆក្កនិបាតោ

(៣១៩) យស្ស មគ្គំ ន ជានាសិ អាគតស្ស គតស្ស វា

តំ កុតោ អាគតំ បុត្តំ មម បុត្តោតិ រោទសិ ។

មគ្គញ្ច ខោស្ស ជានាសិ អាគតស្ស គតស្ស វា

ន នំ សមនុសោចេសិ ឯវំធម្មា ហិ បាណិនោ ។

អយាចិតោ តតោគច្ឆិ អននុញ្ញាតោ ឥតោ គតោ

កុតោចិ នូន អាគន្ត្វា វសិត្វា កតិបាហកំ ។

ឥតោបិ អញ្ញេនគតោ តតោ អញ្ញេន គច្ឆតិ

បេតោ មនុស្សរូបេន សំសរន្តោ គមិស្សតិ

យថាគតោ តថា គតោ កា តត្ថ បរិទេវនា ។

អព្ពុឡ្ហិ វត មេ សល្លំ ទុទ្ទសំ ហទយនិស្សិតំ

យា មេ សោកបរេតាយ បុត្តសោកំ ព្យបានុទិ ។

ថេរីគាថា ឆក្កនិបាត

(៣១៩) នាងមិនដឹងផ្លូវរបស់សត្វណា ដែលមក ឬទៅទេ ហើយយំរកកូនដែល(មិនដឹងជា)មកអំពីទីណានោះថា ឱកូនអាត្មាអញអើយ ៗ ទុកជានាងដឹងផ្លូវរបស់កូននោះ ដែលមក ឬទៅ ក៏មិនគប្បីសោករកកូននោះឡើយ ព្រោះសត្វមានយ៉ាងនេះជាធម្មតា ៗ (សត្វនោះ) មិនមានអ្នកណាមួយអង្វរ ឲ្យមកអំពីបរលោកនោះ ទាំងមិនមានអ្នកណាមួយអនុញ្ញាតឲ្យទៅអំពីលោកនេះឡើយ ទំនងជាមកអំពីទីណាមួយ (មាននរកជាដើម) មកអាស្រ័យនៅ (ក្នុងទីនេះ) អស់ពីរបីថ្ងៃ ៗ សត្វសូម្បីទៅអំពីភពនេះ មកកាន់ភពដទៃ ទៅអំពីភពនោះ ទៅកាន់ភពដទៃ បែកឋានទៅហើយ ដោយសភាពជាមនុស្ស ទំនងអន្ទោលទៅ បើមកយ៉ាងណា ក៏ទៅយ៉ាងនោះ ការខ្សឹកខ្សួល ព្រោះតែសត្វនោះ មានប្រយោជន៍អ្វី ៗ

លោកម្ចាស់បានដកព្រួញគឺសេចក្តីសោក ដែលឃើញដោយកម្រ អាស្រ័យនូវហឫទ័យរបស់ខ្ញុំ លោកម្ចាស់បានបន្ទោបង់សេចក្តីសោកព្រោះកូនរបស់ខ្ញុំ ដែលត្រូវសេចក្តីសោកគ្របសង្កត់ហើយ ៗ

សាធូ អត្ថូបសញ្ហិតំ និព្វុតា បរិនិព្វុតា

ពុទ្ធំ ធម្មញ្ច សង្ឃញ្ច ឧបេមិ សរណំ មុនិ ។

បញ្ចសតា បដាចារា ។

(៣១៦) បុត្តសោកេនាហំ អដ្ដា ខិត្តចិត្តា វិសញ្ញិនី

នគ្គា បកិណ្ណកេសី ច តេន តេន[១] វិចារិហំ ។

វីថិសង្ការកូដេសុ សុសានេ រថិយាសុ ច

អចរឹ តីណិ វស្សានិ ខុប្បិបាសាសមប្បិតា ។

អថទ្ទសាសិ សុគតំ នគរំ មិថិលំ គតំ

អទន្តានំ ទមេតារំ សម្ពុទ្ធំ អកុតោភយំ ។

សចិត្តំ បដិលទ្ធាន វន្ទិត្វាន ឧបាវិសឹ

សោ មេ ធម្មមទេសេសិ អនុកម្បាយ គោតមោ ។

តស្ស ធម្មំ សុណិត្វាន បព្វជឹ អនគារិយំ

យុញ្ជន្តី សត្ថុវចនេ សច្ឆាកាសឹ បទំ សិវំ ។

---

១ ឱ. ម. តេន តេឞ ។

ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនោះ មានព្រួញដកហើយ មិនមានសម្រេកឃ្លាន មានទុក្ខរលត់ហើយ ខ្ញុំសូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាសរណៈ ។

(១)
បដាចារាថេរី ៥០០ ។

(៣១៦) អាត្មាអញត្រូវសេចក្ដីសោកព្រោះកូនបៀតបៀនហើយ មានចិត្តរាយមាយ ប្រាសចាកសញ្ញា មានកាយអាក្រាត មានសក់រាត់រាយ អាត្មាអញដើរទ្រហោយំ ។ អាត្មាអញពោរពេញដោយសេចក្ដីស្រេកឃ្លាន បានដើរទៅលើគំនរសម្រាមក្បែរថ្នល់ផង ក្នុងព្រៃស្មសានផង ក្នុងប្រករហេកផង អស់បីឆ្នាំ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមក អាត្មាអញបានចួបប្រទះនឹងព្រះសុគត ព្រះអង្គទូន្មាននូវពួកសត្វដែលអានខ្លួនមិនទាន់បានទូន្មាន ទ្រង់ត្រាស់ដឹងដោយព្រះអង្គឯង មិនមានភ័យអំពីទីណា កំពុងស្ដេចទៅកាន់ក្រុងមិថិលា ។ អាត្មាអញ ត្រឡប់បាននូវចិត្តជាប្រក្រតី ហើយក៏ចូលទៅផ្ដិតថ្វាយបង្គំ ឯព្រះគោតមនោះ បានសំដែងធម៌ដល់អាត្មាអញ ដោយសេចក្ដីអនុគ្រោះ ។ លុះអាត្មាអញបានស្ដាប់ធម៌ របស់ព្រះអង្គហើយ ក៏បានបួសក្នុងធម្មវិន័យ ប្រកបព្យាយាមក្នុងសាសនានៃព្រះសាស្ដា បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វានបទ ដ៏ជាទីក្សេម ។

---

១ បានជាហៅបដាចារាដែរ ព្រោះបានស្ដាប់ឱវាទរបស់នាងបដាចារាថេរី ។

ថេរីគាថាយ ឆក្កនិបាតោ

សព្វេ សោកា សមុច្ឆិន្នា បហីនា ឯតទន្តិកា
បរិញ្ញាតា ហិ មេ វត្ថូ យតោ សោកាន សម្ភវោ ។

វាសិដ្ឋី ។

(៣១៧) ទហរា ត្វំ រូបវតី អហំបិ ទហរោ យុវា
បញ្ចង្គិកេន តុរិយេន ឯហិ ខេមេ រមាមសេ ។
ឥមិនា បូតិកាយេន អាតុរេន បភង្គុនា
អដ្ដិយាមិ ហរាយាមិ កាមតណ្ហា សមូហតា ។
សត្តិសូលូបមា កាមា ខន្ធាសំ អធិកុដ្ដនា
យំ ត្វំ កាមរតឹ ព្រូសិ អរតិទានិ សា មម ។
សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ
ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។
នក្ខត្តានិ នមស្សន្តា អគ្គឹ បរិចរំ វនេ
យថាភុច្ចមជានន្តា ពាលា សុទ្ធឹ អមញ្ញថ ។

សេចក្ដីសោកទាំងឡាយទាំងពួង អាត្មាអញផ្ដាច់ផ្ដិលហើយ បាន លះបង់ហើយ ឲ្យមានទីបំផុតត្រឹមព្រះអរហត្តនេះ ព្រោះថា វត្ថុទាំងឡាយដែលជាដែនកើតនៃសេចក្ដីសោក អាត្មាអញកំណត់ហើយ ។

វាសិដ្ឋីថេរី ។

(៣១៧) ហៃនាងខេមា នាងនៅក្មេង ជាស្រីមានរូប យើងសោតក៏នៅក្មេង កំឡោះ នាងចូរមក យើងនឹងត្រេកត្រអាលដោយតូរ្យតន្ត្រី ប្រកបដោយអង្គ ៥ ។

អាត្មានឿយណាយ ធុញទ្រាន់ដោយកាយស្អុយ ដែលមានជម្ងឺជានិច្ច ពុកផុយនេះ កាមតណ្ហា អាត្មាបានដកចេញហើយ ។ កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដោយលំពែងនឹងអណ្ដោត ជាទីកាប់បំព្រួញនូវខន្ធទាំងឡាយ អ្នកនិយាយចំពោះតម្រេកក្នុងកាមណា ឥឡូវនេះ តម្រេកក្នុងកាមនោះ មិនជាទីត្រេកអរនៃអាត្មាទេ ។ សេចក្ដីរីករាយក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង អាត្មាបានកំចាត់ចេញហើយ គំនរងងឹត អាត្មាក៏បានទំលាយហើយ ម្នាលមារ មានចិត្តបាប អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារណាមក អ្នកឯងអាត្មាបានកំចាត់ចេញហើយ ។ ពួកជនពាល មិនដឹងតាមពិត សំពះនក្ខត្តឫក្សទាំងឡាយ បូជាភ្លើងក្នុងព្រៃ ហើយសំគាល់ថាជាការបរិសុទ្ធ ។

អហញ្ច ខោ នមស្សន្តី សម្ពុទ្ធំ បុរិសុត្តមំ
បរិមុត្តា សព្វទុក្ខេហិ សត្ថុសាសនការិកា ។

ខេមា ។

[៣១៨] អលង្កតា សុវសនា មាលិនី ចន្ទនោក្ខិតា
សព្វាភរណសញ្ឆន្នា ទាសីគណបុរក្ខិតា ។
អន្នំ បានំ ច អាទាយ ខជ្ជំ ភោជ្ជំ អនប្បកំ
គេហតោ និក្ខមិត្វាន ឧយ្យានមភិហារយឹ ។
តត្ថ រមិត្វា កីឡិត្វា អាគច្ឆន្តី សកំ ឃរំ
វិហារំ ទក្ខឹ បាវិសឹ សាកេតេ អញ្ជនំ វនំ ។
ទិស្វាន លោកបជ្ជោតំ វន្ទិត្វាន ឧបាវិសឹ
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ អនុកម្បាយ ចក្ខុមា ។
សុត្វា ច ខោ មហេសិស្ស សច្ចំ សម្បដិវិជ្ឈហំ
តត្ថេវ វិរជំ ធម្មំ ផុសយឹ អមតំ បទំ ។

ចំណែកខាងអាត្មា នមស្ការព្រះសម្ពុទ្ធ ជាបុរសខ្ពង់ខ្ពស់ ជាអ្នកធ្វើតាមសាសនារបស់ព្រះសាស្តា បានរួចស្រឡះហើយចាកទុក្ខទាំងពួង ។

ខេមាថេរី ។

(៣១៨) អាត្មាអញមានខ្លួនស្អិតស្អាង មានគ្រឿងស្លៀកពាក់ល្អ ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រង លាបស្រឡាបដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ប៉ិនប៉ាំងជិតដោយគ្រឿងអាភរណៈគ្រប់យ៉ាង មានពួកទាសីហែហមហើយ ។ អាត្មាអញ បានយកបាយទឹក បង្អែមនំចំណាប់ជាច្រើន ចេញទៅអំពីគេហា នាំចូលទៅកាន់ឧទ្យាន ។ អាត្មាអញត្រេកអរ លេងក្នុងឧទ្យាននោះ រួចហើយក៏មកកាន់ផ្ទះរបស់ខ្លួន បានឃើញវិហារ ហើយក៏ចូលទៅកាន់វិហារ ក្នុងព្រៃអញ្ជន ជិតក្រុងសាកេត ។ អាត្មាអញបានឃើញព្រះពុទ្ធ ជាប្រទីបនៃលោក ហើយចូលទៅថ្វាយបង្គំឯព្រះអង្គ ជាបុគ្គលមានចក្ខុ បានសំដែងធម៌ដល់អាត្មាអញ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ លុះអាត្មាអញបានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះមហេសីហើយ ក៏បានពាក់ព័ន្ធនូវសច្ចៈ បានសម្រេចនូវនិព្វានបទ ឈ្មោះអមតៈ ជាធម៌មិនមានធូលី គឺកិលេស ក្នុងវិហារនោះឯង ។

ថេរីគាថាយ ឆក្កនិបាតោ

តតោ វិញ្ញាតសទ្ធម្មា បព្ពជឹ អនគារិយំ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា អមោឃំ ពុទ្ធសាសនំ ។

សុជាតា ។

(៣១៩) ឧច្ចេ កុលេ អហំ ជាតា ពហុវិត្តេ មហទ្ធនេ
វណ្ណរូបេន សម្បន្នា ធីតា មេឃិស្ស (១) អត្រជា ។
បត្ថិតា រាជបុត្តេហិ សេដ្ឋិបុត្តេហិ គិជ្ឈិតា
បិតុ មេ បេសយិ ទូតំ ទេថ មយ្ហំ អនោបមំ ។
យត្តកំ តុលិតា ឯសា តុយ្ហំ ធីតា អនោបមា
តតោ អដ្ឋគុណំ ទស្សំ ហិរញ្ញរតនានិ ច ។
សាហំ ទិស្វាន សម្ពុទ្ធំ លោកជេដ្ឋំ អនុត្តរំ
តស្ស បាទានិ វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ ឧបាវិសឹ ។
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ អនុកម្បាយ គោតមោ
និសិន្នា អាសនេ តស្មឹ ផុសយឹ តតិយំ ផលំ ។

១ ឱ. ម. មជ្ឈិស្ស ។

លំដាប់ពីនោះ អាត្មាអញបានដឹងច្បាស់នូវព្រះសទ្ធម្ម ហើយបួសក្នុងធម្មវិន័យ បានសម្រេចត្រៃវិជ្ជា ព្រះពុទ្ធសាសនា មិនឥតអំពើឡើយ ។

សុជាតាថេរី ។

(៣១៩) អាត្មាអញ កើតក្នុងត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ ដែលមានគ្រឿងឧបករណ៍ជាទីរីករាយច្រើន មានទ្រព្យច្រើន ជាស្រីបរិបូណ៌ដោយសម្បុរនិងរូប ជាធីតាបង្កើតនៃសេដ្ឋី ឈ្មោះមេឃៈ ។ ពួកព្រះរាជបុត្រក៏ចង់បាន ពួកសេដ្ឋីបុត្រក៏ជាប់ចិត្ត ទើបប្រើទូតទៅ (ក្នុងសំណាក់) បិតារបស់អាត្មាអញ (ថា) សូមអ្នកឲ្យនាងអនោបមាដល់ខ្ញុំ ។ ធីតារបស់អ្នកឈ្មោះអនោបមាន៎ះ (លក្ខណញ្ញាជន) គាត់ថ្លៃចំនួនទ្រព្យប៉ុន្មាន ខ្ញុំសូមជូនប្រាក់នឹងកៃជា ៨ គុណ អំពីទ្រព្យនោះ ។ អាត្មាអញនោះបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជាច្បងនៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរបំផុត ក៏ចូលទៅក្នុងទីសមគួរ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទារបស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះគោតមនោះ បានសំដែងធម៌ដល់អាត្មាអញដោយសេចក្ដីអនុគ្រោះ អាត្មាអញអង្គុយលើអាសនៈនោះ ហើយបានសម្រេចនូវផលទី ៣ ។

តតោ កេសានិ ឆេត្វាន បព្វជឹ អនគារិយំ

សាជ្ជ មេ សត្តមី រត្តិ យតោ តណ្ហា វិសោសិតា ។

អនោបមា ។

(៣២០) ពុទ្ធវីរ នមោ ត្យត្ថុ សព្វសត្តានមុត្តម

យោ មំ ទុក្ខា បមោចេសិ អញ្ញញ្ច ពហុកំ ជនំ ។

សព្វទុក្ខំ បរិញ្ញាតំ ហេតុតណ្ហា វិសោសិតា

ភាវិតដ្ឋង្គិកោ(១) មគ្គោ និរោធោ ផុសិតោ មយា ។

មាតា បុត្តោ បិតា ភាតា អយ្យកា ច បុរេ អហុំ

យថាភុច្ចំ អជានន្តី សំសរិហំ អនិព្វិសំ

ទិដ្ឋោ ហិ មេ សោ ភគវា អន្តិមោយំ សមុស្សយោ

វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ ។

អារទ្ធវីរិយេ បហិតត្តេ និច្ចំ ទឡ្ហបរក្កមេ

សមគ្គេ សាវកេ បស្ស ឯសា ពុទ្ធាន វន្ទនា ។

---

១ ឱ. ម. អរិយដ្ឋង្គិកោ ។

លំដាប់ពីនោះមក អាត្មាអញបានគោរសក់ទាំងឡាយ ហើយបួសក្នុងធម្មវិន័យ រាត្រីគំរប់ ៧ របស់អាត្មាអញ ក្នុងថ្ងៃនេះ ជារាត្រីដែលតណ្ហារីងស្ងួត ។

អនោបមាថេរី ។

(៣២០) បពិត្រព្រះពុទ្ធ មានព្យាយាម អ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ ជាងសព្វសត្វទាំងឡាយ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ដែលទ្រង់បានប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គនិងជនដទៃច្រើនគ្នា ឲ្យរួចចាកទុក្ខ ។ សេចក្តីទុក្ខទាំងពួង ខ្ញុំព្រះអង្គបានកំណត់ដឹងហើយ តណ្ហាជាដើមចម (នៃទុក្ខ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើឲ្យរីងស្ងួតហើយ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ខ្ញុំព្រះអង្គបានចំរើនហើយ និរោធធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គបានសម្រេចហើយ ។ មាតា បិតា បុត្រ បងប្អូននិងជីដូនជីតា ដែលមានក្នុងកាលមុន ខ្ញុំព្រះអង្គក៏មិនដឹងតាមពិត មិនបាន (នូវទីពឹងក្នុងសមុទ្រគឺសង្សារ) បានអន្ទោលទៅ (យកកំណើតរឿយ ៗ) ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហើយ ពក៏កាយ (របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ) នេះ ជាទីបំផុតហើយ ជាតិសង្សារអស់រលីងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមាន ។ សូមព្រះអង្គទតនូវពួកសាវ័ក អ្នកមានព្យាយាមតឹងតែង មានចិត្តស្លុងទៅរកព្រះនិព្វាន មានព្យាយាមមាំជានិច្ច ជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា នេះជាការថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

ពហូនំ វត អត្ថាយ មាយា ជនយិ គោតមំ
ព្យាធិមរណតុន្នានំ ទុក្ខក្ខន្ធំ ព្យបានុទិ ។

មហាបជាបតី គោតមី ។

(៣២១) គុត្តេ យទត្ថំ បព្វជ្ជា ហិត្វា បុត្តំ សមុស្សយំ
តមេវ អនុព្រូហេហិ មា ចិត្តស្ស វសំ គមិ ។
ចិត្តេន វញ្ចិតា សត្តា មារស្ស វិសយេ រតា
អនេកជាតិសំសារំ សន្ធាវន្តិ អវិទ្ទសុ ។
កាមច្ឆន្ទញ្ច ព្យាបាទំ សក្កាយទិដ្ឋិមេវ ច
សីលព្វតបរាមាសំ វិចិកិច្ឆញ្ច បញ្ចមំ ។
សំយោជនានិ ឯតានិ បជហិត្វាន ភិក្ខុនី
ឱរម្ភាគមនីយានិ នយិទំ បុនរេហិសិ ។
រាគំ មានំ អវិជ្ជញ្ច ឧទ្ធច្ចញ្ច វិវជ្ជិយ
សំយោជនានិ ឆេត្វាន ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សសិ ។
ខេបេត្វា ជាតិសំសារំ បរិញ្ញាយ បុនព្ភវំ
ទិដ្ឋេវ ធម្មេ និច្ឆាតា ឧបសន្តា ចរិស្សសិ ។

គុត្តា ។

ទិន ព្រះនាងមាយា បានបង្កើតព្រះគោតម ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ពួកជនច្រើនគ្នា (ព្រោះថា) ព្រះគោតមបានបន្ទោបង់នូវគំនរទុក្ខនៃពួកជន ដែលត្រូវព្យាធិនិងមរណៈចាក់ដោត ។

មហាបជាបតិគោតមីថេរី ។

(៣៦១) ម្នាលនាងគុត្តា ការដែលនាងលះបង់កូនទឹងគំនរទ្រព្យហើយបួស ដើម្បីប្រយោជន៍ណា នាងចូរចំរើនឲ្យរឿយៗ នូវប្រយោជន៍នោះឯង នាងកុំលុះអំណាចនៃចិត្តឡើយ ។ ពួកសត្វ ត្រូវចិត្តបញ្ឆោតហើយ ត្រេកអរក្នុងវិស័យនៃមារ មិនដឹងថា អាត្មាអញត្រាច់ស្ទាត់ទៅកាន់សង្សារអស់ជាតិមិនតែមួយ ។ កាមច្ឆន្ទៈ ព្យាបាទៈ សក្កាយទិដ្ឋិ សីលព្វតបរាមាសៈ និងវិចិកិច្ឆា ជាគំរប់ ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុនី លុះនាងលះនូវសំយោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោមទាំងនោះហើយ ទើបលែងវិលមកកាន់កាមភពនេះទៀត ។ នាងបើខំសង្កត់សង្កិនកាត់ផ្តាច់នូវសំយោជនៈទាំងឡាយ គឺរូបរាគៈ អរូបរាគៈ មានះ អវិជ្ជា ឧទ្ធច្ចៈ ហើយ នឹងធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។ នាងបើញុំាងជាតិសង្សារឲ្យអស់ ហើយកំណត់ដឹងនូវភពថ្មី នឹងទៅជាអ្នកមិនមានតណ្ហា ប្រព្រឹត្តស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ពិតប្រាកដបាន ។

គុត្តាថេរី ។

(៣២២) ចតុក្ខត្តុំ បញ្ចក្ខត្តុំ វិហារា ឧបនិក្ខមឹ
អលទ្ធា ចេតសោ សន្តឹ ចិត្តេ អវសវត្តិនី ។
ភិក្ខុនឹ ឧបសង្កម្ម សក្កច្ចំ បរិបុច្ឆហំ
សា មេ ធម្មមទេសេសិ ធាតុអាយតនានិ ច
ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ឥន្ទ្រិយានិ ពលានិ ច
ពោជ្ឈង្គដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ឧត្តមត្ថស្ស បត្តិយា ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា ករោន្តី អនុសាសនឹ
រត្តិយា បុរិមេ យាមេ បុព្វជាតិមនុស្សរឹ
រត្តិយា មជ្ឈិមេ យាមេ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធយឹ
រត្តិយា បច្ឆិមេ យាមេ តមោក្ខន្ធំ បទាលយឹ
បីតិសុខេន ច កាយំ ផរិត្វា វិហរឹ តទា
សត្តមិយា បាទេ បសារេសឹ(១) តមោក្ខន្ធំ បទាលិយ ។

វិជយា ។

ឆក្កនិបាតោ សមត្តោ ។

---

១ ម. បសារេមិ ។

(៣២២) អាត្មាអញមិនលុះអំណាចក្នុងការនៃចិត្ត មិនបានសេចក្ដីស្ងប់ចិត្ត បានចេញអំពីលំនៅ ៤ លើក ៥ លើក ។ អាត្មាអញបានចូលទៅរកភិក្ខុនី (ព្រះថេរីឈ្មោះខេមា) ហើយសាកសួរដោយគោរព លោកបានសំដែងធម៌ គឺធាតុ អាយតនៈ អរិយសច្ច ៤ ឥន្ទ្រិយ ពលៈ ពោជ្ឈង្គ អដ្ឋង្គិកមគ្គ ដល់អាត្មាអញ ដើម្បីដល់នូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម ។ លុះអាត្មាអញបានស្ដាប់ពាក្យរបស់ភិក្ខុនីនោះហើយ ក៏បានធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់លោក ក្នុងបុរិមយាម នៃរាត្រី បានរឭកឃើញនូវបុព្វជាតិ ក្នុងមជ្ឈិមយាម នៃរាត្រី បានជម្រះនូវទិព្វចក្ខុ ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រី បានទំលាយនូវគំនរងងឹត វេលានោះ អាត្មាអញបានជ្រួតជ្រាបកាយដោយបីតិនិងសុខៈ ទំលាយនូវគំនរងងឹត ហើយលាតជើងទាំងគូ ក្នុងរាត្រីទី ៧ ។

វិជយាថេរី ។

ចប់ ឆក្កនិបាត ។

ថេរីគាថាយ សត្តកនិបាតោ

(៣៤៣) មុសលានិ គហេត្វាន ធញ្ញំ កោដ្ដេន្តិ មាណវា

បុត្តទារានិ បោសេន្តា ធនំ វិន្ទន្តិ មាណវា ។

ឃដេថ ពុទ្ធសាសនេ យំ កត្វា នានុតប្បតិ

ខិប្បំ បាទានិ ធោវិត្វា ឯកមន្តំ និសីទថ ។

ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេត្វាន ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ

បច្ចវេក្ខថ សង្ខារេ បរតោ នោ ច អត្តតោ ។

តស្សាហំ វចនំ សុត្វា បដាចារានុសាសនឹ

បាទេ បក្ខាលយិត្វាន ឯកមន្តេ ឧបាវិសឹ ។

រត្តិយា បុរិមេ យាមេ បុព្វជាតិមនុស្សរឹ

រត្តិយា មជ្ឈិមេ យាមេ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធយឹ ។

រត្តិយា បច្ឆិមេ យាមេ តមោក្ខន្ធំ បទាលយឹ

តេវិជ្ជា អថ វុដ្ឋាសិ កតា តេ អនុសាសនី ។

សក្កំវ ទេវា តិទសា សង្គាមេ អបរាជិតំ

បុរក្ខត្វា វិហរាមិ តេវិជ្ជម្ហិ អនាសវា ។

ឧត្តរា ។

ថេរីគាថា សត្តកនិបាត

(៣២៣) ពួកមាណព កាន់អង្រែទាំងឡាយបុកស្រូវ ពួកមាណព រមែងបាននូវទ្រព្យ ចិញ្ចឹមកូននឹងប្រពន្ធទាំងឡាយ ។ នាងទាំងឡាយចូរព្យាយាមធ្វើអំពើ ដែលធ្វើហើយ មិនក្តៅក្រហាយតាមក្រោយ ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ចូរលាងជើងទាំងឡាយ ឲ្យឆាប់ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ នាងទាំងឡាយ ចូរតាំងចិត្ត តំកល់ឲ្យមាំ ឲ្យមានអារម្មណ៍តែមួយ ហើយពិចារណានូវសង្ខារទាំងឡាយ ថាជារបស់ដទៃ ទាំងមិនមែនជារបស់ខ្លួន ។

អាត្មាបានស្តាប់ពាក្យរបស់ព្រះថេរីនោះ គឺជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះថេរីឈ្មោះបដាចារា ហើយបានលាងជើង រួចចូលទៅអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ ក្នុងបុរិមយាមនៃរាត្រី អាត្មាបានរឭកឃើញនូវបុព្វជាតិ ក្នុងមជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី អាត្មាបានជម្រះនូវទិព្វចក្ខុ ។ ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រី អាត្មាបានទំលាយនូវគំនរងងឹត ជាស្រីបាននូវត្រៃវិជ្ជា បានក្រោកចេញ (អំពីអាសនៈ) ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់លោកម្ចាស់ ខ្ញុំបានប្រព្រឹត្តហើយ ។ ពួកទេវតាក្នុងឋានត្រៃត្រឹង្ស (ហែហម) នូវសក្កទេវរាជដែលឈ្មះក្នុងសង្គ្រាមយ៉ាងណា ខ្ញុំបាននូវត្រៃវិជ្ជា មិនមានអាសវៈក៏ហែហម (លោកម្ចាស់) យ៉ាងនោះដែរ ។

ឧត្តរាថេរី ។

(៣៦៤) សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វាន ភិក្ខុនី ភាវិតិន្ទ្រិយា
បដិវិជ្ឈិំ បទំ សន្តំ សង្ខារូបសមំ សុខំ ។
កំ នុ ឧទ្ទិស្ស មុណ្ឌាសិ សមណី វិយ ទិស្សសិ
ន ច រោចេសិ បាសណ្ឌេ កិមិទំ ចរសិ មោមុហា ។
ឥតោ ពហិទ្ធា បាសណ្ឌា ទិដ្ឋិយោ ឧបនិស្សិតា
ន តេ ធម្មំ វិជានន្តិ ន តេ ធម្មស្ស កោវិទា ។
អត្ថិ សក្យកុលេ ជាតោ ពុទ្ធោ អប្បដិបុគ្គលោ
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ ទិដ្ឋីនំ សមតិក្កមំ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា វិហរឹ សាសនេ រតា
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ
ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។

ចាលា ។

(៣២៤) អាត្មាជាភិក្ខុនី បានចំរើននូវឥន្ទ្រិយ ផ្ចង់ស្មារតី បានបាក់ធ្លុះនូវព្រះនិព្វាន ជាទីស្ងប់ រម្ងាប់នូវសង្ខារ ជាសុខក្រៃលែង ។

នាងជាស្ត្រីកំលោះ ប្រាកដដូចជាសមណី តើឧទ្ទិសចំពោះលទ្ធិណា នាងមិនគាប់ចិត្តនឹងលទ្ធិទាំងឡាយ ហេតុអ្វីក៏នាងជាស្ត្រីវង្វេងប្រព្រឹត្តបែបនេះ ។

លទ្ធិទាំងឡាយ ខាងក្រៅអំពីសាសនានេះ អាស្រ័យនូវទិដ្ឋិទាំងឡាយ ពួកជន(ប្រកាន់លទ្ធិ)នោះ មិនដឹងច្បាស់នូវធម៌ ពួកជននោះ មិនវាងវៃក្នុងធម៌ ។ មាន (ព្រះរាជបុត្រមួយអង្គ) កើតក្នុងសក្យត្រកូល បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ មិនមានបុគ្គលផ្ទឹមបាន ព្រះអង្គបានសំដែងប្រាប់អាត្មានូវអរិយសច្ចធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវទិដ្ឋិ គឺទុក្ខ១ ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ១ ទីដែលប្រព្រឹត្តកន្លងនូវទុក្ខ១ មគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ដ៏ប្រសើរជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ១ ។ អាត្មាបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះអង្គហើយ ក៏ត្រេកអរក្នុងសាសនា ត្រៃវិជ្ជាអាត្មាបានសម្រេចហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ អាត្មាបានធ្វើហើយ ។ សេចក្តីរីករាយក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង អាត្មាបានកំចាត់ហើយ គំនរងងឹត អាត្មាបានទំលាយហើយ ម្នាលមារកំបាប អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារលាមក អ្នកឯងយើងកំចាត់ចេញហើយ ។

ចាលាថេរី ។

(៣៤៨) សតិមតី ចក្ខុមតី ភិក្ខុនី ភាវិតិន្ទ្រិយា

បដិវិជ្ឈឹ បទំ សន្តំ អកាបុរិសសេវិតំ ។

កឹ នុ ជាតឹ ន រោចេសិ ជាតោ កាមានិ ភុញ្ជតិ

ភុញ្ជាហិ កាមរតិយោ មាហុ បច្ឆានុតាបិនី ។

ជាតស្ស មរណំ ហោតិ ហត្ថបាទាន ឆេទនំ

វធពន្ធបរិក្ខេបំ(១) ជាតោ ទុក្ខំ និគច្ឆតិ ។

អត្ថិ សក្យកុលេ ជាតោ សម្ពុទ្ធោ អបរាជិតោ

សោ មេ ធម្មមទេសេសិ ជាតិយា សមតិក្កមំ

ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ

អរិយដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ ។

តស្សាហំ វចនំ សុត្វា វិហរឹ សាសនេ រតា

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. ម. វធពន្ធបរិក្លេសំ ។

[៣២៩] អាត្មាជាកិក្ខុទី មានស្មារតី មានចក្ខុគឺបញ្ញា មានឥន្ទ្រិយចំរើនហើយ បានចាក់ធ្លុះនូវព្រះនិព្វាន ជាទីស្ងប់ ដែលបុរសថោកទាប មិនដែលបានសេពហើយ ។

នាងមិនគាប់ចិត្តនឹងជាតិទេឬ សត្វដែលកើតហើយ តែងបរិ-ភោគកាមទាំងឡាយ នាងចូរបរិភោគនូវតម្រេកក្នុងកាមទាំងឡាយ កុំឲ្យមានសេចក្តីស្តាយក្រោយ ។

សេចក្តីស្លាប់ នឹងការកាត់នូវដៃជើង រមែងមានដល់សត្វដែលកើតហើយ សត្វដែលកើតហើយរមែងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានការសម្លាប់នឹងការចងជាកំណត់ ។ មាន (ព្រះកជបុត្រមួយព្រះអង្គ) កើតក្នុងសក្យត្រកូល បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គផ្ចាញ់នូវមារមានកិលេសមារជាដើម ព្រះអង្គបានសំដែងប្រាប់អាត្មានូវអរិយសច្ចធម៌ ជាធម៌កន្លងនូវជាតិ គឺទុក្ខ ១ ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ១ ទីដែលប្រព្រឹត្តកន្លងនូវទុក្ខ ១ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ១ ។ អាត្មាបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះអង្គហើយ ក៏ត្រេកអរក្នុងសាសនា ត្រៃវិជ្ជាអាត្មា បានសម្រេចហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ អាត្មាបានធ្វើហើយ ។

សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ   តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ

ឯវំ ជានាហិ បាបិម   និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។

ឧបាលោ ។

សត្តកនិបាតោ សមត្តោ ។

សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង អាត្មាបានកំចាត់ចេញហើយ គំនរងងឹត អាត្មាបានទំលាយចេញហើយ ម្នាលមារកំបាប អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារលាមក អ្នកឯង យើងកំចាត់ចេញហើយ ។

ឧបចាលាថេរី ។

ចប់ សត្តកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ អដ្ឋកនិបាតោ

(៣២៦) ភិក្ខុនី សីលសម្បន្នា ឥន្ទ្រិយេសុ សុសំវុតា
អធិគច្ឆេ បទំ សន្តំ អសេចនកមោជវំ ។
តាវតឹសា ច យាមា ច តុសិតា ចាបិ ទេវតា
និម្មានរតិនោ ទេវា យេ ទេវា វសវត្តិនោ
តត្ថ ចិត្តំ បណិធេហិ យត្ថ តេ វុសិតំ បុរេ ។
តាវតឹសា ច យាមា ច តុសិតា ចាបិ ទេវតា
និម្មានរតិនោ ទេវា យេ ទេវា វសវត្តិនោ
កាលំ កាលំ ភវាភវំ សក្កាយស្មិំ បុរក្ខតា
អវីតិវត្តា សក្កាយំ ជាតិមរណសារិនោ ។
សព្វោ អាទីបិតោ លោកោ សព្វោ លោកោ បទីបិតោ
សព្វោ បជ្ជលិតោ លោកោ សព្វោ លោកោ បកម្បិតោ ។
អកម្បិយំ អតុលិយំ អបុថុជ្ជនសេវិតំ
ពុទ្ធោ ធម្មំ មេ ទេសេសិ តត្ថ មេ និរតោ មនោ ។

ថេរីគាថា អដ្ឋកនិបាត

(៣២៦) ភិក្ខុនី បរិបូណ៌ដោយសីល សង្រួមដោយប្រពៃ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ គប្បីបាននូវព្រះនិព្វាន ជាទីស្ងប់ មានឱជៈមិនប្រឡូកប្រឡល់ដោយវត្ថុអ្វីមួយ ។

ពួកទេវតាណា នៅក្នុងឋានតាវត្តិង្សក្តី នៅក្នុងឋានយាមៈក្តី នៅក្នុងឋានតុសិតក្តី ពួកទេវតា នៅក្នុងឋាននិម្មានរតីក្តី ពួកទេវតា នៅក្នុងឋានបរនិម្មិតវសវត្តីក្តី នាងបូរតាំងចិត្តទៅរកពួកទេវតាទាំងនោះ ដែលនាងធ្លាប់នៅហើយក្នុងកាលមុន ។

ពួកទេវតាណា នៅក្នុងឋានតាវត្តិង្សក្តី នៅក្នុងឋានយាមៈក្តី នៅក្នុងឋានតុសិតក្តី ពួកទេវតានៅក្នុងឋាននិម្មានរតីក្តី ពួកទេវតា នៅក្នុងឋានបរនិម្មិតវសវត្តីក្តី (ទេវតាទាំងនោះបេញ) អំពីភព ទៅកាន់ភពសព្វ ៗ កាល តំកល់នៅក្នុងសក្កាយគឺខន្ធបញ្ចកៈ មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសក្កាយ ជាអ្នកអន្ទោលទៅកាន់ជាតិនិងមរណៈ ។ លោកទាំងមូលឆេះ លោកទាំងមូលប្រាលរន្ទាល លោកទាំងមូលសន្ធោសន្ធៅ លោកទាំងមូលញាប់ញ័រ (ដោយភ្លើង១១ មានរាគៈជាដើម) ។ ព្រះពុទ្ធបានសំដែងធម៌ប្រាប់អាត្មា ជាធម៌ដែលមិនកម្រើក មិនមានអ្វីផ្ទឹមបាន ដែលបុថុជ្ជនសេព មិនបានហើយ ចិត្តរបស់អាត្មាត្រេកអរចំពោះក្នុងធម៌នោះ ។

តស្សាហំ វចនំ សុត្វា វិហរឹ សាសនេ រតា

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ

ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។

សីសូបចាលា ។

អដ្ឋកនិបាតោ សមត្តោ ។

អាត្មាបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះអង្គហើយ ក៏ត្រេកអរក្នុងសាសនា ត្រៃវិជ្ជា អាត្មាបានសម្រេចហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ អាត្មាបានធ្វើហើយ ។ សេចក្ដីត្រេកអរក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង អាត្មាបានកំចាត់បេញហើយ គំនរងងឹត អាត្មាបានទំលាយចេញហើយ ម្នាលមារកំណាច អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារលាមក អ្នកឯង យើងកំចាត់ចេញហើយ ។

សីសូបចាលាថេរី ។

ចប់ អដ្ឋកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ នវកនិបាតោ

(៣២៧) មា សុ តេ វឌ្ឍ លោកម្ហិ វនថោ អហុ កុទាចនំ
មា បុត្តក បុនប្បុនំ អហុ ទុក្ខស្ស ភាគិមា ៗ
សុខំ ហិ វឌ្ឍ មុនយោ អនេជា ឆិន្នសំសយា
សីតិភូតា ទមប្បត្តា វិហរន្តិ អនាសវា ៗ
តេហានុចិណ្ណំ ឥសីភិ មគ្គំ ទស្សនបត្តិយា
ទុក្ខស្សន្តកិរិយាយ ត្វំ វឌ្ឍ អនុព្រូហយ ៗ
វិសារទាវ ភណសិ ឯតមត្ថំ ជនេត្តិ មេ
មញ្ញាមិ នូន មាមិកេ វនថោ តេ ន វិជ្ជតិ ៗ
យេ កេចិ វឌ្ឍ សង្ខារា ហីនុក្កដ្ឋមជ្ឈិមា
អណុបិ អណុមត្តោបិ វនថោ មេ ន វិជ្ជតិ ៗ
សព្វេ មេ អាសវា ខីណា អប្បមត្តស្ស ឈាយតោ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ៗ

ថេរីគាថា នវកនិបាត

(៣២៧) ហៃវប្បៈ ព្រៃ គឺកិលេស កុំមានដល់លោក ក្នុងកាលណា ៗ ឡើយ ហៃកូន លោកកុំមានបំណែកនៃសេចក្តីទុក្ខរឿយ ៗ ឡើយ ។ ហៃវប្បៈ ព្រោះថា អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ លោកមិនមានតណ្ហា កាត់សេចក្តីសង្ស័យ ជាអ្នកត្រជាក់ត្រជំ ដល់នូវសេចក្តីរាបសា មិនមានអាសវៈ តែងនៅជាសុខ ។ ហៃវប្បៈ ចូរលោកចំរើនឲ្យរឿយ ៗ ដើម្បីដល់ នូវការឃើញមគ្គ ដែលពួកឥសីនោះ ធ្លាប់សន្សំមកហើយ ដើម្បីធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតទុក្ខ ។

បពិត្រមាតា លោកក្លៀវក្លា ប្រាប់សេចក្តីនេះ ដល់ខ្ញុំ បពិត្រមាតា ខ្ញុំសំគាល់ថា ព្រៃ គឺកិលេស របស់លោក មិនមានដោយពិត ។

ហៃវប្បៈ សង្ខារទាំងឡាយ ឯណាទីមួយដ៏ថោកទាប ឧត្តម ទីដ៏កណ្តាល ព្រៃ គឺកិលេស សូម្បីតូចបន្តិច សូម្បីបន្តិចបន្តួច នៃខ្ញុំមិនមានឡើយ ។ ខ្ញុំជាអ្នកមិនប្រមាទ បានចំរើនឈាន មានអាសវៈទាំងពួងអស់ហើយ ត្រៃវិជ្ជា ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

ឧឡារំ វត មេ មាតា   បតោទំ សមវស្សរិ
បរមត្ថសញ្ហិតា គាថា   យថាបិ អនុកម្បិកា ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា   អនុសិដ្ឋី ជនេត្តិយា
ធម្មសំវេគមាបាទឹ   យោគក្ខេមស្ស បត្តិយា ។
សោហំ បធានបហិតត្តោ   រត្តិន្ទិវមតន្ទិតោ
មាតរា ចោទិតោ សន្តោ   អផុសឹ សន្តិមុត្តមំ ។

វឌ្ឍមាតា ។

នវកនិបាតោ សមត្តោ ។

មាតារបស់ខ្ញុំ បានពាក់បន្ទូញ ដ៏លើសលុប គឺគាថាប្រកប ដោយប្រយោជន៍យ៉ាងសំខាន់ ៗ ដោយពិត ដូចជាពួកជនអ្នកអនុគ្រោះ ។ ខ្ញុំបានស្ដាប់ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់លោកដែលជាមាតាបង្កើតហើយក៏ដល់នូវធម្មសង្វេគ ដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វានជាទីក្សេមចាកយោគៈ ។ ខ្ញុំនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅរកព្រះនិព្វាន ដោយសម្មប្បធាន មិនខ្ជិលប្រអូសទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ជាអ្នកដែលមាតាដាស់តឿនហើយ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់បានសម្រេចនូវព្រះនិព្វានដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ៗ

វឌ្ឍមាតាថេរី ។

ចប់ នវកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ឯកាទសកនិបាតោ

(៣២៨) កល្យាណមិត្តតា មុនិនា លោកំអាទិស្សវណ្ណិតា
កល្យាណមិត្តេ ភជមានោ អបិ ពាលោ បណ្ឌិតោ អស្ស ។

ភជិតព្វា សប្បុរិសា   បញ្ញា តថាបិ វឌ្ឍតិ
ភជន្តានំ ភជមានោ   យោ កោចិ ខត្តិយាទិកោ
សប្បុរិសេ សព្វេហិបិ   ទុក្ខេហិ ចេវ មោចយេ(១)
ទុក្ខញ្ច វិជានេយ្យ   ទុក្ខស្ស ច សមុទយំ
និរោធដ្ឋង្គិកមគ្គំ(២)   ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ច ។
ទុក្ខោ ឥត្ថិភាវោ អក្ខាតោ   បុរិសទម្មសារថិនា ។
សបត្តិកម្បិ ហិ ទុក្ខំ   អប្បេកច្ចា សកឹ វិជាតាយោ
គលកេ អបកន្តន្តិ   សុខុមាលិយោ វិសានិ ខាទន្តិ
ជនមារកមជ្ឈគតា   ឧភោ ព្យសនានុភោន្តិបិ ។
ឧបវិជញ្ញា គច្ឆន្តី   អទ្ទសាហំ បតឹ មតំ
បន្ថេ វិជាយិត្វាន   អប្បត្តាហំ សកំ គេហំ ។

---

១ ឱ. ម មុច្ចេយ្យ ។ ២ ឱ. ម. និរោធញ្ច អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ។

ថេរីគាថា ឯកាទសកនិបាត

(៣២៨) ភាពនៃកល្យាណមិត្តចំពោះសត្វលោក ព្រះមុនី ទ្រង់សរសើរ ហើយ បុគ្គលកាលគប់រកនូវពួកកល្យាណមិត្ត សូម្បីខ្លួនជាបុគ្គលពាល ក៏គង់បានទៅជាបណ្ឌិត ។ បុគ្គលគួរគប់រកនូវពួកសប្បុរស ប្រាជ្ញានៃពួកបុគ្គលដែលរាប់រក (នូវសប្បុរស) រមែងចំរើនដោយពិត បុគ្គល ឯណានីមួយ មានក្សត្រជាដើម កាលគប់រកនូវពួកសប្បុរស គប្បីរួចចាកទុក្ខទាំងអស់ផង គប្បីដឹងនូវអរិយសច្ចទាំង៤ ផង គឺ ទុក្ខសច្ច ១ ទុក្ខសមុទយសច្ច ១ ទុក្ខនិរោធសច្ច ១ មគ្គសច្ច ប្រកបដោយអង្គ៨ ប្រការ ១ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ជាសារថីទូន្មាននូវបុរស ទ្រង់ត្រាស់ថា ឥត្ថីភាព នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ។ មែនពិត ការនៅរួមជាមួយនឹងស្វាមី នាំមកនូវទុក្ខ ស្រីពួកខ្លះ សម្រាលបុត្រតែម្តង ដាច់បំពង់ស្បូន (ស្លាប់) ក៏មាន (ស្រីពួកខ្លះ) ជាសុខុមាលជាតិ មានគភ៌រេងពាក់កណ្តាល ប្រាថ្នាសម្លាប់កូនក្នុងគភ៌ ស៊ីថ្នាំពិស ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ទាំងពីរនាក់(កូននឹងម្តាយ)ក៏មាន ។

ខ្ញុំ កាលទៅរកទីសម្រាល (កូន) បានឃើញប្តីស្លាប់ ខ្ញុំទៅមិនទាន់ដល់ផ្ទះរបស់ខ្លួន ក៏សម្រាល (កូន) កណ្តាលផ្លូវ ។

ទ្វេ បុត្តា កាលកតា បតិ ច បន្ថេ មតោ កបណិកាយ
មាតា បិតា ច ភាតា ច ឌយ្ហន្តិ ឯកចិតកាយំ ។
ខីណកុលម្ហិ(១) កបណេ អនុភូតំ តេ ទុក្ខំ អបរិមាណំ
អស្សុ ច តេ បវត្តំ ហិ ពហូនិ ជាតិសហស្សានិ ។
វស្សិតំ(២) សុសានមជ្ឈេ អថោបិ ខាទិតានិ បុត្តមំសានិ
ហតកុលិកា សព្វគរហិតា មតបតិកា អមតំ អធិគច្ឆិំ ។
ភាវិតោ មេ អយំ មគ្គោ អរិយោដ្ឋង្គិកោ អមតគាមី
និព្វានំ សច្ឆិកតំ ធម្មាទាសំ អវេក្ខិហំ(៣) ។
អហម្ហិ កន្តសល្លា ឱហិតភារា កតំ មេ ករណីយំ
កិសាគោតមី ថេរី សុវិមុត្តចិត្តា ឥមំ ភណីតិ ។

កីសាគោតមី ។

ឯកាទសកនិបាតោ សមត្តោ ។

---

១ ឱ· ខីណកុលីនេ ។ ម. ខីណកុលិនេ ។ ២ ម. បស្សិតុំ ។ ៣ ឱ. អបេក្ខិហំ ។

កូនទាំងពីរក៏ធ្វើមរណកាល ប្ដីរបស់ខ្ញុំក៏ស្លាប់ក្នុងផ្លូវ ខ្ញុំជាស្រីកំព្រា ឯមាតា បិតា នឹងបងប្អូនប្រុស ក៏ត្រូវគេដុតក្នុងជើងថ្ករជាមួយគ្នា ។ នាងវេទុក្ខប្រមាណមិនបាន ក្នុងត្រកូលដែលអស់ភោគសម្បត្តិ ជាត្រកូលកំព្រា ទឹកភ្នែករបស់នាងប្រព្រឹត្តទៅអស់ពាន់ជាតិជាច្រើន ៗ ខ្ញុំឃើញនាង (កើតជា)ចចកញី ស៊ីសាច់មនុស្សក្នុងកណ្ដាលព្រៃស្មសាន មួយទៀតសាច់កូនក៏នាងបានស៊ីហើយ (ក្នុងអត្តភាពនេះ) ខ្ញុំមានវង្សត្រកូលសាបសូន្យ ត្រូវអ្នកផងតិះដៀល មានប្ដីក៏ស្លាប់ តែបានត្រាស់ដឹងនូវអមតៈ ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈនេះ ខ្ញុំបានចំរើនហើយ ទាំងព្រះនិព្វាន ខ្ញុំក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយដែរ ខ្ញុំបានឃើញហើយនូវកញ្ចក់គឺធម៌ ។ ខ្ញុំមានសរគឺកាទក្កិលេសកាត់ហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ ខ្ញុំបានធ្វើរួចស្រេចហើយ នាងកីសាគោតមីថេរី មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ (ចាកកិលេស) បានពោលនូវសេចក្ដីនេះ ។

កីសាគោតមីថេរី ។

ចប់ ឯកាទសកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ទ្វាទសកនិបាតោ

(៣២៩) ឧភោ មាតា ច ធីតា ច មយំ អាសុំ សបត្តិយោ
តស្សា មេ អហុ សំវេគោ អព្ភុតោ លោមហំសនោ ។
ធិរត្ថុ កាមា អសុចី ទុគ្គន្ធា ពហុកណ្ដកា
យត្ថ មាតា ច ធីតា ច សភរិយា មយំ អហុំ ។
កាមេស្វាទីនវំ ទិស្វា នេក្ខម្មំ ទដ្ឋុខេមតោ(១)
សា បព្វជឹ រាជគហេ អគារស្មា អនគារិយំ ។
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ
ចេតោបរិយញាណញ្ច សោតធាតុ វិសោធិតា ។
ឥទ្ធិបិ មេ សច្ឆិកតា បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ
ឆ មេ អភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
ឥទ្ធិយា អភិនិម្មិត្វា ចតុរស្សំ រថំ អហំ
ពុទ្ធស្ស បាទេ វន្ទិត្វា លោកនាថស្ស សិរីមតោ ។

សុបុប្ផិតគ្គំ ឧបគម្ម បាទបំ
ឯកា តុវំ តិដ្ឋសិ រុក្ខមូលេ
ន ចាបិ តេ ទុតិយោ អត្ថិ កោចិ
ន ត្វំ ពាលេ ភាយសិ ធុត្តកានំ ។

---

១ ឱ ទឡ្ហខេមតោ ។

បេរីគាថា ទ្វាទសកនិបាត

(៣២៩) យើងទាំងពីរនាក់ គឺមាតានិងធីតា មានប្ដីជាមួយគ្នា (ភរិយារួមប្ដី) សេចក្ដីតក់ស្លុត សេចក្ដីព្រឺរោម អស្ចារ្យបំផ្លែក កើតមានដល់ខ្ញុំនោះ ៗ ថ្វីយ កាមទាំងឡាយ ជារបស់មិនស្អាត មានក្លិនអាក្រក់ ដូចជាបន្លាច្រើនយ៉ាង ដែលនាំយើងទាំងពីរនាក់ គឺមាតា និងធីតា ឲ្យជាភរិយាជាមួយគ្នា ៗ លុះខ្ញុំឃើញទោសក្នុងកាមទាំងឡាយ ហើយឃើញនេក្ខម្មៈថាជារបស់ក្សេម ទើបចេញចាកផ្ទះក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ចូលកាន់ផ្នួស ៗ ខ្ញុំដឹងនូវបុព្វេនិវាស ឯទិព្វចក្ខុ និងចេតោបរិយញ្ញាណ ខ្ញុំជម្រះហើយ ទិព្វសោតធាតុ ខ្ញុំជម្រះហើយដែរ ៗ ទាំងឫទ្ធិ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ការអស់ទៅនៃអាសវៈ ខ្ញុំបានដល់ហើយ អភិញ្ញា ៦ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ៗ ខ្ញុំនិម្មិតនូវរថទឹមសេះ៤ ដោយឫទ្ធិ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូនៃព្រះពុទ្ធ ដ៏មានសិរី ជាទីពឹងនៃសត្វលោក ៗ

នាងជាស្រីម្នាក់ឯងចូលមកកាន់ដើមពឹក្ស ដែលនៅចុងមានផ្ការីកស្គុះស្គាយ ហើយឈរនៅទៀបគល់ឈើ បុគ្គលណាមួយជាគំរប់ពីររបស់នាងក៏មិនមាន នែស្រីពាល នាងមិនខ្លាចពួកអ្នកលេងទេឬ ៗ

សតំ សហស្សានិបិ ធុត្តកានំ
សមាគតា ឯទិសកា ភវេយ្យុំ
លោមំ ន ឥញ្ជេ នបិ សម្បវេធេ
កឹ មេ តុវំ មារ ករិស្សសេកោ ។

ឯសា អន្តរធាយាមិ កុច្ឆិំ វា បវិសាមិ តេ
ភមុកន្តរេបិ តិដ្ឋាមិ តិដ្ឋន្តឹ មំ ន ទក្ខសិ ។
ចិត្តម្ហិ វសីភូតាហំ ឥទ្ធិបាទា សុភាវិតា
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
សត្តិសូលូបមា កាមា ខន្ធានំ អធិកុដ្ដនា
យំ ត្វំ កាមរតឹ ព្រូសិ អរតិ ទានិ សា មម ។
សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ
ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តកាតិ ។

ឧប្បលវណ្ណា ។

ទ្វាទសកនិបាតោ សមត្តោ ។

បើទុកជាអ្នកលើសទាំងឡាយ មួយរយ ឬមួយពាន់ ជាបុគ្គល មានសភាពយ៉ាងនេះ មកប្រជុំគ្នា ក៏រោម(របស់យើង) មិនព្រឺព្រួច មិនញាប់ញ័រ នែមារ អ្នកម្នាក់ឯង នឹងធ្វើនូវអ្វីដល់យើងកើត ។ យើងនេះនឹងបាត់ទៅ ឬនឹងចូលទៅ កាន់ផ្ទៃរបស់អ្នកក៏បាន ឬបើទុកជាឈរនៅក្បែរចន្លោះចិញ្ចើមរបស់អ្នក ក៏អ្នកមើលមិនឃើញយើងឈរដែរ ។ យើងជាស្ត្រីស្ទាត់ក្នុងអធិចិត្ត ឥទ្ធិបាទទាំងឡាយ យើងបានចំរើនហើយដោយប្រពៃ អភិញ្ញា ៦ យើងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពុទ្ធសាសនា យើងបានធ្វើហើយ ។ កាមទាំងឡាយ ប្រៀបដោយលំពែងនិងឈើស្រួច សម្រាប់ចិញ្ច្រាំនូវខន្ធទាំងឡាយ អ្នកពោលនូវតម្រេកក្នុងកាមណា ឥឡូវនេះ តម្រេកក្នុងកាមនោះ មិនមែនជាតម្រេករបស់យើងឡើយ ។ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាមទាំងអស់ យើងបានកំចាត់ចេញហើយ គំនរនៃងងឹត (អវិជ្ជា) យើងបានទំលាយចោលហើយ នែមារមានចិត្តបាប អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ នែមារថោកទាប អ្នក យើងកំចាត់ចេញហើយ ។

ឧប្បលវណ្ណាថេរី ។

ចប់ ទ្វាទសកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ សោឡសកនិបាតោ

[៣៣០] ឧទកហារី អហំ សីតេ សទា ឧទកមោតរឹ
អយ្យានំ ទណ្ឌភយភីតា វាចាទោសភយដ្ដិតា ។
កស្ស ព្រាហ្មណ ត្វំ ភីតោ សទា ឧទកមោតរិ
វេធមានេហិ គត្តេហិ សីតំ វេទយសេ ភុសំ ។
ជានន្តី វត មំ ភោតិ បុណ្ណិកេ បរិបុច្ឆសិ
ករោន្តំ កុសលំ កម្មំ រុន្ធន្តំ កតបាបកំ ។
យោ ច វុឌ្ឍោ ទហរោ វា បាបកម្មំ បកុព្វតិ
ទកាភិសេចនា សោបិ បាបកម្មា បមុច្ចតិ ។
កោ នុ តេ ឥទមក្ខាសិ អជានន្តស្ស អជានកោ
ទកាភិសេចនា នាម បាបកម្មា បមុច្ចតិ
សគ្គំ នូន គមិស្សន្តិ សព្វេ មណ្ឌូកកច្ឆបា
នាគា ច សុសុមារា ច យេ ចញ្ញេ ឧទកេ ចរា ។
ឱរព្ភិកា សូករិកា មច្ឆិកា មិគពន្ធកា
ចោរា ច វជ្ឈឃាតា ច យេ ចញ្ញេ បាបកម្មិនោ
ទកាភិសេចនា តេបិ បាបកម្មា បមុច្ចរេ ។
សចេ ឥមា នទិយោ តេ បាបំ បុព្វេ កតំ វហេយ្យុំ(១)

---

១ ម. ពហុំ ។

ថេរីគាថា សោឡសកនិបាត

(៣៣០) ខ្ញុំជាស្រីអ្នកដងទឹក មានការខ្លាចទណ្ឌភ័យនៃជនជាម្ចាស់ទាំងឡាយ ត្រូវភ័យអំពីពាក្យទាន់ទោសបៀតបៀន ហើយចុះទឹកគ្រប់ពេលក្នុងកាលត្រជាក់រងារ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកខ្លាចអ្នកណា ទើបចុះទឹកគ្រប់ពេល មានខ្លួនញាប់ញ័រ ទទួលរងារដ៏ក្រៃលែង ។

ម្នាលនាងបុណ្ណិកាដ៏ចំរើន នាងដឹង (ថាខ្ញុំ) កំពុងធ្វើកុសលកម្មជាគ្រឿងបិទនូវបាបកម្មដែរ ម្ដេចក៏សួរដេញដោល ។ បុគ្គលណា ទោះចាស់ក្ដី ក្មេងក្ដី ធ្វើបាបកម្ម បុគ្គលនោះ រមែងរួចចាកបាបកម្ម ព្រោះការស្រោចស្រប់ដោយទឹក ។

អ្នកល្ងង់ណាហ្ន៎ បាននិយាយពាក្យនេះ ទៅកាន់អ្នកដែលល្ងង់ដែរ (ថាបុគ្គល) រមែងរួចចាកបាបកម្ម ព្រោះការស្រោចស្រប់ដោយទឹក (បើដូច្នោះ) កង្កែប អណ្ដើក នាគ ក្រពើ ឬសត្វដទៃណាមួយ ដែលត្រាច់ទៅក្នុងទឹកទាំងអស់ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ដោយពិត ។ ពួកជនអ្នកសម្លាប់ត្រោយ សម្លាប់ជ្រូក នេសាទត្រី អ្នកចាប់ម្រឹគ ពួកចោរ ពួកពេជ្ឈឃាត ឬពួកជនឯទៀត ដែលមានកម្មដ៏លាមក ពួកជនទាំងនោះ ក៏រួចចាកបាបកម្ម ព្រោះការស្រោចស្រប់ដោយទឹក ។ ប្រសិន បើស្ទឹងទាំងនោះ អាចបន្សាត់បោលនូវបាប ដែលអ្នកធ្វើក្នុងកាលមុនបាន

បុញ្ញំបិមា វហេយ្យុំ តេន ត្វំ បរិពាហិរោ ។
យស្ស ព្រាហ្មណ ត្វំ ភីតោ សទា ឧទកមោតរិ
តមេវ ព្រហ្មេ មាកាសិ មា តេ សីតំ ឆវឹ ហនេ ។
កុម្មគ្គបដិបន្នំ មំ អរិយមគ្គំ សមានយិ
ឧទកាភិសេចនំ ភោតិ ឥមំ សាដកំ ទទាមិ តេ ។
តុយ្ហេវ សាដកោ ហោតុ នាហមិច្ឆាមិ សាដកំ ។
សចេ ភាយសិ ទុក្ខស្ស សចេ តេ ទុក្ខមប្បិយំ
មាកាសិ បាបកំ កម្មំ អាវិ វា យទិ វា រហោ ។
សចេ ច បាបកំ កម្មំ ករិស្សសិ ករោសិ វា
ន តេ ទុក្ខា បមុត្យត្ថិ ឧបេច្ចាបិ បលាយតោ ។
សចេ ភាយសិ ទុក្ខស្ស សចេ តេ ទុក្ខមប្បិយំ
ឧបេហិ សរណំ ពុទ្ធំ ធម្មំ សង្ឃញ្ច តាទិនំ
សមាទិយាហិ សីលានិ តន្តេ អត្ថាយ ហេស្សតិ(១) ។
ព្រហ្មពន្ធុ បុរេ អាសឹ អជ្ជម្ហិ សច្ចំ ព្រាហ្មណោ
តេវិជ្ជោ វេទសម្បន្នោ សោត្ថិយោ ចម្ហិ ន្ហាតកោ ។

បុណ្ណិកា ។

សោឡសកនិបាតោ សមត្តោ ។

---

១ ឱ. ម. អត្ថាយ ហេហិតិ ។

ស្ទឹងទាំងនោះ ក៏អាចបន្សាត់បោលនូវបុណ្យរបស់អ្នកបានដែរ ព្រោះហេតុនោះ ខ្លួនអ្នកនឹងទៅជាបុគ្គលក្រៅស្រឡះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកខ្លាច ចំពោះបាបកម្មណា ហើយចុះត្រាំទឹក គ្រប់ៗពេល ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកកុំធ្វើនូវបាបនោះវិញ កុំ(ចុះត្រាំទឹក) ឲ្យរងាបៀតបៀននូវសម្បុរសរីរៈរបស់អ្នកឡើយ ។

នាងដឹកនាំខ្ញុំដែលដើរផ្លូវខុស ឲ្យដើរទៅតាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ ម្នាលនាងដ៏ចំរើន ខ្ញុំសូមជូនសាដកសម្រាប់ស្រោចស្រប់ទឹកនេះដល់នាង ។

សំពត់សាដកចូរនៅជារបស់អ្នកដដែលចុះ ខ្ញុំមិនត្រូវការសំពត់សាដក (របស់អ្នក)ទេ ។ បើអ្នកខ្លាចសេចក្តីទុក្ខ បើសេចក្តីទុក្ខមិនជាទីស្រឡាញ់នៃអ្នកទេ អ្នកកុំធ្វើបាបកម្ម ទោះបីក្នុងទីវាលក្តី ក្នុងទីកំបាំងក្តី ។ បើអ្នកនឹងធ្វើ ឬកំពុងធ្វើនូវបាបកម្ម សូម្បីអ្នកហោះរត់ទៅក៏មិនរួចចាកទុក្ខ ។ បើអ្នកខ្លាចសេចក្តីទុក្ខ បើសេចក្តីទុក្ខមិនជាទីស្រឡាញ់របស់អ្នកទេ អ្នកចូរដល់ នូវព្រះពុទ្ធជាតាទិបុគ្គលផង នូវព្រះធម៌ផង នូវព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹងចុះ ចូរសមាទានសីលទាំងឡាយចុះ ការដល់នូវទីពឹងនឹងការសមាទានសីលនោះ នឹងញុំាងអ្នកឲ្យរួចចាក (ទុក្ខ) ។

ពីដើមខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍តែពូជ ថ្ងៃនេះខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍ពិត មានត្រៃវិជ្ជា បរិបូណ៌ដោយវេទ ជាអ្នកមានសួស្តី ជាអ្នកលាងបាប ។

បុណ្ណិកាថេរី ។

ចប់ តេរសកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ វីសតិនិបាតោ

(៣៣១) កាឡកា ភមរវណ្ណសទិសា
វេល្លិតគ្គា មម មុទ្ធជា អហុំ
តេ ជរាយ សាណវាកសទិសា
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
វាសិតោវ សុរភិករណ្ឌកោ
បុប្ផបូរំ មម ឧត្តមង្គភូតោ
តំ ជរាយ សសលោមគន្ធិកំ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
កាននំវ សហិតំ សុរោបិតំ
កោច្ឆសូចិវិចិតគ្គសោភិតំ
តំ ជរាយ វិរឡំ តហឹ តហឹ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
សណ្ហគន្ធកសុវណ្ណមណ្ឌិតំ(១)
សោភតេ សុ វេណីហិ អលង្កតំ
តំ ជរាយ ខលិតំ(២) សិរំ កតំ

១ កណ្ហខន្ធកំ សុវណ្ណមណ្ឌិតគ្គំ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ខលិតំ ។

ថេរីគាថា វីសតិនិបាត

(៣៣១) កាលពីដើមសក់របស់ខ្ញុំមានពណ៌ខ្មៅ ប្រាកដស្មើដោយពណ៌នៃស្លាបកន្ទំ ឥឡូវនេះ សក់ទាំងឡាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយសម្បកធ្មៃ និងសម្បកក្រចៅ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ៗ (កាលពីដើម) សំណុំសក់របស់ខ្ញុំ ពេញដោយផ្កា ហាក់ដូចជាប្រអប់ដាក់គ្រឿងក្រអូប ដែលគេអប់ (ឥឡូវនេះ) សំណុំសក់នោះ មានក្លិនដូចជាក្លិន នៃរោមទន្សាយ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ៗ (កាលពីដើម) សក់របស់ខ្ញុំវិចិត្រដោយក្រាសនិងស្ទៀតសក់ល្អលើសលប់ ដូចជាព្រៃឫស្សីដុះស្កាប់ល្អ (ឥឡូវនេះ) សក់នោះ ល្បោះរង្វើល ក្នុងសីសប្រទេសនោះៗ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ៗ (កាលពីដើមសក់របស់ខ្ញុំ) ល្អិត មានក្លិនក្រអូប ស្អិតស្អាងដោយក្រាសមាស ប្រដាប់ដោយផ្នួងទាំងឡាយដ៏ល្អត្រកាល (ឥឡូវនេះ) សក់នោះថ្ពក ព្រោះតែជរា

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
ចិត្តការសុកតាវ លេខិតា
សោភតេ សុ ភមុកា បុរេ មម
តា ជរាយ វលីហិ បលម្ពិតា
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
ភស្សរា សុរុចិរា យថា មណី
នេត្តាហេសុំ អភិនីលមាយតា
តេ ជរាយភិហតា ន សោភតេ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
សណ្ហតុង្គសទិសី ច (១) នាសិកា
សោភតេ សុ អភិយោព្វនំ បតិ
សា ជរាយ ឧបកូលិតា វិយ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
កង្កណំវ (២) សុកតំ សុនិដ្ឋិតំ
សោភតេ សុ មម កណ្ណបាឡិយោ បុរេ
តា ជរាយ វលីហិ បលម្ពិតា

---

១ សណ្ហបិត្តសទិសី ឥតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ ២ កកាណំឥតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ៗ (កាលពីដើម) ចិញ្ចើមទាំងឡាយ របស់ខ្ញុំ ស្អាតល្អ ដូចជាគំនូសដែលជាងវេចនាល្អ (ឥឡូវនេះ) ចិញ្ចើមទាំងនោះ យុរយារ ដោយសារការជ្រួញជ្រីវ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ៗ (កាលពីដើម) ភ្នែកទាំងឡាយ មានសម្បុរថ្លា ខៀវស្រងាត់ រុងរឿង ល្អក្រឡង់ ដូចជាកែវមណី (ឥឡូវនេះ) ភ្នែកទាំងនោះ ត្រូវជរាញាំញី ក៏បែរជាមិនល្អ ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ៗ ច្រមុះ (របស់ខ្ញុំ) ប្រាកដស្មើដោយដម្បារមាស ដែលគេប្រដំល្អ ល្អក្នុងកាលនៃខ្លួននៅក្រមុំ (ឥឡូវនេះ) ច្រមុះនោះ ហាក់ដូចជាទ្រុឌទ្រោម ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ៗ កាលពីដើម ស្លឹកត្រចៀកទាំងឡាយ របស់ខ្ញុំល្អ ហាក់ដូចជាដម្បារមាស ដែលជាងធ្វើល្អហើយ ដែលសម្រេចហើយដោយប្រពៃ (ឥឡូវនេះ) ស្លឹកត្រចៀកទាំងនោះ យុរយារ ដោយសារការជ្រួញជ្រីវ ព្រោះតែជរា

ថេរីគាថាយ វីសតិនិបាតោ

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

បត្តលិមកុលវណ្ណសាទិសា

សោភតេ សុ ទន្តា បុរេ មម

តេ ជរាយ ខណ្ឌា យវបីតកា

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

កាននម្ហិ វនសណ្ឌចារិណី[១]

កោកិលាវ មធុរំ និកូជិតំ

តំ ជរាយ ខលិតំ តហឹ តហឹ

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

សណ្ហកម្ពុរិវ[២] សុប្បមជ្ជិតា

សោភតេ សុ គីវា បុរេ មម

សា ជរាយ ភគ្គា វិនាមិតា[៣]

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

វដ្ដបលិឃសទិសោបមា ឧភោ

សោភតេ សុ ពាហា បុរេ មម

---

១ កាននម្ហិ វនសណ្ឌចារិនីតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

២ ឱ. សណ្ហកម្ពុរិវ ។ ម. សណ្ហកម្ពុរិវ ។ ៣ ឱ. វិនាសិតា ។

ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ធ្មេញទាំងឡាយ របស់ខ្ញុំល្អណាស់ ប្រាកដស្មើដោយពណ៌នៃផ្កាប្រទៀងក្រពុំ (ឥឡូវនេះ) ធ្មេញទាំងនោះ បាក់ មានពណ៌លឿង ដូចជាស្រូវដំណើប ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ (កាលពីដើម) សំដីដែលខ្ញុំនិយាយ ពីរោះ ដូចជាសំដីមេតាពៅ ដែលហើរទៅកាន់ព្រៃស្រោង ក្នុងព្រៃ (ឥឡូវនេះ) សំដីនោះស្អកស្អា ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ករបស់ខ្ញុំល្អ ដូចជាស័ង្ខមាស ដែលជាងខាត់ហើយដោយល្អ (ឥឡូវនេះ) កនោះបាក់ ឱន ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ដើមដៃទាំងពីររបស់ខ្ញុំ ល្អដូចជាសសរខឿនដែលជាងលញ់ហើយ

តា ជរាយ យថា បាដលិប្បលិតា[1]
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
សណ្ហមុទ្ទិកា សុវណ្ណមណ្ឌិតា
សោភរេ សុ ហត្ថា បុរេ មម
តេ ជរាយ យថា មូលមូលិកា
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
បីនវដ្ដសហិតុគ្គតា ឧភោ
សោភរេ សុ ថនកា បុរេ មម
ថេវិកិ វ[2] លម្ពន្តេនោទកា
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
កញ្ចនស្ស ផលកំ សុមដ្ឋំ
សោភតេ សុ កាយោ បុរេ មម
សោ វលីហិ សុខុមាហិ ឱតតោ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
នាគភោគសទិសោបមា ឧភោ
សោភរេ សុ ឩរូ បុរេ មម
តា ជរាយ យថា វេឡុនាឡិយោ

---

១ ឱ. បាដលិ ទុព្ពលិកា ។ ២ ឱ. ថេវិកីវ ។

(ឥឡូវនេះ) ដើមដៃទាំងនោះ ដូចជាស័ង្ខបែកហើយ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ដៃទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំមានចិញ្ចៀនល្អ ប្រដាប់ដោយមាស សមរម្យល្អ (ឥឡូវនេះ) ដៃទាំងនោះ ដូចជាមើមដំឡូងយារ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ដោះទាំងពីរ របស់ខ្ញុំ ពេញលេញ មូលក្បែរគ្នា មានសណ្ឋានដ៏ត្រង់ ល្អណាស់ (ឥឡូវនេះ ដោះទាំងនោះ) មិនមានទឹក (ដោយ) ធ្លាក់សំយុងចុះ ដូចជាបំពង់ទឹក ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម កាយរបស់ខ្ញុំល្អស្រស់ ដូចជាផែនក្តារមាស ដែលគេខាត់ហើយដោយប្រពៃ (ឥឡូវនេះ) កាយនោះប្រែប្រួល ដោយអាការជ្រួញជ្រីវដ៏ល្អិត ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ភ្លៅទាំងពីររបស់ខ្ញុំ ល្អល្អះ ដូចជាប្រមោយនៃដំរីដ៏ប្រសើរ (ឥឡូវនេះ) ភ្លៅទាំងនោះ ដូចជាបំពង់ឬស្សី ព្រោះតែជរា

ថេរីគាថាយ វីសតិនិបាតោ

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

សណ្ហកម្ពុរិវ សុប្បមជ្ជិតា
សោភតេ សុ គីវា បុរេ មម
សា ជរាយ ភគ្គវិនាមិតា
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

តូលបុណ្ណសទិសោបមា ឧភោ
សោភតេ សុ បាទា បុរេ មម
តេ ជរាយ ផុដិតា វលីមតា
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

ឯទិសោ អហុ អយំ សមុស្សយោ
ជជ្ជរោ ពហុទុក្ខានមាលយោ
សោបលេបបតិតោ ជរាឃរោ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

អម្ពបាលី ។

(៣៣២) សមណាតិ ភោតិ មំ វិបស្សិ សមណាតិ បដិពុជ្ឈសិ
សមណានមេវ កិត្តេសិ សមណី នូន ភវិស្សសិ ។
វិបុលំ អន្នញ្ច បានញ្ច សមណានំ បវេច្ឆសិ

ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ស្តនទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ ប្រដាប់ដោយស្រោមជាវិការៈនៃមាស ដែលគេប៉ាក់ជិតស្និទ្ធល្អណាស់ (ឥឡូវនេះ) ស្តនទាំងនោះ ដូចជាដើមល្វ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ជើងទាំងពីរ របស់ខ្ញុំល្អ ដូចជាទ្រនាប់ជើង ដែលគេញាត់ហើយដោយប៉ុយកា (ឥឡូវនេះ) ជើងទាំងនោះ ប្រេះបែកជ្រួញជ្រីវ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ គ្រាន់កាយ មានសភាពដូច្នេះនេះ គ្រាំគ្រា ជាលំនៅនៃសេចក្ដីទុក្ខច្រើនប្រការ គ្រាន់កាយនោះ ដូចជាផ្ទះចាស់ដែលមានគ្រឿងបូកលាបជ្រុះចុះ ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។

អម្ពបាលីថេរី ។

(៣៣២) (បិតាសួរនាងរោហិណីថា) នែនាងដ៏ចំរើន ឯងជួបនឹងខ្ញុំ ពោលថាសមណៈ នាងក្រោកឡើង ក៏ពោលថា សមណៈ នាងសរសើរចំពោះពួកសមណៈតែម្យ៉ាង នាងនឹងជាសមណី ដោយពិត ៗ នាងតែងផ្គត់ផ្គង់ បាយ ទឹក ដ៏ច្រើន ចំពោះពួកសមណៈ

រោហិណិទានិ បុច្ឆាមិ កេន តេ សមណា បិយា ។

អកម្មកាមា អលសា បរទត្តូបជីវិនោ

អាសំសុកា សាទុកាមា កេន តេ សមណា បិយា ។

ចិរស្សំ វត មំ តាត សមណានំ បរិបុច្ឆសិ

តេសន្តេ កិត្តយិស្សាមិ បញ្ញាសីលបរក្កមំ ។

កម្មកាមា អនលសា កម្មសេដ្ឋស្ស ការកា

រាគទោសំ បជហន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។

តីណិ បាបស្ស មូលានិ ធុនន្តិ សុចិការិនោ

សព្វបាបំ បហីនេសំ តេន មេ សមណា បិយា ។

កាយកម្មំ សុចិ នេសំ វចីកម្មញ្ច តាទិសំ

មនោកម្មំ សុចិ នេសំ តេន មេ សមណា បិយា ។

វិមលា សង្ខមុត្តាវ សុទ្ធា សន្តរពាហិរា

នៃនាងពេហិណី ឥឡូវនេះ យើងសួរនាង ចុះនាងមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ តើដោយហេតុដូចម្តេច ៗ ពួកសមណៈជាអ្នកមិនប្រាថ្នាក្នុងការងារ ខ្ជិលច្រអូស រស់នៅដោយសារទានដែលបុគ្គលដទៃឲ្យ ជាអ្នកប៉ុនប៉ងប្រាថ្នាតែអាហារមានរសឆ្ងាញ់ទេ ចុះនាងមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ តើដោយហេតុដូចម្តេច ៗ

(នាងពេហិណីតបថា) បពិត្របិតា អ្នកដេញដោលសួរខ្ញុំ អំពីពួកសមណៈអស់កាលយូរណាស់ហើយ ខ្ញុំនឹងសំដែងនូវបញ្ញា សីលនឹងសេចក្តីខ្មីឃ្មាត របស់សមណៈទាំងនោះដល់អ្នក ៗ ពួកសមណៈជាអ្នកប្រាថ្នានូវការងារ មិនខ្ជិលច្រអូស ធ្វើចំពោះតែការងារដ៏ប្រសើររមែងលះបង់ នូវរាគៈ នឹងទោសៈ ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ៗ ពួកសមណៈជាអ្នកធ្វើនូវកម្មស្អាតរមែងកំចាត់បង់នូវឫសនៃបាប(១)ទាំងបី សមណៈទាំងនុ៎ះ បានលះបង់នូវបាបទាំងអស់ ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ៗ កាយកម្មរបស់សមណៈទាំងនោះស្អាត វចីកម្មស្អាតដូចគ្នា ទាំងមនោកម្មរបស់សមណៈទាំងនោះក៏ស្អាត ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ៗ ពួកសមណៈ ប្រាសចាកមន្ទិល ស្អាតទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ដូចជាស័ង្ខដែលខាត់ហើយ

---

១ ឫសគល់នៃបាប ៣ យ៉ាងគឺ លោភៈ១ ទោសៈ១ មោហៈ១ ។ អដ្ឋកថា ។

ថេរីគាថាយ វីសតិនិបាតោ

បុណ្ណា សុក្កេហិ[១] ធម្មេហិ តេន មេ សមណា បិយា ។

ពហុស្សុតា ធម្មធរា អរិយា ធម្មជីវិនោ

អត្ថំ ធម្មញ្ច ទេសេន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។

ពហុស្សុតា ធម្មធរា អរិយា ធម្មជីវិនោ

ឯកគ្គចិត្តា សតិមន្តោ តេន មេ សមណា បិយា ។

ទូរង្គមា សតិមន្តោ មន្តភាណី អនុទ្ធតា

ទុក្ខស្សន្តំ បជានន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។

យស្មា គាមា បក្កមន្តិ ន វិលោកេន្តិ កិញ្ចនំ

អនបេក្ខាវ គច្ឆន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។

ន តេសំ កោដ្ឋេ ឱបេន្តិ[២] ន កុម្ភឹ ន ខឡោបិយំ

បរិនិដ្ឋិតមេសានា តេន មេ សមណា បិយា ។

ន តេ ហិរញ្ញំ គណ្ហន្តិ ន សុវណ្ណំ ន រូបិយំ

---

១ ខ. ម. សុក្កាន ធម្មានំ ។ ២ ម. ឧបេន្តិ ។

ពេញដោយធម៌សទាំងឡាយ ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈ ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់នូវធម៌ ជាអរិយៈ រស់នៅដោយធម៌ តែងសំដែងនូវអត្ថនឹងធម៌ ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈ ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់នូវធម៌ ជាអរិយៈ រស់នៅដោយធម៌ មានចិត្តប្រសើរ មានអារម្មណ៍តែមួយ មានស្មារតី ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈទៅកាន់ទីឆ្ងាយបាន(តាមសេចក្តីពេញចិត្ត) មានស្មារតី ពោលដោយឧបាយប្រាជ្ញា មិនរាយមាយ តែងដឹងនូវព្រះនិព្វាន ជាទីបំផុតនៃទុក្ខ ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈចៀសចេញទៅអំពីស្រុកណា រមែងមិនរមិលអ្វីមួយ (ក្នុងស្រុកនោះ) ចេញទៅឥតអាល័យ ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ សមណៈទាំងនោះ មិនទុកដាក់ (សម្បត្តិ) ក្នុងជង្រុក មិនទុកដាក់ក្នុងឆ្នាំងអន្លង់ មិនទុកដាក់ល្អីកញ្ជើ ស្វែងរកចំពោះតែភោជន ដែលសម្រេចហើយ ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ សមណៈទាំងនោះ មិនទទួលនូវហិរញ្ញវត្ថុ (កហាបណៈ) មិនទទួលនូវមាស មិនទទួលនូវប្រាក់

បច្ចុប្បន្នេន យាបេន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។

នានាកុលា បព្វជិតា នានាជនបទេហិ ច

អញ្ញមញ្ញំ បិយាយន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។

អត្ថាយ វត នោ ភោតិ កុលេ ជាតាសិ រោហិណិ

សទ្ធា ពុទ្ធេ ច ធម្មេ ច សង្ឃេ ច តិព្វគារវា ។

តុវំ ហេតំ បជានាសិ បុញ្ញក្ខេត្តំ អនុត្តរំ

អម្ហំបិ ឯតេ សមណា បដិគ្គណ្ហន្តិ ទក្ខិណំ

បតិដ្ឋិតោ ហេត្ថ យញ្ញោ វិបុលោ នោ ភវិស្សតិ ។

សចេ ភាយសិ ទុក្ខស្ស សចេ តេ ទុក្ខមប្បិយំ

ឧបេហិ ពុទ្ធំ សរណំ ធម្មំ សង្ឃញ្ច តាទិនំ

សមាទិយាហិ សីលានិ តំ តេ អត្ថាយ ហេហិតិ ។

ឧបេមិ ពុទ្ធំ សរណំ ធម្មំ សង្ឃញ្ច តាទិនំ

សមាទិយាមិ សីលានិ តំ មេ អត្ថាយ ហេហិតិ ។

ញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយវត្ត ដែលកើតឡើងចំពោះមុខ ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈចេញអំពីត្រកូលផ្សេងៗ អំពីជនបទផ្សេងៗ ទៅបួស រមែងរាប់រកគ្នា ទៅវិញទៅមក ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។

(បិតានិយាយថា) ម្នាលនាងរោហិណីដ៏ចំរើន នាងកើតក្នុងត្រកូលនៃយើងដើម្បីប្រយោជន៍ពិត នាងជាស្ត្រីមានសទ្ធា មានសេចក្តីគោរពដ៏មុតមាំ ក្នុងព្រះពុទ្ធផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ។ ដ្បិតនាងស្គាល់នូវបុញ្ញក្ខេត្តនុ៎ះ ជាបុញ្ញក្ខេត្តឧត្តមពិតមែន បើបានសមណៈទាំងនុ៎ះ ទទួលទក្ខិណាទានរបស់ខ្ញុំ ប្រហែលគ្រឿងបូជាដែលខ្ញុំតម្កល់ហើយ ចំពោះសមណៈទាំងនុ៎ះ នឹងមានផលបរិបូណ៌ ។

(នាងរោហិណីពោលថា) បើអ្នកខ្លាចទុក្ខ បើទុក្ខមិនជាទីស្រឡាញ់របស់អ្នកទេ អ្នកចូរដល់នូវព្រះពុទ្ធជាតាទិបុគ្គលផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង ចូរសមាទានសីលទាំងឡាយចុះ ការដល់នូវទីពឹងនឹងការសមាទានសីលនោះនឹងមានប្រយោជន៍ដល់អ្នក ។

(បិតាពោលថា) ខ្ញុំសូមដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាតាទិបុគ្គលផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង សូមសមាទានសីលទាំងឡាយ ការដល់ទីពឹងនឹងសមាទានសីលនុ៎ះ នឹងមានប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ ។

ថេរីគាថាយ វីសតិនិបាតោ

ព្រហ្មពន្ធុ បុរេ អាសឹ   សោ ឥទានិម្ហិ ព្រាហ្មណោ
តេវិជ្ជោ សោត្ថិយោ ចម្ហិ   វេទគូ ចម្ហិ ន្ហាតកោ ។

រោហិណី ។

(៣៣៣) លដ្ឋិហត្ថោ បុរេ អាសឹ   សោ ទានិ មិគលុទ្ទកោ
អាសាយ បលិបា ឃោរា   នាសក្ខឹ បារមេតវេ ។
សុមត្តំ មំ មញ្ញមានា   ចាបា បុត្តមតោសយិ
ចាបាយ ពន្ធនំ ឆេត្វា   បព្វជិស្សំ បុរេ(១) អហំ ។
មា មេ កុជ្ឈ មហាវីរ   មា មេ កុជ្ឈ មហាមុនិ
ន ហិ កោធបរេតស្ស   សុទ្ធិ អត្ថិ កុតោ តបោ ។
បក្កមិស្សញ្ច នាឡាតោ   កោធ នាឡាយ វច្ឆតិ
ពន្ធន្តិ ឥត្ថិរូបេន   សមណេ ធម្មជីវិនោ ។
ឯហិ កាឡ និវត្តស្សុ   ភុញ្ជ កាមេ យថា បុរេ

---

១ ឱ. ពុនោមហំ ។ ម. បុនោបហំ ។

កន្លងកាលមុន ខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍តែផៅពង្ស ឥឡូវនេះ ខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍ពិត (មានបាបបន្សាត់ចោលហើយ) ផង មានត្រៃវិជ្ជាផង មានសួស្តីផង ដល់នូវវេទផង ជាអ្នកងូតលាងបាបផង ។

រោហិណីថេរី ។

(៣៣៣) (ឧបកៈពោលថា) កាលពីដើម ខ្ញុំមានដៃកាន់ដំបង ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនោះជាព្រានម្រឹគ មិនអាចបានដល់នូវត្រើយគឺព្រះនិព្វាន ព្រោះសេចក្តីប្រាថ្នាគឺតណ្ហា ព្រោះគក់ៗកាម នឹងមិនដឹងខ្លាំងក្លា ។ នាងចាបា ស្មានខ្ញុំ ថាជាមនុស្សស្រវឹងជ្រប់ ទើបលួងកូន(១) ខ្ញុំកាត់បំណងគឺកិលេស របស់នាងចាបា ហើយទៅបួសម្តងទៀត ។

(នាងចាបាពោលថា) បពិត្រមហាវីរបុរស សូមអ្នក កុំខឹងនឹងខ្ញុំ បពិត្រមហាមុនី សូមអ្នកកុំខឹងនឹងខ្ញុំ សេចក្តីស្អាតមិនមានដល់បុគ្គលដែលមានសេចក្តីក្រោធគ្របសង្កត់ទេ តបធម៌ នឹងមានមកពីណា ។

(ឧបកៈពោលថា) ខ្ញុំនឹងចេញចាកស្រុកនាលៈ អ្នកណានឹងនៅក្នុងស្រុកនាលៈនេះបាន បើពួកស្រី ៗ ចងនូវសមណៈទាំងឡាយ ដែលរស់នៅដោយធម៌ ដោយរូបនៃស្រី ។

(នាងចាបាពោលថា) ហៃបុរសខ្មៅ សូមអ្នកអញ្ជើញមកសិន សឹមត្រឡប់វិញ សូមបរិភោគនូវកាមទាំងឡាយ ដូចកន្លងកាលមុនចុះ

---

១ ដោយពាក្យថា នាងចាបាជាកូនព្រានម្រឹគ លងលាកូនឧបកាជើកៗ អដ្ឋកថា ។

អហំ ច តេ វសីកតា យេ ច មេ សន្តិ ញាតកា ។

ឯត្តោ ចេវ ចតុព្ភាគំ យថា ភាសសិ តំ ករេ

តយិ រត្តស្ស បោសស្ស ឧឡារំ វត តំ សិយា ។

កាឡង្គិនឹវ តក្ការឹ បុប្ផិតំ គិរិមុទ្ធនិ

ផុល្លំ ទាលិមលដ្ឋីវ អន្តោទីបេវ បាដលឹ

ហរិចន្ទនលិត្តង្គឹ កាសិកុត្តមធារិនឹ

តំ មំ រូបវតឹ សន្តឹ កស្ស ឱហាយ គច្ឆសិ ។

សាកុណិកោវ សកុណឹ(១) យថា ពន្ធិតុមិច្ឆតិ

អាហារិមេន រូបេន ន មំ ត្វំ ពាធយិស្សសិ ។

ឥមញ្ច មេ បុត្តផលំ កាឡ ឧប្បាទិតំ តយា

តំ មំ បុត្តវតឹ សន្តឹ កស្ស ឱហាយ គច្ឆសិ ។

ជហន្តិ បុត្តេ សប្បញ្ញា តតោ ញាតី តតោ ធនំ

បព្វជន្តិ មហាវីរា នាគោ ឆេត្វាវ ពន្ធនំ ។

---

១ ឱ. ម. សាកុន្តិកោវ សកុណំ ។

ជនទាំងឡាយណា ជាញាតិរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំមិនធ្វើជនទាំងនោះឲ្យលុះក្នុងអំណាចនៃអ្នក ។

ម្នាលនាងចាបា នាងពោលនូវពាក្យនោះឲ្យមានភាគ ៤ អំពីពាក្យនេះក៏ដោយ ពាក្យនោះ គប្បីជាពាក្យធើតឆាយ ចំពោះតែបុរសដែលបេត្រេកអរ ទឹងនាងប៉ុណ្ណោះទេ ។

ម្នាលបុរសខ្មៅ ហេតុអ្វី ទើបអ្នកលះបង់ចោលខ្ញុំ ជាស្ត្រីមានរូបឆោម លាបស្រឡាបអវយវៈដោយខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម ទ្រទ្រង់នូវកាសិកពស្ត្រដ៏ឧត្តម (សំពត់ដែលគេនាំមកអំពីដែនកាសី) ជាស្ត្រីមានអវយវៈល្អ ដូចជាត្នោតសារដែលរីកលើកំពូលភ្នំ ឬដូចជាវល្លិ៍កេសររីកហើយ ឬក៏ដូចជាឈើជ្រទៀង (រីកហើយ) ខាងក្នុងទ្វីប ។

ព្រានសត្វស្លាប ប្រាថ្នាចាប់សត្វស្លាបយ៉ាងណា នាងនឹងបៀតបៀនអញ ដោយរូបដែលស្អិតស្អាង (យ៉ាងនោះ) ពុំបានទេ ។

នែបុរសខ្មៅ ហេតុអ្វីទើបអ្នកលះបង់ចោលនូវផ្លែគឺកូនខ្ញុំ ដែលអ្នកបង្កើតនេះផង លះបង់ខ្ញុំដែលជាស្ត្រីមានកូនប្រាកដដូច្នោះផង ។

មហាវីរបុរសទាំងឡាយ ដែលមានប្រាជ្ញា តែងលះបង់នូវកូនទាំងឡាយ ទាំងពួកញាតិ ទាំងទ្រព្យ ហើយបួស ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ ផ្តាច់នូវចំណង (ហើយគេចចេញទៅ) ។

ថេរីគាថាយ វីសតិនិបាតោ

ឥទានិ តេ ឥមំ បុត្តំ ទណ្ឌេន ឆុរិកាយ វា
ភូមិយំ វា និសុម្ភេយ្យំ(១) បុត្តសោកំ(២) ន គច្ឆសិ ។
សចេ បុត្តំ សិគាលានំ កុក្កុរានំ បទាហិសិ
ន មំ បុត្តកតេ ជម្មិ បុនរាវត្តយិស្សសិ ។
ហន្ទ ខោ ទានិ គច្ឆេ កុហឹ កាឡ គមិស្សសិ
កតមំ គាមំ និគមំ នគរំ រាជធានិយោ ។
អហុម្ហ បុព្វេ គណិនោ អសមណា សមណមានិនោ
គាមេន គាមំ វិចរិម្ហ នគរេ រាជធានិយោ ។
ឯសោ ហិ ភគវា ពុទ្ធោ នទឹ នេរញ្ជរំ បតិ
សព្វទុក្ខប្បហានាយ ធម្មំ ទេសេតិ បាណិនំ
តស្សាហំ សន្តិកេ គច្ឆំ សោ មេ សត្ថា ភវិស្សតិ ។
វន្ទនំ ទានិ វជ្ជាសិ លោកនាថំ អនុត្តរំ
បទក្ខិណញ្ច កត្វាន អាទិសេយ្យាសិ ទក្ខិណំ ។
ឯតំ ខោ លព្ភមម្ហេហិ យថា ភាសសិ តំ ចាបេ(៣)
វន្ទនំ ទានិ តេ វជ្ជំ លោកនាថំ អនុត្តរំ
បទក្ខិណញ្ច កត្វាន អាទិសិស្សាមិ ទក្ខិណំ ។

---

១ ម. និសុម្ភិស្សំ ។ ២ ឱ. ម. បុត្តសោកា ។ ៣ ម. ភាសសិ ត្វញ្ច មេតិ វិស្សជ្ជតិ ។

ឥឡូវខ្ញុំនឹងបៀតបៀនកូនអ្នកនេះ ដោយដំបង ឬក្តិចដោយក្រចក ឬ (បោក) លើផែនដី អ្នកមិនដល់នូវការយំស្តាយ ចំពោះកូនទេឬ ។

នែស្រីលាមក មានកូនតូច បើទុកជានាងឲ្យកូនទៅសត្វចចកនឹងពួកឆ្កែ ក៏នាងញុំាងអញឲ្យត្រឡប់វិញពុំបានឡើយ ។

នែបុរសខ្មៅ ណ្ហើយចុះ ឥឡូវនេះ បើអ្នកនឹងទៅក្នុងទីណា គឺស្រុកណា និគមណា នគរណា រាជធានីណា (ក៏ទៅចុះ) ។

កាលពីដើម យើងជាអ្នកមានពួក មិនមែនជាសមណៈ សំគាល់ថាជាសមណៈហើយចេញពីស្រុកទៅកាន់ស្រុក កាន់នគរ រាជធានីៗ មែនពិត ព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានជោគអង្គនោះ តែងសំដែងធម៌ប្រោសពួកសត្វ ដើម្បីលះបង់សេចក្តីទុក្ខទាំងពួង ក្នុងទីជិតស្ទឹងនេរញ្ជរា ខ្ញុំនឹងទៅក្នុងសំណាក់នៃព្រះសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គនឹងជាគ្រូនៃខ្ញុំ ។

ឥឡូវនេះ អ្នកគប្បីចូលរៀបរាប់អំពីកិច្ចថ្វាយបង្គំ (របស់ខ្ញុំ) ចំពោះព្រះលោកនាថ ជាបុគ្គលប្រសើរ រួចហើយធ្វើប្រទក្សិណ ឧទ្ទិសនូវទក្ខិណាទាន ។

ម្នាលនាងចាបា នាងពោលនូវពាក្យនោះយ៉ាងណា យើងគប្បីបាន (អាចឲ្យ) នូវចំណែកបុណ្យនោះ ឥឡូវនេះខ្ញុំនឹងចូលរៀបរាប់នូវកិច្ចថ្វាយបង្គំរបស់នាង ចំពោះព្រះលោកនាថ ជាបុគ្គលប្រសើរ នឹងធ្វើប្រទក្សិណ ឧទ្ទិសនូវទក្ខិណា (បុណ្យ) ។

តតោ ច កាលេន បក្កាមិ នទី នេរញ្ជរំ បតិ
សោ អទ្ទសាសិ សម្ពុទ្ធំ ទេសេន្តំ អមតំ បទំ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ ។
តស្ស បាទានិ វន្ទិត្វា កត្វាន នំ បទក្ខិណំ
គយាយ អាទិសិត្វាន បព្វជិំ អនគារិយំ ។
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

៣៣ ។

(៣៣៤) បេតានិ ភោតិ បុត្តានិ ខាទមានា តុវំ បុរេ
តុវំ ទិវា ច រត្តោ ច អតីវ បរិតប្បសិ ។
សាជ្ជ សព្វានិ ខាទិត្វា សត បុត្តានិ ព្រាហ្មណិ
វាសេដ្ឋិ កេន វណ្ណេន ន ពាឡ្ហំ បរិតប្បសិ ។
ពហូនិ មេ បុត្តសតានិ ញាតិសង្ឃសតានិ ច
ខាទិតានិ អតីតំសេ មម តុយ្ហញ្ច ព្រាហ្មណ ។
សាហំ និស្សរណំ ញត្វា ជាតិយា មរណស្ស ច
ន សោចាមិ ន រោទាមិ ន ចាហំ បរិតប្បាមិ(១) ។

១ ម. បរិតប្បយិំ ។

លំដាប់នោះឯង បុរសខ្មៅបៀសចេញអំពីទីនោះទៅ បុរសខ្មៅនោះក៏បានជួបនឹងព្រះសម្ពុទ្ធ ក្បែរស្ទឹងនេរញ្ជរា កំពុងសំដែងនូវឧបាយនៃព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈ គឺទុក្ខ១ ហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខ១ការកន្លងនូវទុក្ខ១ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ១ ។ បុរសខ្មៅថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទទាំងឡាយ របស់ព្រះសម្ពុទ្ធនោះ ហើយធ្វើប្រទក្សិណ ចំពោះព្រះអង្គ ឧទ្ទិសដល់នាងចាបា ហើយចូលកាន់ផ្នួស ។ វិជ្ជាបីខ្ញុំបានហើយ ពុទ្ធសាសនាខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

ចាបាថេរី ។

(៣៣៤) (ព្រាហ្មណ៍ជាបិតាសុន្ទរីថា) នែនាងដ៏ចំរើន ក្នុងកាលមុន នាងកាលស៊ីកូន(១)ទាំងឡាយ ដែលស្លាប់ហើយ នាងក្តៅក្រហាយក្រៃពេកទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ។ ម្នាលព្រាហ្មណី ជាវាសិដ្ឋគោត្រ ថ្ងៃនេះ នាងស៊ីកូនទាំងអស់ ៧ នាក់ ព្រោះហេតុអ្វី នាងមិនក្តៅក្រហាយខ្លាំង ។

(វាសិដ្ឋថេរីពោលថា) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កូនទាំងរយ ពួកញាតិទាំងរយ ជាច្រើន របស់ខ្ញុំ គឺខ្ញុំនឹងអ្នកស៊ីហើយ ក្នុងចំណែកកន្លងទៅហើយ ។ ខ្ញុំនោះដឹងនូវព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលាស់ជាតិនិងមរណៈ ទើបមិនសោក មិនយំ ទាំងមិនក្តៅក្រហាយ ។

---

១ ពាក្យថា ស៊ីកូន ក្នុងទីនេះ មិនមែនសំដៅយកការស៊ីពិតមែននោះទេ សំដៅយកមនុស្ស ដែលមានកូនស្លាប់ ជាពាក្យសម្រាប់ជេរគ្នាដោយអំណាចសេចក្តីខឹង ។ អដ្ឋកថា ។

ថេរីគាថាយ វីសតិនិបាតោ

អព្ភុតំ វត វាសេដ្ឋិ វាចំ ភាសសិ ឯទិសិំ
កស្ស ត្វំ ធម្មមញ្ញាយ គិរំ ភាសសិ ឯទិសិំ ។
ឯស ព្រាហ្មណ សម្ពុទ្ធោ នគរំ មិថិលំ បតិ
សព្វទុក្ខប្បហានាយ ធម្មំ ទេសេសិ បាណិនំ ។
តស្សាហំ ព្រាហ្មណ អរហតោ ធម្មំ សុត្វា និរូបធឹ
តត្ថ វិញ្ញាតសទ្ធម្មា បុត្តសោកំ ព្យបានុទឹ ។
សោ អហម្បិ គមិស្សាមិ នគរំ មិថិលំ បតិ
អប្បេវ មំ សោ ភគវា សព្វទុក្ខា បមោចយេ ។
អទ្ទស ព្រាហ្មណោ ពុទ្ធំ វិប្បមុត្តំ និរូបធឹ
តស្ស ធម្មមទេសេសិ មុនិ ទុក្ខស្ស បារគូ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ ។
តត្ថ វិញ្ញាតសទ្ធម្មោ បព្វជ្ជំ សមរោចយិ
សុជាតោ តីហិ រត្តីហិ តិស្សោ វិជ្ជា អផស្សយិ ។
ឯហិ សារថិ គច្ឆាហិ រថំ និយ្យាទយាហិមំ
អារោគ្យំ ព្រាហ្មណឹ វជ្ជ បព្វជិតោ ទានិ ព្រាហ្មណោ
សុជាតោ តីហិ រត្តីហិ តិស្សោ វិជ្ជា អផស្សយិ ។

ឱ នាងវាសិដ្ឋគោត្រ នាងនិយាយសំដីបែបនេះ អស្ចារ្យណាស់ នាងដឹងច្បាស់នូវធម៌របស់អ្នកណា ទើបនិយាយសំដីបែបនេះ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រះសម្ពុទ្ធអង្គនោះ សំដែងធម៌ដល់សត្វទាំងឡាយ ដើម្បីលះបង់នូវទុក្ខទាំងពួង ជិតនគរមិថិលា ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំបានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះអរហន្តអង្គនោះ ដែលជាធម៌មិនមានឧបធិក្កិលេស បានដឹងច្បាស់នូវសច្ចធម៌ ហើយក្នុងទីនោះ ទើបបន្ទោបង់នូវសេចក្តីសោកព្រោះកូនបាន ។

ខ្ញុំនោះនឹងទៅក្នុងទីជិតក្រុងមិថិលាដែរ ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ព្រះមានជោគអង្គនោះ គប្បីដោះខ្ញុំចាកទុក្ខទាំងពួងបាន ។

ព្រាហ្មណ៍បានចួបនឹងព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គផុតស្រឡះចាក(កិលេស) មិនមានឧបធិកិលេស ព្រះមុនីទ្រង់ដល់នូវត្រើយនៃទុក្ខ បានសំដែងប្រាប់ព្រាហ្មណ៍នោះនូវសច្ចធម៌ គឺទុក្ខ ១ ហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខ ១ ការកន្លងនូវទុក្ខ ១ មគ្គប្រកបដោយអង្គប្រាំបីដ៏ប្រសើរជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ១ ។ សុជាតព្រាហ្មណ៍មានបច្ចធម៌ដឹងច្បាស់ហើយក្នុងទីនោះ ពេញចិត្តនឹងបព្វជ្ជា បានសម្រេចវិជ្ជាងបីដោយរាត្រីបី ។

ព្រាហ្មណ៍ពោលថា ម្នាលសារថី អ្នកចូរមក អ្នកចូរទៅ ចូរនាំរថនេះទៅវិញចុះ រួចចូរប្រាប់ព្រាហ្មណី កុំឲ្យមានមោះមៃថា ឥឡូវនេះ សុជាតព្រាហ្មណ៍បួសហើយ បានសម្រេចវិជ្ជាបី ដោយរាត្រីបី ។

តតោ ច រថមាទាយ សហស្សញ្ចាបិ សារថិ
អារោគ្យំ ព្រាហ្មណី អវោច
បព្វជិតោ ទានិ ព្រាហ្មណោ
សុជាតោ តីហិ រត្តីហិ តិស្សោ វិជ្ជា អផស្សយិ ។
ឯតញ្ចាហំ អស្សរថំ សហស្សញ្ចាបិ សារថិ
តេវិជ្ជំ ព្រាហ្មណំ សុត្វា បុណ្ណបត្តំ ទទាមិ តេ ។
តុម្ហេវ ហោតុ អស្សរថោ សហស្សញ្ចាបិ ព្រាហ្មណិ
អហំបិ បព្វជិស្សាមិ វរបញ្ញស្ស សន្តិកេ ។
ហត្ថិគវស្សំ មណិកុណ្ឌលញ្ច
ផីតញ្ចិមំ គេហវិភវំ បហាយ
បិតា បព្វជិតោ តុយ្ហំ ភុញ្ជ ភោគានិ សុន្ទរិ
តុវំ ទាយាទិកា កុលេ ។
ហត្ថិគវស្សំ មណិកុណ្ឌលញ្ច
រម្មញ្ចិមំ គេហវិភវំ បហាយ
បិតា បព្វជិតោ មយ្ហំ បុត្តសោកេន អដ្ដិតោ[១]
អហំបិ បព្វជិស្សាមិ ភាតុសោកេន អដ្ដិតា ។

---

១ ឱ. អទ្ទិតោ ។ ម. អដ្ឋិតោ ។

(លំដាប់នោះ សារថី នាំយករថផង កហាបណៈមួយពាន់ផង ហើយប្រាប់នាងព្រាហ្មណី មិនឱ្យមោះមៃថា ឥឡូវនេះ សុជាតព្រាហ្មណ៍បួសហើយ បានសម្រេចវិជ្ជាបី ដោយកត្រីបីហើយ) ។

(ព្រាហ្មណីពោលថា) ម្នាលសារថី ខ្ញុំសូមឱ្យរថដែលទឹមដោយសេះនេះ និងកហាបណៈមួយពាន់នេះ ជាអំណោយដល់អ្នក ព្រោះបានឮថា ព្រាហ្មណ៍បានត្រៃវិជ្ជា ។

(សារថីពោលថា) ម្នាលព្រាហ្មណី រថដែលទឹមដោយសេះនិងកហាបណៈមួយពាន់នេះ ចូរនៅជារបស់នាងដែលចុះ ខ្ញុំនឹងបួសក្នុងសំណាក់នៃព្រះសាស្តា ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរដែរ ។

(ព្រាហ្មណីពោលទឹងនាងសុន្ទរីថា) នែនាងសុន្ទរី
បិតារបស់នាងលះបង់នូវដំរី គោ សេះ កែវមណីនិង
កុណ្ឌល ទ្រព្យសម្បត្តិដ៏ស្តុកស្តម្ភ នៅក្នុងផ្ទះនេះ
ទៅបួសហើយ នាងចូរប្រើប្រាស់ នូវភោគៈទាំង
ឡាយចុះ (ព្រោះថា) នាងជាទាយាទក្នុងត្រកូល ។

(នាងសុន្ទរីពោលថា) បិតារបស់ខ្ញុំលះបង់នូវដំរី គោ សេះ កែវមណី កុណ្ឌល និងទ្រព្យសម្បត្តិដែលមានក្នុងផ្ទះនេះ ទៅបួស ព្រោះត្រូវសេចក្តីសោកនឹងកូនគ្របសង្កត់ ចំណែកខាងខ្ញុំក៏នឹងបួសដែរ ព្រោះត្រូវសេចក្តីសោកនឹងបងគ្របសង្កត់ ។

ថេរីគាថាយ វីសតិនិបាតោ

សោ តេ ឥជ្ឈតុ សង្កប្បោ យំ ត្វំ បត្ថេសិ សុន្ទរិ

ឧត្តិដ្ឋបិណ្ឌោ ឧញ្ឆោ ច បំសុកូលញ្ច ចីវរំ

ឯតានិ អភិសម្ភោន្តី បរលោកេ អនាសវា ។

សិក្ខមានាយ មេ អយ្យេ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ

បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ យត្ថ មេ វុសិតំ បុរេ ។

តុវំ និស្សាយ កល្យាណិ ថេរីសង្ឃស្ស សោភណេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

អនុជានាហិ មេ អយ្យេ ឥច្ឆេ សាវត្ថិ គន្តវេ

សីហនាទំ នទិស្សាមិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ ។

បស្ស សុន្ទរិ សត្ថារំ ហេមវណ្ណំ ហរិត្តចំ

អទន្តានំ ទមេតារំ សម្ពុទ្ធមកុតោភយំ ។

បស្ស សុន្ទរិមាយន្តឹ វិប្បមុត្តំ និរូបធឹ

វីតរាគំ វិសំយុត្តំ កតកិច្ចមនាសវំ ។

(ព្រាហ្មណីពោលថា) ហៃនាងសុន្ទរី នាងប្រាថ្នានូវតម្រិះណា សូមឲ្យនាងបានសម្រេច នូវតម្រិះនោះ ដុំបាយតាមលំដាប់ផ្ទះក្តី អាហារបិណ្ឌក្តី បំសុកូលចីវរក្តី(ដែលនាងត្រូវស្វែងរក)កាលបើនាងជំរះនូវវត្ថុទាំងនេះ នឹងបានជាស្រីមិនមានអាសវៈក្នុងបរលោក ៗ

(នាងសុន្ទរីនិយាយនឹងឧបជ្ឈាយ៍ថា) បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ខ្ញុំនៅជាសិក្ខមានា បានជំរះទិព្វចក្ខុហើយ កាលពីដើម ខ្ញុំធ្លាប់នៅអាស្រ័យក្នុងទីណា ខ្ញុំដឹងនូវបុព្វេនិវាស ក្នុងទីនោះ ៗ បពិត្រព្រះនាងជាកល្យាណីដ៏ល្អ របស់ថេរីសង្ឃ វិជ្ជាទាំងបី ខ្ញុំបានដល់ហើយ ពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ព្រោះតែអាស្រ័យនូវព្រះនាង ៗ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ខ្ញុំចង់ទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី សូមព្រះនាងអនុញ្ញាតដល់ខ្ញុំឲ្យទាន ខ្ញុំនឹងបន្លឺនូវសីហនាទ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ៗ

ម្នាលនាងសុន្ទរី នាងចូរមើលព្រះសាស្តា ព្រះអង្គមានសម្បុរដូចមាស មានព្រះតបៈពណ៌ដូចមាស ទ្រង់ទូន្មានពួកសត្វដែលគេមិនទាន់ទូន្មាន ព្រះអង្គជាអ្នកត្រាស់ដឹងឯង ឥតមានភ័យអំពីណាឡើយ ៗ សូមព្រះអង្គនិមន្តទត នាងសុន្ទរីដែលកំពុងដើរមកជាស្ត្រីផុតស្រឡះ(ចាកកិលេស)ឥតមានឧបធិ ប្រាសចាកតម្រេក ប្រាសចាកគ្រឿងប្រកប មានកិច្ចធ្វើរួចហើយ មិនមានអាសវៈ ៗ

ពារាណសីតោ និក្ខម្ម តវ សន្តិកមាគតា
សាវិកា តេ មហាវីរ បាទេ វន្ទតិ សុន្ទរី ។
តុវំ ពុទ្ធោ តុវំ សត្ថា តុយ្ហំ ធីតម្ហិ ព្រាហ្មណ
ឱរសា មុខតោ ជាតា កតកិច្ចា អនាសវា ។
តស្សា តេ ស្វាគតំ ភទ្ទេ តតោ តេ អទុរាគតំ
ឯវំ ហិ ទន្តា អាយន្តិ សត្ថុ បាទានិ វន្ទិកា
វីតរាគា វិសំយុត្តា កតកិច្ចា អនាសវា ។

សុន្ទរី ។

(៣៣៩) ទហរាហំ សុទ្ធវសនា យំ បុរេ ធម្មមស្សុណឹ
តស្សា មេ អប្បមត្តាយ សច្ចាភិសមយោ អហុ ។
តតោហំ សព្វកាមេសុ ភុសំ អរតិមជ្ឈគំ
សក្កាយស្មឹ ភយំ ទិស្វា នេក្ខម្មស្សេវ(១) បីហយេ ។
ហិត្វានហំ ញាតិគណំ ទាសកម្មករានិ ច
គាមខេត្តានិ ផីតានិ រមណីយេ បមោទិតេ
បហាយហំ បព្វជិតា សាបតេយ្យមនប្បកំ ។

---

១ ឱ. នេក្ខម្មំ យេវ ។ ម. នេក្ខម្មមេវ ។

បពិត្រព្រះអង្គជាមហាវីរបុរស នាងសុន្ទរី ជាសាវិការបស់ព្រះអង្គ ចេញអំពីក្រុងពារាណសី មកកាន់សំណាក់ព្រះអង្គ ថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទទាំងឡាយ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ជាខីណាសវព្រាហ្មណ៍ ព្រះអង្គជាព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គជាគ្រូ (របស់ខ្ញុំ) ខ្ញុំព្រះអង្គជាធីតារបស់ព្រះអង្គ ជាឱរសកើតអំពីព្រះឱស្ឋ មានកិច្ចធ្វើរួចហើយ ឥតមានអាសវៈ ។

ម្នាលនាងដ៏ចំរើន ដំណើររបស់នាងមកល្អហើយ ដំណើររបស់នាងមកអំពីទីនោះ មិនឆ្ងាយទេ ព្រោះពួកអ្នកមានឥន្ទ្រិយខ្ជាន ហើយប្រាសចាកតម្រេក ប្រាសចាកគ្រឿងប្រកប មានកិច្ចធ្វើហើយ ឥតមានអាសវៈ រមែងមកថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះសាស្តា ដូចនាងដែរ ។

សុន្ទរីថេរី ។

(៣៣៩) កាលពីដើម ខ្ញុំនៅក្រមុំ មានគ្រឿងស្លៀកពាក់ដ៏ស្អាត បានស្តាប់ធម៌ ការត្រាស់ដឹងសច្ចធម៌កើតមានដល់ខ្ញុំនោះ ជាស្ត្រីមិនប្រហែសធ្វេស ។ ហេតុនោះ ខ្ញុំមិនត្រេកអរក្រៃពេក ក្នុងកាមារម្មណ៍ទាំងអស់ ឃើញភ័យក្នុងសក្កាយ ហើយពេញចិត្តនឹងការចេញសាងផ្នួសតែម្យ៉ាង ។ ខ្ញុំលះបង់ពួកញាតិ ទាសកម្មករ ស្រុក ស្រែទាំងឡាយដ៏ស្តុកស្តម្ភ (ទីដ៏គំនរ នៃភោគទាំងឡាយ) ដែលគួរត្រេកអរ គួររីករាយ ខ្ញុំលះបង់នូវសម្បត្តិដ៏ច្រើន ហើយបួស ។

ថេរីគាថាយ វីសតិនិបាតោ

ឃរំ សន្តាយ និក្ខម្ម សទ្ធម្មេ សុប្បវេទិតេ
ន មេ តំ អស្ស បតិរូបំ អាកិញ្ចញ្ញំ ហិ បត្ថយេ
យា ជាតរូបរជតំ ឆឌ្ឌេត្វា បុនរាគមេ ។
រជតំ ជាតរូបំ វា ន ពោធាយ ន សន្តិយា[(១)]
នេតំ សមណសារុប្បំ ន ឯតំ អរិយធនំ ។
លោភនំ មទនំ ចេតំ សម្មោហនំ រជវឌ្ឍនំ[(២)]
សាសង្កំ ពហុអាយាសំ នត្ថិ ចេត្ថ ធុវំ ឋិតិ ។
ឯត្ថរត្តា[(៣)] បមត្តា ច សង្កិលិដ្ឋមនា នរា
អញ្ញមញ្ញេន ព្យារុទ្ធា បុថុ កុព្វន្តិ មេធគំ ។
វធោ ពន្ធោ បរិក្កេសោ[(៤)] ជានិ សោកបរិទ្ទវោ
កាមេសុ អធិបន្នានំ ទិស្សតេ ព្យសនំ ពហុំ ។
តំ មំ ញាតី អមិត្តាវ កិំ វោ កាមេសុ យុញ្ជថ
ជានាថ មំ បព្វជិតំ កាមេសុ ភយទស្សិនិំ ។

---

១ ឱ. ន ពោធាយ ន សន្តយេ ។ ម. ន ពោធាយ ន សន្តិយា ។ ២ ឱ. ម. រជវឌ្ឍនំ ។ ៣ ឱ. ម. ឯត្ថរត្តា ។ ៤ ម. បរិក្លេសោ ។

ខ្ញុំចេញ (ចាកផ្ទះ) ដោយសទ្ធាយ៉ាងនេះហើយ (បួស)ក្នុងព្រះសទ្ធម្ម ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់សំដែងហើយដោយប្រពៃ ខ្ញុំប្រាថ្នានូវសេចក្តីមិនកង្វល់ ព្រោះការត្រឡប់មករកកាមនោះមិនសមគួរដល់ខ្ញុំទេ អ្នកណាលះបោលមាសនិងប្រាក់ហើយគប្បីត្រឡប់មកយកវិញ ។ ប្រាក់ក្តី មាសក្តី របស់បុគ្គលនុ៎ះ មិនមែនមានដើម្បីព្រះនិព្វានជាទីស្ងប់ទេ ការទទួលមាសនិងប្រាក់នុ៎ះ មិនសមគួរដល់សមណៈទេ ការទទួលនូវប្រាក់និងមាសនុ៎ះ មិនមែនជាទ្រព្យប្រសើរទេ ។ ការទទួលនូវប្រាក់និងមាសនុ៎ះ សុទ្ធតែជាគ្រឿងឲ្យកើតលោភ ជាគ្រឿងស្រវឹង ជាគ្រឿងវង្វេង ជាគ្រឿងព័ន្ធព័ទ្ធដោយធុលីគឺកិលេស ប្រកបដោយសេចក្តីរង្កៀស មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន សេចក្តីទៀងទាត់ឋិតថេរក្នុងទ្រព្យនេះមិនមានទេ ។ ពួកនរជន (ដែលត្រេកអរ) ដោយទ្រព្យប៉ុណ្ណោះ ឈ្មោះថាជាអ្នកប្រហែសធ្វេស ជាអ្នកមានចិត្តសៅហ្មង ជាអ្នកអាក់អន់ រមែងធ្វើនូវជំលោះជាច្រើនទៅវិញទៅមក ។ សេចក្តីវិនាសច្រើនប្រការគឺការសម្លាប់ ការចង ការសៅហ្មង សេចក្តីវិនាស សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល រមែងកើតប្រាកដដល់ពួកជន ដែលដេកត្រាំក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ អ្នកទាំងឡាយជាញាតិមែន តែហាក់ដូចជាសត្រូវ ល្បួងខ្ញុំនោះក្នុងកាមទាំងឡាយធ្វើអ្វី (ព្រោះ) អ្នកទាំងឡាយជ្រាបនូវខ្ញុំថាជាអ្នកបួស ជាស្ត្រីឃើញនូវភ័យក្នុងកាមទាំងឡាយ ។

ន ហិរញ្ញសុវណ្ណេន   បរិក្ខីយន្តិ អាសវា
អមិត្តា វធកា កាមា   សបត្តា សល្លពន្ធនា ។
កឹ បិ ញាតី អមិត្តាវ   កឹ មំ កាមេសុ យុញ្ជថ
ជានាថ មំ បព្វជិតំ   មុណ្ឌំ សង្ឃាដិបារុតំ ។
ឧទ្ទិដ្ឋបិណ្ឌោ ឧញ្ឆោ ច   បំសុកូលញ្ច ចីវរំ
ឯតំ ខោ មម សារុប្បំ   អនគារូបនិស្សយោ ។
វន្តា មហេសីហិ(១) កាមា យេ ទិព្វា យេ ច មានុសា
ខេមដ្ឋានេ វិមុត្តា តេ   បត្តា តេ អចលំ សុខំ ។
មាហំ កាមេហិ សង្គច្ឆិំ យេសុ តាណំ ន វិជ្ជតិ
អមិត្តា វធកា កាមា   អគ្គិក្ខន្ធូបមា ទុខា ។
បរិបន្ថោ(២) ឯសោ សភយោ សវិឃាតោ សកណ្ដកោ
គេធោ សុវិសមោ លេសោ មហន្តោ មោហនាមុខោ ។

១ ឱ ម. មហេសិនា ។ ២ ឱ. បរិបន្ធោ ។ ធ. បរិពន្ធោ ។

អាសវៈទាំងឡាយមិនមែនអស់ទៅព្រោះប្រាក់និងមាស កាមទាំងឡាយមិនមែនជាមិត្រ ជាសភាវៈសម្លាប់ (នូវប្រយោជន៍) ជាសត្រូវ ជាគ្រឿងចងទុកនូវសរគឺកិលេស ។ អ្នកទាំងឡាយជាញាតិមែន តែហាក់ដូចជាសត្រូវ ល្បងខ្ញុំនោះក្នុងកាមទាំងឡាយធ្វើអ្វី (ព្រោះ) អ្នកទាំងឡាយជ្រាបនូវខ្ញុំថាជាអ្នកបួស មានក្បាលត្រងោល ដណ្តប់នូវសង្ឃាដី ។ ដុំបាយតាមលំដាប់ផ្ទះក្តី អាហារបិណ្ឌក្តី បង្សុកូលចីវរក្តី នេះឯងជាអំពើដ៏សមគួរដល់ខ្ញុំ ជាបរិក្ខារ ជាទីអាស្រ័យរបស់អ្នកបួស ។ លោកអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំទាំងឡាយ ខ្ជាក់ចោលនូវកាមទាំងឡាយ ដែលជាទិព្វ និងជារបស់មនុស្ស បុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំទាំងនោះ មានចិត្តផុតទៅក្នុងព្រះនិព្វានជាទីដ៏ក្សេម បុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំទាំងនោះ បានដល់នូវសេចក្តីសុខ ឥតកំរើក ។ ទីដំរករមែងមិនមាន ក្នុងកាមទាំងឡាយណា ខ្ញុំមិនសំគប់ ដោយកាមទាំងឡាយនោះទៀតទេ កាមទាំងឡាយមិនមែនជាមិត្រ ដូចជាអ្នកសម្លាប់ ឬដូចជាគំនរភ្លើង នាំមកនូវសេចក្តីព្រួយ ។ កាមនោះមិនស្អាត ប្រកបដោយភ័យ ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ដូចជាបន្លា កាមនុ៎ះជាគ្រឿងញ៉ាម ជាគ្រឿងគគ្រាល់ក្រៃលែង មានមុខឈមទៅរកសេចក្តីវង្វេងដ៏ធំ ។

ឧបសគ្គោ ភីមរូបោ ច   កាមា សប្បសិរូបមា
យេ ពាលា អភិនន្ទន្តិ   អន្ធភូតា បុថុជ្ជនា ។
កាមសំសគ្គសត្តា(១) ហិ បជា ពហូ លោកេ អវិទ្ទសុ
បរិយន្តំ នាភិជានន្តិ   ជាតិយា មរណស្ស ច ។
ទុគ្គតិគមនំ មគ្គំ   មនុស្សា កាមហេតុកំ
ពហុំ វេ បដិបជ្ជន្តិ   អត្តនោ រោគមាវហំ ។
ឯវំ អមិត្តជននា   តាបនា សង្កិលេសិកា
លោកាមិសា ពន្ធនីយា   កាមា មរណពន្ធនា ។
ឧម្មាទនា ឧល្លបនា   កាមា ចិត្តប្បមាថិនោ
សត្តានំ សង្កិលេសាយ   ខិប្បំ មារេន ឱឌ្ឌិតំ ។
អនន្តាទីនវា កាមា   ពហុទុក្ខា មហាវិសា
អប្បស្សាទា រណករា   សុក្កបក្ខវិសោសនា ។
សាហំ ឯតាទិសំ ហិត្វា ព្យសនំ កាមហេតុកំ
ន តំ បច្ចាគមិស្សាមិ និព្វានាភិរតា សទា ។
រណំ ករិត្វា កាមានំ សីតិភាវាភិកង្ខិនី

---

១ ឧ. កាមបង្កសត្តា ។ ម. កាមបង្កេន សត្តា ។

កាមគុណជាឧបសគ្គៈផង មានសភាពគួរខ្លាចផង កាមារម្មណ៍ទាំងឡាយ មានឧបមាដូចក្បាលពស់ ពួកបុថុជ្ជនល្ងង់ខ្លៅដូចជាបុគ្គលខ្វាក់ តែងត្រេកត្រអាល ។ ព្រោះថា ពួកជនច្រើនរូបដែលបំពាក់ដោយគ្រឿងបំពាក់គឺកាម រមែងបាន (សេចក្តីទុក្ខ) ក្នុងលោក រមែងមិនដឹងច្បាស់នូវទីបំផុតនៃជាតិនិងមរណៈ ។ មនុស្សទាំងឡាយជាច្រើនតែងដើរទៅកាន់ផ្លូវ ជាទីទៅកាន់ទុគ្គតិ មានកាមជាហេតុ ជាគ្រឿងនាំមកនូវរោគដល់ខ្លួន ។ កាមទាំងឡាយ ជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យកើតយ៉ាងនេះ ជាហេតុញុំាងសត្វឲ្យក្តៅក្រហាយ នាំមកនូវសេចក្តីសៅហ្មង ជានុយរបស់សត្វលោក ជាទីតាំងនៃគ្រឿងចង ជាចំណងនៃសេចក្តីស្លាប់ ។ កាមទាំងឡាយជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យឆ្កួត ឲ្យនិយាយប៉ប៉ាចប៉ប៉ោច ញុំាងចិត្តឲ្យក្តាំងក្តាត់ មារគឺកាមរបស់ពួកសត្វ តែងរួបរឹតដោយសេចក្តីសៅហ្មង យ៉ាងឆាប់រហ័ស ។ កាមទាំងឡាយ មានទោសរកទីបំផុតគ្មាន មានទុក្ខច្រើនយ៉ាង មានពិសដ៏ខ្លាំងក្លា មានរសឆ្ងាញ់តិច ជាគ្រឿងធ្វើនូវចម្បាំង ញុំាងចំណែកនៃធម៌សឲ្យសាបសូន្យទៅ ។ ខ្ញុំនោះលះបង់នូវសេចក្តីវិនាសដែលមានកាមជាហេតុ បែបនេះ ត្រេកអរចំពោះព្រះនិព្វានសព្វ ៗ កាល មិនត្រឡប់មកកាន់កាមនោះវិញទេ ។ ខ្ញុំជាស្ត្រីប្រាថ្នានូវភាពដ៏ត្រជាក់ (ព្រះអរហត្ត) ធ្វើនូវចម្បាំងចំពោះកាមទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ថេរីគាថា

អប្បមត្តា វិហរិស្សាមិ រតា(១) សំយោជនក្ខយេ ។
អសោកំ វិរជំ ខេមំ អរិយដ្ឋង្គិកំ ឧជុំ
តំ មគ្គំ អនុគច្ឆាមិ យេន តិណ្ណា មហេសិនោ ។
ឥមំ បស្សថ ធម្មដ្ឋំ សុភំ កម្មារធីតរំ
អនេជំ ឧបសម្បជ្ជ រុក្ខមូលម្ហិ ឈាយតិ ។
អជ្ជដ្ឋមី បព្វជិតា សទ្ធា សទ្ធម្មសោភណា(២)
វិនីតា ឧប្បលវណ្ណាយ តេវិជ្ជា មច្ចុហាយិនី ។
សាយំ ភុជិស្សា អនណា ភិក្ខុនី ភាវិតិន្ទ្រិយា
សព្វយោគវិសំយុត្តា កតកិច្ចា អនាសវា ។
តំ សក្កោ ទេវសង្ឃេន ឧបសង្កម្ម ឥទ្ធិយា
នមស្សតិ ភូតបតិ សុភំ កម្មារធីតរន្តិ ។

សុភា កម្មារធីតា ។

វីសតិនិបាតោ សមត្តោ ។

---

១ ឱ. តេសំ ។ ម. ពាសំ ។ ២ ម. សទ្ធព្ពសោភណា ។

ជាអ្នកមិនប្រមាទ ត្រេកអរចំពោះព្រះនិព្វាន ជាទីអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ។ បុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំទាំងឡាយ ចូលហើយតាមផ្លូវណា ខ្ញុំនឹងដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ជាផ្លូវឥតសោក មានធូលីទៅប្រាសហើយ ជាផ្លូវក្សេមដ៏ត្រង់ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ៗ

(ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលនូវនាងសុភាកម្មារធីតានេះ ជាស្ត្រីឋិតនៅក្នុងធម៌ នាងបានចូលទៅកាន់ឈាន ឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រ ហើយស្ងឹមស្ងាត់ទៀបគល់ឈើ ។ នាងសុភាកម្មារធីតា បួសបាន ៨ថ្ងៃនឹងថ្ងៃនេះហើយ ជាភិក្ខុនីមានសទ្ធា ល្អក្នុងព្រះសទ្ធម្ម ដែលនាងឧប្បលវណ្ណា ទូន្មានហើយ ជាស្ត្រីមានវិជ្ជា ៣ លះបង់នូវមច្ចុបាន ។ ភិក្ខុនីនេះ ជាអ្នកនៅឥតមានបំណុល មានឥន្ទ្រិយបំរើនហើយ ប្រាសចាកកិលេសគ្រឿងប្រកបទាំងពួង មានកិច្ចធ្វើរួចហើយ មិនមានអាសវៈ ។ ទេវរាជឈ្មោះសក្កៈ ជាម្ចាស់នៃពួកសត្វ ព្រមទាំងពួកទេវតា ចូលទៅនមស្ការចំពោះភិក្ខុនីឈ្មោះសុភាកម្មារធីតានោះ ដោយឫទ្ធិ (របស់ខ្លួន) ។

សុភាកម្មារធីតាថេរី ។

ចប់ វីសតិនិបាត ។

ថេរីគាថាយ តឹសនិបាតោ

(៣៦៦) ជីវកម្ពវនំ រម្មំ   គច្ឆន្តឹ ភិក្ខុនឹ សុភំ
ធុត្តកោ សន្និវារេសិ   តមេនំ អព្រវី សុភា ។
កឹ តេ អបរាធិតំ មយា   យំ មំ ឱវរិយានុតិដ្ឋសិ (១)
ន ហិ បព្វជិតាយ អាវុសោ បុរិសោ សម្ផុសនាយ កប្បតិ ។
គរុកេ មម សត្ថុសាសនេ យា សិក្ខា សុគតេន ទេសិតា
បរិសុទ្ធបទំ អនង្គណំ   កឹ មំ ឱវរិយានុតិដ្ឋសិ ។
អាវិលចិត្តោ អនាវិលំ   សរជោ វីតរជំ អនង្គណំ
សព្វត្ថ វិមុត្តមានសំ   កឹ មំ ឱវរិយានុតិដ្ឋសិ ។
ទហរា ច អបាបិកា ចាសិ   កឹ តេ បព្វជ្ជា ករិស្សតិ
និក្ខិប កាសាយចីវរំ ឯហិ   រមាមសេ សុបុប្ផិតេ វនេ ។
មធុរញ្ច បវន្តិ សព្វសោ   កុសុមរជេន សមុដ្ឋិតា (២) ទុមា

---

១ ឱ. ម. ឱវរិយោនតិដ្ឋសិ ។ ២ ឱ. សមុទ្ធតា ។

ថេរីគាថា តឹសនិបាត

(៣៣៦) (សុវណ្ណការបុត្ត) ជាអ្នកលេង រាំងភិក្ខុនីឈ្មោះសុភា កំពុងដើរទៅកាន់ជីវកម្ពវ័ន ជាទីរីករាយ ភិក្ខុនីឈ្មោះសុភា ក៏បានពោលនឹងសុវណ្ណការបុត្តនោះថា ៗ កំហុសដូចម្តេច ដែលអាត្មាប្រទូស្តដល់អ្នក បានជាអ្នកឈររាំងអាត្មា នែអាវុសោ បុរសមិនគួរប៉ះពាល់នូវស្ត្រីជាបព្វជិតទេ ៗ សិក្ខាទាំងឡាយក្នុងសាសនា របស់ព្រះសាស្តា ជាសិក្ខាគួរគោរព ព្រះសុគត បានសំដែងហើយដល់អាត្មា ហេតុដូចម្តេច ក៏អ្នកមកឈររាំងអាត្មា ដែលជាស្រីមានចំណែកនៃធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ មិនមានទីទួលគឺកិលេស ៗ អ្នកជាបុគ្គលមានចិត្តល្អក់ប្រកបដោយធូលីគឺរាគៈ ហេតុដូចម្តេច ក៏អ្នកមកឈររាំងអាត្មា ដែលជាស្រីមានចិត្តថ្លាស្អាត ប្រាសចាកធូលី គឺរាគៈ មិនមានទីទួលគឺកិលេស មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ (ចាកខន្ធបញ្ចកៈ) ទាំងអស់ ៗ

(អ្នកលេងពោលថា) នាងជាស្ត្រីនៅក្រមុំផង មិនអាក្រក់ផង បព្វជ្ជានឹងធ្វើប្រយោជន៍អ្វីដល់នាង ចូរនាងបោះចោលកាសាយចីវរចេញទៅ ហើយចូរមក យើងនឹងបានត្រេកត្រអាល ក្នុងព្រៃដែលមានផ្ការីកល្អ ៗ ដើមឈើទាំងឡាយ ហាក់ដូចជាតាំងឡើងដោយលំអងផ្កា បក់ផ្សព្វផ្សាយនូវក្លិនដ៏ក្រអូប សព្វទិស

បឋមវសន្តោ សុខោ ឧតុ ឯហិ រមាមសេ សុបុប្ផិតេ វនេ ។

កុសុមិតសិខរា ច បាទបា អភិគជ្ជន្តិវ មាលុតេរិតា

កា តុយ្ហំ រតិ ភវិស្សតិ យទិ ឯកា វនមោគាហិស្សសិ ។

វាឡមិគសង្ឃសេវិតំ កុញ្ជរមត្តករេណុលោឡិតំ

អសហាយិកា គន្តុមិច្ឆសិ រហិតំ ភឹសនកំ មហាវនំ ។

តបនីយកតាវ ធីតិកា វិចរសិ ចិត្តរថេវ អច្ឆរា

កាសិកសុខុមេហិ វគ្គុហិ (១) សោភសិ សុវសនេហិ នូបមេ ។

អហំ តវ វសានុគោ សិយំ យទិ វិហរេមសេ កាននន្តរេ

ន ហិ មត្ថិ តយា បិយតរោ បាណា កិន្នរិមន្ទលោចនេ ។

យទិ មេ វចនំ ករិស្សសិ សុខិតា ឯហិ អគារមាវស

---

១ ឱ. វគ្គុហិ ។ ម. វគ្គុភិ ។

(នេះ) ជាវសន្តរដូវ ជាដំបូង ជារដូវនាំមកនូវសុខ នាងចូរមក យើងនឹងត្រេកត្រអាល ក្នុងព្រៃ ដែលមានផ្ការីកល្អ ៗ ដើមឈើទាំងឡាយ មានចុងស្រុះស្គាយដោយផ្កា លុះត្រូវខ្យល់បក់មក ក៏ហាក់ដូចជាបន្ទឺសំឡេងឡើង ប្រសិនបើ នាងនឹងចូលទៅក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង នាងនឹងត្រេកត្រអាលដូចម្ដេចកើត ៗ នាងជាស្ត្រីឥតមិត្រសំឡាញ់ ចង់ទៅកាន់ព្រៃធំ ដែលប្រាសចាក(មនុស្ស)គួរឲ្យស្ញប់ស្ញែង ជាព្រៃដែលហ្វូងម្រឹគសាហាវនៅអាស្រ័យ ជាព្រៃដែលដំរីចុះប្រេងនឹងមេដំរីបុកបែន ៗ នាងប្រៀបដូចរូបតុក្កតាដែលសូនដោយមាសឆ្អិន ឬដូចជាស្ត្រីទេពអប្សរ ត្រាច់ទៅក្នុងឧទ្យានឈ្មោះចិត្តរថ ម្នាលនាងជាស្ត្រីល្អឥតឧបមា នាងល្អដោយសំពត់សម្រាប់ស្លៀកដណ្ដប់ មានសាច់ដ៏ល្អិតសុខុម ដែលកើតក្នុងដែនកាសី ៗ បើនាងនៅក្នុងចន្លោះព្រៃ ខ្ញុំនឹងលុះក្នុងអំណាចនៃនាង ម្នាលនាងជាស្ត្រីមានភ្នែកស្រទន់ដូចកិន្នរី ជីវិត(របស់ខ្ញុំ)ជាទីស្រឡាញ់ក្រៃលែងជាងនាង មិនមានទេ ៗ បើនាងនឹងធ្វើតាមពាក្យខ្ញុំ នាងចូរមក ចូរនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះជាសុខចុះ

ថេរីគាថាយ តឹសនិបាតោ

បាសាទនិវាតវាសិនី បរិកម្មន្តេ ការេន្តុ ធារិយោ ។

កាសិកសុខុមានិ ធារស្សុ(១) អភិរោបេហិ ច មាលវណ្ណកំ

កញ្ចនមណិមុត្តកំ ពហុំ វិវិធំ អាភរណំ ការេមិ តេ ។

សុធោតរជបច្ឆទំ សុភំ គោណកតូលិកសន្ថតំ នវំ

អភិរូហ សយនំ មហារហំ ចន្ទនមណ្ឌិតំ សារគន្ធិកំ ។

ឧប្បលំ ច ឧទកតោ ឧគ្គតំ យថា យំ អមនុស្សសេវិតំ

ឯវំ ត្វំ ព្រហ្មចារិនិ សកេសុ អង្គេសុ ជរំ គមិស្សសិ ។

កិន្តេ ឥធ សារសម្មតំ កុណបបូរម្ហិ សុសានវឌ្ឍនេ

ភេទនធម្មេ កឡេវរេ យំ ទិស្វា វិមនោ ឧទិក្ខសិ ។

អក្ខីនិ ច តុរិយារិវ កិន្នរិយារិវ បព្វតន្តរេ

តវ មេ នយនានិ ទក្ខិយ ភិយ្យោ កាមរតិ បវឌ្ឍតិ ។

---

១ ឱ. ម. ធារយ ។

នាងទឹងនៅក្នុងប្រាសាទមិនមានខ្យល់ ពួកនាងនារី ចូរធ្វើនូវការខ្វល់ខ្វាយបម្រើដល់នាង ៗ ចូរនាងទ្រទ្រង់នូវសំពត់ មានសាច់មដ្ឋដែលនាំមកអំពីដែនកាសី ចូរនាងតែងខ្លួន ដោយផ្កាកម្រងនឹងគ្រឿងលាបចុះ ខ្ញុំនឹងផ្គត់ផ្គង់គ្រឿងអាភរណៈផ្សេងៗច្រើនយ៉ាង ដែលរចនាហើយដោយមាស កែវមណី នឹងកែវមុក្តា ដល់នាង ៗ ចូរនាងឡើងកាន់ដំណេកថ្មីល្អ ដែលស្អាតគ្មានធូលី ព្រោះដំរះលាងប្រពៃ ដែលក្រាលដោយកម្រាលពេមចៀម ញាត់ដោយសំឡីមានតម្លៃច្រើន ប្រដាប់ដោយខ្លឹមចន្ទន៍ មានក្លិនក្រអូប ៗ នាងជាស្រីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ នាងទឹងដល់នូវការចាស់គ្រាំគ្រា ត្រង់អវយវៈទាំងឡាយរបស់ខ្លួន ដូចជាផ្កាឧប្បលលូតផុតទឹក ដែលអមនុស្សហួងហែងរក្សា (ទឹងជាវត្តឥតមានអ្នកណាប្រើប្រាស់កើត) ៗ

(នាងថេរីពោលថា) ហេតុដូចម្តេច ក៏អ្នកមានគំនិតខុស សំឡឹងមើល (អាត្មា) ព្រោះឃើញនូវអារម្មណ៍ដែលសន្មតថាមានខ្លឹម ក្នុងពងកាយនេះ ដ៏ពេញដោយសាកសព គ្រាន់តែការបំរើនរបស់ព្រៃស្មសាន ជាពងកាយបែកធ្លាយជាធម្មតា ៗ

(អ្នកលេងពោលថា) ភ្នែកទាំងឡាយ (របស់នាង) ដូចជាភ្នែកកូនម្រឹគញី ឬដូចជាភ្នែកនៃកិន្នរី ក្នុងចន្លោះនៃភ្នំ តម្រេកក្នុងកាមរបស់ខ្ញុំ រមែងចំរើនក្រៃលែង ព្រោះឃើញនូវភ្នែករបស់នាង ៗ

ឧប្បលសិខរោបមានិ តេ វិមលេ ហាដកសន្និភេ មុខេ

តវ មេ នយនានិ ទក្ខិយ ភិយ្យោ កាមគុណោ បវឌ្ឍតិ។

អបិ ទូរគតា សរម្ហសេ អាយតបម្ហេ វិសុទ្ធទស្សនេ

ន ហិ មត្ថិ តយា បិយតរា នយនា កិន្នរិមន្ទលោចនេ។

អបថេន បយាតុមិច្ឆសិ ចន្ទំ កីឡនកំ គវេសសិ

សិនេរុំ(១) លង្ឃេតុមិច្ឆសិ យោ ត្វំ ពុទ្ធសុតំ បត្ថេសិ(២)។

នត្ថិ ហិ លោកេ សទេវកេ រាគោ យត្ថបិ ទានិ មេ សិយា

នបិ នំ ជានាមិ កីរិសោ អថ មគ្គេន ហតោ សមូលកោ។

ឥង្គាលកុយាវ ឧជ្ឈិតោ វិសបត្តោរិវ អគ្គិតោ កតោ

នបិ នំ បស្សាមិ កីរិសោ អថ មគ្គេន ហតោ សមូលកោ។

---

១ ឱ. ម. មេរុំ ។ ២ ឱ. ម. មគ្គយសិ ។

កាមគុណរបស់ខ្ញុំ រមែងចំរើនឡើងក្រៃលែង ព្រោះឃើញភ្នែករបស់នាង ដែលប្រៀបដោយត្របកនៃផ្កាឧប្បល ត្រង់មុខប្រាសចាកមន្ទិល ប្រាកដស្មើដោយមាស ។ នៃនាងមានរូបស្រស់ស្រោង មានភ្នែកថ្លាស្អាត បើទុកជាយើងទៅកាន់ទីឆ្ងាយ ក៏នៅតែរលឹកឃើញ ម្នាលនាងមានភ្នែកថ្លាដូចភ្នែកកិន្នរី ឥតមានអ្វីមួយ ជាទីស្រឡាញ់នៃខ្ញុំ ជាងភ្នែករបស់នាងទេ ។

(នាងថេរីពោលថា) អ្នកប្រាថ្នានូវធីតា ជាឱរសរបស់ព្រះពុទ្ធ (នេះ) ឈ្មោះថាប្រាថ្នាដើម្បីដើរទៅតាមផ្លូវខុស ឈ្មោះថាស្វែងរកព្រះចន្ទ្រមកធ្វើជាល្បែង ឈ្មោះថាប្រាថ្នាដើម្បីលោតឡើងកាន់ភ្នំសិនេរុ ។ ឥឡូវនេះ ប្រសិនបើកិលេសគប្បីមានដល់អាត្មាក្នុងអារម្មណ៍ណា អារម្មណ៍នោះមិនមានក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក អាត្មាមិនដឹងនូវដំណើរនោះថា មានសភាពអ្វីស្មើ (ដោយកិលេស)ទេ ព្រោះថា(កិលេសនោះ)អាត្មាផ្តាច់បង់ចោលទាំងឫស ដោយអរិយមគ្គហើយ ។ (កិលេសនោះ) អាត្មាបានកំចាត់ចេញហើយ ដូចជាភាជនៈដាក់នូវថ្នាំពិស ដែលបុគ្គលបោះចោល ក្នុងរណ្តើកភ្លើងហើយ អាត្មាមិនឃើញនូវដំណើរនោះថា មានសភាពអ្វីស្មើ (ដោយកិលេស)ទេ ព្រោះថា (កិលេសនោះ)អាត្មាផ្តាច់បង់ចោលទាំងឫស ដោយអរិយមគ្គហើយ ។

ថេរីគាថាយ តឹសនិបាតោ

យស្សា សិយា អបច្ចវេក្ខិតំ សត្ថា វា អនុបាសិតោ សិយា
ត្វំ តាទិសិកំ បលោភយ ជានន្តឹ សោ ឥមំ វិហញ្ញសិ ។
មយ្ហំ ហិ អក្កុដ្ឋវន្ទិតេ សុខទុក្ខេ ច សតិ ឧបដ្ឋិតា
សង្ខតមសុភន្តិ ជានិយ សព្វត្ថេវ មនោ ន លិម្បតិ ។
សាហំ សុគតស្ស សាវិកា មគ្គដ្ឋង្គិកយានយាយិនី
ឧទ្ធដសល្លា អនាសវា សុញ្ញាគារគតា រមាមិហំ ។
ទិដ្ឋា ហិ មយា សុចិត្តិតា សោម្ភា(១) ទារុកចិល្លកា នវា
តន្តីហិ ច ខីលកេហិ ច វិនិពទ្ធា វិវិធំ បនច្ចិតា ។
តម្ហុទ្ធដេ តន្តិខីលកេ វិសដ្ឋេ វិកលេ បរិបក្កតេ
អវិន្ទេ ខណ្ឌសោ កតេ កិម្ហិ តត្ថ មនំ និវេសយេ ។
តថូបមំ ទេហកានិ មំ តេហិ ធម្មេហិ វិនា ន វត្តន្តិ
ធម្មេហិ វិនា ន វត្តតិ កិម្ហិ តត្ថ មនំ និវេសយេ ។

---

១ ញោត្ថាតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

ខន្ធបញ្ចកៈដែលស្ត្រីណា មិនបានពិចារណាឃើញ ឬថា ស្ត្រីណា ដែលមិនបានចូលទៅអង្គុយជិតព្រះសាស្តា អ្នកចូរប្រឡោមនូវស្ត្រីប្រាកដដូច្នោះចុះ អ្នកនោះ នឹងចង្អៀតចង្អល់ (ព្រោះអាស្រ័យ) ភិក្ខុនីនេះ ជាអ្នកដឹង (អរិយសច្ច) ៗ ព្រោះថា ស្មារតីរបស់អាត្មាបានតម្កល់ខ្ជាប់ហើយ ក្នុងបុគ្គលអ្នកជេរ នឹងអ្នកថ្វាយបង្គំ ក្នុងសុខនឹងទុក្ខ ចិត្តរបស់អាត្មាមិនជាប់ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ ព្រោះដឹងច្បាស់ថា សង្ខតារម្មណ៍ ជារបស់មិនស្អាត ៗ អាត្មាជាសាវិការបស់ព្រះសុគត ជាអ្នកដើរទៅដោយយានគឺអដ្ឋង្គិកមគ្គ មានសរគឺកិលេសដកចោលហើយ ឥតមានអាសវៈ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងផ្ទះស្ងាត់ ៗ ព្រោះថាអាត្មាបានឃើញរូបយន្តឈើជាគ្រឿងថ្មីដែលតាក់តែងដំរៀបត្រចង់រឹតដោយខ្សែសរសៃទាំងឡាយ នឹងឈើកន្លាស់ទាំងឡាយដូចជាគេរាំដោយអាការផ្សេងៗ ៗ កាលបើខ្សែសរសៃនឹងឈើកន្លាស់នោះដាច់ផេកចេញពីកាយរលុងរង្គោះបាក់បែកខ្ចាត់ខ្ចាយ កាលបើរូបយន្តរង្គោះដាច់ខ្ចាត់ខ្ចាយហើយ បុគ្គលមិនគប្បីបាន (រូបយន្តនោះ) ទេ បុគ្គលគប្បីតំកល់ចិត្តក្នុងរូបនោះ ដូចម្តេចកើត ៗ រាងកាយទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំដូចគ្នានឹងរូបយន្តដែរ បើវៀរចាករូបធម៌មានចក្ខុជាដើមនោះហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅមិនបាន រាងកាយបើវៀរចាករូបធម៌ហើយ ប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ បុគ្គលគប្បីតាំងចិត្តក្នុងរាងកាយនោះដូចម្តេចកើត ៗ

យថា ហរិតាលេន មក្ខិតំ អទ្ទស ចិត្តិតំ ភិត្តិយា កតំ

តម្ហិ តេ វិបរីតទស្សនំ សញ្ញា មានុសិកា និរត្ថិកា ។

មាយំ វិយ អគ្គតោ កតំ សុបិនន្តេវ សុវណ្ណបាទបំ

ឧបគច្ឆសិ អន្ធ រិត្តកំ ជនមជ្ឈេរិវ រុប្បរូបកំ ។

វដ្ដនិរិវ កោដរោហិតា មជ្ឈេ ពុព្វុឡកា សអស្សុកា

បីឡកោឡិកា ចេត្ថ ជាយតិ វិធា ចក្ខុវិធាវ មណ្ឌិតា(១) ។

ឧបាដិយ(២) ចារុទស្សនា ន ច បជ្ជិត្ថ(៣) អលគ្គមានសា

ហន្ទ តេ ចក្ខុំ ហរស្សុ តំ តស្ស នរស្ស អទាសិ តាវទេ ។

តស្ស ច វិរមាសិ តាវទេ រាគោ តត្ថ ខមាបយិ ច នំ

សោត្ថិ សិយា ព្រហ្មចារិនិ ន បុនោ ឯទិសកំ ភវិស្សតិ ។

---

១ ឱ. ម. បិណ្ឌិតា ។ ២ ឱ. ម. ឧប្បាដិយ ។ ៣ ឱ. ម. អសង្គមានសា ។

បុគ្គលឃើញរូបស្រ្តី ដែលគេគូរនឹងជញ្ជាំង លាបលាបដោយថ្នាំ ដ៏ស្រស់យ៉ាងណាមិញ អ្នកមានការឃើញវិបរិត ក្នុងរូបនោះក៏យ៉ាងនោះដែរ បញ្ញាជារបស់មនុស្ស ឥតប្រយោជន៍ទេឬ ។ នៃបុគ្គលអន្ធពាល អ្នកស្ទុះចូលមកជិតនូវអត្តភាពដ៏ទទេ ដែលប្រៀបដូចជាថ្ងៃបណ្តើរគួនតាំងនៅក្នុងខាងមុខ ឬដូចជាយល់សប្តិឃើញដើមឈើមាស ពុំនោះដូចជារូបយន្តគ្រាំគ្រាក្នុងកណ្តាលនៃជន ។ ពពុះបាំងស្បែកកណ្តាលភ្នែក ឬព្រៀកមឹកភ្នែក ឬក៏ពកបាយភ្នែក តែងកើតក្នុងមណ្ឌលនៃភ្នែកនោះ ដូចជាពពុះទឹកល័ក្ខដែលបុគ្គលប្រស់លើកម្រាលចៀមស្ងួត ព្រោះជាសណ្ឋានរបស់ភ្នែក មានពណ៌ផ្សេង ៗ ដែលសន្ធារៈភាក់តែងហើយ ។

នាងសុភាភិក្ខុនី មានចិត្តឥតជាប់ចំពាក់ បានឆ្កៀលភ្នែកជាទីស្រឡាញ់ មិនជាប់ចំពាក់ ហើយក៏ឲ្យដល់បុរសនោះក្នុងពេលនោះ ដោយពាក្យថា ហ៎ អាត្មាឲ្យភ្នែកដល់អ្នក ចូរអ្នកយកភ្នែកនោះទៅចុះ ។ រាគៈរបស់បុរសនោះ ក៏ប្រាសចេញក្នុងខណៈនោះផង បុរសនោះបានញ៉ាំងភិក្ខុនីនោះឲ្យអត់ទោសក្នុងទីនោះផង ដោយពាក្យថា ម្នាលនាងជាព្រហ្មចារិនី សូស្តីចូរមាន(ដល់នាង) ការប្រព្រឹត្តអនាចារបែបនេះ នឹងមិនមានដល់ខ្ញុំទេ ។

ថេរីគាថាយ តឹសនិបាតោ

អាហាទិយ ឯទិសំ ជនំ អគ្គិំ បជ្ជលិតំ លិង្គិយ
គណ្ហិស្សំ អាសីវិសំ វិយ អបិ នុ សោត្ថិ សិយា ខមេហិ នោ ។
មុត្តា ច តតោ សា ភិក្ខុនី អគមិ ពុទ្ធវរស្ស សន្តិកំ
បស្សិយ វរបុញ្ញលក្ខណំ ចក្ខុ អាសិ យថាបុរាណកន្តិ ។

សុភា ជីវកម្ពវនិកា ។

តឹសនិបាតោ សមត្តោ ។

ថេរីគាថា តឹសនិបាត

បើខ្ញុំបៀតបៀនជន (ដែលគ្មានពត:) យ៉ាងនេះ ក៏ហាក់ដូចជា ខ្ញុំឱបភ្លើងកំពុងឆេះសន្ធោសន្ធៅ ឬចាប់នូវអាសិរ្ពិស បើដូច្នោះ សូមសួស្តីកើតមានដល់នាង សូមនាងអត់ទោសដល់ខ្ញុំ ។

ភិក្ខុនីនោះ លុះរួចអំពីបុរសជាអ្នកលេងនោះហើយ ក៏បានទៅកាន់សំណាក់នៃព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ចក្ខុក៏កើតឡើងដូចពីដើម ព្រោះបានឃើញនូវមហាបុរិសលក្ខណ: ដែលកើតអំពីបុញ្ញសម្ភារ ដ៏ប្រសើរ ។

សុភាថេរី នៅក្នុងជីវកម្ពុវ័ន ។

ចប់ តឹសនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ចត្តាឡីសនិបាតោ

(៣៣៧) នគរម្ហិ កុសុមនាមេ
បាដលិបុត្តម្ហិ បថវិយា
មណ្ឌេ សក្យកុលកុលីនាយោ
ទ្វេ ភិក្ខុនិយោ គុណវតិយោ ។
ឥសិទាសី តត្ថ ឯកា
ទុតិយា ពោធីតិ (១) សីលសម្បន្នា ច
ឈានជ្ឈាយនរតាយោ
ពហុស្សុតាយោ ធុតកិលេសាយោ ។
តា បិណ្ឌាយ ចរិត្វាន
ភត្តត្ថំ ករិយ ធោតបត្តាយោ
រហិតម្ហិ សុខនិសិន្នា
ឥមា គិរា អព្ភុទីរេសុំ (២) ។
បាសាទិកាសិ អយ្យេ ឥសិទាសិ
វយោបិ តេ អបរិហីនោ
កឹ ទិស្វាន វលិកំ អថាសិ
នេក្ខម្មមនុយុត្តា ។

---

១ ម. ពោធិថេរី ។ ២ ឱ ម. អព្ភុទីរេសុំ ។

ថេរីគាថា ចត្តាឡីសនិបាត

(៣៣៧) ភិក្ខុនីពីររូប ជាកុលធីតានៃសាក្យត្រកូល ជាអ្នកមានគុណសម្បត្តិ ក្នុងនគរកុសុមបាដលិបុត្ត ដែលជាមណ្ឌលនៃផែនដី ។ បណ្តាភិក្ខុនីទាំងពីររូបនោះ ភិក្ខុនី ១ រូបឈ្មោះ ឥសិទាសី ភិក្ខុនីទី២ ឈ្មោះពោធិ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសីល ជាអ្នកត្រេកអរដោយការរំពឹងក្នុងឈាន ជាពហុស្សូត មានកិលេសកំចាត់បង់ហើយ ។ ភិក្ខុនីទាំងពីររូបនោះ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ហើយធ្វើនូវភត្តកិច្ច លុះលាងបាត្រហើយ អង្គុយជាសុខ ក្នុងទីស្ងាត់ ទើបផ្តើមនិយាយសំដីទាំងឡាយនេះថា ។ ម្នាលនាងម្ចាស់ ឈ្មោះឥសិទាសី នាងជាស្រីគួរជ្រះថ្លា ទាំងវ័យរបស់នាងក៏មិនទាន់សាបសូន្យ អើចុះ នាងឃើញទោសដូចម្តេច ទើបមកប្រកបខ្លួនក្នុងបព្វជ្ជា ។

ថេរីគាថាយ ចត្តាឡីសនិបាតោ

ឯវមនុយុញ្ជមានា សា
រហិតេ ធម្មទេសនាកុសលា
ឥសិទាសី ឥទំ វចនមព្រវិ
សុណ ពោធិ យថាម្ហិ បព្ពជិតា ។
ឥតោ បរំ វិសជ្ជនកថា

ឧជ្ជេនិយា បុរវរេ មយ្ហំ បិតា សីលសំវុតោ សេដ្ឋី
តស្សម្ហិ ឯកធីតា បិយា មនាបា ទយិតា ច ។
អថ មេ សាកេតតោ វរកោ អាគច្ឆុំ ឧត្តមកុលីនោ
សេដ្ឋី ពហុតរតនោ តស្ស មំ សុណ្ហំ អទាសិ តាតោ ។
សស្សុយា សស្សុរស្ស ច សាយំ បាតំ បណាមមុបគម្ម
សិរសា ករោមិ បាទេ វន្ទាមិ យថាម្ហិ អនុសិដ្ឋា ។
យា មយ្ហំ សាមិកស្ស ភគិនិយោ ភាតុនោ បរិជនោ វា
តំ ឯកវរកំបិ ទិស្វា ឧព្ពិគ្គា អាសនំ ទេមិ ។
អន្នេន ច បានេន ច ខជ្ជេន ច យញ្ច តត្ថ សន្និហិតំ
ឆាទេមិ ឧបនយាមិ ច ទេមិ ច យំ យស្ស បតិរូបំ ។

ឥសិទាសីភិក្ខុនីនោះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងធម្មទេសនា
កាលបើពោធិភិក្ខុនី សាកសួរ ក្នុងហេតុជាប្រយោជន៍
ហ៊ើងនេះហើយ ក៏បានពោលនូវពាក្យនេះថា ម្នាលនាង
ពោធិ នាងចូរស្តាប់តាមដំណើរដែលខ្ញុំបួសបុះ ។

លំដាប់អំពីនេះទៅ គឺជាពាក្យវិសជ្ជនា

សេដ្ឋីអ្នកសង្រួមក្នុងសីល ជាបិតារបស់ខ្ញុំ ក្នុងបុរីដ៏ប្រសើរឈ្មោះឧជ្ជេនី (ក្នុងដែនអវន្តិ) ខ្ញុំជាធីតាម្នាក់ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត ជាអ្នកគួរទទួលសេចក្តីអនុគ្រោះរបស់បិតានោះ ។ លុះចំណេរមកខាងក្រោយ សេដ្ឋីមានត្រកូលដ៏ឧត្តម មានទ្រព្យច្រើន មកអំពីនគរសាកេត ដណ្តឹងខ្ញុំ បិតាក៏បានឲ្យខ្ញុំជាកូនប្រសារបស់សេដ្ឋីនោះ ។ ខ្ញុំចូលទៅក្រាបក្បាល ថ្វាយបង្គំ នូវជើងម្តាយក្មេកនឹងឪពុកក្មេកពល់ល្ងាចព្រឹក តាមដំណើរដែលមាតាបិតាប្រៀនប្រដៅ ។ ខ្ញុំឃើញនូវអ្នកដណ្តឹងសូម្បីម្នាក់ ដែលជាបងប្អូនស្រី បងប្អូនប្រុស ឬជាបរិវាររបស់ស្វាមី ខ្ញុំក៏រលេះរលាំងក្រាលអាសនៈ ។ ខ្ញុំអង្គាសផ្គត់ផ្គង់ ឲ្យបាយ ទឹក នំនិងបង្អែម ដែលមានក្នុងលំនៅនោះ តាមសមគួរដល់វត្ថុដែលគេត្រូវការ ។

កាលេន ឧដ្ឋហិត្វា ច បតិយំ សមុបគមឹ
ឧម្មារេ ធោតហត្ថបាទា បញ្ជលិកា សាមិកមុបេមិហំ ។
កោច្ឆំ បសាទំ អញ្ជនញ្ច អាទាសកញ្ច គណ្ហិត្វា
បរិកម្មការិកា វិយ សយមេវ បតឹ វិភូសេមិ ។
សយមេវ ឱទនំ សាធយាមិ សយមេវ ភាជនំ ធោវឹ
មាតាវ ឯកបុត្តកំ តថា ភត្តារំ បរិចរាមិ ។
ឯវំ មំ ភត្តិកតំ អនុរត្តំ ការិកំ និហតមានំ
ឧដ្ឋាយិកំ អនលសំ សីលវតឹ ទុស្សតេ ភត្តា ។
សោ មាតរញ្ច បិតរញ្ច ភណតិ អាបុច្ឆាហំ គមិស្សាមិ
ឥសិទាសិយា ន សហ វច្ឆំ ឯកាគារេហំ សហ វត្ថុំ ។
មា ឯវំ បុត្ត អវច ឥសិទាសី បណ្ឌិតា បរិព្យត្តា
ឧដ្ឋាយិកា អនលសា កឹ តុយ្ហំ ន រោចតេ បុត្ត ។
ន ច មេ ហឹសតិ កិញ្ចិ ន ចាហំ ឥសិទាសិយា សហ វច្ឆំ
ទេស្សាវ មេ អលំ មេ អាបុច្ឆាហំ គមិស្សាមិ ។
តស្ស វចនំ សុណិត្វា សស្សុ សសុរោ ច មំ អបុច្ឆឹសុ

ខ្ញុំក្រោកឡើងតាមកាលគួរ ហើយចូលទៅកាន់ផ្ទះរបស់ប្តី ដុតសំអាត នូវធរណីទ្វារ (ជាដើម) នឹងដៃជើង ផ្គងអញ្ជលី ចូលទៅរកប្តី ។ ខ្ញុំយកស្និតសក់ មេ្សៅ ប្រដាប់លាបមុខ ថ្នាំសម្រាប់បន្តក់ភ្នែក និងកញ្ចក់ ស្អិតស្អាងឲ្យប្តីដោយខ្លួនឯង ហាក់ដូចជា(ណ្ហាពាសី) អ្នកធ្វើនូវការបំរើ ។ ខ្ញុំដាំបាយខ្លួនឯង លាងភាជន៍ខ្លួនឯង បំរើភស្តាដូចជាមាតាថ្នមកូនខ្ចី ។ តែភស្តាតែងខឹងសម្បារនឹងខ្ញុំ ដែលជាស្ត្រីបំរើបាយ គ្មានស្ត្រីណាកើស ជាស្ត្រីធ្វើការ(គ្រប់យ៉ាង) ជាស្ត្រីមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ មានសេចក្តីព្យាយាម មិនខ្ជិលច្រអូស មានមារ-យាទ យ៉ាងនេះ ។ ស្វាមីនោះនិយាយនឹងមាតាបិតារបស់គេថា ខ្ញុំសូមលា (អ្នកម្តាយលោកឪពុក) ទៅ (កន្លែងណាមួយ) (ព្រោះ) ខ្ញុំមិនអាចនៅរួមគ្នាក្នុងផ្ទះមួយ ជាមួយនឹងនាងឥសិទាសីឡើយ ។

(មាតាបិតាពោលថា) នែកូន កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ នាងឥសិទាសី ជាបណ្ឌិតឈ្លាសវៃ ជាស្ត្រីមានសេចក្តីព្យាយាម មិនខ្ជិលច្រអូសទេ មាលកូន ហេតុអ្វី ក៏កូនឯងមិនពេញចិត្ត ។

(កូនពោលថា) នាងឥសិទាសី មិនបៀតបៀនអ្វី ដល់ខ្ញុំទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនអាចនៅជាមួយនឹងនាងឥសិទាសី ព្រោះថានាងឥសិទាសី ជាស្រីសំអប់របស់ខ្ញុំ ខ្ញុំមិនត្រូវនឹងនៅរួមទេ ខ្ញុំសូមលាទៅហើយ ។

ម្តាយក្មេកនឹងឪពុកក្មេក បានស្តាប់ពាក្យកូននោះហើយ សួរខ្ញុំថា

ថេរីគាថាយ ចត្តាឡីសនិបាតោ

កិស្ស តយា អបរទ្ធំ ភណ កតំ វិស្សដ្ឋា យថាភូតំ ។
នបិហំ អបរជ្ឈំ កិញ្ចិ នបិ ហឹសេវ ន ភណាមិ
ទុព្ពចនំ កឹ សក្កា កាតុយេ យំ មំ វិទេស្សតេ ភត្តា ។
តេ មំ បិតុ ឃរំ បដិ- នយឹសុ វិមនា ទុក្ខេន
អធិភូតា បុត្តមនុរក្ខមានា ជិតាម្ហសេ រូបិនឹ លក្ខឹ ។
អថ មំ អទាសិ តាតោ អឌ្ឍស្ស ឃរម្ហិ ទុតិយកុលិកស្ស
តតោ ឧបឌ្ឍសុង្កេន យេន មំ វិន្ទថ សេដ្ឋិ ។
តស្សបិ ឃរម្ហិ មាសំ អវសឹ អថ សោបិ មំ បដិច្ឆតិ
ទាសីវ ឧបដ្ឋហន្តឹ អទូសិកំ សីលសម្បន្នំ ។
ភិក្ខាយ ច វិចរន្តំ ទមកំ ទន្តំ មេ បិតា ភណតិ
សោហិសិ មេ ជាមាតា និក្ខិប បោដ្ឋិញ្ច ឃដិកញ្ច ។
សោបិ វសិត្វា បក្ខំ អថ (១) តាតំ ភណតិ ទេហិ មេ
បោដ្ឋឹ ឃដិកញ្ច កបល្លកញ្ច (២) បុនបិ ភិក្ខំ ចរិស្សាមិ ។
អថ នំ ភណតិ តាតោ អម្មា សព្វោ ច មេ ញាតិគណវគ្គោ

---

១ ម. ភាតំ ។ ២ ឱ ម. មល្លកញ្ច ។

នាងធ្វើខុសអ្វីទេ នាងចូរប្រាប់កំហុសដែលនាងធ្វើហើយ នាងចូរដោះស្រាយ តាមសេចក្ដីពិតមកចុះ ។

(ខ្ញុំក៏ឆ្លើយថា) ខ្ញុំមិនបានប្រទូស្តអ្វីៗទេ ខ្ញុំមិនបៀតបៀនមិនពោលពាក្យអាក្រក់ (ដល់គាត់ទេ) កស្ដាស្អប់ខ្ញុំ ឲ្យខ្ញុំអាចធ្វើអ្វីកើត ។ ម្ដាយក្មេកនឹងឪពុកក្មេកទាំងឡាយនោះ ក៏អាក់អន់ចិត្ត ត្រូវសេចក្ដីព្រួយគ្រប់សង្កត់ ក៏នាំខ្ញុំត្រឡប់ ទៅកាន់ផ្ទះបិតាវិញ រក្សានូវកូន (ដោយគិតថា) យើងនឹងរកឲ្យបាននូវស្ត្រីមានរូបឆោមដ៏មានសិរី ។ គ្រាក្រោយមក បិតាបានឲ្យខ្ញុំក្នុងផ្ទះនៃត្រកូលទី ២ ជាអ្នកស្ដុកស្ដម្ភ ដោយជំនូនពាក់កណ្ដាលអំពីជំនូនដែលសេដ្ឋីបានជូនមកខ្ញុំមុននោះ ។ ខ្ញុំបាននៅក្នុងផ្ទះនៃប្ដីទី ២ នោះអស់ ១ ខែ គ្រានោះ គាត់ក៏បណ្ដេញខ្ញុំ ដែលជាស្ត្រីខ្នះខ្នែងបំរើដូចជាទាសី ជាស្ត្រីមិនប្រទូស្ត មានមារយាទល្អ ។ បិតារបស់ខ្ញុំ និយាយនឹងបុរសអ្នកទូន្មាន(ចិត្ត) អ្នកទូន្មាន (កាយនឹងវាចា) ដែលកំពុងត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខាថា អ្នកចូរជាកូនប្រុសរបស់ខ្ញុំ អ្នកចូរបោះបោលនូវកំណាត់សំពត់ និងឆ្នាំង ។ ស្វាមីទី ៣ នោះ បាននៅ (ជាមួយនឹងខ្ញុំ) អស់បក្ខ ១ (កន្លះខែ) ក៏និយាយនឹងបិតាខ្ញុំថា អ្នកចូរឲ្យកំណាត់សំពត់ ឆ្នាំងនឹងអំបែងបាតខ្ញុំវិញ ខ្ញុំនឹងត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខាទៀត ។ គ្រានោះបិតាមាតា និងពួកញាតិមិត្តរបស់ខ្ញុំ និយាយនឹងបុរសនោះថា

កិន្តេ ន កីរតិ ឥធ   ភណ ខិប្បំ តន្តេ ករិហិតិ ។
ឯវំ ភណិតោ ភណតិ យទិ មេ   អត្តា សក្កោតិ អលំ មយ្ហំ
ឥសិទាសិយា ន វច្ឆំ   ឯកឃរេហំ សហវត្ថុំ ។
វិស្សជ្ជិតោ គតោ សោ អហម្បិ ឯកាកិនី វិចិន្តេមិ
អាបុច្ឆិតូន គច្ឆាមិ   មរិតុំ វា បព្វជិតុំ(១) ។
អថ អយ្យា ជិនទត្តា   អាគច្ឆិ គោចរាយ ចរមានា
តាតកុលំ វិនយធរី   ពហុស្សុតា សីលសម្បន្នា ។
តំ ទិស្វាន អម្ហាកំ ឧដ្ឋាយាសនំ តស្សា បញ្ញាបយឹ
និសិន្នាយ ច បាទេ   វន្ទិត្វា ភោជនមទាសឹ ។
អន្នេន ច បានេន ច   ខជ្ជេន ច យញ្ច តត្ថ សន្និហិតំ
សន្តប្បយិត្វាន អវចំ   អយ្យេ ឥច្ឆាមិ បព្វជិតុំ ។
អថ មំ ភណតិ តាតោ ឥធេវ បុត្តកេ(២) ចរាហិ តំ ធម្មំ
អន្នេន ច បានេន ច តប្បយ សមណេ ទ្វិជាតី ច ។

១ ឱ. ម. អាបុច្ឆិតូន គច្ឆំ មរិតុយេ បព្វជិស្សំ វា ។ ២ ឱ. បុត្តក ។

អ្នកណាមិនធ្វើតាមអ្នកក្នុងទីនេះឬ អ្នកចូរប្រាប់ហេតុដែលគេធ្វើដល់អ្នកឲ្យឆាប់ ៗ បុរសនោះកាលបើគេពោលយ៉ាងនេះហើយក៏ពោលតបថា បើខ្លួនរបស់ខ្ញុំអាចនៅបាន (ក៏នាងឥសិទាសី) មិនគួរដល់ខ្ញុំ (ព្រោះហេតុនោះ) ខ្ញុំមិននៅជាមួយនាងឥសិទាសីក្នុងផ្ទះមួយជាមួយគ្នាទេ ៗ បុរសនោះ កាលបើ (បិតារបស់ខ្ញុំ) លះបង់ហើយ ក៏ទៅបាត់ទៅ ចំណែកខាងខ្ញុំជាស្ត្រីនៅតែម្នាក់ឯង គិតថាអាត្មាអញនឹងលាមាតាបិតាទៅស្លាប់ឬទៅបួស ៗ គ្រានោះ នាងថេរីជាម្ចាស់ឈ្មោះជិនទត្តា ជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវវិន័យ ជាពហុស្សូត បរិបូណ៌ដោយសីល កាលត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខាហារ ក៏បាននិមន្តមកកាន់ត្រកូលនៃបិតា (ខ្ញុំ) ៗ ខ្ញុំឃើញនាងជិនទត្តាថេរីនោះ ក៏ក្រោកឡើង ក្រាលអាសនៈរបស់យើងប្រគេននាងថេរីនោះ លុះព្រះនាងគង់ហើយ ខ្ញុំក៏ថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទា ហើយប្រគេនភោជន ៗ ខ្ញុំញុំាងជិនទត្តាថេរី ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយបាយនិងបន្ថែម ដែលមានក្នុងលំនៅនោះ ហើយពោលថា បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ខ្ញុំចង់បួស ៗ គ្រានោះ បិតាពោលនឹងខ្ញុំថា ម្នាលកូនស្រីតូច នាងចូរប្រព្រឹត្តធម៌នោះក្នុងផ្ទះនេះទៅចុះ ចូរញុំាងសមណៈទាំងឡាយផង ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយផង ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយបាយនិងទឹកចុះ ៗ

ថេរីគាថាយ ចត្តាឡីសនិបាតោ

អថាហំ គណ្ហាមិ តាតំ ភោន្តិ អញ្ជលិំ បណាមេត្វា
អនុជានាហិ មំ តាត មយា កតំ(១) កម្មំ តំ និជ្ជរេស្សាមិ ។
អថ មំ ភណាតិ តាតោ បាបុណ ពោធិញ្ច អគ្គធម្មញ្ច
និព្វានញ្ច លភស្សុ យំ សច្ឆិករិ ទ្វិបទសេដ្ឋោ ។
មាតាបិតូ អភិវាទយិត្វា សព្វញ្ច ញាតិគណវគ្គំ
សត្តាហំ បព្វជិតា តិស្សោ វិជ្ជា អផស្សយិំ(២) ។
ជានាមិ អត្តនោ សត្ត ជាតិយោ យស្សាយំ ផលំ វិបាកោ
តំ តវ អាចិក្ខិស្សំ តំ ឯកមនា និសាមេហិ
នគរម្ហិ ឯរកច្ឆេ សុវណ្ណការោ អហំ បហុតធនោ
យោព្វនមទេន មត្តោ សោ បរទារំ អសេវិហំ ។
សោហំ តតោ ចវិត្វា និរយម្ហិ អបច្ចិសំ ចិរំ
បក្កោ តតោ ច ឧដ្ឋហិត្វា មក្កដិយា កុច្ឆិមោក្កមិំ ។
សត្តាហំ ជាតកម្មំ មហាកបិ យូថបោ និល្លច្ឆេសិ
តស្សេតំ កម្មផលំ យថាបិ គន្ត្វាន បរទារំ ។
សោហំ តតោ ចវិត្វា កាលំ ករិត្វា សិន្ធវារញ្ញេ
កាណាយ ច ខញ្ជាយ ច ឯឡកិយា កុច្ឆិមោក្កមិំ ។

---

១ ឱ. ម. បាបំ ហិ មយា បកតំ ។ ២ ឱ. អផស្សយិំ ។ ម. ផុសស្សយិំ ។

លំដាប់នោះ ខ្ញុំក៏ប្រណម្យអញ្ជលី យំពោលនឹងបិតាថា បពិត្របិតា សូមលោកអនុញ្ញាតខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងញុំាងបាបកម្មដែលខ្ញុំធ្វើហើយនោះឲ្យវិនាស ៗ គ្រានោះ បិតាពោលនឹងខ្ញុំថា (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ)ព្រះអង្គប្រសើរជាងសត្វជើងពីរ ទ្រង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកុត្តរធម៌ណា នាងចូរបានលុះនូវពោធិញាណ នឹងអគ្គធម៌នឹងព្រះនិព្វាននោះចុះ ៗ ខ្ញុំថ្វាយបង្គំលាបិតាមាតា នឹងពពួកនៃញាតិទាំងអស់ ហើយបួសបាន ៧ ថ្ងៃ ក៏សម្រេចវិជ្ជា ៣ ៗ ខ្ញុំដឹងជាតិរបស់ខ្លួន បាន ៧ ជាតិ ផលវិបាកនេះរបស់កម្មណា ខ្ញុំនឹងប្រាប់នូវកម្មនោះដល់នាង នាងចូរមានចិត្តតែមួយ ចាំស្តាប់នូវកម្មនោះ ដូចតទៅនេះ ខ្ញុំជាជាងមាសមានទ្រព្យច្រើន ក្នុងនគរឈ្មោះឯរកច្ឆៈ ខ្ញុំនោះជាមនុស្សស្រវឹង ព្រោះការស្រវឹងវ័យ បានប្រព្រឹត្តសេពសំកពនឹងប្រពន្ធបុគ្គលដទៃ ៗ ខ្ញុំនោះលុះឃ្លាតចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏ឆេះកេលកល ក្នុងនរកអស់កាលយូរ លុះច្យុតចាកនរកនោះហើយ មកចាប់បដិសន្ធិក្នុងផ្ទៃនៃមេស្វា ៗ ស្វាឈ្មោលធំ ជាម្ចាស់នៃហ្វូង ខាំផ្តាច់នូវជាតកម្ម គឺកណ្តាក (របស់ខ្ញុំ) ដែលទើបនឹងកើតបាន ៧ ថ្ងៃ នុះជាផលនៃកម្មរបស់ខ្ញុំនោះ ដែលគប់គេនូវប្រពន្ធនៃបុគ្គលដទៃ ៗ ខ្ញុំនោះធ្វើមរណកាល ច្យុតចាកកំណើតនៃស្វានោះហើយ ក៏ចាប់បដិសន្ធិក្នុងផ្ទៃនៃមេពពែខ្វាក់ផង ខ្វកផង ក្នុងដែនដែលស្តេចសិន្ធវៈ ៗ

ញ្ញាណសរស្សក្ខំ អហំ   និលុដ្ឋិតោ ធារកោ បរិហិត្វា
តិរិមិនា វេដ្ឋា អកាលេល្វា   យថាបិ កទ្ទាល បរនាំ ។
សោហំ គតោ ចរិត្វា   តោកណាជិតស្ស តារិយា
ជាតោ វេត្តា លាភាតេត្តា   និលុដ្ឋិតោ ញាណសេ មាសេ ។
តេ បុណ ណដ្ដលមហំ   សកដំ ច នារយាមិ
អវេជ្ជា វេដ្ឋា អកាលេល្វា   យថាបិ កទ្ទាល បរនាំ ។
សោហំ គតោ ចរិត្វា   វិជិយា នាសិយា យរេ ជាតោ
នេរ មហាលោ ណ បុរិសោ   យថាបិ កទ្ទាល បរនាំ ។
តីសតិវស្សម្ហិ មតោ   សាគជិតកាលម្ហិ នារីកា
ជាតា គបណាម្ហិ អវជ្ជកោតេ ណនិកបុរិស ថាគតពហុលម្ហិ ។
តំ មំ គតោ សក្តភោហា   ខុស្សជ្ជាយ វិបុលាយ វឌ្ឍិយោ
ខិតឡាតីស វិសេបដ្ដី   អដ្ឋិដ្ឋិត្វា គាុលយរស្ស[១] ។

១ ម. កុណបេរត្តុ ។

ខ្ញុំត្រូវគេព្រនាក់កូនក្មេងអស់ ១២ ឆ្នាំ ត្រូវគេក្រៀវ ត្រូវដង្កូវបៀតបៀន ឈឺចាប់ ព្រោះតែអំពើដែលខ្ញុំសេព នូវប្រពន្ធរបស់បុគ្គលដទៃ ៗ ខ្ញុំនោះច្យុតចាកកំណើតនៃពពែនោះហើយ ក៏កើតជាកូនគោ អំពីមេគោរបស់ឈ្មួញគោ បាន១២ខែ មានរោមក្រហមដូចជាជ្រលក់ល័ខ ហើយត្រូវគេក្រៀវ ៗ ខ្ញុំតែងទាញនូវនង្គ័លនឹងរទេះ ខ្វាក់ ខ្វក់ ឈឺ ព្រោះតែខ្ញុំសេពនូវប្រពន្ធរបស់បុគ្គលដទៃ ៗ ខ្ញុំនោះជាសត្វច្យុតចាកកំណើត នៃគោនោះហើយ ក៏កើតក្នុងផ្ទៃនៃទាសីក្នុងផ្ទះ ក្បែរថ្នល់ មិនប្រាកដជាស្រី មិនប្រាកដជាប្រុស (ខ្ទើយ) ព្រោះតែខ្ញុំសេព នូវប្រពន្ធនៃបុគ្គលដទៃ ៗ ខ្ញុំស្លាប់ក្នុងអាយុ ៣០ ឆ្នាំ ហើយក៏កើតជាទារិកា ក្នុងត្រកូលនៃអ្នករទេះ ដែលជាត្រកូលកំព្រា គ្មានភោគសម្បត្តិ ត្រូវបុរសជាម្ចាស់ទ្រព្យរឹបជាន់ច្រើន ៗ កាលការប្រាក់ចំរើនច្រើនឡើងហើយ នាយឈ្មួញរទេះក៏អូសទាញខ្ញុំ អំពីផ្ទះនៃត្រកូល ដែលកំពុងយំខ្សឹកខ្សួល ៗ

ថេរីគាថាយ ចត្តាឡីសនិបាតោ

អថ សោឡសមេ វស្សេ   ទិស្វាន មំ បត្តយោព្វនំ
កញ្ញំ ឱរុន្ធ តស្ស បុត្តោ   គិរិទាសោ នាម នាមេន ។
តស្សបិ អញ្ញា ភរិយា   សីលវតី គុណវតី ច
អនុរត្តា ភត្តារំ តស្សាហំ   វិទ្ទេសនមកាសឹ ។
តស្សេតំ កម្មផលំ យំ មំ   អបកិរិតូន គច្ឆន្តិ
ទាសីវ ឧបដ្ឋហន្តឹ   តស្សបិ អន្តោ កតោ មយាតិ ។

ឥសិទាសី ។

ចត្តាឡីសនិបាតោ សមត្តោ ។

គ្រានោះ បុត្ររបស់ឈ្មួញរទេះនោះ ឈ្មោះគិរិទាសៈ បានឃើញខ្ញុំ ជាស្ត្រីនៅក្រមុំ មានវ័យចំរើន ក្នុងឆ្នាំជាគំរប់ ១៦ ក៏ហួងហែងទុក(ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន) ។ ប្រពន្ធដទៃរបស់គិរិទាសៈ ជាស្ត្រីមានសីលផង មានគុណផង ជាស្ត្រីប្រព្រឹត្តតាមកស្ដា ខ្ញុំក៏បានធ្វើការស្អប់នូវប្រពន្ធរបស់គាត់ ។ ប្តីទាំងឡាយ លះលែងខ្ញុំ ដែលជាអ្នកខ្នះខ្នែងបំរើដូចជាទាសី ព្រោះផលនៃកម្មណា នុ៎ះជាផលកម្ម(របស់ខ្ញុំ)នោះ ទីបំផុតនៃបាបកម្មនោះឯង ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

ឥសិទាសីថេរី ។

ចប់ ចត្តាឡីសនិបាត ។

ថេរីគាថាយ មហានិបាតោ

(៣៣៨) មន្តាវតិយា នគរេ រញ្ញោ កោញ្ចស្ស អគ្គមហេសិយា
ធីតា អាសិ[១] សុមេធា បសាទិតា សាសនករេហិ[២] ។
សីលវតី ចិត្តកថិកា[៣] ពហុស្សុតា ពុទ្ធសាសនេ វិនីតា
មាតាបិតរោ ឧបគម្ម ភណតិ ឧភយោ និសាមេថ ។
និព្វានាភិរតា អហំ អសស្សតំ ភវគតំ យទិបិ ទិព្វំ
កិមង្គ បន តុច្ឆា កាមា អប្បស្សាទា ពហុវិឃាតា ។
កាមា កដុកា អាសីវិសូបមា យេសុ មុច្ឆិតា ពាលា
តេ ទីឃរត្តំ និរយេ សមប្បិតា ហញ្ញន្តេ ទុក្ខិតា ។
សោចន្តិ បាបកកម្មា វិនិបាតេ បាបវុឌ្ឍិនោ
សទា កាយេន វាចាយ ច មនសា ច អសំវុតា ពាលា ។
ពាលា តេ ទុប្បញ្ញា អចេតនា ទុក្ខសមុទយោរុទ្ធា
ទេសេន្តេ អជានន្តា ន ពុជ្ឈរេ អរិយសច្ចានិ ។

---

១ ម. អាសិំ ។ ២ ម. សាសនំ ករេហិ ។ ៣ ម. ចិត្តកថា ។

ថេរីគាថា មហានិបាត

(៣៣៨) នាងសុមេធា ជាធីតា នៃអគ្គមហេសី របស់ព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះនាមកោញ្ចៈ ក្នុងនគរឈ្មោះមន្តាវតី ជាស្ត្រីដែលព្រះអរិយៈ អ្នកធ្វើសាសនាឲ្យជ្រះថ្លាហើយ ។ នាងសុមេធា ជាស្រីមានសីល ជាធម្មកថិកាដ៏វិចិត្រ ជាពហុស្សុត ជាស្រីបានបទក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ចូលទៅជិតព្រះមាតាបិតាហើយទូលថា សូមទ្រង់ទាំងពីរស្តាប់ (ពាក្យខ្ញុំម្ចាស់) ។ ខ្ញុំម្ចាស់ជាអ្នកត្រេកអរ ចំពោះព្រះនិព្វាន ភពសូម្បីជាទិព្វ ក៏ជារបស់មិនទៀងទាត់ ទឹងចាំបាច់ពោលទៅថ្វី ដល់កាមទាំងឡាយ ដែលជារបស់សោះសូន្យ មានការត្រេកអរតិច មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ។ ពួកជនពាល ឈ្លក់ ក្នុងកាមទាំងឡាយណា កាមទាំងឡាយនោះ ជាសភាវៈខ្លោចផ្សា ឧបមាដូចជាអាសិរពិស ពួកជនពាលទាំងនោះ សឹងពេញណែនត្រៀបត្រាក្នុងនរក រងទុក្ខលំបាកអស់កាលដ៏អង្វែង ។ ពួកជនពាល មានកម្មដ៏លាមក មានគំនិតអាក្រក់ មិនសង្រួម កាយ វាចា ចិត្ត រមែងសោកស្រែងសង្រៃ ក្នុងវិនិបាត (អបាយ) សព្វៗកាល ។ ជនពាលទាំងនោះ ជាអ្នកឥតប្រាជ្ញា ឥតចេតនា ត្រូវតណ្ហា ជាហេតុនៃទុក្ខរួបរឹត មិនដឹង (នូវចតុសច្ចធម៌) ដែលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែង រមែងមិនត្រាស់ដឹង នូវអរិយសច្ចទាំងឡាយ ។

ថេរីគាថាយ មហានិបាតោ

សច្ចានិ អម្ម ពុទ្ធវរទេសិតានិ តេ ពហុតរា អជានន្តា
យេ អភិនន្ទន្តិ ភវគតំ ពិហេន្តិ ទេវេសុ ឧបបត្តឹ ។
ទេវេសុបិ ឧបបត្តិ អសស្សតា ភវគតេ អនិច្ចម្ហិ
ន ច ឧត្តសន្តិ[១] ពាលា បុនប្បុនំ ជាយិតព្វស្ស ។
ចត្តារោ វិនិបាតា ទ្វេ ច គតិយោ កថញ្ចិ លព្ភន្តិ
ន ច វិនិបាតគតានំ បព្វជ្ជា អត្ថិ និរយេសុ ។
អនុជានាថ មំ ឧភោ បព្វជិតុំ ទសពលស្ស បាវចនេ
អប្បោស្សុក្កា ឃដិស្សំ ជាតិមរណប្បហានាយ ។
កឹ ភវគតេ អភិនន្ទិតេន កាយកលិនា អសារេន
ភវតណ្ហាយ និរោធា អនុជានាថ បព្វជិស្សាមិ ។
ពុទ្ធានំ ឧប្បាទោ វិវជ្ជិតោ អក្ខណោ ខណោ លទ្ធោ
សីលានិ ព្រហ្មចរិយំ យាវជីវំ ន ទូសេយ្យំ ។
ឯវំ ភណតិ សុមេធា អថ នំ មាតាបិតរោ អហំសុ[២]
ន មយំ គហដ្ឋា[៣] មរណវសំ គតាវ ហោស្សាម[៤] ។

---

១ ឱ. ម. ន បិ សន្តសន្តិ ។ ២ ឱ. មាតាបិតរោ ន តាវ អាហារំ ។ ម. មាតាបិតរោ ន តាវ ។
៣ ម. អាហារំ អាហរិស្សំ គហដ្ឋា ។ ឱ. អាហរិយ គហដ្ឋា ។ ៤ ឱ. ម. គតាវ ហេស្សាមិ ។

បពិត្រព្រះមាតា ជនទាំងឡាយ ជាច្រើននាក់ណាស់ ដែលមិនដឹងនូវសច្ចធម៌ ដ៏ជាធម៌គឺព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរទ្រង់សំដែង ហើយត្រេកអរតែនឹងភព ពេញចិត្តតែនឹងការកើតក្នុងពួកទេវតា ។ សូម្បីការកើតក្នុងពួកទេវតា ក៏មិនទៀង កាលបើភពមិនទៀង ពួកជនពាលក៏នៅតែមិនតក់ស្លុត នឹងភពដែលសត្វ ត្រូវកើតញយ ៗ ។ វិនិបាត៤[1] នឹងគតិ ២ បុគ្គលគប្បីបានដូចម្តេចកើត បញ្ជារបស់ពួកសត្វវិនិបាតក្នុងនរកមិនមានឡើយ ។ សូមទ្រង់ទាំងពីរអនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំម្ចាស់ ទៅបួសក្នុងសាសនានៃព្រះទសពល ខ្ញុំម្ចាស់នឹងជាស្ត្រីមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ប្រឹងប្រែងដើម្បីលះបង់ នូវជាតិនឹងមរណៈ ។ ប្រយោជន៍អ្វី ដោយភពដែលអ្នកផងត្រេកត្រអាល ប្រយោជន៍អ្វី ដោយកាយជាពោស ឥតខ្លឹមសារ សូមទ្រង់អនុញ្ញាត ខ្ញុំម្ចាស់នឹងបួស ដើម្បីរលត់នូវតណ្ហា ។ ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ (ខ្ញុំម្ចាស់បានជួបប្រទះហើយ) កាលមិនមែនជាខណៈ ខ្ញុំម្ចាស់វៀរស្រឡះហើយ ខណៈខ្ញុំម្ចាស់បានហើយ ខ្ញុំម្ចាស់មិនប្រទូស្តនូវសីលនឹងព្រហ្មចរិយៈ រហូតអស់មួយជីវិត ។

លុះនាងសុមេធា ក្រាបទូលយ៉ាងនេះ គ្រានោះព្រះមាតាបិតាបានមានបន្ទូលនឹងនាងថា យើងទាំងឡាយ ជាគ្រហស្ថ សុទ្ធតែលុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីស្លាប់ នឹងលះបង់មិនបានទេ ។

១, វិនិបាត ៤ គឺ នរក, តិរច្ឆាន, ប្រេត, អសុរកាយ ។ អដ្ឋកថា ។

មាតា ទុក្ខិតា រោទតិ បិតា ច

ទុក្ខិតោ តថា សោកសមភិហតោ[១]

ឃដេន្តិ តំ សញ្ញាបេតុំ

បាសាទតលេ ឆមាបតិតំ ។

ឧដ្ឋេហិ បុត្តកេ កឹ សោចិតេន ទិន្នាសិ វារណវតិម្ហិ
រាជា អនិករត្តោ អភិរូបោ តស្ស ត្វំ ទិន្នា ។
អគ្គមហេសី ភវិស្សសិ អនិករត្តស្ស រាជិនោ ភរិយា
សីលានិ[២] ព្រហ្មចរិយំ បព្វជ្ជា ទុក្ករា បុត្តកេ[៣] ។
រជ្ជេ អាណា ធនមិស្សរិយំ ភោគា សុខា ទហរិកាសិ
តស្មា ភុញ្ជាហិ កាមភោគេ វារេយ្យំ ហោតុ តេ បុត្ត ។
អថ នេ ភណតិ សុមេធា មា ឯទិសកានិ ភវគតំ អសារំ
បព្វជ្ជា វា ហោតុ[៤] មរណំ វា តេន ចេវ វារេយ្យំ ។
កិមិវ បូតិកាយំ អសុចឹ សវនគន្ធំ ភយានកំ

---

១ ឱ. ម. អត្យា សព្វសោ សមភិហតា ។ ២ ម. អរិយសីលានិ ។ ៣ ឱ. ម. បុត្តក ។
៤ ឱ. ម. ហោហិតិ ។

មាតាជាទុក្ខស្រែកយំ បិតាក៏ជាទុក្ខ ត្រូវសេចក្ដីសោក
ស្ដាយគ្របសង្កត់ដូចគ្នា ប្រឹងប្រែងសង្រ្គោះសង្រ្គមធីតា
នោះ ដែលដួលចុះលើផែនដី នាំផ្តៀប្រាសាទថា ។

ម្នាលកូនស្រី ចូរនាងក្រោកឡើង ប្រយោជន៍អ្វីដោយការសោក (ដើម្បីចង់បួស) យើងបានថ្វាយនាងដល់ស្តេច ទ្រង់ព្រះនាមអនិករត្តៈ ជាស្តេចមានរូបល្អ ក្នុងនគរឈ្មោះវារណាវតីហើយ ។ នាងនឹងបានជាអគ្គមហេសី នឹងបានជាភរិយា របស់ស្តេចអនិករត្តៈ នែកូនស្រី សីល ព្រហ្មចរិយធម៌ នឹងបព្វជ្ជា គេធ្វើបានកម្រណាស់ៗ អាណាបក្រក្ខន៍ពង្ស (នៃស្តេចអនិករត្តៈ) ទ្រព្យនឹងឥស្សរិយយស (ក៏មានច្រើន) ភោគសម្បត្តិទាំងឡាយនាំមកនូវសេចក្ដីសុខ ទាំងខ្លួននាងក៏នៅក្រមុំ ព្រោះហេតុនោះ នាងចូរប្រើប្រាស់ភោគសម្បត្តិតាមប្រាថ្នាចុះ ម្នាលកូនស្រី កិច្ចដែលគេត្រូវដណ្តឹង ចូរមានដល់នាង ។

គ្រានោះ នាងសុមេធា ក្រាបទូលមាតាបិតានោះថា សម្បត្តិទាំងឡាយប្រាកដដូច្នេះ ចូរកុំមាន (ដល់ខ្ញុំម្ចាស់) ភពជារបស់គ្មានខ្លឹមសារ បព្វជ្ជាឬមរណៈចូរមានដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ព្រោះហេតុនោះ កិច្ចដែលគេត្រូវដណ្តឹង(ចូរកុំមានដល់ខ្ញុំម្ចាស់ឡើយ)ៗ (សរីរៈនេះ) ដូចជាដង្កូវ ជាកាយស្អុយ មិនស្អាត មានក្លិនផ្សាយទៅ គួរខ្ពើម

កុណបំ អភិសំវិសេយ្យំ គត្តំ សវតិបគ្ឃរិតំ អសុចិបុណ្ណំ។
កិំ មម តាហំ ជានន្តី   វិកូលកំ មំសលោហិតុបលិត្តំ[1]
កិមិកុលាលយំ សកុណភត្តំ កឡេវរំ កិស្ស ទិយ្យតីតិ។
និព្ពុយ្ហតិ សុសានំ អចិរំ   កាយោ អបេតវិញ្ញាណោ
ឆុឌ្ឌោ[2] កលិង្គរំ វិយ   ជិគុច្ឆមានេហិ ញាតីហិ។
ឆុឌ្ឌូន នំ សុសានេ បរភត្តំ[3]   ន្ហាយន្តិ ជិគុច្ឆន្តា
និយកា មាតាបិតរោ   កឹ បន សាធារណា ជនតា។
អជ្ឈោសិតា អសារេ កឡេវរេ អដ្ឋិន្ហារុសង្ឃាតេ
ខេឡស្សុច្ចារបស្សវ[4]   បរិបុណ្ណេ បូតិកាយម្ហិ ។
យោ នំ វិនិព្ភុជិត្វា   អព្ភន្តរមស្ស ពាហិរំ
កយិរា គន្ធស្ស អសហមានា សកាបិ មាតា ជិគុច្ឆេយ្យ។
ខន្ធធាតុអាយតនំ   សង្ខតំ ជាតិមូលកំ
ទុក្ខំ យោនិសោ អនុវិចិនន្តី ការេយ្យំ កិស្ស ឥច្ឆេយ្យំ។
ទិវសេ ទិវសេ តិសត្តិសតានិ   នវនវា បតេយ្យុំ កាយម្ហិ

---

១ ឱ. មំសសោណិតបលិត្តំ ។ ម. មំសំសោណិតបលិត្តំ ។ ២ ឱ. ម. ឆុឌ្ឌោ ។
៣ បុត្តស្ស គត្តត្តិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ ៤ ឱ ខេឡស្សុមុច្ចាស្សវ ។

ដូចជាការុងជាវិការនៃស្បែក ពេញដោយសាកសព ពេញដោយរបស់មិនស្អាត ដែលហូរចេញក្នុងកាលម្ដងៗ ។ ខ្ញុំម្ចាស់ដឹងនូវសរីរៈនោះថា ដូចជាអ្វីមួយ ដែលបូកលាប ដោយសាច់នឹងឈាម ជារបស់គួរខ្ពើមក្រៃពេក ជាលំនៅនៃហ្វូងដង្កូវ ជាចំណីនៃសត្វស្លាប ជាសាកសព(គេ)នឹងឲ្យដល់អ្នកណាម្ដេចបាន ។ កាយដែលមានវិញ្ញាណប្រាសចេញហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន គេតែងដុតក្នុងព្រៃស្មសាន ពួកញាតិដែលខ្ពើមរអើម ក៏បោះបង់ចោល ដូចជាអង្កត់អុស ។ មាតាបិតារបស់ខ្លួន ពោលសាកសពនោះ ឲ្យជាចំណីសត្វដទៃក្នុងព្រៃស្មសាន ខ្ពើមរអើម ងូតលាង (ខ្លួនដើរចេញទៅ) ចំណង់បើសាធារណជន (នឹងមិនខ្ពើម) ដូចម្ដេចកើត ។ សត្វទាំងឡាយតែងជ្រុលជ្រប់ក្នុងគ្រោងកាយ ជាសាកសពឥតខ្លឹមសារ ដែលសង្ខារផ្ដុំផ្គុំដោយឆ្អឹងនិងសរសៃ ជាកាយស្អុយ ពេញដោយទឹកមាត់ ទឹកក្អក ទឹកសម្បោរ នឹងទឹករងៃ ។ បើបុគ្គលពន្លាត់រងកាយនោះ ធ្វើអាការខាងក្នុងនៃវាឲ្យត្រឡប់មកខាងក្រៅវិញ សូម្បីមាតារបស់ខ្លួនក៏ខ្ពើមរអើមអត់ទ្រាំនឹងក្លិនពុំបាន ។ ខ្ញុំម្ចាស់និយាយដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា នូវខន្ធ ធាតុ អាយតនៈ ដែលសង្ខារតាក់តែង ថាមានជាតិជាឫសគល់ នាំមកនូវទុក្ខ មិនជាទីពេញចិត្ត ទើបប្រាថ្នានូវកិច្ចដែលគេត្រូវដណ្ដឹងដើម្បីអ្វី ។ លំពែង៣ រយ ដែលសំលៀងថ្មីៗ គប្បីធ្លាក់ចុះលើកាយរាល់ៗ ថ្ងៃ

វស្សសតម្បិ(១) បយាតោ សេយ្យោ ទុក្ខស្ស ចេវ ខយោ ។

អជ្ឈុបគច្ឆេ ឃាតំ យោ វិញ្ញូ ឃរំ សត្តុនោ វចនំ

ទីឃោ ច តេសំ សំសារោ បុនប្បុនំ ហញ្ញមានានំ ។

ទេវេសុ មនុស្សេសុ ច តិរច្ឆានយោនិយា អសុរកាយេសុ

បេតេសុ ច និរយេសុ ច អបរិមិតា ទិស្សន្តេ ឃាតា ។

និរយេសុ ពហូ វិនិបាត– គតស្ស កិលិស្សមានស្ស

ទេវេសុបិ អត្តាណំ និព្វានសុខា បរំ នត្ថិ ។

បត្តា តេ និព្វានំ យេ យុត្តា ទសពលស្ស បាវចនេ

អប្បោស្សុក្កា ឃដេន្តិ ជាតិមរណប្បហានាយ ។

អជ្ជេវ តាត អភិនិក្ខមិស្សំ ភោគេហិ កឹ អសារេហិ

និព្វិណ្ណា មេ កាមា វន្តសមា តាលវត្ថុកតា ។

---

១ ឱ. ម. ប យាតោ ។

ប្រសិនបើ ការអស់ទៅនៃទុក្ខ សូម្បីមានការលំបាក(យ៉ាងនេះ) អស់រយឆ្នាំ ជាការប្រសើរ ៗ បុគ្គលណា ដឹងព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះសាស្តាយ៉ាងនេះ ហើយបានទទួលនូវសេចក្តីលំបាក(ការអស់ទៅនៃទុក្ខតែងមានដល់បុគ្គលនោះ) សង្សារ (ការអន្ទោលទៅ) របស់បុគ្គលពាលទាំងឡាយ ដែលលំបាករឿយ ៗ ជាសង្សារវែងឆ្ងាយ ៗ ការលំបាកតានតឹងមិនមានប្រមាណ រមែងប្រាកដក្នុងពួកទេវតា ពួកមនុស្សក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ក្នុងពួកអសុរកាយ ក្នុងពួកប្រេតនឹងក្នុងពួកនរក ៗ ក្នុងនរក មានសេចក្តីលំបាកច្រើន សត្វដែលកើតក្នុងវិនិបាត ក៏លំបាក សូម្បីក្នុងពួកទេវតា ក៏មិនមានទីពឹង សេចក្តីសុខដទៃក្រៅលែង ជាងសេចក្តីសុខក្នុងព្រះនិព្វាន មិនមានទេ ៗ បុគ្គលពួកណាខំប្រឹងប្រែងក្នុងសាសនា របស់ព្រះទសពល ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ខំព្យាយាមលះបង់ជាតិនិងមរណៈ បុគ្គលពួកនោះឈ្មោះថាបានព្រះនិព្វាន ៗ បពិត្រព្រះបិតា ខ្ញុំម្ចាស់នឹងចេញបួស ក្នុងថ្ងៃនេះ ប្រយោជន៍អ្វីដោយភោគៈទាំងឡាយ ដែលឥតខ្លឹមសារ កាមទាំងឡាយ ទុកស្មើតែដែលគេខ្ជាក់ចោល ខ្ញុំម្ចាស់នឿយណាយហើយ ធ្វើឲ្យដូចដើមត្នោតមិនមានទីកើត (ដែលបុគ្គលដកចោលហើយ) ៗ

សា គេហំ ភណតិ បិតរំ អនិករត្តោ ច យស្ស ទិន្នា
ឧបយាសិបិ តរុណាវុតោ(១) វារេយ្យំ ឧបដ្ឋិតេ កាលេ ។
អថ អសិតនិចិតមុទុកេ កេសេ ខគ្គេន ឆិន្ទិយ
សុមេធា បាសាទញ្ញូ បិធេត្វា បឋមជ្ឈានំ សមាបជ្ជិ ។
សមាបត្តឹហិ សមាបន្នា អនិករត្តោ ច អាគតោ នគរំ
បាសាទេ សុមេធា អនិច្ចសញ្ញា សុភាវេតិ ។
សា ច មនសិ ករោតិ អនិករត្តោ ច អារុហិ តុរិតំ
មណិកនកភូសិតង្គោ កតញ្ជលិ យាចតិ សុមេធំ ។
រជ្ជេ អាណា ធនមិស្សរិយំ ភោគា សុខា ទហរិកាសិ
ភុញ្ជាហិ កាមភោគេ កាមសុខា ទុល្លភា លោកេ ។
និសដ្ឋំ តេ រជ្ជំ ភោគេ ភុញ្ជស្សុ ទេហិ ទានានិ
មា ទុម្មនា អហោសិ មាតាបិតរោ តេ ទុក្ខិតា ។

---

១ ម. ឧភយាបេបិ តរុណាវិតា ។

នាងសុមេធានោះ កំពុងនិយាយនឹងបិតាយ៉ាងនេះ ស្រាប់តែព្រះបាទអនិកវត្តៈ ដែលបិតាបានថ្វាយនាងដល់ទ្រង់ ស្ដេចព្រះពជ-ដំណើរចូលទៅដល់ ដោយមានពួកកំឡោះហែហម (ព្រោះ)ការត្រូវដណ្ដឹងមានក្នុងកាលព្រាកដហើយៗ ក្នុងកាលនោះ នាងសុមេធាកាត់នូវសក់ទាំងឡាយ ដែលមានពណ៌ខ្មៅរលើប ស្លូតទន់ ដោយព្រះខាន់ ហើយបិទទ្វារប្រាសាទ រួចចូលបឋមជ្ឈាន ៗ នាងសុមេធាកំពុងតែចូលសមាបត្តិ ចំរើននូវអនិច្ចសញ្ញាលើប្រាសាទ គាប់ជួនស្ដេចអនិកវត្តៈក៏យាងមកដល់នគរ ៗ នាងសុមេធានោះ កំពុងតែធ្វើទុកក្នុងចិត្ត (នូវអនិច្ចសញ្ញា) ស្ដេចអនិកវត្តៈ ដែលស្អិតស្អាងព្រះអង្គ ដោយគ្រឿងអលង្ការជាវិការៈកែវមណីនឹងមាស ក៏ឡើងមកដោយរួសរាន់ ហើយធ្វើអញ្ជលីអង្វរនាងសុមេធាថា ៗ អាជ្ញាក្នុងរាជ្យ របស់យើង ទ្រព្យនឹងឥស្សរិយយសៈ (ក៏មានច្រើន) ភោគសម្បទទាំងឡាយ នាំមកនូវសេចក្ដីសុខ ទាំងខ្ញុំៈ នាងសោត ក៏នៅក្រមុំ នាងចូរប្រើប្រាស់ភោគៈសម្បទតាមប្រាថ្នាចុះ (ព្រោះថា) កាម-សុខក្នុងលោក គេរកបានដោយកម្រណាស់ ៗ រាជសម្បត្តិ យើងប្រគល់ផ្ដាច់ឲ្យនាង នាងចូរប្រើប្រាស់នូវភោគសម្បទទាំងឡាយ ចូរឲ្យនូវទានចុះ នាងកុំតូចចិត្តឡើយ មាតាបិតារបស់នាង ជាទុក្ខ ៗ

តន្តំ ភណាតិ សុមេធា កាមេហិ អនត្ថិកា វិគតមោហា

មា កាមេ អភិនន្ទិ កាមេស្វាទីនវំ បស្ស ។

ចាតុទ្ទីបោ រាជា មន្ធាតា អាសិ កាមភោគិនំ អគ្គោ

អតិត្តោ កាលង្កតោ ន ចស្ស បរិបូរិតា ឥច្ឆា ។

សត្ត រតនានិ វស្សេយ្យ វុដ្ឋិមា ទសទិសា សមន្តេន

ន ចត្ថិ តិត្តិ កាមានំ អតិត្តាវ មរន្តិ នរា ។

អសិសូលូបមា កាមា កាមា សប្បសិរោបមា

ឧក្កោបមា អនុទហន្តិ អដ្ឋិកង្កលសន្និភា ។

អនិច្ចា អទ្ធុវា កាមា ពហុទុក្ខា មហាវិសា

អយោគុឡោវ សន្តត្តោ អឃមូលា ទុក្ខប្ផលា[1] ។

រុក្ខប្ផលូបមា កាមា មំសបេសូបមា ទុខា

សុបិនោបមា វញ្ចនិយា កាមា យាចិតកូបមា ។

សត្តិសូលូបមា កាមា រោគោ គណ្ឌោ អឃំ និឃំ

---

១ រុក្ខប្ផលាតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

នាងសុមេធា ជាស្ត្រីមិនត្រូវការដោយកាម មានមោហៈទៅប្រាស ហើយ ក៏ទូលតបស្តេចអនិកត្តៈនោះថា ព្រះអង្គកុំត្រេកត្រអាលចំពោះកាមទាំងឡាយ ព្រះអង្គចូរឃើញទោសក្នុងកាមទាំងឡាយវិញ ៗ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមមន្ធាតុ ជាធំលើទ្វីបទាំងបួន ជាបុគ្គលប្រសើរផុត ជាងពួកជនអ្នកបរិភោគកាម ទ្រង់មិនឆ្អែតឆ្អន់ (ដោយកាមទាំងឡាយ) ទ្រង់ទិវង្គតទៅ សេចក្តីប្រាថ្នារបស់ស្តេចនោះ នៅតែមិនពេញគ្រប់គ្រាន់នៅឡើយ ៗ ភ្លៀងគប្បីបង្អុរចុះនូវរតនៈទាំងឡាយ ៧ ប្រការ ជុំវិញ គ្រប់ទិសទាំង ១០ សេចក្តីឆ្អែតចំពោះកាមទាំងឡាយក៏នៅតែមិនល្មម ពួកនរជន រមែងស្លាប់ទៅទាំងមិនឆ្អែត ៗ កាមទាំងឡាយប្រៀបដូចជាវទឹងឈើស្រួច កាមទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាក្បាលនៃពស់ ឬប្រៀបដូចជាគបភ្លើង ក្រៀមក្រោះដូចជាពង្អឹង តែងដុតកំដៅរឿយៗ ៗ កាមទាំងឡាយ មិនទៀងទាត់ មិនឋិតថេរ មានទុក្ខច្រើន មានពិសខ្លាំង មានសេចក្តីតានតឹងជាឫសគល់ មានសេចក្តីទុក្ខជាផល ដូចជាដុំដែកដែលកំពុងឆេះ ៗ កាមទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាផ្លែឈើ ឬប្រៀបដូចដុំសាច់ នាំមកនូវទុក្ខ កាមទាំងឡាយដូចការយល់សប្តិ ជាគ្រឿងបញ្ឆោត ដូចជារបស់ខ្ចីគេ ៗ កាមទាំងឡាយ ដូចជាលំពែងទឹងដែកស្រួច ដូចជារោគ ឬដូចជាបូស ជាគ្រឿងតានតឹង បង្អៀតបង្អល់

ថេរីគាថាយ មហានិបាតោ

អង្គារកាសុសទិសា អឃមូលំ ភយំ វធោ ។

ឯវំ ពហុទុក្ខា កាមា អក្ខាតា អន្តរាយិកា

គច្ឆថ ន មេ ភគវតេ វិស្សាសោ អត្ថិ អត្តនោ ។

កិំ មម បរោ ករិស្សតិ អត្តនោ សីសម្ហិ ឌយ្ហមានម្ហិ

អនុពន្ធេ ជរាមរណេ តស្ស ឃាតាយ ឃដិតព្វំ ។

ទ្វារំ អបាបុណិត្វានហំ មាតាបិតរោ អនិករត្តញ្ច

ទិស្វាន ឆមំ និសិន្នេ រោទន្តេ ឥទមវោច

ទីឃោ ពាលានំ សំសារោ បុនប្បុនញ្ច រោទតំ

អនមតគ្គេ បិតុ មរណេ ភាតុ វធេ អត្តនោ ច វធេ ។

អស្សុំ ថញ្ញំ រុហិរំ សំសារំ អនមតគ្គតោ សរថ

សត្តានំ សំសរតំ សរដ្ឋីនញ្ច សន្និចយំ ។

សរ ចតុរោទធី ឧបនីតេ អស្សុថញ្ញរុហិរម្ហិ

សរ ឯកកប្បមដ្ឋីនំ សញ្ចយំ វិបុលេន សមំ ។

កាមទាំងឡាយ ប្រាកដស្មើដោយរណ្តៅនៃរងើកភ្លើង មានសេចក្តីតានតឹងជាឫស ជាភ័យ ជាខ្មាំង ។ កាមទាំងឡាយ មានសេចក្តីទុក្ខច្រើនយ៉ាងនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ជាសភាវៈធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ សូមព្រះអង្គយាងទៅវិញចុះ សេចក្តីស្និទ្ធស្នាលក្នុងភព របស់ខ្ញុំម្ចាស់ មិនមានទេ ។ បុគ្គលដទៃនឹងធ្វើនូវប្រយោជន៍ដូចម្តេច ដល់ខ្ញុំម្ចាស់កើត កាលបើក្បាលរបស់ខ្លួនត្រូវភ្លើងឆេះ កាលបើជរាមរណៈកំពុងជាប់តាម ខ្ញុំម្ចាស់ត្រូវប្រឹងប្រែង ដើម្បីកំចាត់បង់នូវជរាមរណៈនោះ ។

នាងសុមេធានេះ លុះឃើញមាតាបិតា នឹងស្តេច អនិករត្តៈ ដែលមកមិនទាន់ដល់ទ្វារ កំពុងគង់យំ លើផែនដី ក៏ពោលនូវពាក្យនេះថា សង្សារ របស់បុគ្គលអន្ធពាល ដែលយំទួញញយៗ ចំពោះសេចក្តីស្លាប់ របស់បិតា សេចក្តីស្លាប់ របស់បងប្អូន នឹងសេចក្តីស្លាប់របស់ខ្លួន ក្នុងសង្សារវដ្ត ដែលគេមិនអាចដឹងទីបំផុតបាន ជាសង្សារវែងឆ្ងាយ ។ សូមទ្រង់ទាំងឡាយរលឹកនូវទឹកភ្នែក ទឹកដោះ នឹងឈាម កាលទ្រង់អន្ទោលទៅ ព្រោះសង្សារ ដែលគេមិនអាចដឹងទីបំផុតបាន សូមទ្រង់រលឹកនូវគំនរឆ្អឹងទាំងឡាយ របស់ពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅមកៗ ។ សូមទ្រង់រលឹកដល់ទឹកភ្នែក ទឹកដោះ នឹងឈាម ដែលប្រៀបធៀបនឹងសមុទ្រធំ ទាំង ៤ សូមទ្រង់រលឹកនូវគំនរនៃឆ្អឹងទាំងឡាយ ក្នុងកប្បមួយៗ ដែលស្មើនឹងភ្នំវេបុល្លៈ ។

អនមតគ្គេ សំសារេ មហឹ ជម្ពុទីបមុបនីតំ

កោលដ្ឋិមត្តគុឡិកា មាតាបិតូស្វេវ នប្បហោន្តិ ។

សរ តិណកដ្ឋសាខាបលាសំ ឧបនីតំ អនមតគ្គតោ

បិតូសុ ចតុរង្គុលិកា ឃដិកា បិតុបិតូស្វេវ នប្បហោន្តិ ។

សរ កាណកច្ឆបំ បុព្វេ សមុទ្ទេ អបរតោ ច យុគច្ឆិទ្ទំ

សិរំ តស្ស ច បដិមុក្កំ មនុស្សលាភម្ហិ ឱបម្មំ ។

សរ រូបំ ផេណបិណ្ឌោបមស្ស កាយកលិនោ អសារស្ស

ខន្ធេ បស្ស អនិច្ចេ សរាហិ និរយេ ពហុវិឃាតេ ។

សរ កដសឹ វឌ្ឍេន្តេ បុនប្បុនំ តាសុ តាសុ ជាតីសុ

សរ កុម្ភីលភយានិ ច សរាហិ ចត្តារិ សច្ចានិ ។

ដុំដីប៉ុនគ្រាប់ក្របៅ ដែលបុគ្គលលញ់ដីអស់ទាំងជម្ពូទ្វីប ក៏មិនល្មម គីតិប ជាងមាតាបិតាទាំងឡាយ របស់សត្វ កាលអន្ទោលទៅក្នុងសង្សារ ដែលគេមិនអាចដឹងទីបំផុតបាន ។ សូមទ្រង់រលឹកនូវស្មៅ កំណាត់ឈើ មែកឈើនឹងស្លឹកឈើ ដែលគេនាំមកប្រៀបធៀបខ្នាប់ទាំងឡាយ (របស់ស្មៅជាដើមនោះ) ប្រហាណបួនធ្នាប់ ៗក៏មិនល្មមស្មើនឹងបិតានឹងជីតាទាំងឡាយ ព្រោះសង្សារ មានទីបំផុតគេមិនអាចដឹងបាន ។ សូមទ្រង់នឹកមើលនូវអណ្ដើកខ្វាក់ នឹងប្រហោងនឹម (ដែលខ្យល់បក់បង្វិល)ទៅក្នុងសមុទ្រ អំពីត្រើយខាងកើតទៅត្រើយដទៃទៀត នឹងក្បាលអណ្ដើកនោះ ដែលចូលទៅ (ក្នុងប្រហោងនឹម) នេះ ជាសេចក្ដីឧបមាក្នុងការបានអត្តភាពជាមនុស្ស ។ សូមទ្រង់រលឹកនូវរូប របស់គ្រោងកាយ ជាទោស ឥតខ្លឹមសារ មានឧបមាដូចដុំនៃពពុះទឹក សូមទ្រង់ឃើញនូវខន្ធទាំងឡាយ ថាជាសភាវៈមិនទៀងទាត់ សូមទ្រង់រលឹកនូវនរកទាំងឡាយ ដែលមានសេចក្ដីទុក្ខក្ដួលក្ដៅជាច្រើន ។ សូមទ្រង់រលឹកនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលញុំាងទីស្មសានឲ្យចំរើនរឿយ ៗ ក្នុងជាតិទាំងឡាយនោះ ៗ សូមរលឹកនូវភ័យក្នុងការចិញ្ចឹមពោះផង សូមរលឹកនូវអរិយសច្ច ទាំង ៤ ផង ។

អមតម្ហិ វិជ្ជមានេ កឹ តវ បញ្ចកដុកេន បីតេន

សព្វា ហិ កាមរតិយោ កដុកតរា បញ្ចកដុកេន ។

អមតម្ហិ វិជ្ជមានេ

កឹ តវ កាមេហិ យេ បរិឡាហា

សព្វា ហិ កាមរតិយោ

ជលិតា ច កុថិតា កុបិតា សន្តាបិតា ។

អសបត្តម្ហិ សមានេ

កឹ តវ កាមេហិ យេ ពហុសបត្តា

រាជគ្គិចោរឧទកប្បិយេហិ

សាធារណា កាមា ពហុសបត្តា ។

មោក្ខម្ហិ វិជ្ជមានេ កឹ តវ(១) កាមេហិ យេសុ វធពន្ធោ

កាមេសុ ហិ វធពន្ធោ កាមកាមា ទុក្ខានិ អនុភោន្តិ ។

អាទីបិតា តិណុក្កា គណ្ហន្តំ ឌហន្តិ នេវ មុញ្ចន្តិ

ឧក្កោបមា ហិ កាមា ឌហន្តិ យេ តេន មុញ្ចន្តិ ។

---

១ ម. កិន្តូវ កាមេហិ យេ បរិឡាហា ។

កាលបើអមតធម៌ មាន ប្រយោជន៍អ្វី ដោយហេតុក្តៅផ្សា[1] ៤ យ៉ាង ដែលទ្រង់សោយហើយ ដ្បិតតម្រេកក្នុងកាមទាំងអស់ ក្តៅផ្សាក្រពេក ព្រោះហេតុក្តៅផ្សា ៤ យ៉ាង ។

កាលបើអមតធម៌ មាន ទ្រង់មានប្រយោជន៍អ្វី ដោយកាមទាំងឡាយ ដែលជារបស់ក្តៅក្រហាយ ដ្បិតតម្រេកក្នុងកាមទាំងអស់ (ត្រូវភ្លើង ១១ កង) ឆេះពុះឡើង ញាប់ញ័រ ក្តៅសព្វ ។ កាលបើធម៌ដែលឥតសត្រូវ(នេក្ខម្ម:)មាន ទ្រង់មានប្រយោជន៍អ្វី ដោយកាមទាំងឡាយ ដែលមានសត្រូវច្រើន កាមទាំងឡាយ ជាសាធារណៈ មានសត្រូវច្រើន គឺសត្រូវអំពីស្តេច ភ្លើង ចោរ ទឹក នឹងបុគ្គលមិនជាទីស្រឡាញ់ ។

កាលបើព្រះនិព្វាន មាន ទ្រង់មានប្រយោជន៍អ្វី ដោយកាមទាំងឡាយ ដែលជាគ្រឿងសម្លាប់ ជាគ្រឿងចង ព្រោះថា កាមទាំងឡាយ តែងមានគ្រឿងសម្លាប់នឹងគ្រឿងចង ពួកសត្វនេះ តែងទទួលសេចក្តីទុក្ខទាំងឡាយ ព្រោះតែការប្រាថ្នាកាម ។ គប់ស្មៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះ តែងឆេះនូវបុគ្គលអ្នកកាន់ មិនលែងចេញ ព្រោះថាកាមទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាគប់ភ្លើង តែងឆេះនូវពួកសត្វ ដែលមិនលែងចេញ ។

---

១ ហេតុដ៏ក្តៅផ្សារបស់កាមគុណ មាន ៤ យ៉ាង បត្ថនា ការប្រាថ្នា ១ បរិយេសនា ការស្វែងរក ១ បរិគ្គហោ ការហួងហែងទុក ១ អារក្ខា ការរក្សាទូទៅមិនដាច់ ១ បរិភោគោ ការប្រើប្រាស់លៃលក ១ ។ អដ្ឋកថា ។

មា អប្បកស្ស ហេតុ កាម- សុខស្ស វិបុលំ ជហិ សុខំ
មា បុថុលោមោវ ពលិសំ គិលិត្វា បច្ឆា វិហញ្ញសិ ។
កាមេហិ មា(១) បរិព្ភមសិ សុនខោវ សង្ខលាពទ្ធោ
កាហន្តិ(២) ខុ តំ កាមា ឆាតា សុនខំវ ចណ្ឌាលា ។
អបរិមិតញ្ច ទុក្ខំ ពហូនិ ច ចិត្តទោមនស្សានិ
អនុភោហិសិ កាមយុត្តោ បដិនិស្សជ អទ្ធុវេ កាមេ ។
អជរម្ហិ វិជ្ជមានេ កឹ តវ កាមេហិ យេសុ ជរា
មរណព្យាធិគហិតា សព្វា សព្វត្ថ ជាតិយោ ។
ឥទមជរមិទមមរណំ ឥទមជរាមរណមិទមសោកំ
អសបត្តមសម្ពាធំ អខលិតមភយំ និរុបតាបំ ។
អធិគតមិទំ ពហូហិ អមតំ អជ្ជាបិ ច លភនីយមិទំ
យោ យោនិសោ បយុញ្ជតិ ន ច សក្កា អយដមានេន ។

---

១ ឱ. ម. កាមំ កាមេសុ ទមស្សុ តាវ ។ ២ ម. កាហិន្តិ ។

សូមទ្រង់កុំលះបង់ នូវសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ ព្រោះហេតុតែសុខក្នុងកាមបន្តិចបន្តួចឡើយ សូមទ្រង់កុំក្តៅក្រហាយក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ដូចជាត្រីលេបនូវសន្ទូច ។ សូមទ្រង់កុំប្រាស់ប្រាល់ ព្រោះតែកាមទាំងឡាយ ដូចសុនខ ដែលគេចងភ្ជាប់នឹងបង្គោល ឬ សត្វទាំងឡាយ ជាអ្នកស្រេកឃ្លាន តែងធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ដូចជាពួកចណ្ឌាល (ព្រានបណ្តើរឆ្កែ ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ព្រោះបាន)នូវឆ្កែ ។ បើទ្រង់ប្រកបខ្លួនក្នុងកាម ទឹងដែទុក្ខ មិនមានប្រមាណផង រងទោមនស្សក្នុងចិត្តដ៏ច្រើនផង សូមទ្រង់ លះបង់កាមទាំងឡាយ ជារបស់មិនទៀងចេញ ។ កាលបើព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាត មិនចេះចាស់ មានទ្រង់មានប្រយោជន៍អ្វី ដោយកាមទាំងឡាយ ជារបស់ចាស់ កំណើតទាំងអស់ ក្នុងភពទាំងពួង (សុទ្ធតែ) ត្រូវមរណៈនឹងព្យាធិបេជាន់ ។ ព្រះនិព្វាននេះ មិនចាស់ មិនស្លាប់ ព្រះនិព្វាននេះ ទាំងមិនចាស់មិនស្លាប់ មិនមានសោក មិនមានសត្រូវ មិនចង្អៀត មិនភ្លាំងភ្លាត់ មិនមានភ័យ មិនក្តៅពេលពល ។ អមតនិព្វាននេះ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ មានព្រះពុទ្ធជាដើម ច្រើនរូបបានហើយ មិនតែប៉ុណ្ណោះទេ ព្រះនិព្វាននេះ គេគប្បីបានក្នុងកាលសព្វថ្ងៃនេះ បុគ្គលណាព្យាយាមដោយឧបាយប្រាជ្ញា (បុគ្គលនោះ រមែងបាននូវព្រះនិព្វាន) តែបុគ្គលដែលមិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែង មិនអាចបាននូវព្រះនិព្វានឡើយ ។

ឯវំ ភណតិ សុមេធា សង្ខារគតេ រតិំ អលភមានា
អនុនេន្តី អនិករត្តំ កេសេ ឆមំ ខិបិ សុមេធា ។
ឧដ្ឋាយ អនិករត្តោ បញ្ជលិកោ យាចតិស្សា បិតរំ សោ
វិស្សជ្ជេថ សុមេធំ បព្វជិតុំ វិមោក្ខសច្ចទស្សាវី ។
សា វិស្សជ្ជិតា មាតាបិតូហិ បព្វជិ សោកភយភីតា
ឆ អភិញ្ញា សច្ឆិកតា អគ្គផលំ សិក្ខមានាយ ។
អច្ឆរិយមព្ភុតន្តំ និព្វានំ អាសិ រាជកញ្ញាយ
បុព្វេនិវាសចរិតំ យថា ព្យាករិ បច្ឆិមេ កាលេ ។
ភគវតិ កោនាគមនេ សង្ឃារាមម្ហិ នវនិវេសម្ហិ
សខិយោ តិស្សោ[១] ជនិយោ វិហារទានំ អទាសិម្ហា ។
ទសក្ខត្តុំ សតក្ខត្តុំ ទសសតក្ខត្តុំ សតានិ ច សតក្ខត្តុំ
ទេវេសុ ឧបបជ្ជិម្ហា កោ បន វាទោ មានុសកេសុ[២] ។

---

១ ឱ. ម. តីណិ ។ ២ ឱ. ម. មនុស្សេសុ ។

នាងសុមេធា មិនបាននូវសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសង្ខារ ពោលយ៉ាងនេះ នាងសុមេធា កាលពន្យល់ស្តេចអមិករត្តៈហើយ ក៏បោះសក់ទាំងឡាយចោលលើផែនដី ។ ស្តេចអនិករត្តៈនោះ ក្រោកឡើងផ្គងអញ្ជលី អង្វរបិតារបស់នាងសុមេធានោះថា សូមព្រះអង្គអនុញ្ញាត បើកកដបុត្រីឈ្មោះនាងសុមេធា ឲ្យបួសចុះ ដើម្បីឲ្យនាងឃើញនូវព្រះនិព្វាន ដែលជាគុណជាតទៀងទាត់ ។

នាងសុមេធានោះ ដែលជាស្ត្រីតក់ស្លុតចំពោះសោកនិងភ័យ លុះមាតាបិតាបើកឲ្យ ក៏បួស ហើយសិក្សានូវអគ្គផល បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអភិញ្ញា ៦ ។ ព្រះនិព្វាននោះ ជាគុណជាតអស្ចារ្យបំឡែក បានកើតមានដល់ពជកញ្ញា លុះក្នុងកាលជាទីបំផុត (ទៀបនឹងបរិនិព្វាន) នាងបានសំដែង នូវបុព្វេនិវាសចរិតថា ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះនាមកោនាគមនៈ (ត្រាស់ឡើងក្នុងលោក) យើងជាសំឡាញ់នឹងគ្នាទាំងបីនាក់ (គឺនាងធនញ្ជានី ១ នាងខេមា ១ ខ្ញុំ ១) បានថ្វាយវិហារទាន ក្នុងអារាមនៃសង្ឃ ជានិវេសន៍ដ៏ថ្មី ។ (ដោយអានិសង្សនៃវិហារទាននេះ) យើងទាំងឡាយ បានទៅកើតក្នុងពួកទេវតា ១០ ដង ១០០ដង ១.០០០ដង ១០.០០០ដង មិនបាច់និយាយទៅថ្វី ក្នុងពួកមនុស្ស ។

ទេវេសុ មហិទ្ធិកា អហុម្ហា មានុសកម្ហិ[១] កោ បន វាទោ

សត្តរតនស្ស មហេសី ឥត្ថីរតនំ អហំ អាសឹ ។

សោ ហេតុ សោ បភវោ តំ មូលំ ច សាសនេ ខមិំ[២]

តំ បឋមសមោធានំ តំ ធម្មរតាយ និព្វានំ ។

ឯវំ ករោន្តិ យេ សទ្ទហន្តិ វចនំ អនោមបញ្ញស្ស

និព្វិន្ទន្តិ ភវគតេ និព្វិន្ទិត្វា វិរជ្ជន្តីតិ ។

សុមេធា ។

មហានិបាតោ សមត្តោ ។

គាថាសតានិ ចត្តារិ អសីតិ បុន ចុទ្ទស

ថេរិយេកុត្តរសត្តតិ សព្វា តា អាសវក្ខយាតិ ។

ថេរិយា គាថាយោ សមត្តា ។

---

១ ឱ. ម. មនុស្សកម្ហិ ។ ២ ឱ. សត្ថុសាសនេ ខន្តិ ។

យើងជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន ក្នុងពួកទេវតា នឹងបាច់និយាយទៅថ្វីក្នុងពួកមនុស្ស ខ្ញុំបានកើតជាស្រ្តីកែវ ជាអគ្គមហេសី នៃស្តេចដែលមានរតនៈទាំង ៧ ប្រការ ។ អានិសង្សនៃវិហារទាននោះ ជាហេតុ អានិសង្សនោះ ជាប្រកត (ដែនកើត) អំណោយទាននោះ ជាឫសគល់ដំពេញចិត្តក្នុងសាសនា អំណោយទាននោះ ជាការចួបជុំមុនដំបូង អំណោយទាននោះ ជាហេតុឲ្យរលត់កិលេស (ព្រះនិព្វាន) របស់ខ្ញុំ ដែលជាអ្នកត្រេកអរក្នុងធម៌ ។ ពួកជនណា ជឿនូវព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាមិនថោកថយ ពួកជននោះ រមែងពោលយ៉ាងនេះថា ពួកជន នឿយណាយក្នុងភព គឺសង្សារវដ្ត លុះនឿយណាយហើយ ប្រាសចាកតម្រេក ។

សុមេធាថេរី ។

ចប់ មហានិបាត ។

ថេរីគាថានេះ មានគាថា ៤៨០ នឹង ១៤ គាថាទៀត ថេរីទាំងអស់នោះ ៧១ អង្គ ជាភិក្ខុនីអស់អាសវៈ ។

ចប់ ថេរីគាថា ។

សុត្តន្តបិដកេ
ខុទ្ទកនិកាយស្ស ថេរគាថា
ឆដ្ឋោ ភាគោ

មាតិកា ទំព័រ

ថេរគាថាយ
សត្តកនិបាតោ

ថេរគាថាយ សត្តកនិបាតេ សុន្ទរសមុទ្ទត្ថេរស្ស គាថា ១
លកុណ្ឌកត្ថេរស្ស គាថា .... "
ភទ្ទត្ថេរស្ស គាថា ២
សោបាកត្ថេរស្ស គាថា ៣
សរភង្គត្ថេរស្ស គាថា ៤

អដ្ឋកនិបាតោ

អដ្ឋកនិបាតេ មហាកច្ចាយនត្ថេរស្ស គាថា ៧
សិរិមិត្តត្ថេរស្ស គាថា ៨
មហាបន្ថកត្ថេរស្ស គាថា ៩

នវកនិបាតោ

នវកនិបាតេ ភូតត្ថេរស្ស គាថា ១១

សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ថេរគាថា
ឆដ្ឋភាគ

មាតិកា

ទំព័រ

ថេរគាថា
សត្តកនិបាត

ថេរគាថា សត្តកនិបាត គាថា ព្រះសុន្ទរសមុទ្ទត្ថេរ ១
គាថា ព្រះលកុណ្ឌកត្ថេរ .... "
គាថា ព្រះភទ្ទត្ថេរ ២
គាថា ព្រះសោបាកត្ថេរ ៣
គាថា ព្រះសរភង្គត្ថេរ ៤

អដ្ឋកនិបាត

អដ្ឋកនិបាត គាថា ព្រះមហាកច្ចាយនត្ថេរ ៧
គាថា ព្រះសិរិមិត្តត្ថេរ ៨
គាថា ព្រះមហាបន្ថកត្ថេរ ៩

នវកនិបាត

នវកនិបាត គាថា ព្រះភូតត្ថេរ ១១

មាតិកាបត្ថានិ

មាតិកា អង្កេ

ថេរគាថាយ

ទសកនិបាតោ

ថេរគាថាយ ទសកនិបាតេ កាឡុទាយិត្ថេរស្ស គាថា ១៤
ឯកវិហារិយត្ថេរស្ស គាថា ១៦
មហាកប្បិនត្ថេរស្ស គាថា ១៧
ចូឡបន្ថកត្ថេរស្ស គាថា......... ១៩
កប្បត្ថេរស្ស គាថា............. ២១
ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរស្ស គាថា...... ២២
គោតមត្ថេរស្ស គាថា ២៣

ឯកាទសកនិបាតោ

ឯកាទសកនិបាតេ សង្កិច្ចត្ថេរស្ស គាថា ២៦

ទ្វាទសកនិបាតោ

ទ្វាទសកនិបាតេ សីលវត្ថេរស្ស គាថា ២៨
សុនីតត្ថេរស្ស គាថា ២៩

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

ថេរគាថា

ទសកនិបាត

ថេរគាថា ទសកនិបាត គាថា ព្រះកាឡុទាយិត្ថេរ ១៤
គាថា ព្រះឯកវិហារិយត្ថេរ ១៦
គាថា ព្រះមហាកប្បិនត្ថេរ ១៧
គាថា ព្រះចូឡបន្ថកត្ថេរ ១៩
គាថា ព្រះកប្បត្ថេរ ២១
គាថា ព្រះឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរ ២២
គាថា ព្រះគោតមត្ថេរ ២៣

ឯកាទសកនិបាត

ឯកាទសកនិបាត គាថា ព្រះសង្កិច្ចត្ថេរ ២៦

ទ្វាទសកនិបាត

ទ្វាទសកនិបាត គាថា ព្រះសីលវត្ថេរ ២៨
គាថា ព្រះសុនីតត្ថេរ ២៩

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេ

ថេរគាថាយ

តេរសកនិបាតោ

ថេរគាថាយ តេរសកនិបាតេ *សោណកោឡិវិសត្ថេរស្ស គាថា* ៣២

ចុទ្ទសកនិបាតោ

ចុទ្ទសកនិបាតេ *រេវតត្ថេរស្ស គាថា* ៣៥
គោទត្តត្ថេរស្ស គាថា ៣៦

សោឡសកនិបាតោ

សោឡសកនិបាតេ *អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរស្ស គាថា* ៤០
ឧទាយិត្ថេរស្ស គាថា ៤២

វីសតិនិបាតោ

វីសតិនិបាតេ *អធិមុត្តត្ថេរស្ស គាថា* ៤៥
បារាសរិយត្ថេរស្ស គាថា ៤៨
តេលុកានិត្ថេរស្ស គាថា ៥១
រដ្ឋបាលត្ថេរស្ស គាថា ៥៥
មាលុង្ក្យបុត្តត្ថេរស្ស គាថា ៦០

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

ថេរគាថា

តេរសកនិបាត

ថេរគាថា តេរសកនិបាត គាថា ព្រះសោណកោឡិវិសត្ថេរ ១២

ចុទ្ទសកនិបាត

ចុទ្ទសកនិបាត គាថា ព្រះរេវតត្ថេរ ៣៥

គាថា ព្រះគោទត្តត្ថេរ ៣៦

សោឡសកនិបាត

សោឡសកនិបាត គាថា ព្រះអញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរ ៤០

គាថា ព្រះឧទាយិត្ថេរ ៤២

វីសតិនិបាត

វីសតិនិបាត គាថា ព្រះអធិមុត្តត្ថេរ ៤៥

គាថា ព្រះបារាសរិយត្ថេរ ៤៨

គាថា ព្រះតេលុកានិត្ថេរ ៥១

គាថា ព្រះរដ្ឋបាលត្ថេរ ៥៥

គាថា ព្រះមាលុង្ក្យបុត្តត្ថេរ ៦០

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា | អង្កេ

ថេរគាថាយ

វីសតិនិបាតោ

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតេ សេលត្ថេរស្ស គាថា ៦៤
ភទ្ទិយកាឡិគោធាបុត្តត្ថេរស្ស គាថា ... ៦៨
អង្គុលិមាលត្ថេរស្ស គាថា ៧០
អនុរុទ្ធត្ថេរស្ស គាថា ៧៥
បារាសរិយត្ថេរស្ស គាថា ៧៨

តិំសនិបាតោ

តិំសនិបាតេ ផុស្សត្ថេរស្ស គាថា ៨៤
សារិបុត្តត្ថេរស្ស គាថា ៨៨
អានន្ទត្ថេរស្ស គាថា ៩៣

ចត្តាឡីសនិបាតោ

ចត្តាឡីសនិបាតេ មហាកស្សបត្ថេរស្ស គាថា ៩៩

បញ្ញាសនិបាតោ

បញ្ញាសនិបាតេ តាលបុដត្ថេរស្ស គាថា ១០៦

សន្ទឹកទ្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

ថេរគាថា

វីសតិនិបាត

ថេរគាថា វីសតិនិបាត គាថា ព្រះសេលត្ថេរ ៦៤

គាថា ព្រះភទ្ទិយកាលិគោធាបុត្តត្ថេរ . . . : ៦៨

គាថា ព្រះអង្គុលិមាលត្ថេរ ៧០

គាថា ព្រះអនុរុទ្ធត្ថេរ ៧៤

គាថា ព្រះបារាសរិយត្ថេរ ៧៨

តឹសនិបាត

តឹសនិបាត គាថា ព្រះផុស្សត្ថេរ ៨៤

គាថា ព្រះសារីបុត្តត្ថេរ ៨៨

គាថា ព្រះអានន្ទត្ថេរ ៩៣

ចត្តាឡីសនិបាត

ចត្តាឡីសនិបាត គាថា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ៩៩

បញ្ញាសនិបាត

បញ្ញាសនិបាត គាថា ព្រះតាលបុដត្ថេរ ១០៦

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា | អង្ក

ថេរគាថាយ

សដ្ឋិកនិបាតោ

ថេរគាថាយ សដ្ឋិកនិបាតេ *មហាមោគ្គល្លានត្ថេរស្ស គាថា* ១៤០

មហានិបាតោ

មហានិបាតេ *វង្គីសត្ថេរស្ស គាថា* ១៣០

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

ថេរគាថា

សត្តកនិបាត

ថេរគាថា សត្តកនិបាត គាថា ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ ១២០

មហានិបាត

មហានិបាត គាថា ព្រះវង្គីសត្ថេរ ១៣០

សុត្តន្តបិដកេ
ខុទ្ទកនិកាយស្ស ថេរីគាថា

មាតិកា

អង្កេ

ថេរីគាថាយ

ឯកនិបាតោ

ថេរីគាថាយ ឯកនិបាតេ អញ្ញតរា ថេរិយា គាថា ១៤៤

មុត្តា ថេរិយា គាថា .... „

បុណ្ណា ថេរិយា គាថា ១៤៥

តិស្សា ថេរិយា គាថា .... „

អញ្ញតរាយ តិស្សា ថេរិយា គាថា ...... „

ធីរា ថេរិយា គាថា .... „

អញ្ញតរាយ ធីរា ថេរិយា គាថា ...... „

មិត្តា ថេរិយា គាថា ១៤៦

ភទ្រា ថេរិយា គាថា .... „

ឧបសមា ថេរិយា គាថា .... „

មុត្តា ថេរិយា គាថា .... „

ធម្មទិន្នា ថេរិយា គាថា ១៤៧

វិសាខា ថេរិយា គាថា .... „

សុត្តន្តបិដក ១៨
ខុទ្ទកនិកាយ ថេរីគាថា ១៥

ថេរីគាថា

មាតិកា ឯកនិបាត

			ទំព័រ
ថេរីគាថា ឯកនិបាត	គាថា	អញ្ញតរាថេរី	១៤៤
	គាថា	មុត្តាថេរី	"
	គាថា	បុណ្ណាថេរី	១៤៥
	គាថា	តិស្សាថេរី	"
	គាថា	អញ្ញតរា តិស្សាថេរី	"
	គាថា	ធីរាថេរី	"
	គាថា	អញ្ញតរា ធីរាថេរី	"
	គាថា	មិត្តាថេរី	១៤៦
	គាថា	ភទ្រាថេរី	"
	គាថា	ឧបសមាថេរី	"
	គាថា	មុត្តាថេរី	"
	គាថា	ធម្មទិន្នាថេរី	១៤៧
	គាថា	វិសាខាថេរី	"

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា | អង្ក

ថេរីគាថាយ

ឯកនិបាតោ

ថេរីគាថាយ ឯកនិបាតេ សុមនាថេរិយា គាថា ១៨៧
ឧត្តរាថេរិយា គាថា .... „
សុមនាយ វុឌ្ឍបព្វជិតាថេរិយា គាថា .. ១៨៨
ធម្មាថេរិយា គាថា .... „
សង្ឃាថេរិយា គាថា .... „

ទុកនិបាតោ

ទុកនិបាតេ នន្ទាថេរិយា គាថា ១៨៩
ជន្តាថេរិយា គាថា .... „
អញ្ញតរាយ ថេរិភិក្ខុនិយា អបញ្ញាតាយ គាថា ១៩០
អឌ្ឍកាសីថេរិយា គាថា .... „
ចិត្តាថេរិយា គាថា .... „
មេត្តិកាថេរិយា គាថា .... „
មិត្តាថេរិយា គាថា ១៩១
អភយមាតុត្ថេរិយា គាថា .... „

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

ថេរីគាថា

ឯកនិបាត

ថេរីគាថា ឯកនិបាត គាថា សុមនាថេរី ១៤៧
គាថា ឧត្តរាថេរី . . . . "
គាថា សុមនា វុឌ្ឍបព្វជិតាថេរី ១៤៨
គាថា ធម្មាថេរី . . . . "
គាថា សង្ឃាថេរី . . . . "

ទុកនិបាត

ទុកនិបាត គាថា នន្ទាថេរី ១៤៩
គាថា ជន្តាថេរី . . . . "
គាថា អញ្ញតរា ថេរីភិក្ខុនី មិនប្រាកដនាមគោត្រ. . ១៥០
គាថា អឌ្ឍកាសីថេរី . . . . "
គាថា ចិត្តាថេរី . . . . "
គាថា មេត្តិកាថេរី . . . . "
គាថា មិត្តាថេរី ១៥១
គាថា អភយមាតុត្ថេរី . . . . "

មាតិកាបត្តាធិ

មាតិកា		អង្កេ

ថេរីគាថាយ

ទុកនិបាតោ

ថេរីគាថាយ ទុកនិបាតេ អភយាថេរិយា គាថា ១៥១

សាមាថេរិយា គាថា ១៥២

តិកនិបាតោ

តិកនិបាតេ អញ្ញតរាយ សាមាថេរិយា គាថា ១៥៣

ឧត្តមាថេរិយា គាថា .... "

អញ្ញតរាយ ថេរិយា គាថា ១៥៤

ទន្តិកាថេរិយា គាថា .... "

ឧព្ពិរិត្ថេរិយា គាថា ១៥៥

សុក្កាថេរីយា គាថា .... "

សេលាថេរិយា គាថា ១៥៦

សោមាថេរិយា គាថា .... "

ចតុក្កនិបាតោ

ចតុក្កនិបាតេ ភទ្ទាកាបិលានីថេរីយា គាថា ១៥៧

សន្ធិក្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

ថេរីគាថា

ទុកនិបាត

ថេរីគាថា ទុកនិបាត គាថា អភយាថេរី ១៥១

គាថា សាមាថេរី ១៨២

តិកនិបាត

តិកនិបាត គាថា អញ្ញតរា សាមាថេរី ១៥៣

គាថា ឧត្តមាថេរី . . . . "

គាថា អញ្ញតរាថេរី ១៥៤

គាថា ទន្តិកាថេរី . . . . "

គាថា ឧព្វិរិត្ថេរី ១៥៥

គាថា សុក្កាថេរី . . . . "

គាថា សេលាថេរី, ... ១៥៦

គាថា សោមាថេរី . . . . "

បត្តុក្កនិបាត

បត្តុក្កនិបាត គាថា [illegible] ១៥៧

មាតិកា

អង្កេ

ថេរីគាថាយ

បញ្ចកនិបាតោ

ថេរីគាថាយ បញ្ចកនិបាតេ អញ្ញតរាយ ភិក្ខុនិយា អប្បញ្ញាតាយ
ថេរិយា គាថា . . , ... ១៥៩
វិមលា បុរាណគណិកាថេរិយា គាថា . "
សីហាថេរិយា គាថា ១៦០
នន្ទាថេរិយា គាថា ១៦១
នន្ទុត្តរាថេរិយា គាថា ១៦២
មិត្តកាលីថេរិយា គាថា . . . . "
សកុលាថេរិយា គាថា ១៦៣
សោណាថេរិយា គាថា ១៦៤
ភទ្ទាកុណ្ឌលាថេរិយា គាថា ១៦៥
បដាចារាថេរិយា គាថា . . . . "
តឹសថេរីភិក្ខុនីនំ គាថា ១៦៦
ចន្ទាថេរិយា គាថា ១៦៧

មាតិកាបន្ទាប់

មាតិកា

អង្ក

ថេរីគាថាយ

បញ្ចកនិបាតោ

ថេរីគាថាយ បញ្ចកនិបាតេ អញ្ញតរាយ ភិក្ខុនិយា អបញ្ញាតាយ ថេរិយា គាថា . . , ... ១៥៩

វិមលា បុរាណគណិកាថេរិយា គាថា . "

សីហាថេរិយា គាថា ១៦០

នន្ទាថេរិយា គាថា ១៦១

នន្ទុត្តរាថេរិយា គាថា ១៦២

មិត្តកាលីថេរិយា គាថា . . . . "

សកុលាថេរិយា គាថា ១៦៣

សោណាថេរិយា គាថា ១៦៤

ភទ្ទា កុណ្ឌលាថេរិយា គាថា ១៦៥

បដាចារាថេរិយា គាថា . . . . "

តឹសថេរិកភិក្ខុនីនំ គាថា ១៦៦

ចន្ទាថេរិយា គាថា . . . , ... ១៦៧

សន្លឹកគ្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

ថេរីគាថា

បញ្ចកនិបាត

ថេរីគាថា បញ្ចកនិបាត គាថា អញ្ញតរាភិក្ខុនី មិនប្រាកដនាមគោត្រ . . . ១៥៩

គាថា វិមលាបុរាណគណិកាថេរី . . . . ”

គាថា សីហាថេរី ១៦០

គាថា នន្ទាថេរី ១៦១

គាថា នន្ទុត្តរាថេរី ១៦២

គាថា មិត្តកាលីថេរី. . . . . ”

គាថា សកុលាថេរី ១៦៣

គាថា សោណាថេរី ១៦៤

គាថា ភទ្ទាកុណ្ឌលាថេរី ១៦៥

គាថា បដាចារាថេរី . . . . ”

គាថា តឹសមត្តាថេរី ៣០ រូប ១៦៦

គាថា ចន្ទាថេរី ១៦៧

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា អង្កេ

ថេរីគាថាយ

ឆក្កនិបាតោ

ថេរីគាថាយ ឆក្កនិបាតេ បញ្ចសតានំ បដាចារាថេរីនំ គាថា . . . ១៦៩
វាសិដ្ឋីថេរិយា គាថា ១៧០
ខេមាថេរិយា គាថា ១៧១
សុជាតាថេរិយា គាថា ១៧២
អនោបមាថេរិយា គាថា ១៧៣
មហាបជាបតីគោតមីថេរិយា គាថា . . ១៧៤
គុត្តាថេរិយា គាថា ១៧៥
វិជយាថេរិយា គាថា ១៧៦

សត្តកនិបាតោ

សត្តកនិបាតេ ឧត្តរាថេរិយា គាថា ១៧៧
ចាលាថេរិយា គាថា ១៧៨
ឧបចាលាថេរិយា គាថា ១៧៩

អដ្ឋកនិបាតោ

អដ្ឋកនិបាតេ សីសូបចាលាថេរិយា គាថា ១៨១

សន្លឹកគ្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

ថេរីគាថា

ឆក្កនិបាត

ថេរីគាថា ឆក្កនិបាត គាថា បដាចារាថេរី ៥០០ . . . . ១៦៩

គាថា វាសិដ្ឋីថេរី ១៧០

គាថា ខេមាថេរី ១៧១

គាថា សុជាតាថេរី ១៧២

គាថា អនោបមាថេរី ១៧៣

គាថា មហាបជាបតីគោតមីថេរី ១៧៤

គាថា គុត្តាថេរី ១៧៥

គាថា វិជយាថេរី ១៧៦

សត្តកនិបាត

សត្តកនិបាត គាថា ឧត្តរាថេរី ១៧៧

គាថា ចាលាថេរី ១៧៨

គាថា ឧបចាលាថេរី ១៧៩

អដ្ឋកនិបាត

អដ្ឋកនិបាត គាថា សីសូបចាលាថេរី ១៨១

មាតិកាបត្តាធិ

មាតិកា អង្ក

ថេរីគាថាយ

នវកនិបាតោ

ថេរីគាថាយ នវកនិបាតេ វឌ្ឍមាតុត្ថេរិយា គាថា ១៨៣

ឯកាទសកនិបាតោ

ឯកាទសកនិបាតេ កីសាគោតមីថេរិយា គាថា...... ១៨៤

ទ្វាទសកនិបាតោ

ទ្វាទសកនិបាតេ ឧប្បលវណ្ណាថេរិយា គាថា...... ១៨៧

សោឡសកនិបាតោ

សោឡសកនិបាតេ បុណ្ណិកាថេរិយា គាថា ១៨៩

វីសតិនិបាតោ

វីសតិនិបាតេ អម្ពបាលីថេរិយា គាថា ១៩១

រោហិណីថេរិយា គាថា........ ១៩៤

ចាបាថេរិយា គាថា ១៩៩

សុន្ទរីថេរិយា គាថា ២០២

សុភាកម្មារធីតុត្ថេរិយា គាថា ២០៦

សង្ខេបត្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

ថេរីគាថា

នវកនិបាត

ថេរីគាថា នវកនិបាត គាថា វឌ្ឍមាតុត្ថេរី ១៨៣

ឯកាទសកនិបាត

ឯកាទសកនិបាត គាថា កីសាគោតមីថេរី ១៨៥

ទ្វាទសកនិបាត

ទ្វាទសកនិបាត គាថា ឧប្បលវណ្ណាថេរី ១៨៧

សោឡសកនិបាត

សោឡសកនិបាត គាថា បុណ្ណិកាថេរី ១៨៩

វីសតិនិបាត

វីសតិនិបាត គាថា អម្ពបាលីថេរី ១៩១
គាថា រោហិណីថេរី ១៩៥
គាថា ចាបាថេរី ១៩៩
គាថា សុន្ទរីថេរី ២០២
គាថា សុភាកម្មារធីតុត្ថេរី ២០៦

មាតិកាបត្តាធំ

មាតិកា អង្គ

ថេរីគាថាយ

តឹសនិបាតោ

ថេរីគាថាយ តឹសនិបាតេ សុភាជីវកម្ពវនិកាថេរិយា គាថា ២១១

ចត្តាឡីសនិបាតោ

ចត្តាឡីសនិបាតេ ឥសិទាសីថេរិយា គាថា ២១៨

មហានិបាតោ

មហានិបាតេ សុមេធាថេរិយា គាថា ២២៦

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

ថេរីគាថា

តឹសនិបាត

ថេរីគាថា តឹសនិបាត គាថា សុភាជីវកម្ពវនិកាថេរី ២១១

បញ្ញាសនិបាត

បញ្ញាសនិបាត គាថា ឥសិទាសីថេរី ២១៨

មហានិបាត

មហានិបាត គាថា សុមេធាថេរី ២២៦

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	បន្តិលេខាយំ
សរីមេត្តា	សរិមេត្តា	៩	១២
,,	,,	១០	១៧
(១៤៤)	(២៤៤)	៣២	៣
សំយុតំ	សំយុត្តំ	៣៦	១៦
អប្យេដ្ឋា	អប្យិដ្ឋា	៦៩	,,
ទេវកាយស្មឹ	ទេវកាយស្មិំ	៧៧	៣
ម ។ កថា វេទ្ធិ	។ ម.កថា វេទ្ធិ	៨១	១៦
សុព្វតា	សុពតា	៨៨	៣
បឋមបត្តិ សមានោ	បឋមបគ្គិសមានោ	៩៣	៧
ន មស្សត្តា	នមស្សត្តា	១០៣	១៥
វិហស្ស	វិហស្សំ	១០៦	១០
ខិប្ប	ខិប្បំ	១៤៧	៦
អច្ឆរ៍	អច្ឆរេ	១៥៥	១០
សោ កត្តេន	សោកគ្គេន	១៥៩	១៤
សុត្តន្តបិដកេ	សុត្តន្តបិដកេ	១៦៤	១

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កោ	បន្តិលេខាយំ
ថេរគាថាយ	*ថេរីគាថាយ*	១៧១	១
,,	,,	១៩៥	១
គាបប្បិត្តុទ	*គាបប្បិត្តុទ*	២២២	១៥

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
សិរីមិត្តគេ	សរិមិត្តគេ	១០	១៨
ក៏ព្រោះពូជ	ព្រោះពូជ	១៤	១៤
អ្នកប្រាជ៉្ញ	អ្នកប្រាជ្ញ	១៩	១១
នូវអ្នកប្រាជ្ញ	នូវពួកអ្នកប្រាជ្ញ	”	១៣
បាជិមោក្ខ	បាតិមោក្ខ	២៣	៥
កន្ទសសានា	កន្ទសាសនា	”	១៦
ត្រកូលពា	ត្រកូលពាប	២៩	១៤
សម្បុរស	សប្បុរស	៣៥	១៥
អ្នកប្រាជ៉្ញ	អ្នកប្រាជ្ញ	៣៨	៦
ក័យ	អ្វី	៤៧	៣
ពួនយើង	ពួកយើង	៥៦	៧
គមេក្រ	គម្រេក	៦៤	១០
ប្រកបក	ប្រាប	៧៣	១៧
សមរ	សម៉	១០០	៥
ស្មើរ	ស្មើ	១០១	៤
គ្រប់សព្ទិត	គ្រប់សព្ទិក	១២៧	១៩

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
វិញ្ញាណត្ថិតិ	វិញ្ញាណដ្ឋិតិ	១៣៦	២
ថ្ងៃនេះ	ៗ ថ្ងៃនេះ	១៥១	៨
សរីរនេះ	សរីរៈនេះ	១៦១	១០
សុត្តន្ទបិដក	សុត្តន្តបិដក	១៦៤	១
ហូ	ហូរ	១៦៦	៤
ភាជន៍ដិ	ភាជន៍ដី	១៦៨	២
ពោពេញ	ពោរពេញ	១៧០	៨
ការបរិសុទ្ធ	ការបរិសុទ្ធិ	១៧១	១៨
លានដើន	លាតដើន	១៧៦	១២
បរិបូណ៌ដោយសីល	បរិបូណិដោយសីល	១៨១	២
នោកន្ធ	នៅកន្ធ	,,	៩
សេចក្តិ	សេចក្តី	១៨៥	១៤
ជ្រួញជ្រវ	ជ្រួញជ្រើវ	១៩៤	១៥
ដោយហតុនោះ	ដោយហេតុនោះ	១៩៧	៨
សុជាត–	សុជាត	២០៤	៣
វិជ្ជានបី	វិជ្ជាបី	២០៥	៩

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
គោគ	គោគៈ	២០៦	១៧
គឹកិលេស	គឺកិលេស	២០៧	១០
បង្សុកូល	បង្សុកូល	២០៨	៧
ពេឃ	ពេញ	២១៩	៨
វិកូសេមី	វិទូសេមិ	២២០	៥
ជោរឹ	ជោរឹ	,,	៦
ក្នងផ្ទះ	ក្នុងផ្ទះ	,,	១២
អាសិរិពិស	អាសិរពិស	២២៦	១៣
កាកើត	ការកើត	២២៧	១៣
សង្ក្រា	សង្ក្រារ	២៣០	៦
គោគ	គោគៈ	២៣១	១៣
ខុទ្ទកនកាយ	ខុទ្ទកនិកាយ	២៣៤	១

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកខាងក្រោមនេះ ៖

Printing costs were met through the gift of

Ms. Teruko Matsushima 2-25-5 Kasuga, Bunkyou-ku, Tokyo 112 Japan

Ms. Junko Imamura 873 Azahashiki, Mineyamamachi, Naka-gun, Kyoto 627 Japan

この本は次の方によって復刻されました。

松島照子
〒112　東京都文京区春日2-25-5

今村順子
〒627　京都府中郡峰山町字橋木873

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "
ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ
ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ
បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤
សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL. 57 (of 110 volumes total)
"SUTTANTA PITAKA"
Published by the Buddhist Institute, Phnom Penh
Reproduced with the kind cooperation of the
TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE
First edition December 8, 1994
Printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ（南伝大蔵経）全110巻・第57巻スッタンタピタカ（経部）

発　　行：プノンペン仏教研究所
復刻救援：カンボジア版トリピタカ(南伝大蔵経)復刻救援委員会
発　　行：1994年12月 8 日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社
製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました。

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

INSTITUT BOUDDHIQUE